

Forfatter: Carl Theodor Sørensen, 1824-1914

Titel: Frederik den Sjettes fortrolige Brevvexling med Norge i Aaret 1809

Citation: Carl Theodor Sørensen, 1824-1914: "Frederik den Sjettes fortrolige Brevvexling med Norge i Aaret 1809", i *Frederik den Sjettes fortrolige Brevvexling med Norge i Aaret 1809*, GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG, s. I. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002155044-000-root.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Frederik den Sjettes fortrolige Brevvexling med Norge i Aaret 1809

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

s. II

Frederik Den Sjettes

Fortrolige

Brevvexling Med Norge

I

Aaret 1809.

Udgiven

Af

Carl Th. Sørensen.

Kjøbenhavn.

Gyldendalske Boghandels Forlag (F. Hegel & Søn).

Trykt hos J. Jorgensen & Co. (M. A. Hannover)

1889.

s. III

s. IV Den Brevsamling, som jeg her har den Ære at forelægge Offentligheden, indeholder intet, som ikke alt er trykt i „Meddelelser fra Krigsarkiverne“; men jeg antager, at denne særlige Udgave vil være velkommen for adskillige, da disse vigtige og tidligere ukjendte Breve, som uden Tvivl ville faa stor Betydning for den rette Opfattelse af Begivenhederne i 1809, her ere meddelte i Sammenhæng for hele Aaret.

Samlingen indeholder alle de fortrolige Breve, som ere vekslede mellem Frederik VI og Prins Christian August i 1809, og — foruden et Par af de almindelige Tjenesteskriver, som tjene til Oplysning af disse, — de vigtigste af de fortrolige Skrivelser fra Kancellipræsident Kaas, Regeringskommissionen i Norge og Prins Frederik af Hessen, samt alle Kongens Breve til disse Personer og Myndigheder. Brevene ere ordnede efter den Dato, paa hvilken de afgik fra eller ankom til Kjøbenhavn, saa at der begyndes med Kongens Skrivelse af 13de Februar, eftersom ingen af de i Norge i Aaret 1809 skrevne Breve endnu den Gang vare komne til Kjøbenhavn.

Til Oplysning for de Læsere, som ikke ere bekendte med, hvad der herom er forklaret i „Meddelelser fra Krigsarkiverne“, skal jeg bemærke, at Kongens fortrolige Breve ordentligvis saa godt som altid ere konciperede af ham selv. Det samme er utvivlsomt ogsaa Tilfældet med dem, der meddeles i denne Samling, skjønt Kongens egenhændige Kladder til dem ikke ere opbevarede, saaledes som Tilfældet er med hans Kladder fra andre Perioder. Men Brevene ere afskrevne, lidt rettede i sproglig Henseende, og satte i Sifre af s. v Adjunkten, Ritmester M. R. Jessen. Brevene fra Norge ere, ligesom Kongens, for det meste udfærdigede i Sifferskrift, dog som oftest med mindre Partier i Bogstavskrift. I det, som i Christian Augusts Breve er meddelt med Bogstaver, gjenkender man enten Prinsens egen eller hans Adjutanter, Major N. S. Darres og Kapitajn J. H. Holsts Haandskrift,

Paa Grund af den Frihed, hvormed Adjutanterne rettede paa Stilen, baade ved Kopiering og ved Renskrift med Bogstaver eller Sifre, er der ikke nogen absolut Overensstemmelse mellem de Kopier, som ere tagne af de afsendte Breve, og disse selv, men Meningen berøres sjældent ved de foretagne Forandringer. I „Meddelelser fra Krigsarkiverne“, hvorefter Brevene her ere trykte, er Texten altid gjengiven efter de originale Depecher, naar Redaktionen har haft Adgang til disse, i modsat Fald efter Kopibøgerne. Kapitajn S. A. Sørensen, som er den, der i Redaktionen særlig har været beskæftiget med Fremstillingen af den norske Correspondance, har kontrolleret Dechiffreeringens Nøjagtighed.

Altid ere Brevene gjengivne i stræng Ordlyd efter det Dokument, som er benyttet, men ere trykte med ensartet Orthografi efter den nu brugelige Skrivemaade.

Udgiveren.

s. 1

*Fra Kongen til Christian August.  
Kjøbenhavn, den 13de Februar 1809.*

Saa snart Frostvejret indtraf ved Nytaarstiden, besluttede jeg ved Hjælp af denne at angribe Skaane; 25 000 Mand har jeg samlet for i deres Spidse at gjøre Angrebet. Alt 2 Gange har Tøvejret udsat dette bedste og sikreste Middel for at lukke de svenske Havne og for at skaffe Norge Ro for Fjendernes List.

Kejser Alexander haver helligen lovet at angribe Sverig, dels over Umeå, dels over Torneå. Det sidste er alt sket, og de Svenske flygte med et saare lidet Korps igjennem disse ubeboede Egne. Nogle af de nærmest Finland liggende Ålands - Øer ere alt af Russerne tagne.

Det vil nu komme an paa, om Kejser Alexanders Generaler vil vise samme Iver og Redebonhed, som deres Herre, paa hvis Redelighed og Venskab vi kan og bør bygge. Maatte blot hans indre Kraftenergi være ham i lige saa høj Grad tildelt, som hans Forstand, gode Hjærte og Redelighed er ham aldeles egen.

I Spanien ere Englænderne slaæet, men have dog reddet næsten 24 000 Mand, som ere embarkerede; derimod have de tabt 8000 Mand, meget Artilleri og den største Del af deres Heste. I øvrigt véd man lidet fra Spanien, og alle tale om Krig med Østerig. I Tilfælde af dette sidste, tror jeg ej, at Russerne tage Parti i Begyndelsen, men hvad længere hen vil ske, er umuligt at vide, da det alt ankommer paa det i Rusland værende engelske Parti, som en saadan Sag vil være kjærkommen for at benytte til deres Hensigters Opfyldelse.

1

s. 2 Min Plan til Overgangen over Isen er følgende: Jeg gjør en Attake paa Helsingborg og Malmø; fra Vedbæk og Svanemøllen gaar jeg selv med 4 Divisioner til Råå mellem Landskrona og Helsingborg, søger at tage Helsingborg, Landskrona og Malmø, dirigerer da Marchen paa Christianstad, søger at vinde Linien fra Halmstad til Christianstad, derpaa søger jeg at faa Linien fra Vexiö til Borås for at vinde Alingsås og Defiléerne til Gothenborg, som i Tilfælde, at dette Sted ej er besat af Dem, tages. Det er vigtigt, at De kunde trænge frem til Klaraelven og Carlstad, ligesom at jeg kunde faa Stillingen mellem Venern og Vettern til langs med Motalaelven. At jeg skal paa alle mulige Maader søge at underrette Dem om mine Bevægelser, derom beder jeg Dem at være forsikret.

Provisionernes Opsendelse, saa vel som Munderingssagerne, skal paadrives med al mulig Kraft. Vaabenstilstanden bør ej vare længere, end Deres Tilstand absolut udkræver det; derfor maa De i Tilfælde af min Fremrykning ej tøve med at lade denne Stilstand ophøre strax, og ellers maa det ske snarest muligt.

Jeg lader her istandsætte og ekvipere Transportskibe, ej fordi jeg tror, at det er muligt at udføre en stor Expedition paa Skaane paa denne Maade, saa længe vores Sømagt ej er beherskende i dette Farvand, men blot for at intet Øjeblik skal i mulige og uforudsete Tilfælde blive forsømt til Statens Redning.

Lieutenant Riis af Guidekorpset haver jeg ansat ved Deres Stab. Det er et Menneske, som hverken fattes Kundskab eller Evne til at udføre alt det, De vil overdrage ham.

Deres altid meget hengivne  
Frederik R.

s. 2

*Fra den kommanderende General i Trondhjems Stift til Kongen.  
Trondhjem, den 7de Januar 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Deres Kongelige Majestæt meldes allerunderdanigst, at jeg dén 2den dennes modtog fra Oberst von Skøldebrand, der nu kommanderer den nordre svenske Armé, et Brev, hvoraf allerunderdanigst vedlagt følger Gjenpart. Da jeg intet officielt havde modtaget, der kunde berettigede mig til at indlade mig i den foreslagne Vaabenstilstand, s. zeller kjender nogen Grund, der kunde bevæge mig til dette Skridt paa en Tid, vore Allierede i Finland opsige den af dem sluttede og fortsætte Krigsoperationerne af al Magt, svarede jeg ham, som allerunderdanigst vedlagte Gjenpart udviser <sup>1</sup>. Særdeles kjært skulde det være mig, hvis jeg heri har handlet overensstemmende med Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Vilje <sup>2</sup>.

Allerunderdanigst

G. F. v. Krogh.

s. 3

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 13de Januar 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

For nogle Dage siden modtog jeg Deres Majestæts Originalbefalinger af 17de og 19de f. M. og flere Dage senere Duplikaterne af Deres Majestæts Befalinger af 15de og 22de f. M., hvoraf Originalerne hidindtil ej ere indløbne.

Strax efter at have modtaget de første, henvendte jeg mig til General Krogh i Henseende til den attraaede Kommunikation med den russiske Armé og var altsaa saa lykkelig alt at have opfyldt Deres Majestæts i seneste mig tillagte Befaling, da jeg modtog samme. Jeg bad Generalen om efter mine Propositioner at lade forfærdige et Siffer og tilstille samme den russiske General til videre Afbenyttelse. Jeg bad ogsaa, at Generalen vilde tilsende mig en instrueret Officer incognito for med ham at kunne tage nærmere Aftale. Men jeg frygter for, at det vil og maa vare længe, forinden vi erholde Efterretning fra Russerne, om det er muligt, da Kommunikationen vil være meget vanskelig at bevirke, førend Russerne have naaet Torneå. Hidindtil ligger Fjenden temmelig rolig i hans Kantonning. General Cederstrøm er retourneret fra Stockholm, hvorom han har underrettet mig. I Medfør heraf og Indholdet af Deres Kongelige Majestæts Befaling, maatte det være mig tilladt at bemærke: 1) Vel er 43 000 Tønder Kornvarer af alle Slags for Regeringens Regning kommen her, og som maa og vil for det meste anvendes for Armeen, men en stor s. 4Del afgaar for Magasinerne af de kongelige Anlæg i Laurvig, Kongsberg m. m.; endnu mere vilde udfordres og endda ej være tilstrækkelig for at sikre Almuen for Hungersnød. Naar hertil lægges, at ovenmeldte Kvantum er indkommet fra September Maaned til nu, at altsaa ved Magasinernes Tilstand en betydelig Del alt er konsumeret, saa er det desværre alt for vist, at dette Forraad ej vil være tilstrækkelig for Armeen længere end i det højeste til medio Marts Maaned. Vinteren, som begyndte tidlig at indfinde sig og alt har gjort flere Havne utilgængelige, formindsker Udsigten til at erholde en klækkelig Tilførsel daglig. Af det ommeldte Forraad ligger endnu en Del siden September og Oktober i de vestlige Havne, som ved de bestandige østlige Vinde og ved den overordentlige, ja uovervindelige, Vanskelighed af Landtransport ej har kunnet hidbringes. 2) Af Munderingssorter ere nogle, men faa, ubetydeligt, kommen over. Uagtet Tjenesten saa meget som muligt er indskrænket, og Kantonneringen bleven udvidet, saa tiltager de Syges Antal daglig; alene Brigaden Holst har henimod 1200 Syge. Disse Grunde maa bevæge mig til at opsætte Opkyndelsen af Vaabenstilstanden, indtil Armeen kan begynde at blive aktiv, og dette tør jeg haabe at finde Deres Kongl. Majestæts allernaadigste Bifald. 3) Det fjendtlige Land, men fortrinlig Jemteland og Bohus ere ganske blottede for alle Ressourcer. Søtransporten er paa denne Tid af Aaret næppe at tilvejebringe, og Landtransporten ved den yderlige Mangel paa Heste og Fourage ej i tilstrækkelig Mængde at bevirke. Jeg holder det næsten for umuligt at gaa frem med nogenledes stærke Korpser, endda blottet for det nødvendigste Artilleri og Kavaleri. Jeg holder det for aldeles umuligt at gjøre raske Fremskridt i et altid fattigt, men nu aldeles udsuget Land, hvor man ej kan subsistere af Rekvisitioner eller i det mindste ej uden megen tidsspildende Forberedelse, i et Land, som ej har Landsbyer eller Stæder, i den haardeste Vinter og med næsten nøgne Folk. Hertil kommer, at en meget smitsom Epidemi dér er udbrudt. 4) General Krogh, som har afgivet to Batailloner og ét Kompagni til den Staffeldtske Brigade, beholder altsaa 4 Batailloner, 3 Skiløber- Kompagnier med Landeværn tilbage, af hvilket endda Trondhjems og Christianssunds Havne skal holdes besatte. Altsaa bliver ikkun lidet til at anvende til et Indfald i Sverig. I Jemteland kan han, som før ommeldt, ej subsistere, forinden Magasiner dér ere blevne anlagte; og jeg tør vove at tilføje, at Kombinationen imellem vore Operationer, med Hensyn til vores Styrke og Grænsens Vidtløftighed, næppe vilde være mulig. Efter de Syges Afdrag beholder jeg næppe 7000 Mand til at agere med. naar endog alt bliver anvendt; det bliver altsaa umuligt at extendere mig længere nord, endnu mindre for nogen af os, hvilket dog i saa Fald vilde være uomgængelig fornødent, at have et Observationskorps i Egnen af Røros og mod Trysil. Et Blik paa Kortet maa tale for det af mig anførtes Sandfærdighed. 5) I Medfør heraf er kraftige Operationer fra vores Side fysisk umulige, og alt, hvad her fra kan gjøres, er ved stærke Strejfkorpser at beskæftige og s. saffholde Fjenden fra betydelig at detachere, ved disse at søge en Kommunikation med Russerne igjennem Vermeland og Dalarna; i saa Fald at besætte Carlstad, de nordlige Overgange over Klaraelven, endelig ved disse at søge om muligt at tilvejebringe Subsistance, og i Fald dette lader sig bevirke, da at benytte dette til raskere Fremskridt. Dette er alt, om det er muligt, og Deres Kongl. Majestæt vil allernaadigst være forsikret om, at alle Kræfter skal anstrænges. Jeg haaber alt af de hastigste Operationer af vores Allierede! Norge maa reddes før Februar Maanedes Udgang; thi Besiddelsen af de svenske Havne hæver de største Vanskeligheder af Provianteringen, og efter den forommeldte Tid ere alle Forraadene fortærede og Hungersnød uundgaelig.

1\*

Ej bekjendt med Generalerne Kroghs og Schmettows nuværende Tilstand, ser jeg mig ej i Stand til at opfylde Deres Kongl. Majestæts Befaling. At den første er almindelig agtet og elsket, at den anden skal have været en aktiv og brugbar Officer, er Deres Kongl. Majestæt bekjendt; dog er det min Pligt at bemærke, at i Fald General Kroghs Sundhedstilstand tillader det, vilde det være gavnligt, om han kunde konserveres, saa længe Krigen varer. Efter at have sluttet dette, erholder jeg følgende til Grosserer Carsten Tank adresserede Brev<sup>1</sup>, som han, uden at vide Maaden, hvorpaa det er ham tilkommet, har fundet i hans Hus henlagt. Han, som finder sig højlig fornærmet, beder, at han ej maatte blive nævnet, da han har betydelige Ejendomme tæt ved Grænsen. Jeg skal oppebie, om flere deslige Missiver indløbe, forinden jeg benytter samme til Publikation

m. m. Jeg holder det hele for et Charlataneri, for at skjule os deres Tilstand, og haaber, at dette vil finde Deres Kongl. Majestæts højeste Bifald.

s. 6Jeg erholder desværre med denne Post Efterretninger, at Isen ligger langt ud for Frederiksværn. Christianssands Havn skal endnu være aaben. Manglen tiltager frygtelig; maatte der findes Udveje til at aabne Tilførslen, hvor det kan bevirkes.

Kapitajn Sigholdt af det 2det trondhjemske Regiment, som jeg adskillige Gange har anbefalet til Deres Majestæts Naade, er, omendskjønt for det meste helbredet, dog i Følge Lægernes Bestemmelse ej i Stand i de første Maaneder at gjøre Tjeneste, og det er uvist, om han nogen Sinde bliver det. Det er paa disse Grunde, jeg har bevilget ham hans Ansøgning om at blive nogle Maaneder i Trondhjem iblandt hans Familie. De af alle hans Foresatte ham givne fortrinlige Vidnesbyrd, hans udmærkede Konduite og Bravour i Affæren ved Jahren og i de andre Affærer, hvor han er bleven anvendt, har foranlediget mig i Følge den mig givne allernaadigste Bemyndigelse at lade ham tilstille Korset af Danebrog-Ordenens 4de Klasse, hvilken Udnævnelse jeg paa de anførte Grunde tør smigre mig med at finde Deres Majestæts allernaadigste Bifald.

Af de danske Statstidender ser jeg, at Deres Majestæt skal have benaadet mig med Udnævnelsen til Kommandør af Danebrog-Ordenens Storkors. Det maatte være mig tilladt for dette nye Bevis paa Deres Majestæts Naade at aflægge min allerunderdanigste Taksigelse. Lykkelig i den Tanke, ved mine ringe Bestræbelser at have vundet Deres Majestæts Tilfredshed, skal og kan det fornemste Motiv for mine Anstrængelser fremdeles ikkun være det at vise mig Deres Majestæts Naade og Tillid værdig. Maatte ikkun Kræfterne svare til Viljen.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

s. 6

*Fra Samme til Samme.*  
*Christiania, den 20de Januar 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Siden min sidste allerunderdanigste Rapport ere ingen videre Befalinger af Deres Majestæt indløben og intet forefalden, som fortjener til Deres Majestæt at indmeldes. Fjendens Stilling synes hidindtil at være uforandret. Vinteren, som saa usædvanlig tidlig og strængt har indfunden sig, spærrer alle svenske og ligeledes de østlige norske Havne. Christianssands og de vestligere norske Havne giver Haab til Kommunikationen med Jylland. Nogle Skibe, hvoraf Besætningen er bleven reddet, haver forlist i Isen nogle Mile fra Kysten.

Fra General von Krogh er mig bleven kommunikeret en Skrivelse fra den ijemteland kommanderende Oberst tillige med hans Svar paa s. 7samme, og modtog jeg i Gaar en Skrivelse fra den svenske General over denne Gjenstand. Samtlige disse Skrivelser vedlægges denne allerunderdanigste Rapport <sup>1</sup>udi verificeret Afskrift.

Jeg agter ej at besvare denne Skrivelse i de første Dage, for forinden at oppebie nogle Transporter til Fæstningerne, som næsten ere blottede, da saa vel Sø- som Landtransporten bar været spærret. Nu tillader Isens Styrke at føre dem over Fjorden, men desværre er der næsten intet kommen til de sidst meldte Beholdninger. General Krogh har hidsendt en Krigskommissær Sandborg for at træffe nærmere Aftale med mig. Herover, saa vel som over vores fortvivlede Stilling og de besluttede Foranstaltninger, skal jeg med næste Post affatte min underdanigste Rapport. Det er uundgaaeligt, at Armeen for det meste i Marts Maaned alt kan leve paa Fjendens Bekostning, eller at Sagen da er afgjort. Maatte vi snart erholde Efterretning fra Russerne, fra de Danskes lykkelige Overgang; dette er vores eneste Haab, det er almindeligt her, det er det eneste Middel til at redde Norge; men Spionernes Efterretninger ere desværre saa usikre og utilforladelige, at- man uagtet al anvendt Umage ej kan fæste Lid til dem. Jeg haaber, at den indtraadte Aarstid tillader at bestemme en Dag. Gid at jeg snart er saa lykkelig i denne Henseende at erholde Deres Majestæts Befaling.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

s. 8

*Fra Samme til Samme.*  
*Christiania, den 27de Januar 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

En Del sig modsigende og temmelig utilforladelige Efterretninger vover jeg vedlagt desuagtet at oversende

Deres Majestæt, da de sammenholdt med andre muligen kunde give et Resultat.

Ved de fjendtlige Tropper var hidindtil alting rolig. Vinteren tiltager og blokerer de fleste søndenfjældske Havne.

Ingen dansk Post er siden min sidste allerunderdanigste Rapport ankommen.

Om Etatsraad Tønder Lund haves hidindtil ingen bestemt Underretning.

Jeg har end videre allerunderdanigst at indmelde:

1. Til Kommunikations Erholdelse med General Knorring er fra General Krogh gjort flere Forsøg; Tiden maa lære, om de lykkes. Nøglen til et af sidst bemeldte General opfundne Siffer bliver afsendt til den russiske General.
2. Flere udenskjærs fra Gothenborg til Moss og Frederikshald deserterede Matroser øjnede intet aabent Vand undervejs. Jeg skal lade forsøge, om Kommunikation med Sjælland er mulig. Gud give det maatte lykkes.
3. General Krogh og alle Kyndige erklære det Indfald i Jemteland for fysisk umulig før Skareføret begynder der, altsaa medio Marts; han forstærker Oberst Bang i Røros, og der skal forsøges alt muligt for at aabne til sin Tid Kommunikation igjennem Dalarne. Alt, hvad der kan ske med 8 á 9000 Mand, som for det meste mangler Klæder, i denne Aarsens Tid, derom maa Deres Kongelige Majestæt allernaadigst være overbevist, skal ske; men om føje Tid mangler alt, og Vanskelighederne ere virkelig næppe at overvinde. Epidemierne i Sverig ere meget sandsynlige.
4. Sverigs Skæbne maa være decideret til Ende næste Maaned, og vi i Besiddelse af Magasinerne, som vi højlig trænge til for Armeens Subsistance, som ellers Enden af Marts Maaned sandsynlig dissolveres, eller det yderste voves; hvilket alligevel vilde have samme Resultat.

Det mere forbeholder jeg min næste allerunderdanigste Rapport.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

s. 9

*Fra den kommanderende General i Trondhjems Stift til Kongen.  
Trondhjem, den 28de Januar 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Trondhjems Stift var i afvigte Aar saa heldigt at erholde saa betydelige Tilførsler af Rug fra Archangel, at Mangelen i Nordlandene og Finmarken nogenledes er bleven afhjulpen; ligesaa er det kongelige Magasin blevet forsynet dermed, saa at Tropperne for et Aar ere betryggede for Brødmangel; men af Byg og Havre haves alt for ubetydeligt. Ingen Tilførsler ere ellers ankomne, ihvor meget end Kjøbmændene her have søgt at tilvejebringe samme. For noget at afhjælpe den store Mangel søndenfjælds afsender jeg 3000 Tønder archangelsk Rug til Hans højfyrstelige Durchlauchtighed Prins Christians Disposition, som er alt, hvad jeg tør vove. Mangfoldige Transporter af givne Proviantsorter ere ogsaa afsendte til Tropperne; men herover skal jeg i sin Tid allerunderdanigst indsende en nøjagtig Liste, der vil vidne om dette Stifts hæderlige Anstrængelser.

Nu ere Kjøbmændenes ved Krigens Udbrud betydelige Forraad forbrugt, og upaatvivlelig vil en grænseløs Mangel finde Sted, og de deraf flydende Onder blive en Følge, dersom ikke nye og større Tilførsler i Sommer kan bevirkes fra Archangel.

Næppe kan man haabe, at Sørøverne i Aar skulle undlade at afværge det, hvorfor jeg allerunderdanigst ansøger Deres Kongelige Majestæt, at De allernaadigst vilde udvirke de der fra aldeles fornødne Tilførsler, og at de ved russiske Krigsskibe maatte blive konvojerede fra Archangel til Nordkap, hvor fra de siden kunne gaa indenskjærs. Vanskeligt vil det blive at erholde Skibe nok til denne, og bedst var det vist, naar man kunde formaa de russiske Skibe og Fartøjer at bringe Ladningerne lige her til. Tilførslen maatte om muligt blive saa betydelig, at man dog noget kunde forsyne det Søndenfjældske, hvis man der ej andensteds fra kunde erholde det nødvendige, hvilket nu er Tilfældet.

Vi have her haft et rasende Vejr og Snefog, ledsaget af henved 30° Kulde. Grænseposterne have derved lidt utroligt; dog ere vi saa heldige ikke endnu at kunne klage over Sygdomme. I øvrigt er intet af Vigtighed forefaldet siden min allerunderdanigste Rapport af 7de Januar dette Aar.

I dette Øjeblik modtog jeg en Rapport fra Røros, hvoraf jeg erfarer, at ved en Feltvagts Afløsning én Mand er ihjelfrossen og to meget forfrosne.

Allerunderdanigst  
G. F. v. Krogh.

2

s. 10

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 3dje Februar 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Deres Majestæts den søudenfjældske Generalkommando tilsendte Kjendingssignaler for Krigsskibe og Batterier, samt Deres Majestæts allernaadigste Resolution i Henseende til Enken Ræder og Bekjendtgjørelserne om det allernaadigst approberede Avancement fra 1ste til 5te d. M. <sup>1</sup>, har jeg imodtaget i Gaar Aftes, hvilket bliver uopholdelig expederet til Vedkommende.

Ved herom at indgive min allerunderdanigste Indberetning maatte det være mig tilladt at bevidne min inderlige Taknemmelighed for den allernaadigste Understøttelse, Deres Majestæt haver tilstaaet Enken efter afdøde Oberstlieutenant Ræder.

Jeg er pligtig til allerunderdanigst at anbefale Oberst Juuls efterladte fader- og moderløse Børn, Enken efter afdøde Major Kreutz og den ved det oplandske Infanteriregiment standne og som Forstander af Lasarettet paa Kongsvinger ved Døden afgangne Lieutenant Jentofts efterladte, meget trængende Familie i Deres Majestæts Naade.

Foruden før ommeldte har jeg med denne Post ej modtaget videre Befaling af Deres Majestæt. Med Længsel imødesér jeg dem, som tilkjendegive mig Operationsplanen, som bestemme Tiden, naar den skal begynde, for at kunne handle i Forening. Det maa være mig tilladt paa ny at bemærke, at paa de anførte Grunde enhver Dag, som dette udsættes, er yderst vigtig for Norge, at jeg til Enden af denne Maaned ser mig nødt til enten at rykke ind, for om muligt at søge Subsistance, eller lade endnu en Del af Armeen gaa ud af hverandre; uden Hjælp vilde det første dog være det fortrinligere, da Følgen af det andet ej er at beregne, ej sker uden betydelige Opofrelser. Jeg kan intet tilføje de med sidste Post af mig indsendte Efterretninger. Rygtet om Epidemien i Sverig og det udsprede, at den gule Feber er i Marstrand, er vist meget overdreven og af Fjenden ej uden Grund udsprede.

Nogle og 30 selvranzionerede Matroser ere fra Gothenborg ankomne, ligeledes fra England med Licence til Bergen de udvexlede Lieutenanter Krieger, Rasch m. fl. Efter deres Beretning er Lønningen af vore fangne Landsmænd 18 pence for hver Officer, af hvilken Rang han er, 12 pence for hver Koffardikapitajn, Styrmand m. m., 1 & Brød,  $\frac{1}{2}$  & Kjød, begge Dele maadelig, for hver Mand. Man lader dem lide Mangel paa alt, paa Næring og Klæder, tilmaaler dem endog Vandet i Rationer for at bringe dem til at tage Tjeneste hos Fjenden og imod deres Fædreneland. Denne Fjendens umenneskelige Adfærd bevæger mig til at antage det af den engelske Konsul i s. 11 Gothenborg igjennem Kommandør Fisker gjorte Tilbud og at udvexle de i Gothenborg endnu i engelsk Fangenskab værende danske Matroser i den sikre Forhaabning, at dette vil finde Deres Majestæts allerhøjeste Bifald.

Manglen paa Levnedsmidler nøder mig inden kort Tid, uagtet jeg ej hidindtil var saa lykkelig at erholde Deres Kongelige Majestæts afgjørende Resolution, at udvexle de i svensk Fangenskab værende Soldater og Matroser samt de 2 Lieutenanter Paludan og Krogh. Fra General Krogh saa vel som fra flere Punkter her fra Grænsen er gjort alt muligt for at skaffe sig Kommunikation med Vesterbotten; maatte de ikkun snart skaffe os de Efterretninger, hvortil vi saa højlig trænge. Sygdommene tage endog her meget Overhaand. Ved flere Kirurgers dødelige Afgang er Savnet af duelige Læger meget føleligt. Ved den aftalte Plan <sup>1</sup> er taget Hensyn paa de to første Hovedobjekter, nemlig Kommunikationen med Russerne og Gothenborgs Besiddelse. Den maa modificeres efter Aarstiden, nemlig, om Operationen maa foretages, forinden Skareføret nordenfjælds tager sin Begyndelse, eller senere. I første Tilfælde søges Kommunikation med Russerne igjennem Dalen af Vesterdalselven og souteneres,- for saa vidt muligt, af min venstre Fløj. Operationsobjekterne for mig blive successive i følgende Orden: Arvika og Sunne, Carlstad, Venersborg, endelig Gothenborg. Da jeg i det højeste har 8000 Mand til Disposition, og Frederiksværn, Christianssand, Bergen kan og bør, om Transport der fra endog var mulig, ved den fremrykkende Aarstid paa militære Grunde ej blottes, saa kan Fremskridtene ikke blive successive, altsaa tidsspildende, saa længe Fjenden ej skulde have svækket sig saa betydelig, at liden eller ingen Modstand var at formode; men Omstændighederne vilde da sandsynlig gjøre Forandringer nødvendige.

Efter nærmere indhentet Oplysning er jeg pligtig at berigtige det før ommeldte derhen, at den yderste

Termin, indtil hvilken Armeens Magasiner ere forsynede, er til mod Enden af April Maaned, og for saa vidt det ej bliver uomgængelig nødvendig heraf at overlade til Almuen.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

s. 11

*Fra Samme til Samme.*  
*Christiania, den 10de Februar 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Siden min sidste allerunderdanigste Rapport er intet forefaldet, som fortjente at indmeldes til Deres Majestæt. Et for nylig fra s. 12 Sverig kommet Rygte siger, at Alliancetraktaten med England er bleven fornyet og Subsidierne forhøjet, at man hvert Øjeblik havde ventet paa at tillige erholde denne Traktat ratificeret fra London, hvilket nu ved Isen sandsynlig er bleven forhindret. En Brig, som skal have haft Depecher og en betydelig Pengesum om Bord, er forlist paa Skjærene ved Korshavn. I Sverig har Stillingen ej forandret sig; deres Armé ligger altid med samme Styrke i Vinterkvartererne. Det siges, at af de ved Stockholm og Gefle staaende Tropper flere vare marcherede til Skaane. Almuen frygter for et Indfald i Skaane, men ej fra Russernes Side, da Ålands Haf ved de heftige sydlige Vinde ej var sikker. Rygterne, men upaalidelige, om Russernes Overgang m. m. krydse hverandre, men de modsiges igjen, og Kjendetegn, at samme virkelig har fundet Sted, mangler. Det stærke Tøvejr og Snefog, vi i nogle Dage have haft, har gjort aabent Vand paa nogle Steder udenfor, og paa andre Steder ligger Isen, saa vidt man øjner. En fjendtlig Fregat og nogle Brigger ere i Januar næsten hele Maaneden igjennem set krydsende imellem Christianssand og Næsset.

2\*

Efter det ommeldte er vort eneste Haab, at ved Russerne og Deres Majestæt Sagen med Sverig afgjøres inden næste Maaned, da England i Forening med Sverig øjensynlig intenderer noget mod Norge næste Sommer, da Haabet paa første Transport, saa snart Farten aabnes, vort eneste Redningsmiddel, (thi Manglen paa alt tiltager frygtelig, og Hungersnødens Følger, smitsomme, dødelige Sygdomme, indfinde sig paa flere Steder, hvor endog Armeen ej staar,) er usikker, uagtet vore Brigger paa første Vink ere beordrede at krydse. Besiddelsen af de svenske Havne, Magasiner m. m. er da det eneste, som kan gjøre det muligt at subsistere til næste Høst, og dette maa bevirkes, forinden Vinterføret ophører, og Vejene paa nogle Uger her i Egnen blive aldeles utilgængelige. Det maa fornemmelig bevirkes fra Sjælland og Finland, thi jeg er nødt til at melde, at det er saare usikkert, hvad og om jeg kan udrette, thi 1) er det trods al anvendt Umage næppe muligt at erholde sikre Efterretninger og saaledes at træffe det rigtige Øjeblik; 12 á 14 Spioner ere sendte nordenfjælds fra, fra forskjellige Punkter, mod Vesterbotten m. m., her fra er bestandig et lige Antal i Gang; desuagtet haves endnu intet om Russernes Fremskridt; 2) Vinterføret har været standset ved det ommeldte Vejr, Transporten over Christiania Fjorden er umulig, saaledes denne vester fra kommende Transport gjort højst besværlig og vidtløftig, og vi ikke alene ej i Stand til hidindtil at forsyne Frederiksstad og Frederikshald paa en Maaned, som dog er det uomgængeligst fornødne til Operationen, men tillige sat i den yderste Forlegenhed for Armeens daglige Underholdning og at tilvejebringe 3) den højst fornødne Fourage og Heste; s. 134) at fra den mod os staaende Armé hidindtil intet er detacheret, og samme altsaa er os overlegen i Tallet; 5) at vi endda blotte Landet, muligen til en Tid, hvor vi kan vente Englændernes Angreb paa vore Kyster, til en Tid, hvor Vejene næsten ere impassable og Kommunikationen, om ej aldeles, dog for det meste spærret, og denne Tid er inden Enden af April og Maj Maaned. Desuagtet vil jeg paa de anførte Grunde ej se mig i Stand til forinden næste Maaned at bevæge mig. Deres Majestæt maa i øvrigt være forsikret, at alt skal ske, hvad menneskelige Kræfter tillade. Jeg venter med Længsel paa sikre Efterretninger. En lignende Pamflet, som den allerunderdanigst indmeldte, der blev tilstillet Kjøbmand Tank, underskrevet af Landshøvding og Oberst Belfrage, er ligeledes tilkommen Stadshaupt- mand Thrane; de, som have faaet Kundskab herom, le derover og føle sig indignerede. Vi have altsaa holdt det for hensigtsmæssig at ignorere Sagen med den Foragt, det fortjener, indtil der kan gjøres et nyttigt Brug af samme. Deres Majestæt kan bygge paa Deres tro Nordmænd, som indsé, at Deres elskede Konge har gjort alt for at redde dem, og at Skæbnen alene foraarsager den Krisis, hvori Landet befinder sig, og som desværre truer os med Undergang. Regeringskommissionen har søgt at bruge de faa Ressourcer, som restere, for at afhjælpe Øjeblikkets Trang.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

s. 13

*Fra Samme til Samme.*  
*Christiania, den 17de Februar 1809.*



Allerunderdanigst Rapport.

Siden min sidste Rapport have vi ej erholdt nogen dansk Post og altsaa ingen Befalinger fra Deres Majestæt, som jeg paa de flere Grunde maa imødesé med Længsel. Jeg er ej heller saa lykkelig at kunne indmelde nogen bestemt Efterretning fra vores Allierede. I min sidste Rapport har jeg indmeldt Tilstanden af de militære Magasiner. Jeg har efter Pligt fremlagt for Deres Kongl. Majestæts Øjne den fortvivlede Stilling, hvori jeg som kommanderende General befinder mig. Jeg skylder efter de med min Stilling forbundne Pligter at tilføje, [at] uagtet Regeringskommissionens Foranstaltninger, som med Hensyn til Øjeblikkets Trang paa Livets Fornødenheder, fornemmelig Korn, Salt, Klæder med mere, saa vel ved Armeen som ved Almuen, har set sig nødt til at opmuntre og love Forskud mod tilstrækkelig Sikkerhed for nye anlæggende Saltkogerier, at udvide s. 14Kvantummet af det fra Frankrig forskrivende Salt, at forbyde dets Udførsel fra Norge, at konstituere Provideringskommissioner for hvert Amt, og at tilstaa disse tilstrækkelig Laan til Fødevarers Opkøb fra Fjældbygderne, at forskrive Korn og Fisk fra Trondhjem og Bergen, som dog næsten til Enden af næste Sommer hermed kunde ansés forsynede, for at bortrydde de Vanskeligheder, som Mangel paa Heste, Fourage og Proviant lagde Transporten i Vejen, at forandre de i denne Henseende allernaadigst givne Bestemmelser, og at tilstaa Betaling efter Læssets Vægt og ved Akkord, og endelig, at alt er opbudt saa vel fra militære som civile Avtoriteter [for] at bortfjerne de for Transporten (formedelst afvexlende Tøvejr og vedvarende Snefog, hvoraf man ej her kjender lignende, der næsten spærrede Kommunikationen) foraarsagede Hindringer, — det dog synes, at Himlen tilintetgjør alle vores Bestræbelser, som ved Tidens Korthed aldeles afgjør vores Skæbne. Men naar de endog lykkedes, naar endog noget af de kongelige Beholdninger, som uomgængelig fornøden, tages til Hjælp for Almuen, da kan man med Sikkerhed bestemme, at Armeens Magasiner aldeles ere udtømte til medio eller imod Enden af April, at til næste Maanedes Udgang for flere Distrikter, og til den paafølgende Maanedes Ende for de fleste, en total Mangel af de første Livets Fornødenheder, altsaa Hungersnøden med alle dens gyselige Følger maa indtræffe, en Mangel, som ved den allerede saa betydelig tiltagne Armod og ved de alt udtømte faa Ressourcer bliver saa meget mere følelig og umulig at afhjælpe. Skal Armeen altsaa kunne udrette noget til Landets Frelse, da maa det ske i Begyndelsen af næste Maaned, naar den forinden kan se den væsentlige Mangel paa det nødvendige af Proviant og Klædestykker afhjulpen, og forinden den af total Mangel nødes til at opløses.

Men hvad lader sig udrette med et ved Sygdomme til 7 á 8000 Mand reduceret Korps, hvoraf endnu en Del uøvede Rekrutter, med næsten nøgne Folk, da endog det Kvantum Vadmel, som med al Anstrængelse er tilvejebragt, endnu hviler vester, i denne Tid af Aaret, hvor man her ej kan bivakere flere Nætter, med udmarvede og ej i tilstrækkelig Mængde erholdende Heste, og endelig naar man er udsat for, længere hen at trække sig den hele svenske Magt paa Halsen. Det eneste Øjemed, herved opnaas, er at vinde Tid og derved muligen skaffe Landet nogen Tilførsel. Muligen redder det Landet, men altid sættes meget i Vove. Jeg ansér Norge for reddet, naar Deres Kongl. Majestæt eller Russerne kan komme os til Hjælp. Sker det ikke, saa vil det komme an paa, om det ommeldte Skridt er muligt, om det tør voves, og endelig, om det ej sker, at søge muligen andre Midler, for saa længe som muligt at undgaa det i Bilagene <sup>1</sup> anførte s. 15fortvivlede Resultat. Dette er saare usikkert; thi det dependerer af, om man kan fange Fjenden i sine egne Snarer. Tiden er kort, og jeg maa derfor endog her allerunderdanigst anholde om de i Bilagene ansøgte Deres Kongl. Majestæts Bestemmelser, uden hvilke jeg ej ser mig i Stand til at opfylde mine Embedspligter.

Jeg beder Deres Kongelige Majestæt om at være overbevist om, at intet ved disse Meldinger er overdrevet, men at de med det Overlæg og med den Bestemthed ere blevne affattede, som vores Embedspligter opfordrer os til efter de herværende Data. Jeg bør tilføje, at vi alle ere enige i aldrig at underskrive nogen Kapitulation, aldrig indtil vores sidste Aandedræt og med vores Vilje at overlade det mindste Punkt til Landets og Deres Kongl. Majestæts Fjender. Endnu ere nogle af de før ommeldte svenske Proklamationer indkomne. Man lægger ingen Vægt paa dem, da den almindelige Mening ej gjør det fornøden. Man ignorerer dem med Foragt, indtil de ved Proklamationer eller til det forommeldte Øjemed med Fordel for Fædrelandet kan benyttes. Jeg haaber, at dette vil finde Deres Majestæts allernaadigste Approbation.

Jeg vedlægger allerunderdanigst Ekstrakter af nogle fra Sverig indkomne, men meget utilforladelige Efterretninger <sup>1</sup>.

Jeg er pligtig at tilføje, at, dersom jeg inden den anden Uge af næste Maaned ej erholder Efterretning, at den danske Armé eller vores Allierede er ovre, naar jeg ej forinden kan se de fortrinligste Mangler afhjulpede, og jeg altsaa ej kan rykke ind uden med Vished at kunne forudse, at Armeen vil og maa blive et Offer; naar inden den Tid forandrede Konjunkturer, ny Tilførsel, eller nogenledes Sikkerhed at erholde dette, ej forandrer Stillingen, — jeg da umulig kan lade det ankomme paa det yderste, udsat for at se Landet i Fjendens Magt. Jeg skal forsøge ved anonyme Sedler at give dem et Slags Haab, og i det man gjør dem opmærksom paa Nødvendigheden og Fordelen af Tilførsel fra de danske Havne. Lykkes det saaledes at erholde nogenledes Sikkerhed om at faa Norge provianteret, da er vi reddede og endda ej forpligtede til noget. Deres Adfærd fortjener ingen Skaansel. Lykkes det ej, da maa jeg til den Tid, hvor ingen Hjælp af vore Allierede mere kan forventes, søge at slutte en ubestemt militær Vaabenstilstand til Lands og til Vands med Sverig og da imødesé Deres Kongl. Majestæts Befalinger. Vaabenstilstanden vilde saaledes maatte afsluttes for flere Maaneder. Maatte jeg være saa lykkelig forinden at erholde Deres Kongl. Majestæts Befalinger. Det er saa

uheldigt som ubegribeligt ved en staaende Sydost-Vind, at Posten fra Jyllands Vestkyst ej befordres.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

s. 16

*Fra den interimistiske Regeringskommission for Norge til Kongen.*

*Christiania, den 16de Februar 1809.*

Til Kongen.

En tung, men hellig Pligt nøder os til atter i dybeste Underdanighed at nedlægge for Deres Kongelige Majestæts Trone en sørgelig, men sandfærdig Skildring af den Nød, under hvis Byrder Deres brave norske Folk sukker, samt af de overhængende Ulykker, som true at nedstyrte paa Deres Rige Norge og at knuse det. Ligesom det er vor Pligt ej at fordølge Sandheden for Deres Majestæts Øjne, saaledes ansé vi det og for Pligt ej at bestorme Deres Majestæts landsfaderlige, desværre alt blødende Hjærte med Billeder, som ikke ere aldeles grundede i Virkeligheden. Dette og den Tillid, hvormed vi ere benaadede, forvisser os om Deres Majestæts allernaadigste Opmærksomhed for det, vi vove allerunderdanigst at fremføre.

Alt i mere end halvandet Aar har Norges vigtigste Næringskilder været stoppede, hele Distrikter have i denne Tid savnet Fortjeneste til Livets Ophold, som sparsomt ere tilvejebragte ved Opofringer af Levningerne fra den forrige Velstand. Vanskelighederne og Bekostningerne, hvormed al Tilførsel har været forbunden lige fra Krigens Begyndelse, gjør Livets første Nødvendigheder saa overdreven dyre, at den mindre formuende (ej at tale om den aldeles fattige) næppe uden med stor Kummer har kunnet skaffe sig og sine det nødtørftige. Herved og ved Savnet af de mange Familiefædre, som Land- og Søkrigen have kaldet fra deres Hjem, er den Elendighed, som maatte ventes at blive Følgen af Næringskildernes Tilstopning, vældigen forøget. Mangel paa Brændevin, Tobak og især Salt nedbryder en Mængde Menneskers Helbred i hele Riget, og for saa vidt Saltet angaar, gjør denne Mangel Benyttelsen af mange Ressourcer til Formindskelsen af denne Nød, som maa være Følgen af Kornets Dyrhed og Sjældenhed, umulig. Ej alene Deres Majestæts tapre norske Hær, men ogsaa en stor Del af Nationen sukker over Savnet af Klæder til Beskjærmelse mod Klimatets Strængthed, hvilke Klæder ved ingen Anstrængelse kan tilvejebringes her i Landet, da Materialerne for største [Delen] mangle. Smitsomme Sygdomme, som have lagt en fjerde Part af Armeen i Lasaretterne, udbrede sig paa en sørgelig Maade i Landet, da man til Dels mangler Læger og Lægemedler. De Opofrelser og Anstrængelser af alle Arter, som Land- og Søkrigen nødvendigen udfordrer i Norges nuværende isolerede Stilling, bringes vel med den største Iver og Beredvillighed paa Fædrelandets Alter, men de ere dog uforholdsmæssige til Landets naturlige Kræfter og tære dagligen paa Rigets Marv. Alle disse samvirkende Omstændigheder lade befrygte en sørgelig Krisis for Norge. Naar det bliver umuligt længere at bortfjerne denne Krisis, s. 17tør vi ej bestemme; men, allernaadigste Konge! langt farligere og nærmere tordensvangre Skyer formørke Norges Horisont. Fjendens Blokade og en uventet tidlig stræng Vinter, som tilspærrer Havnene, have hindret Iværksættelsen og Virkningerne af de kraftige Foranstaltninger, som Deres Majestæt af landsfaderlig Omhu befalede iværksatte forrige Efteraar til Norges Providering. Efter nøjagtig Undersøgelse finde vi det af denne Aarsag aldeles umuligt ved de offentlige og private Beholdninger, som findes i Aggershus og Christianssands Stifter, at ernære Armeen, som behøves til Landets Forsvar, og at forebygge den græsseligste Hungersnød i Stæderne og paa Landet, længere end i det højeste til næstkommende April Maanedes Udgang, uagtet alt, hvad der nogenledes kan undværes af Levnedsmidler i Trondhjems og Bergens Stifter, med uhyre Anstrængelser og Bekostninger kjøres over Land til de militære Magasiner i det Søndenfjældske, uagtet Komiteer ere anordnede i hvert Amt og disse strikte, hvor Hungersnød befrygtes, forsynede med Fonds og paalagt at anvende alle mulige Midler til Redning, uagtet Levnedsmidler med den største Sparsomhed uddeles til Armeen og til de Steder, som ej selv kan hjælpe sig, uagtet Levnedsmidler uden Hensyn til Udgifterne flyttes fra et Sted til et andet, hvor Trangen er størst. Det eneste Haab, vi nære, er, at Deres Majestæts danske Armé i Forening med de russiske og norske Armeer enten tvinge Sverig til Fred eller erobre den Strækning af Sverig, som adskiller Danmark og Norge, hvorved klækkelig Tilførsel formodentlig vilde blive mulig. Men skuffe Elementerne eller andre Omstændigheder dette Haab, saa tør vi ej stole paa Tilførsel af Levnedsmidler fra Danmark, da Erfaringen har vist, at det endog i det stormende Efteraars lange mørke Nætter var mulig for Fjenden næsten aldeles at spærre Kommunikationen med Danmark. Dersom Deres Majestæts Visdom altsaa ikke forinden April Maanedes Udgang ved overordentlige Midlers Anvendelse, som vi finde upassende her at nævne, redder Norge, vil ved Slutningen af April Maaned Armeen af Mangel paa Levnedsmidler ej længere kunne holdes samlet. Riget er altsaa da blottet for Forsvar og udsat for Oversvømmelse af Fjenden; Jorden bliver ubesaaet; Hungersnød med alle dens uundgaaelige Følger indfinder sig; Hungeren, som hos Almuen frembringer Fortvivlelse og Raseri, driver Folket til Anarki og Blodscener. Riget vil da synke i navnløs Elendighed og være tabt. Det stolte norske Folk vil nedværdiges. Vi ere som Mænd af Grundsætninger beredte til at dø paa vor Post; men vore Kræfter formaa intet, naar dette Tidspunkt indtræffer. Vi maa derfor i dybeste Underdanighed udbede os bestemt Fuldmagt og bestemte Ordres til Anvendelsen af de Midler, som Deres Majestæts Visdom

maatte udfinde til Norges Redning fra den yderste Nød, enten umiddelbart til os eller middelbart til mig, Prins Christian.

Allerunderdanigst  
Christian, .Prins til Slesvig Holsten.

G. Moltke. Rosenkrantz. H. Wedel Jarlsberg.

3

s. 18

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 17de Februar 1809.*

Allerunderdanigst Forestilling.

I de af den kongelige Regeringskommission og Undertegnede til Deres Kongelige Majestæt indsendte Rapporter er det allerunderdanigst bleven indmeldt, hvorledes, ved Fjenden, det ufordelagtige Vejr og den tidlig indtraadte Vinter, Øjemedet af Deres Kongelige Majestæts landsfaderlige Hensigt og Foranstaltninger for Deres norske Folk ej er bleven opfyldt, og den Mangel paa Livets første Nødvendigheder for Deres Majestæts tro norske Undersaatter, som maa blive en uafvendelig Følge af forommeldte uheldige Skæbne. Haabet, at Konjunkturerne snart vilde forandre sig, at vores Allierede vilde komme os til Hjælp, forsvinder, da Naturen synes at lægge dette sidste uovervindelige Vanskeligheder i Vejen. Haabet, at erholde Undsætning af Levnedsmidler fra Danmark, bliver næsten tilintetgjort ved en paa Søen overmægtig Fjende, som endnu i December og Januar Maaneder vidste at afskære Kommunikationen med Danmark, hvis Krydsere endnu forurolige den fra de vestlige Havne, og som altsaa i den mildere Aarstid formodentlig vil anvende alle deres Kræfter til deres menneskefjendske Øjemed. Efter Pligt har Undertegnede i hans til Deres Majestæt allerunderdanigst indsendte Rapport indgivet en detailleret Indberetning om Armeens Stilling og om det vovelige og Vanskeligheden, som vilde møde Armeens Operationer, i Fald samme blev nødt til at rykke ind i Sverig. Desuagtet er de Grunde, som tale for, at Armeen bliver aktiv, saa indlysende rigtige, at jeg tillader mig her at anføre dem. Armeens heldige Fremgang vil unægtelig beskæftige Nationen, oprejse dens Mod, som ved Mangelen trues at formindskes, og saaledes muligen skabe Ressourcer, som desuden vilde blive ubenyttede. Armeens heldige Fremgang kan, naar den finder en Del af sin Subsistence i Sverig, naar den kan sætte sig i Besiddelse af de paa denne Side af Gothenborg liggende svenske Havne, ej alene formindske Konsumtionen her i Landet, men tillige muligen lette Kommunikationen med Danmark. I uheldig Tilfælde vilde den imidlertid organiserede Milits afholde den svækkede og for alle Ressourcer blottede Fjende at rykke ind i et Land, hvor han ej kunde haabe at finde Subsistence, og som han ej kunde forvente at indtage uden betydelig Tab og tidsspildende Operationer. Muligen kunde den Tid, indtil dette indtraf, benyttes for at erholde nogen Tilførsel fra Danmark, og saaledes vilde i alt Fald da, naar dette lykkedes, det derefter anførende fortvivlede Alternativ noget kunne udsættes, og Stillingen, i Fald af Uheld, endda ej betydelig forværres. Disse Grunde maa bevæge mig at opkyndige Vaabenstilstanden og s. 19at rykke ind i Sverig, naar det er muligt at se den fortrinligste Mangel afhjulpen til rette Tid, nemlig den paa Klæder og Proviant, at se Frederiksstads og Frederikshalds Magasiner i det mindste forsynede for en Maaned, hvilket Vejret og Transporternes Vanskelighed hidindtil have gjort umulig, og hvor foruden jeg umulig kan begynde nogen Operation. Men desuagtet kan intet sikkert Resultat heraf uddrages uden det, at i Fald Landet falder, det da sker med Ære. Svarer denne Foranstaltning ej til vores Forventning, gjør Omstændighederne den umulig, da er Hungersnød, det deraf flydende Anarki med flere dens gyselige Følger uundgaelige om nogle Maaneder, og den stolte norske Nation udsat for Undergang eller Trældom, for at blive et Rov for Deres Majestæts Fjender. Denne Landets Stilling har gjort det Regeringskommissionen til Pligt i vedlagte allerunderdanigste Forestilling, omendskjønt med blødende Hjærte, at fremlægge for Deres Majestæts Øjne Deres tro norske Riges fortvivlede Stilling og at ansøge allerunderdanigst om Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Bestemmelse for deres Forhold, en Bestemmelse, som disse Deres Majestæts tro Embedsmænd med tillidsfuld Forventning, at Deres Majestæt vil tage deres Stilling i allernaadigst Overvejelse, ansøge om at maatte erholde snarest muligt. Det er i Undertegnedes Stilling hans Pligt allerunderdanigst at forestille Deres Majestæt, i Fald Fædrenelandets Stilling ej skulde tillade Deres Majestæt heri at afgive en nøjagtig Bestemmelse, i Fald det ej kunde tillades Regeringskommissionen direkte fra Deres Majestæt at afslutte en separat Vaabenstilstand for Norge med England og Sverig, en Foranstaltning, som maatte udsættes til det yderste Tidspunkt, men et Tidspunkt, som man desværre kan forudse snart at ville indtræffe, naar Landet skal reddes fra total Undergang: om i saa Fald Deres Majestæt indirekte herover allernaadigst maatte resolve at meddele Undertegnede et Vink, og da haaber jeg, at Allerhøjstsamme er overbevist om, at jeg ej ved at misbruge dette er i Stand til at svige min Pligt, tilføjende den allerunderdanigste Forsikring, at jeg er beredt at ofre min Ære for Deres Majestæt og for Fædrenelandets Konstitution og Frelse, naar det udfordres. Vores Regeringskommissions Medlemmers Ed og Pligt, vores Ubekjendtskab med Fædrenelandets politiske Stilling gjør det os aldeles umuligt til ommeldte Øjemed at vove noget til sammes Frelse, uden dertil af Deres Majestæt at være bemyndiget, og det er paa denne Grund, jeg paa ny allerunderdanigst ansøger Deres Majestæt at benaade Regeringskommissionen eller Undertegnede med en enten umiddelbar eller middelbar

Bestemmelse, hvor foruden jeg ej vilde se mig i Stand til at opfylde de med Deres Majestæts mig allernaadigst anbetroede Embeder forbundne Pligter, attraaende som en Mand af Ære indtil mit sidste Aandedræt at give Beviser paa min Troskab for Konge, Fædreneland og den Konstitution, jeg har svoret min Troskabsed!

Maatte Konjunkturerne snart fjærne de mørke Skyer, som svæve over Norge! Maatte Deres Majestæts landsfaderlige Hensigter og de s. 20af inderlig Taknemmelighed fremledte Bønner af det norske Folk for Deres Majestæt og Fædrenelandet opfyldes!

3\*

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 20

*Fra Kongen til Regeringskommissionen i Norge.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 1ste Marts 1809.*

Jeg haver med sand Bedrøvelse modtaget Regeringskommissionens Skrivelse in originali af 16de Februar; ingen kan dele mere mine kjække Nordmænds Lidelser end jeg, og ingen kan føle derved mere end jeg. Men kan jeg med ét udrive mine Undersaatter fra denne Tilstand? Er dette ingen Mulighed, saa maa endog disse Lidelser trodses, og det er det, som Mænd maa gjøre. Jo større Faren, jo større Trængselen, desto højere skal Modet stige, og det er det, jeg venter af mine tro og duelige Embedsmænd. Pvoianteringen paadrives med al Magt, og intet skal forsømmes herudi, lige saa lidet som i alt, hvad der er fornødent for Armeen. Paa Regeringskommissionens Fasthed og Mod samt paa deres kloge Foranstaltning bygger jeg saa trygt som paa mine Undersaatters Troskab og Tillid til mig.

Frederik R.

s. 20

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 2den Marts 1809.*

Til Gjensvar paa Deres Breve af 18de November og 31te December 1808 samt 13de, 20de og 27de Januar, 2den, 3dje og 17de Februar 1809 tjener følgende:

Jeg kan ingenlunde tage andre Forholdsregler end de, jeg haver taget. Aarsagen til Savnet i Norge hidrører alene af Vinterens tidlige Komme og de norske Havnes Tillægning. Men nu, disse ere aabne og alt er i fuld Gang med Udskibningen fra Jylland, Fyn og begge Hertugdømmerne, er jeg vis paa, at baade Korn, Proviant, Salt, Tobak, Medicin, Krudt og Munderingsstykker ville vorde afsendte.

Imidlertid kan jeg aldrig avtorisere Regeringskommissionen til at slutte en Vaabenstilstand, mindst med England, lige saa lidet som jeg nogen Sinde approberer en Vaabenstilstand, som ej er militærisk, og som aldrig uden i Nødstilfælde kan og maa indgaas. At De endnu ej haver opsagt den nærværende Vaabenstilstand, begriber jeg, men saa snart enten jeg selv kan bevæge mig eller Russerne rykke frem, maa den opsiges. Russerne ere passerede Torneå, hvor vidt de nu ere, véd jeg ej, men Kejser Alexander har besluttet at forcere Sverig, coúte que coúte. Kapitajn Dodt, som i disse Dage kommer s. 21fra Rusland, beretter at have været ved det russiske corps d'armée i Torneå, at de Svenske retirerede, samt at Kejser Alexander selv gik til Finland, og at Hovedaarsagen, hvorfor Kejseren saa bestemt havde besluttet Angrebet paa Sverig, var, at Kongen af Sverig havde ladet ham sige, at han ingen Ting vilde indgaa med ham, forinden han, nemlig Kejseren, havde udleveret Finland igjen til Sverig. Mange Finlændere, saa vel af høj som lav Stand, forlade Kongen af Sverig, og de ere endda saa opsætsige, at de selv skrive ham til, at de nu, da Finland hørte til Rusland, forlode ham, for at hylde deres nye Herre. En Rigsdag er af Kejser Alexander sammenkaldt i Tavastehus <sup>1</sup>.

Man paastaar i Almindelighed, at Grunden, hvorfor Krigen mellem Østerrig og Frankrig endnu ej er udbrudt, hidrører derfra, at Kejser Alexander ved sin upolitiske Nærværelse i Erfurt med Kejser Napoleon skal have lovet at tage Parti med Kejser Napoleon i Tilfælde, at Østerrig angreb denne.

At jeg ingen Vaabenstilstand haver indgaaet eller indgaar, lige saa lidt som separate Konventioner, beder jeg Dem at være vis paa, samt at, dersom Uheld endog havde nødte mig dertil, De altid havde været den første og nærmeste, jeg havde tilmeldt det.

Den Maade, paa hvilken De sætter Dem i Kommunikation med Russerne, er aldeles efter mit Ønske. Paa den lange Frastand, som jeg endnu er fra Dem, er det aldeles fornødent, at jeg giver Hovedideerne, for saa vidt de kunne henregnes til den Forening, der maa være i det hele; men alt andet samt de Afvigelser,

Omstændighederne udkræve, er noget, som Dem aldeles bør være og er overladt. Jeg kan ej tro, at de Svenske ere for Kornvarer saa aldeles blottede; thi naar man betænker, at blot Havre og Byg, som af os ved de Engelske er opbragt, og at Rugen er sendt til Sverig, saa er dette alt end ikke ubetydelige Ressourcer for de svenske militære Magasiner.

Hvad de anonyme Breve betræffer, da er det saa ofte bleven brugt af de Svenske, at naar blot de militære og civile Øvrigheder gjøres opmærksomme derpaa, har det intet at sige.

Jeg overlader nu disse vigtige Gjenstande til Deres Aarvaagenhed, Klogskab og Standhaftighed. Deres meget hengivne

Frederik R.

P. S. Fra adskillige Veje tilstilles Dem et svensk Skrift<sup>2</sup>, som alt har gjort Sensation i Sverig, og som De bør uddele saa vel i Norge som i Sverig, hvilket De under Haanden vilde besørge.

F. R.

s. 22

*Fra General Krogh i Trondhjems Stift til Kongen.  
Trondhjem, den 18de Februar 1809.*

Allerunderdanigst Forestilling.

Vel har jeg under 28de Januar dette Aar allerunderdanigst andraget for Deres Kongelige Majestæt Nødvendigheden, at den muligste Mængde Rug og andre Kornvarer fra Archangel maatte bevirkes hidsendte ved russiske Skibe direkte her til eller i det mindste til Hundholmen, eftersom det vil blive ugjærligt at tilvejebringe Skibe eller Fartøjer nok her fra til Afhentning, da alle dertil skikkede ere afsendte til Danmark efter Korn, hvoraf de, som maatte kunne retournere, næppe ville være her saa betids, at de kunne afgaa til Archangel i den Hensigt, saa meget mere, da Mængden i en jammerlig Tilstand have maattet løbe ind i Havne paa Vestkanten af Norge og siden ere hindrede ved Is og fjendtlige Krydsere.

Foruden de mange Skibe, som ligge opbragte i fjendtlige Havne, have dette Steds Kjøbmænd afsendt 17 Skibe efter Kornvarer og Salt med mere til Danmark, Holsten, Frankrig og Middelhavet. Ankommer ikke Mængden vel ladede her tilbage, vil upaatvivlelig en gyseligt Mangel her som søndenfjælds finde Sted.

Den eneste Tilflugt bliver da, at af Deres Kongelige Majestæts Rugmagasin maatte udleveres det nødvendigste for at forekomme Hungersnød; thi endog fra Archangel have Kjøbmændene her ikke erholdt 1/10 af det, som behøves. Ikke desto mindre har jeg med Tillid til Forsynet vovet at afsende 3000 Tønder Rug over Land til Hans høj fyrstelige Durchlauchtighed Prins Christians Disposition for at gjøre, hvad muligt er, til at afhjælpe den herskende Mangel søndenfjælds. Ligeledes ere Fødemidler for mere end 11000 Rigsdalers Værdi givet her af Stiftet til den Staffeldtske Brigade, og mere skal blive afsendt, hvorover jeg i sin Tid allerunderdanigst skal give Deres Kongelige Majestæt en udførlig Rapport; men ved disse Opofrelser blotter dette Stift sig virkelig selv; desto uundværligere bliver Tilførslen fra Archangel af alle Sorter Kornvarer. Erfarenhed beviser desværre, at under nærværende Konjunkturer den øvrige Del af Norge ogsaa efter Mulighed maa erholde Korntilførsler fra Archanerel.

Allerunderdanigst  
G. F. v. Krogh.

s. 22

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 24de Februar 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Siden min sidste allerunderdanigste Rapport er intet forefaldet, som fortjener at indmeldes til Deres Majestæt. Saa ubegribeligt det s. 23end er ved den i de sidste Dage hafte fordelagtige Vind, savnes Posten hidindtil.

Alle Efterretninger synes at stemme derhen overens, at Fjendtlighederne imellem den russiske og svenske Armé atter have begyndt den 12te eller 13de f. M., at Øerne i den botteniske Havbugt ere nu besatte af Russerne, hvorved Fjenden har lidt et betydeligt Tab, nogle paastaa den største Del af deres svækkede Korps, deres Magasiner m. m., men at Russerne endnu ej vare komne over til det egentlige Sverig, hvilket man dog meget frygtede i Sverig.

Det pludselig indtrufne heftige Tøvejr har aabnet Farvandet. Ingen fjendtlig Krydser er i sidste Uge

bemærket. Maatte Tiden til Provianttransporten benyttes! Jeg har alt for flere Uger føjet Foranstaltning, at Kommandør Risbrigh med hver Post erholder Rapport om Havnenes og Indløbenes Tilgængelighed. Vi vente med Længsel paa at erholde Efterretningen stadfæstet, at Russerne ere ovre. Vi ere beredte i Begyndelsen af Marts og skal, naar nogenledes Sikkerhed haves, ej spille nogen Tid. Maatte Deres Majestæt kim komme over! 2 á 3 Skibe med Korn fra Husum og Tønningen ere i disse Dage ankomne til Christianssand.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 23

*Fra Samme til Samme.  
Christiania, den Sdje Marts 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

I en vedlagt allerunderdanigst Melding <sup>1)</sup> ere de med sidste Poster til mig indløbne Deres Majestæts Befalinger anførte, og af samme vil Deres Majestæt erfare, at de forventede nyere sifrede Befalinger ej ere ankomne. En Lieutenant Hirsch og en Frikorporal Federspiel, som have meldt sig hos mig, ere afrejste med Lieutenant Riis, men paa forskellige Skibe, og den sidste er endnu ej ankommen. De 2 sidste Poster medbragte aldeles intet Brev til mig.

Rygter tale om Russernes og de Danskes Overgang; disse modsiges af andre; bestemte Efterretninger haves ej. Saa snart den mindste Sandsynlighed haves, skal jeg ej bie et Øjeblik med at rykke ind; alt kan være beredt i faa Dage. Ved den fremrykkede Aarstid er hver Dag vigtig. Jeg længes inderlig efter det Øjeblik at kunne indmelde Deres Majestæt, at jeg er indrykket for at søge Forening med de Danske. Jeg venter hvert Øjeblik paa Efterretninger. Enkelte Skibe, men ikkun faa, ere ankomne.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 24

*Fra den søndenfjæld ske Generalkommando i Norge til Kongen.  
Christiania, den 3dje Marts 1809.*

Den udi Deres Majestæts Befaling af 21de December forrige Aar<sup>1</sup> allernaadigst forlangte Opgave skulde Generalkommandoen ikke unnlade herhos allerunderdanigst at insinuere.

Fortegnelse paa de i Felten og i Garnisonerne værende Tropper:

A. General Lowzows Brigade: 1) Den kombinerede Grenaderbataillon af det thelemarkske og 2det aggershusiske Infanteriregiment under Kommando af Oberstlieutenant Hegermann, 14 Officerer, 812 Mand Underofficerer, Spillemand og Gemene. 2) 1ste aggershusiske Infanteriregiments Musketerbataillon under Kommando af Oberstlieutenant Meitzner, 16 Officerer, 820 Mand. 3) 2det aggershusiske Infanteriregiments Musketerbataillon under Kommando af Kapitajn Schrøder; af denne Bataillon er et Detachment i Laurvig, som er anført under General Kroghs Brigade; 8 Officerer, 601 Mand. 4) Oplandske Infanteriregiments Musketerbataillon under Kommando af Major de Place, 14 Officerer, 808 Mand. 5) 4 Kompagnier af den lette Infanteribataillon, iberegnet sammes Landeværn, 10 Officerer, 685 Mand. 6) 6 Stkr. 3pundige Kanoner, 1 Officer, 66 Mand. 7) 6 Stkr. Amusetter, 2 Officerer, 74 Mand. 8) Et Kommando Landeværn af nordenfjældske Infanteriregiment, 1 Officer, 182 Mand. 9) Et Kommando Landeværn af det søndenfjældske Infanteriregiment, 1 Officer, 197 Mand. 10) Et Pionerkompagni, 3 Officerer, 153 Mand. 11) Det Enebakske Dragonkompagni af det smaalehnske Dragonregiment, 2 Officerer, 82 Mand. Summa 72 Officerer og 4480 Mand. Ved denne Brigade befandtes efter sidst indkomne Rapport 274 Syge og 153 Vakante, og var Brigadens effektive Styrke til Udrykkelse med prima Plana 3372 Mand, naar de Syge m. m. vare fradragne.

B. Generalmajor Hoists Brigade: 1) En Division 3 &'s Fodartilleri, 2 Kanoner, 1 Officer, 34 Mand. 2) Søndenfjældske Inf. Regts. Grenaderbataillon under Kommando af Major Kjøbing, 16 Officerer, 600 Mand. 3) Nordenfjældske Inf. Regts. Grenaderbataillon under Kommando af Major Stielau, 17 Officerer, 622 Mand. 4) Bergenhusiske Inf. Regts. Grenaderbataillon under Kommando af Oberstlieutenant Synnestved, 16 Officerer, 512 Mand. 5) Søndenfjældske Regts. 2den Musketerbataillon under Kommando af Major Krefting, 20 Officerer, 618 Mand. 6) Nordenfjældske Inf. Regts. 1ste Musketerbataillon under Kommando af Oberstlieutenant Harboe, 16 Officerer, 618 Mand. 7) 3 Divisioner af det nordenfjældske Inf. Regts. 2den Musketerbataillon under Kommando af Major Lützow, 12 Officerer, 447 Mand. 8) Det norske Jægerkorps under Kommando af Major Krebs, 16 Officerer, 736 Mand. 9) Et Kommando Skarpskytter af det søndenfjældske s. 25 Inf. Regt., 3 Officerer, 110 Mand. 10) Et Kommando Skarpskytter af det nordenfjældske Inf. Rgt., 4 Officerer, 150 Mand. Summa 121 Officerer, 4447 Mand. Herforuden er denne Brigade tildelt det gevorbnede Dragonkompagni og det 3 &s ridende Batteri, som under Vintertiden er henlagt til Christiania og i

Lægderne. Ved denne Brigade befandtes efter sidste Rapport 1461 Syge og 148 Vakante, og med Afdrag af de Syge m. m. var Brigaden effektive til Udrykning med prima Plana 2276 Mand.

C. Generalmajor Staffeldts Brigade: 1) Et Fodbatteri, bestaaende af 2 Stkr. 10 &'s Haubitser og 7 Stkr. 3 's Kanoner samt 4 Stkr. 6 &'s Kanoner, under Kommando af Lieutenant Anzée, 3 Officerer, 153 Mand. 2) Den kombinerede Grenaderbataillon af det 1ste aggershusiske og oplandske Inf. Rgt. under Kommando af Oberstlieutenant Muller, 13 Officerer, 810 Mand. 3) Grenaderbataillonen af Istetrondhjemiske Inf. Rgt. under Kommando af Major Sommerschild, 17 Officerer, 656 Mand. 4) Grenaderbataillonen af 2det trondhjemske Inf. Rgt. under Kommando af Kapitajn Stang, 17 Officerer, 656 Mand. 5) En Musketerbataillon af det bergenusiske Inf. Regt. under Kommando af Oberstlieutenant Grubeling, 18 Officerer, 641 Mand. 6) Søndenfjældske Skiløberbataillon under Kommando af Major Arntzen, 9 Officerer, 471 Mand. 7) 2 Kompagnier af den lette Infanteribataillon, 2 Officerer, 158 Mand. 8) Den trondhjemske Skarpskyttedivision, 4 Officerer, 162 Mand. 9) Det leirdalske lette Infanterikompagni, 3 Officerer, 107 Mand. 10) Et Dragondetachment af det oplandske Dragonregiment, 1 Officer, 33 Mand. Summa 87 Officerer, 3887 Mand. Ved denne Brigade befandtes efter sidste Rapport 1165 Syge og 252 Vakante, og med Afdrag af de Syge m. m. var Brigaden effektive til Udrykkelse med prima Plana 2182 Mand.

Forommeldte tre ved Grænsen staaende Brigader ere dislocerede paa følgende Maade: 1) Generalmajor Holsts Brigade kantonnerer i Omegnen af Frederiksstad og Frederikshald, i Berg, Skjeberg, Id, Borge og Tunø Sogne og observerer Grænsen fra Svinesund til Otteis Vigen i Ødemark. 2) Generalmajor Lowzows Brigade kantonnerer i Rakkestad, Ejdsberg, Trygstad, Høland og Urskog og observerer Grænsen fra Otteis Vigen til Krogfos. 3) Generalmajor Staffeldts Brigade kantonnerer i Solør og Ousdalen og observerer Grænsen fra Krogfos til Trysil.

D. Generalmajor Kroghs 1) Brigade, som er disloceret i Laurvig By og Omegnen af Frederiksværn, bestaar af: 1) Et 3 &'s Fodbatteri under Kommando af Major Schilling, 3 Officerer, 141 Mand. 2) Et Detachment af den under Generalmajor Lowzows Brigade staaende Musketerbataillon af 2det aggershusiske Inf. Rgt., b Officerer, 224 Mand. 3) Det thelemarkske Inf. Regts. Musketerbataillon under Kommando af Oberst Gaarder, 15 Officerer, 800 Mand. 4) Et Skarpskyttedetachment af thelemarkske Inf. Regt., 1 Officer, (28 Mand. 5) Et Skarpskyttedetachment af samme Regt. i Brevig, 1 Officer, 45 Mand. 6) Et Skarpskyttedetachment af 2det aggershusiske Inf. Regt. paa Vallø Saltværk, 1 Officer, 73 Mand. Summa s. 2627 Officerer, 1411 Mand. Ved denne Brigade befandtes efter sidste Rapport 74 Syge og 67 Vakante, og var Brigaden ved Afdrag af Syge m. m. effektive til Udrykning med prima Plana 1009 Mand.

E. Frederikshalds Garnison: 1) Af Artilleribrigaden 1 Officer, 19 Mand. 2) 1ste Musketerbataillon af det søndenfjældske Inf. Regt. under Kommando af Oberstlieutenant Petersen, 13 Officerer, 596 Mand. 3) Depot- og Landeværnsbataillonen af søndenfjældske Inf. Regt., 1 Division undtagen, som staaer ved Grænsen og er anført under Generalmajor Lowzows Brigade, 7 Officerer og 611 Mand. Summa 21 Officerer, 1226 Mand. Denne Garnison havde efter sidste Rapport 340 Syge og 24 Vakante.

F. Frederiksstads Garnison: 1) Af Artilleribrigaden 4 Officerer og 227 Mand. 2) Et Garnisons-Artillerikompagni af søndenfjældske og nordenfjældske Inf. Regt., 3 Officerer, 107 Mand. 3) 2 Dragonkompagnier til Fods af smaalehnske Dragonregiment, iberegnet Reserven og Landeværn, 5 Officerer, 265 Mand. 4) En Division af nordenfjældske Inf. Regiments 2den Musketerbataillon, 5 Officerer, 149 Mand. 5) 2den Musketerbataillons Artillerister af nordenfjældske Inf. Regt., 1 Officer, 22 Mand. 6) Nordenfjældske Regts. Grenaderbataillons Artillerister, 1 Officer, 22 Mand. 7) Depot- og Landeværnsbataillonen af nordenfjældske Inf. Regt., 1 Division undtagen, som staaer ved Grænsen og er anført under Generalmajor Lowzows Brigade, 15 Officerer, 464 Mand. 8) 2 Divisioner af 2det aggershusiske Inf. Regts. Depot- og Landeværnsbataillon, 5 Officerer, 431 Mand. Summa 39 Officerer, 1687 Mand. Garnisonen havde efter sidste Rapport 385 Syge og 120 Vakante.

G. Kongsvinger Garnison: 1) Af Artilleribrigaden 1 Officer, 22 Mand. 2) Artillerilandeværn 45 Mand. 3) Oplandske Inf. Regts. Depot- og Landeværnsbataillon, 8 Officerer, 901 Mand. Summa 9 Officerer, 968 Mand. Garnisonen havde efter sidste Rapport 257 Syge og 200 Vakante.

H. Aggershus Garnison: 1) Af Artilleribrigaden 9 Officerer, 249 Mand. 2) 1ste aggershusiske Inf. Regts. Depot- og Landeværnsbataillon, 12 Officerer, 769 Mand. Summa 21 Officerer, 1018 Mand. Garnisonen havde 68 Syge og 35 Vakante.

I. Frederiksværns Garnison: 1) 2 Divisioner af 2det aggershusiske Inf. Regts. Depot- og Landeværnsbataillon, 4 Officerer, 455 Mand. 2) Regimentsartillerister og Artillerilandeværn, 1 Officer, 73 Mand. 3) Thelemarkske Inf. Regts. Depot- og Landeværnsbataillon, 7 Officerer, 886 Mand. 4) Regimentsartillerister af thelemarkske Inf. Regt., 1 Officer, 44 Mand. Summa 13 Officerer, 1458 Mand. Garnisonen havde 118 Syge og 143 Vakante.

K. Christianssands Garnison: 1) Af Artilleribrigaden 3 Officerer, 54 Mand. 2) Det christianssandske Jægerkompagni, iberegnet den dertil af norske Jægerkorps afgivne Stamme, 2 Officerer, 141 Mand. 3) Det vesterlehnske Inf. Regt., foruden Landeværnet, 47 Officerer, 2188 Mand. Summa 52 Officerer, 2383 Mand. Garnisonen havde 86 Syge og 53 Vakante.

s. 27L. Til Bevogtning af de Krigsfangne paa Kongsberg 1 Officer, 150 Mand Dragoner til Fods samt Landeværn og Reserve af det aggershusiske Dragonregiment.

M. Foruden Ovenmeldte er af Dragonregimenterne kommanderet til Ordonnanskjæden 130 Mand. Den øvrige ej anmeldte Styrke af Dragonregimenterne ligger marcliefærdig i Kvartererne. Ligeledes er Landeværnene af det vesterlehnske Infanteriregiment nu for Tiden i Lægderne. De anførte Vacancer vil ved nye Udskrivninger og afholdende unge Mandskabs Tegninger blive kompletterede.

De frivillige Korpser ere følgende: a) Det bærumske Jægerkorps, 150 Mand. b) Christiania Bys frivillige Artillerikorps, 68 Mand. c) Christiania Jægerkorps, 67 Mand. d) Drammens Jægerkorps, 50 Mand. e) Frederikshalds Jægerkorps, 20 Mand. Af de frivillige Korpser er for nærværende Tid intet i Felten.

Christian, Prins til S. Holsten.

s. 27

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 11te Marts 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Jeg har allerunderdanigst at indmelde til Deres Majestæt Imodtagelsen af Allerhøjstsammes Befaling af 2den d. M. ved Søpremierlieutenant Seidelin. Det er tillige en ubehagelig Pligt for mig at indmelde, at Kongejagten, hvorpaa Kurér Røsler, og sandsynlig ligeledes Lieutenant Riis, med Deres Majestæts Befalinger til Undertegnede skal have været, formodentlig er tagen af Fjenden. Man har vel hverken i Jylland eller her nogen bestemt Efterretning om deres Skæbne; men den samme Dag, da den afsejlede, hørte man en Kanonade, som varede i to Timer, og en Skipper beretter at have set samme Dag, at et Skib efter en Kanonade strøg Sejl for en fjendtlig Fregat og blev taget.

Fra Russerne haves ingen bestemt Efterretning uden den, som Deres Kongl. Majestæts Befaling indeholder, og som i disse Dage ligeledes af en udsendt Underofficer, som kom til Aasele Lapmark, men der maatte retournere, da han næppe slap der fra uden at blive arresteret som fordægtig, har indmeldt. Saaledes er Kommunikationen endnu ej aabnet.

I Graar blev mig fra General Staffeldt indmeldt, at en Parlementær fra den ved Carlstad staaende fjendtlige Kommanderende, Adlersparre, ansøgte om Tilladelse at tale med mig, at hans Ærende var egentlig, at den almindelige Nød og Kongens Beslutning ej at slutte Fred, saa længe endnu nogen svensk Mand var i Live, havde foranlediget megen s. 28 Misnøje, [at] mange Militære, hvoriblandt Korpset under Adlersparre, en stor Del af den finske og skaanske Armé, havde besluttet at marchere, mod Stockholm, hvor alt et Oprør var udbrudt, for at tvinge Kongen til at frasige sig Kronen og give Landet Freden, at Kongen skulde tages fangen o. s. v., at Parlementærer vare sendte i lignende Ærende til Deres Kongl. Majestæt og til den russiske Armé i Finland, at man ej kunde lide, at fremmede Tropper betraadte svensk Grund, og at man derfor ønskede Forsikring for Indfald fra norsk Side. Et Udkast til en Proklamation blev kommunikeret, som allerunderdanigst vedlægges. Da Cederstrøm var af Kongens Parti, havde Parlementæren maattet afsendes til Kongsvinger. Jeg holdt det efter min Stilling for upassende at indlade mig med en Emissær af et revolutionært Parti, hvis Konnexioner vare mig ubekjendte, og hvis Skæbne altsaa var meget uvis, som ej forlangte vores Understøttelse og ej anholdt om Forening. Jeg lod ham altsaa svare, at da jeg ved Generalens Melding tilstrækkelig var underrettet om hans Ærende, saa holdt jeg det for overflødigt at lade ham gjøre en Rejse, som vilde gjøre uforholdsmæssig Opsigt, hvilket han i sin Stilling ej kunde ønske, at dersom han havde mere et anbringe, Generalen da var bemyndiget at antage hans Andragende og at meddele ham mit Svar ved en Parlementær, at ingen kunde give et bestemt Løfte i et Anliggende, som alene dependede af Deres Kongl. Majestæts Befalinger, at saa længe det afhængte af mig, og naar jeg var overbevist om den foregivne Stillings Sandfærdighed, jeg ej agtede at forstyrre et Foretagende, som havde Befordringen af Freden og de nordiske Rigers Lykke til Gjenstand.

4\*

Det, at Tanken om, at dette Foregivende ikkun var et Strategem for at vinde Tid og holde os i Inaktivitet, medens man paa en anden Side koncentrerede alle Kræfter for at møde et forventende Angreb, var saa naturligt, at jeg, omendskjønt jeg ej vilde have denne ansét som en Formodning, dog saa' mig nødt til at forlange Overbevisning, som efter det her ommeldte maatte være dem lige saa magtpaaliggende at skaffe mig, at det sikreste Middel hertil var, at man tillod 2 norske Officerer, indestaaende for deres Sikkerhed, at gjøre en Rejse til Stockholm, hvoraf den ene kunde være Retour i 5 à 6 Dage, den anden der fra til Kjøbenhavn for at imodtage Deres Kongl. Majestæts Befalinger, Retour i 10 Dage, at disse Officerers hastige Befordring eller Udebliven vilde være afgjørende, at dersom jeg imod Formodning imidlertid blev underrettet om, at ommeldte havde været et Strategem, eller at nogen fremmede Tropper vare indrykkede i Sverig, jeg da saa' mig nødt til at blive aktiv.



Svaret skal allerunderdanigst blive indsendt.

Nogle Udladeiser lade mig formode, at det ej er ganske rigtigt, de tale om et stærkt Korps i Torneå o. s. v. Jeg søger at bringe dem til Modsigelser for at erholde sikre Data og skal vist ej forsømme et Øjeblik. Skulde imidlertid Revolutionen virkelig bryde ud, da er jeg i sand Forlegenhed, uvidende om den Beslutning, Rusland s. 29muligen fatter, og det saa meget mere, da Parleментæren efter en i dette Øjeblik af General S taffeldt erholdt Rapport har ytret, at man vilde overlade Napoleon at disponere over Kronen, men tillige udbede sig at erholde Hertugen af Oldenburg til Konge.

Jeg indsér ej, at jeg kan rykke ind, saa længe Russerne ej ere indfaldne; men den fordelagtige Aarstid forsvinder, og Forefaldet vil snart gjøre Operationer vanskelige, om ej umulige. Nogle Skibe ere ankomne, men langt fra ej tilstrækkelig. Vores Brigger er alle ude; men en overlegen fjendtlig Styrke truer at tilintetgjøre alle Foranstaltninger. Den 27de f. M. blev alle engelske Skibe i Sverig lagt under Embargo, som den 28de blev hævet. Christianssand, som jeg ej kan forsyne med tilstrækkelig Magt, uden at blotte andre lige saa vigtige Punkter, begynder at forurolige mig. De militære Forraad tage af alle Vegne, og med et Land i Revolution er det lige saa umuligt at slutte nogen Forbindelse, som det er farligt for vores Interesse, ved at rykke uopfordret ind, at opirre og at forene Partierne. Det mig tilsendte svenske Skrift kan jeg her ej lade trykke uden ved Publicitet at forfejle Hensigten, og 10 mig tilsendte Exemplarer ere langt fra ej tilstrækkelige. Svaret af Parleментæren var, at de, ej sikker om den skaanske Armés Sindelag, ej saa sig i Stand til at sikre en Officers Rejse til Deres Kongl. Majestæt, at han gjerne vilde tage en Officer forklædt med sig til Stockholm, og da dette for Følgernes Skyld af General Staffeldt ej blev indvilget, at han inden 5 à 6 Dage haabede at kunne sende de fangne Lieutenanter Krogh og Paludan tilbage med Beretning. Jeg har svaret, at jeg intet vidste at tilføje det én Gang givne Svar, uden det, at jeg ventede inden 5 à 6 Dage at erholde nye Efterretninger om det ommeldte eller paa anden Maade den nødvendige Overbevisning. Han fortalte, at Landshøvding Grev Rosen og en Oberst Grev Leyonstedt i Carlstad forrige Nat var bleven arresteret, og Tropperne marcherede mod Stockholm, at Oberst Posse havde erholdt Opdrag at arrestere General Cederstrøm og at besætte Gothenborg, men at man herpaa ej var sikker, at den finske Armé paa Åland var i Oprør, og Proklamationen under Pressen, [at] den skaanske Armé og deres højre Fløj [var] forberedet, men ej saa vidt bearbejdet. Her efter maa Tildragelserne med denne højre Fløj inden faa Dage gjøre et sikkert Kjendemærke om Stillingen. Alle Spioner ere i Gang. General Armfelt skulde blive Rigsforstander. I Fald Gesandten, som de agtede at afsende til Napoleon, ej kunde komme over Sundet, da agtede de at afsende ham igjennem Norge, hvorom de ansøgte Tilladelse, hvilket vel ej tør nægtes; han skal i saa Fald anvises til Generalkommandoen i Jylland, hvor han finder Deres Majestæts Ordre.

Jeg formoder en borgerlig Krig, som bringer det aldeles ødelagte Sverig til Deres Kongl. Majestæts Fødder. Meget i det af Deres Kongl. Majestæts Befaling af. 2den d. M. bortfalder nu ved det forommeldte. Norges Stilling bliver herved end mere vanskelig, naar det ej erholder klækkelig Tilførsel, hvilket som oven meldt er usandsynlig, s. 30naar Armeen ej kan blive aktiv, endelig, naar Landet ej kan benytte de svenske Havne. Hungersnøden er virkelig alt i flere Distrikter. Epidemier tiltage. Jeg maa gjentage min forhen gjorte Bøn om bestemte Befalinger, som jeg i min Stilling tør haabe paa som et Bevis paa Deres Majestæts Naade. At de ej skal misbruges ved Svaghed eller Mangel paa Standhaftighed, tør jeg tillidsfuld forsikre; men Deres Majestæt tilgiver, naar jeg ytrer, at enhver Virkekreds har sine Grænser, som den bedste Vilje ej ser sig i Stand til at udvide. Er Embedsmanden i den uheldige Stilling, naar intet Offer, han er i Stand til at byde, kan bevirke en Forandring, da er han pligtig at indmelde denne hans Stilling, da er han berettiget til det tillidsfulde Haab, naar han til sidste Blodsdraabe vare sine Pligter og den Ed, han svor Konge og Fædrenelandet, tro, at da Følgerne ej tilregnes ham.

Maatte denne fortvivlede Stilling ej blive min Lod! Men Udsigterne og de Pligter, jeg skylder Deres Kongl. Majestæt, Fædreneland og mig selv, nøde mig til paa ny at andrage om Deres Majestæts allernaadigste Forholdsordre i saa Fald.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 30

*Fra Kongen til Christian August.  
Kiel, den 21de Marts 1809.*

Jeg haver rigtig modtaget Deres Durchlauchts Rapporter af 3dje, 10de og 24de Februar samt af 3dje og 11te d. M.

Jeg beklager meget, at ej alt det, som var bestemt for Norge, er ankommet, men jeg tør haabe, at mine Bestræbelser til at hjælpe mit kjære Rige Norge ej ere frugtesløse, og at jeg snart af Dem erfarer denne trøstelige Efterretning.

I Henseende til det Parti, der viser sig i Sverig, da kan jeg ej andet end takke Dem for ej at have sat for stor

Lid til en saa farlig og sandelig slibrig Sag; thi man kan aldrig vide, om det er sket for at bedrage os, eller om det er virkeligt. Derfor raader jeg Dem til at tage Gisler, at forlange Gothenborg eller samtlige Søhavne af vore Tropper besat og i ethvert Tilfælde ej kontrahere, uden at det altid er paa nærmere Approbation. Kommer derimod Russerne frem, bør De ogsaa rykke frem og benytte i ethvert Tilfælde det lykkelige Øjeblik for os, som en mulig Borgerkrig kunde tilvejebringe.

s. 31 Rusland og Frankrig ere vore Allierede; vi kan derfor ej handle uden disse og med deres Medvirkning.

Skulde Sverig rent afsætte Kongen og erklære sig for Frankrig, saa maa, som naturligt, alt blive in statu quo.

Jeg beklager, at Kongejagten under Lieutenant Fog er tagen. Imidlertid glæder det mig ej lidet, at den haver forsvaret sig saa godt, hvilket jeg haver set af Lieutnantens Rapport om Bord paa Hospitalsskibet „St. Georg“ i Gothenborg. Da vi endnu have Englændere i Norge, saa ønsker jeg, at de udvexles snarest muligt.

Jeg haver beordret Generalmajorerne Tellequist og Stricker at imodtage enhver Emissær, der maatte komme fra de Svenske.

Jeg slutter med de bedste Ønsker for Norge og med de helligste Løfter at gjøre, hvad jeg kan, for samme.

Jeg har maattet beslutte at lade de til Norge bestemte Brigger blive i det store Bælt, da kontrær Vind haver afholdt deres Afsejling.

Deres altid meget hengivne  
Frederik R.

s. 31

*Fra Samme til Samme.  
Kiel, den 24de Marts 1809.*

Feltmarskalk Klingspor haver tilskrevet den højstkommanderende General for den danske Armé og berettet, at Hertugen af Sødermanland havde ad interim overtaget Regeringen i Sverig, og at dette var sket efter enstemmig Forlangende af Folket, Armeen, de Store og Borgerne, samt at han forlangte en Vaabenstilstand, til hvilken Ende der var afsendt Officerer til samtlige med Sverig krigførende Magter. To svenske Officerer og en Sekretær ere alt passerede Rendsborg i Nat, ledsagede af 2 af mine Officerer, til Hamburg.

Mit Svar er, at jeg ej vil eller kan høre Tale om Vaabenstilstand, forinden at Havnene i Sverig lukkes for de Engelske, Handelen med samme afbrydes, de i disse Havne værende Skibe, som ere danske og af England tagne, udleveres, og at vi faa fri Passage til Norge med Provisioner, samt at de svenske Havne aabnes for os og vore Allierede.

Den ulykkelige Konge skal være paa Drottningholm. Hertugregenten haver sammenkaldt en Rigsdag til den 21de Marts. Aarsagen, der haver paaskyndet denne Tildragelse, skal være, dels at Armeen i 4 Maaneder ej har faaet deres Sold, Gardernes Aftakning og endelig, at Kongen vilde have enten et Laan af 5 000 000 i Landet eller vilde tage Banken, hvor i skal være 2 000 000 Species.

s. 32 Til Kjøbenhavn er ankommen de paa Kongejagten tagne Officerer Riis, Fog og Top samt 144 Matroser.

Top har paa en Bankoseddell tilskrevet Dem det nye, han vidste, hvilket en Matros skal levere Dem.

Frederik R.

s. 32

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 17de Marts 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Siden min sidste allerunderdanigste Rapport er General Staffeldt bleven meddelt en Afskrift af en Proklamation<sup>1</sup>, og alle i min sidste Melding anførte Efterretninger bleven stadfæstede. En Erklæring, som af Ommeldte<sup>2</sup> er bleven tilsendt Staffeldt, pantsætter hans Ære, Rygte og alt, hvad helligt er, at han ej har nogen anden Hensigt end den anførte, og jeg begynder at holde mig overbevist, da alle Efterretninger stadfæste, at de første Skridt ere gjorte, som ej tillade nogen Forandring. Et Rygte siger, at Kongen var alt arresteret og Embargo lagt paa engelsk Ejendom, Gothenborg ligeledes besat. Hvad herom stadfæster sig, skal uden Ophold allerunderdanigst blive indmeldt. Min sidste Rapport indeholder det Svar, jeg har ladet give. Maatte mit Forhold altid finde Deres Majestæts allernaadigste Bifald!

Den Forandring imellem denne og forrige Proklamation, uagtet den indeholder en Indiskretion, har jeg holdt

for urigtig at paaanke, for ej at forstyrre dem. Lige saa lidt holder jeg det for passende at blande mig i Sagen, forinden det konsoliderer sig mere, at en borgerlig Krig er udbrudt, at Rigsstænderne sammenkaldes; da agter jeg ved Staffeldt at søge at skaffe en duelig Mand fri Passage til Stockholm, og dertil har jeg valgt P. Anker, som er nøje bekendt med de fornemste svenske Familier. Nogle af de krigsfangne Officerer haaber jeg ligeledes at kunne benytte ved at give dem Permission paa Æresord. Hovedideen, hvorfra man maa udgaa, er de nordiske Rigers Selvtændighed. Isolerer Sverig sig, da er det altid en dépendance s. 33 af en af de to Magthavere; deres Selvtændighed en Kimære. De maa ej sende Parlementærer til Petersborg eller Paris, men som et frit Folk vælge og overdrage Deres Majestæt deres Krone. Jeg haaber, at ved den Agtelse, jeg tror, jeg uden Forfængelighed nyder hos de Svenske, at kunne virke paa den ommeldte Maade; men at den hele Forhandling ej kan ske skriftlig, men maa behandles med Forsigtighed, at den udfordrer den største Tavshed, er en Selvfølge. Var jeg saa lykkelig, da ønsker jeg, at Deres Kongelige Majestæt saa' sig i Stand til at give et bestemt Svar. Jeg ansøger end videre om Deres Kongelige Majestæts allerhøjeste Befaling om: 1) I Fald Russerne desuagtet skulde rykke ind for der at spille samme Rolle som i Polen, hvorledes jeg da haver at forholde mig? 2) I Fald Kongen og den kongelige Familie skulde tage deres Tilflugt til Norge eller anmode om at imodtages her, hvilken videre Bestemmelse dem maa gives, og om man skal sende dem med Parlementærskib til England? Det her ommeldte er ikkun Formodninger, som muligen ej opfyldes. Jeg har imidlertid holdt det for Pligt at lede Deres Kongelige Majestæts Opmærksomhed paa samme. I al Fald skal jeg handle efter bedste Overbevisning.

Maatte det lykkes mig at bidrage til at se Skandinavien forenet under Deres Kongelige Majestæts Scepter, at se Fædrelandets Selvtændighed hævdet. Mine inderligste Ønsker vare da opfyldte, og lykkelige vilde mine sidste Dage henløbe ved at have bidraget til mit Fædrelands Lykke og givet Bevis paa min Taknemmelighed og min ubrødelige Hengivenhed for Deres Kongelige Majestæt.

Fra Russerne haves ingen bestemte Efterretninger. Isen paa Ålandshav skal ved sidste Storm være opbrudt. Rygterne sige, at Cederstrøm skal være arresteret, 27 Skibe med engelske Varer i Gothenborg lagte under Beslag, Armfelt stødt til Adlersparre ved Ørebro, Arsenalet i Stockholm indtaget af Borgerskabet, og alle Stænder have med Jubel sluttet sig til Adlersparre. Resultatet maa erholdes i et Par Dage, som da skal allerunderdanigst blive indmeldt.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 33

*Fra Samme til Samme.*  
*Christiania, den 18de Marts 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

I dette Øjeblik modtog jeg de i Afskrift vedlagte Bilager fra General Staffeldt, som jeg iler med at afsende til Deres Majestæt <sup>1</sup>.

5

s. 34 I Stedet for de ommeldte tvende Officerer agter jeg strax at tilbagesende en Kapitajn Fahnehjelm, som er meget sygelig, og en anden Subaltern, og saa snart jeg har Efterretning, at de har lagt Embargo paa engelske Skibe og Ejendomme, agter jeg at permittere enkelte svenske Officerer paa nogle Uger og paa deres Æresord. Maatte mit Forhold finde Deres Majestæts allerhøjeste Bifald.

Hvorledes dette Parti, Armfelt og Hertug Carl, har kunnet forenes, er en Gaade, som jeg dog haaber snart at kunne opløse. Sverig er formodentlig nu sikker for Russerne. Men hvilken bedrøvelig Udsigt for os! Aldeles ubekendt med vores politiske Stilling, ser jeg mig, foruden Instruktion, ej i Stand til at udrette noget, naar Omstændighederne ej særdeles maatte favorisere. Med Længsel imødeser jeg Deres Kongelige Majestæts Befalinger. Jeg skal forsøge — dersom det kan ske uden at kompromittere os —, om Kommunikationen er at aabne gjennem Sverig.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 34

*Fra Samme til Samme.*  
*Christiania, den 24de Marts 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Den i Afskrift vedlagte Relation om Revolutionen i Sverig <sup>1</sup> er mig tilkommen ved General Staffeldt, og uagtet

jeg maa formode, at ved de Parlementærer, som skal være afsendt til Kjøbenhavn og Paris, Deres Majestæt alt vil være underrettet om dennes Indhold, saa maa jeg dog tilføje, at jeg ej er underrettet, om Oversenderen ønsker, at den bliver publik.

Rigsdagen er udsat til den 2den Maj.

Jeg haaber, det bliver let at overbevise de Svenske om deres eneste og sande Interesse, den at tilbyde Deres Kongelige Majestæt deres Krone. Jeg vover til dette Øjemed at anvende de Midler, jeg har, for indirekte at virke. Jeg tror, at det er vores Interesse at knytte Nationen saa fast til os som muligt, for efterhaanden at amalgamere de tre Nationer. Jeg er pligtig at bemærke, at Stemningen ej for Øjeblikket er fordelagtig for Danmark. Paa disse Ideer grunder sig min Fremgang. Jeg kjender min Stilling og mine Pligter og skal sikkert ej kompromittere os og altid give Bevis paa sand Hengivenhed og Troskab, jeg skylder Deres Kongelige Majestæt og Fædrelandet. Jeg tillader mig at permittere nogle fangne s. 35 Officerer, som have Indflydelse i de vigtigere Bygder, og som jeg har ladet vinde for vores Parti ved Overbevisning om begge Rigers sande Interesse. Jeg skal bruge et Par fornuftige og paalidelige Mænd, som have mange Konnexioner i Sverig. Jeg indsender senere under Haanden og med Forsigtighed et Sendebrev fra en Nordmand til den svenske Nation, altsaa anonym. Jeg søger for Øjeblikket og under behørig Opsigt under Haanden at lette Kommunikationen med Sverig. Jeg haaber, det skal lykkes mig at vinde de fortrinligste Hoveder af det Parti, hvoraf Adlersparre er Hovedmanden, og disse ere de mest oplyste og agtede Mænd i Sverig. Dog ansøges allerunderdanigst, at det her om meldte maa holdes hemmelig, og jeg har flere Grunde herom at anholde. At jeg har hemmelige Fjender, er naturligt. Naar disse skade mig, er af liden Betydning, men fejl Anseende kunde i dette Tilfælde let skade Fædrelandet, og dets Fremtid dependerer af det ommeldte Øjemeds heldige Opnaaelse. Jeg er pligtig at indmelde til Deres Majestæt, hvad jeg ellers ej burde anbetro nogen. Skal der virkes, saa maa det ske her fra, — endnu opirrer Ordet Dansk. Jeg taler til Deres Kongelige Majestæt; det er altsaa uden Bekymring. Jeg opfylder min Pligt, med Frimodighed at ytre min Overbevisning. Maatte mig altid værdiges Deres Kongelige Majestæts Tiltro, som jeg fremdeles skal søge at fortjene.

Gothenborg og Marstrand skal være af dem stærk besat. De trække Tropper mod Søkysten, forladende vore Grænser, som aldeles ere blottede. Men hidindtil høres ej, at de have taget en bestemt fjendtlig Mesure imod England. Jeg har i Dag herover udbedet mig en bestemt Erklæring. De engelske Krydsere indfinde sig nu og have ranet flere af vore Skibe. To af vore Orlogsbrigger bleve jagede af 2 Fregatter og 2 Brigger, men undslap lykkeligen til Arendal.

Af de Generalerne og øvrige af Armeen tilsendte Dekorationer er intet ankommen. Det er min Pligt ved Udnævnelserne til Kommandør og Storkors at bringe tre af Deres Majestæts mest udmærkede Mænd her i Landet, som nyde dets almindelige Agtelse, i Deres Majestæts Erindring, nemlig General Harboe, Kammerherre Rosenkrantz og Kammerherre P. Anker. Jeg ansøger paa flere Grunde allerunderdanigst, at det ej maa blive bekjendt, at jeg har forestillet i denne Henseende; men jeg havde forsømt en Pligt, naar jeg ej havde vovet at anføre det. Jeg anbefaler de i denne Krig ved Nidkjærhed, Opofrelse og Patriotisme sig fortrinlig udmærkede, Grosserer Niels Anker og Byfoged Dahl i Frederikshald, til Danebrogsriddere.

Endnu er jeg pligtig at tilføje for at forekomme Misforstaaelse: Den oven ommeldte anonyme Skrivelse kan ej strax indsendes. Om det kanske, dependerer af Omstændighederne; thi ved den nuværende Stemning vilde denne, som alle lignende, mere skade end nytte os.

Om Russerne høres intet.

Allerunderdanigstg  
[Christian, Prins til S. Holsten].

5\*

s. 36

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 5te April 1809.*

Jeg haver med al den Opmærksomhed igjennemgaaet Deres Rapporter af 17de<sup>1</sup>, 18de og 24de f. M., som dets vigtige Gjenstande kan fordre. Jeg erkjender til fulde alt, hvad De haver gjort og vil gjøre. Jeg finder ogsaa, at, hvad De kan virke, er bedre, end om jeg selv direkte handlede. Sverigs Forening med Danmark er det store Maal, vi begge ville arbejde for. De af Dem valgte Midler approberer jeg aldeles. Jeg beder Dem ogsaa ej at se paa Udgifter, som maatte være forbundne med Planens Udførelse.

Det haarde Fangenskab, hvori Kongen holdes, synes ej at levne ham Haab til at komme bort. Skulde han komme til Norge, var det altid bedre at være ham med sin Familie løs ved at lade dem rømme til England, end at forvare en saadan Familie, som altid ved sammes Nærværelse vilde levne Haab for deres Parti i Sverig, at de dog en Gang kunde komme igjen.

Den svenske Oberst Suremain er sendt her igjennem Landet til Hamburg, for der [fra] at rejse til Keiser Napoleon. Ligeledes haver jeg faaet to svenske Officerer i Gaar, som have samme Bestemmelse. Grev Løwenhjelm, som var sendt til mig, haver jeg affærdiget med det Svar, at forinden deres Havne lukkedes for de Engelske, og at de tillode fri Passage med Provisioner til Norge, fik de ingen Vaabenstilstand her fra. Ligeledes gjorde jeg ham opmærksom paa, at al Underhandling var vanskelig med en Nation, som aldeles maatte anses som Insurgenten.

I Henseende til de i Forslag bragte Riddere, da skal jeg vist mindes det; dog er Storkorset blot ved sjældne Lejligheder anvendelig for dem, der indtræde i Ordenen. Kammerherre Rosenkrantz's Fortjenester vare mig ej heller saa bekjendte, at jeg havde troet, han skulde have haft Adgang til strax at faa Storkorset.

Deres altid meget hengivne  
Frederik R.

s. 36

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 31te Marts 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Jeg er pligtig at indmelde Imodtagelsen af Deres Majestæts allernaadigste Befalinger af 21de d. M., og jeg tør haabe, at Deres Majestæt nu vil have modtaget mine senere Rapporter.

s. 37 Et Skib, som lykkelig bar overbragt til Jylland 130 svenske Krigsfanger, har paa Retouren haft en meget hæderfuld Affære, hvorover den indkomne Rapport i verificeret Afskrift vedlægges <sup>1</sup>. Jeg er pligtig at anbefale den sig saa fortrinlig udmærkede Maanedslieutenant Wahrendorff, Fændrik Saxild af det thelemarkske Regiment med det under dem staaende kjække Mandskab i Deres Majestæts Naade.

Der haves desværre meget grundet Formodning om, at Kutteren „Lykkelig“ er falden i Fjendens Hænder og indbragt til Gothenborg.

Fra Sverig er indmeldt, at Oberstlieutenant Adlersparre med det under ham staaende Corps d'armée er rykket ind i Stockholm den 23de d. M. Siden den Tid haves det Rygte, at Kommunikationen med Englænderne skal være ophævet. En Postsæk af de sidst over Bord kastede, som var dreven i Land i Bohuslehn, er os bleven fra svensk Side overleveret. Vi have et sandsynligt Rygte, at et af vores Kornskibe, som af Fejltagelse var indløbet i en svensk Havn og der besat af svensk Militær, først skulde udlosses, men senere kom Befaling, at det skulde forblive henliggende indtil videre.

De i Fangenskab værende Lieutenanter Krogh og Paludan ere retournerede. Jeg skal i deres Sted sende 2 andre Officerer tilbage.

Jeg har imod deres skriftlig givne Hædersord, ej at tjene mod os eller vore Allierede, [men] at retournere, naar Fjendtlighederne atter skulde begynde, permitteret flere af de fangne svenske Officerer, hvoriblandt Oberst Gahn, Oberstlieutenant Knorring, Major Søderhjelm m. fl.

I disse Dage blive vores i Gothenborg i engelsk Krigsfangenskab værende Søfolk — 118 — udvexlede imod et lige Antal Englændere, hvoriblandt én Officer. Jeg tillader mig ved samme Lejlighed at aflevere to Styrmand for to paa deres Æresord hjemforlovede norske Skibskapitajner, hvoriblandt den for nylig indmeldte Kapitajn Scheel. Jeg lader dem tillige vide, at de øvrige kan ventes afleverede, naar vi til samme Tid imodtager et lige Antal af vore fangne Søfolk. Jeg tør haabe, at dette vil finde Deres Majestæts allerhøjeste Bifald.

Den 16de eller 17de skal Ålandsøerne af Russerne være bleven besat, og de svenske Tropper foruden Tab have trukket sig tilbage. Man siger, at Negociationerne imellem Rusland og Sverig vedvare.

Den vedlagte Correspondance er mig som en Hemmelighed bleven tilstillet <sup>2</sup>. Resultatet er det oven meldte, vigtig for dens s. 38 Følgers Skyld, da Adlersparre, som er i Spidsen, har megen Indflydelse og bestandig var af det revolutionære Parti. Jeg tror, at vi kan haabe alt af dette Parti, naar man indirekte søger at virke paa det, og dermed har jeg gjort en Begyndelse. Imidlertid har jeg i Komplimentbrev til Adlersparre <sup>1</sup> forlangt en bestemt Erklæring, om og hvorvidt ved denne Revolution Sverigs politiske System var forandret.

Vi have i disse Dage erholdt et ej ubetydelig Antal Kornskibe, og jeg haaber ved lignende lykkelige Transporter aldeles at se os reddede, om saa mere, naar de svenske Havne staa os aabne og en Del af Armeen kan hjempermitteres. Denne Tilførsel var i hver Henseende, men fornemmelig med Hensyn til vores politiske Stilling, saare vigtig. Jeg tog derfor ej i Betænkning at hjempermittere de ommeldte Officerer. Svaret og de i disse Dage indløbende Efterretninger maa oplyse os fuldstændig.

Senere Efterretninger indeholde, at Elfsborg og Marstrand stærk ere besatte, at en Fregat og en Brig vare

sendte til Marstrand for at soutenere Fæstningen, at de fleste engelske Skibe vare afsejlede. Ikkun Admiralskibet laa 3 Mile uden for Gothenborg. De svenske Havne skulle være spærrede for Englænderne. Et Opløb af Pøbelen, fordi man ej lagde de engelske Skibe og Varer under Embargo.

Da dette var sluttet, erholder jeg en Melding fra General Staffeldt, hvori han indmelder det Svar af Overadjutant Adlersparre paa en Skrivelse fra Staffeldt, hvori han paa min Befaling anholdt om at sende s. 39en Parlemantær for at tage Aftale i Henseende til Fangeudvexling, Kommunikation m. m., egentlig for at skaffe sig Indgang. Svaret er et simpelt Komplimentbrev, hvori ej tales om Parlemantærer, som alligevel er afsendt for i Vejen og passeret, og indeholdt den Efterretning, at vores i svensk Krigsfangenskab værende Folk ere paa Marchen til Svinesund for at gives fri, hvilket har bestemt mig strax at samle et lige Antal for at sende dem tilbage, naar vore Folk ere imodtagne.

Nogle erholdte svenske Aviser, uagtet jeg maa formode, at Deres Majestæt alt haver erholdt samme, vover jeg at vedlægge formedelst deres Indholds Vigtighed.

Russernes Negociationer forurolige mig, naar Krigen med Østerrig virkelig skulde være udbrudt. Maatte jeg snart erholde Deres Kongl. Majestæts Befalinger! I al Fald kan det ej skade, at jeg, uden at kompromittere os, søger at skaffe os et Parti der i Landet. Maatte det være mig tilladt, naar Kommunikationen var aabnet, igjennem Sverig at gjøre som Kurér og incognito en Rejse til Kjøbenhavn? Jeg skal sørge for, Incognitoen kan boldes, og at ved en Fraværelse af 10 à 12 Dage intet skal risikeres her; men det var meget vigtig, naar jeg i et Par Timer over flere Gjenstande kunde forestille Deres Kongelige Majestæt. Jeg vover at tilføje, at det heldige Udfald af alt i denne og forrige Rapport ommeldte dependerer af, at den strængeste Hemmelighed holdes.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til Slesvig Holsten.

s. 39

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 12te April 1809.*

Deres Rapport af 31te Marts har jeg rigtig imodtaget, og næppe kunde nogen Efterretning have været mig glædeligere end at erfare, at Korn- og Proviansskibe ankomme til Norge. Det glæder at vide med sig selv, at det, man haver udført, lykkes; at de kjække og klippefaste Normænd reddes fra det gyseligste Onde, det kan og maa glæde enhver Nordboer.

Foreningen med Sverig er vist det vigtigste og det eneste, hvorved Staten kan reddes, og for evig sikrer en lykkelig Forfatning for alle 3 Riger. Alt, hvad De dertil kan bidrage, er jeg forvisset om, at De gjør. Jeg haver ligeledes søgt at faa Kanaler, hvorigjennem jeg kan virke til dette Øjemed, nemlig fra adskillige Beboere i Skaane. Det vigtigste og vanskeligste er i Tilfælde af Foreningen Konstitutionen; thi dersom denne skulde være anderledes i ét af Rigerne end i de to andre Riger, vilde Avindsyge gjøre Regeringen meget vanskelig, og alt vilde ej faa den Fasthed, som det burde have. Adelen i Sverig vil vist være imod enhver Forandring af Konstitutionen, s. 40som kan svække dens Undertrykkelsessystem og give disse de Byrder, som hvile paa Folket, og for disses Indflydelse frygter jeg. Jeg haver ingen Efterretning om, at de Svenske have lukket deres Havne eller lagt Beslag paa de engelske Ejendomme, men derimod haver jeg den Ærgrelse at se, at vore danske Skibe, som Englænderne have taget, bortslæbes til England fra de svenske Havne.

Saa længe dette System vedvarer, vilde enhver Rejse af Dem være meget lidet at tilraade.

De talte i Deres foregaaende Skrivelse om, at De havde Fjender. Jeg tilstaar Dem aabenhjærtig, at jeg ej tror det, da enhver vist erkjender, hvad De haver gjort, og ansér Dem for den, der alene har reddet Norge, og hvem der baade haver og tilkommer Æren derfor.

Den meget interessante Correspondance imellem Hertugen af Sødermanland og Adlersparre er vigtig, da den baade viser, at han er det store Hjul, der driver det, ligesom at han og i Enden af sit Brev til Hertugen lader ham føle det.

Tvende Svenske, som alt ere komne fra Pontecorvo fra Dresden, fortælle, at la Grange, som er af Pontecorvo imodtagen med megen Glæde, er afrejst til Kejser Napoleon. Pontecorvos Letsindighed er gaaet saa vidt, at han haver ladet indrykke i Leipziger Aviser, at nu vilde alt snart give sig med Sverig. Til de Svenske haver han sagt, at da den ene Mand var udsat af Bestyrelsen, som styrede Sverig, vilde Kejseren gjøre alt for dem. Omendskjønt blot den letsindige Mand har talt, og at man er vant til sligt af ham, er det dog ubehageligt.

Krigen mellem Østerrig og Frankrig er nu aldeles afgjort. Kejser Napoleon er rejst og, som man mener, til Italien. Østerrigs Langsomhed denne Gang vil være dem lige saa skadelig, som dets hurtige Angreb blev det 1805. Men det vigtigste for os er, at Russerne tage Parti med Frankrig. Gud give for Nordens Interesse, at dette Venskab vedvarer, indtil Rolighed i Norden er tilvejebragt og de tre nordiske Riger forenede.

Jeg har udnævnt Stiftamtmand Moltke, som er i Aggershus Stift, til Stiftamtmand over Fyn og til Gehejmekonferensraad; han er en ærlig og værdig Mand. For ad interim at være Stiftamtmand og Medlem af den kongelige Regeringskommission og tillige at tage Sæde i samme efter Dem, har jeg udnævnt Kancellipræsident og Vicekansler for de kongelige Ordener Kaas. Han er en Mand, som kjender Norge, besidder min Fortrolighed, og er en Mand, paa hvis Ærlighed, De kan bygge, og som baade med Glæde arbejder under Dem, og som De kan forlade Dem paa. Omendskjønt maaske Personer, som vi begge kjende, vil søge at beskrive ham anderledes samt vil maaske frembringe Dem Ting om hans Rejse, saa beder jeg Dem dog at sætte Lid til, hvad jeg siger, som er baade Deres og Kaases Ven.

Deres hengivne  
Frederik R.

s. 41

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 7de April 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Jeg er pligtig at indmelde Erholdelsen af Deres Majestæts Befaling af 25de f. M. med Lieutenant Krogh af 1ste aggershusiske Infanteriregiment.

Paa den i min sidste Rapport ommeldte Skrivelse til Overadjutant Adlersparre erholdt jeg i disse Dage vedlagte besynderlige og tvetydige Svar <sup>1</sup>. Min Skrivelse indeholdt Anmodningen om Stadfæstelse af den Formodning, at ved en Revolution, som havde til Hensigt at gjengive Sverig Freden, endog Motiverne, som havde foranlediget Krigen, vare blevne bortfjærnedede, og at i saa Fald sandsynlig ingen Forhindring vilde være for en fri Kommunikation igjennem Sverig imellem Norge og Danmark. Den ommeldte Direktør Bagge <sup>2</sup>, som blev sendt som Parlamentær, har mange Liaisons i Sverig, er brugt ved Troldhættekanalen og blev som god Mathematiker dertil forlangt, medens Fjendtlighederne vedvarede, som jeg den Gang nægtede. Dette, s. 42 hans bekjendte redelige Karakter, og da han ved Ære og Interesser er knyttet fast til hans herværende Forbindelser, endelig hans Overbevisning om, at de tre nordiske Rigers fælles Interesse ikkun kunde være ét, nemlig det, at forenes under ét Scepter, gjorde ham fornemmelig skikket til det og sidst ommeldte Ærende. Efter den vedlagte Skrivelser Tendens holder jeg det for upassende indtil videre at indlade mig i Correspondance. Den frie Kommunikation holdes hemmelig, indtil Deres Kongelige Majestæts Befaling indløber. Da det i øvrigt er en af de i Deres Kongelige Majestæts Befalinger ommeldte Betingelser, da nogle Kjendemærker lade formode, at Englænderne selv vare i Forventning af et Brud med Sverig, da det altsaa er mulig, at dette er en Følge af det af Deres Kongelige Majestæt givne Svar, da Deres Kongelige Majestæt den Gang ej havde været underrettet om den russiske General Knorrings frivillige Retræte fra Grislehamn og de paa hans Erklæring fulgte Negociationer, saa har jeg besluttet at afsendé en Kurér igjennem Sverig, saa snart jeg erholder Efterretning om de for ham fornødne Passer, for at imodtage Deres Kongelige Majestæts Befalinger. Trængende nødvendig og ønskeligt var det paa flere Grunde, men fornemmelig ved Magasinernes Tilstand, naar Jordbrugerne i Armeen kunde untlades, forinden Aarstiden begynder, ja naar den større Del kunde hjempermitteres, Christianssand og Frederiksværn derimod mere sikres for fjendtlig Entreprise.

6

Da dette var sluttet, erholder jeg ved Parlamentær en Skrivelse fra General Armfelt, som paa ny har overtaget Kommandoen over den vestre Armé. Brevet, som for det meste er et Komplimentbrev, indeholder Fornyelsen af de sidst ommeldte Efterretninger. Kureren, som jeg afsender paa Søndag til Kjøbenhavn, skal medbringe Afskrift af samme og Svaret samt min videre allerunderdanigste Rapport.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 42

*Fra Samme til Samme.  
Christiania, den 9de April 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

I Følge min i Gaar og for 8 Dage siden indsendte allerunderdanigste Rapport, hvoraf Duplikatet af den først bemeldte vedlægges, overrækkes Deres Majestæt denne allerunderdanigste Rapport med Major von Darre, som jeg har valgt til Kurér, som nøje bekjendt med Landet og altsaa bedst i Stand til at give de Oplysninger, Deres Majestæt maatte forlange <sup>1</sup>. Ligeledes vedlægges allerunderdanigst s. 43 Afskrift af det af General Armfelt erholdte Brev og det derpaa givne Svar <sup>1</sup>.

6\*

s. 44Parlementærens egentlige Hensigt var at negociere en formel Vaabenstilstand paa 14 Dages Opsigelse, for at kunne anvende alle Tropper mod Kysten o. s. v., hvorpaa jeg ej har kunnet indlade mig, men svaret, at jeg herpaa skulde indberette til Deres Majestæt. Dernæst lod han sig mærke med, at General Armfelt ønskede en mundtlig Samtale med mig, som jeg, da det ej var ganske tydeligt sagt, syntes ej at forstaa og undgik Svaret, ligesom jeg haaber at kunne evitere Konversationen. Til Aarsag, hvorfor de ej endnu havde kunnet erklære dem mod England, blev de ubetydelige Forraad, Englænderne havde i Sverig, og den betydelige Mængde svenske Skibe, som var i England, og som man først maatte søge at redde, forinden man kunde erklære sig, angivet. I øvrigt formoder jeg, at denne Armfelt ej har nogen Indflydelse i Revolutionen, at Adlersparre, for at bortfjerne denne bekjendte Intrigant, har givet ham denne Ærespost, at Armfelt nu søger at gjøre sig vigtig, til Dels af den hos ham bekjendte Forfængelighed, til Dels maaske for at hverve sig et Parti, da han virkelig skal have mange Tilhængere og være elsket i Armeen, at han agter at anvende denne Armé til Rigsdagen og derfor ønsker at have Armene fri. At Russerne virkelig have trukket sig tilbage, og altsaa denne hele Operation ej mere er at bygge paa, er ingen Tvivl underkastet. Vi, det er at sige, Norge, staa altsaa i dette Øjeblik alene mod Sverig, og unægtelig kan det i den nuværende Stilling ej være andet end til Norges Fordel, ja muligen til sammes Redning, naar jeg kunde enten direkte eller indirekte bemyndiges at afslutte en militær Vaabenstilstand paa nogle Maaneder og med 4 Ugers Opsigelse. Aandetiden er for Haanden, og den betydelige Del af Jordbrugere i Armeen savnes højlig. I mange Bygder mangler Sædekornet, og Hungersnød er uundgaaelig, s. 45naar man ej af Magasinerne kan komme til Hjælp. Dette er aldeles umuligt, naar Armeen skal holdes samlet til Landets Forsvar, og da er denne endog ej sikret indtil Høsten, en Armé, som ej kan blive aktiv, da den er aldeles isoleret, uden at trække sig hele Sverigs Magt paa Halsen, og da den ej kan forvente Hjælp af sammes Allierede, altsaa vilde sætte alt i Vove. Jeg beder ved den saa avancerede Aarstid, at Major Darre snarest muligt maatte expederes med Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Resolution. Muligen vilde det meget bidrage til at forøge vores Indflydelse i Sverig, naar Vaabenstilstanden kunde afsluttes, førend at Rigsdagen blev aabnet, og ikkun opsagt med 4 Ugers Varsel, efter at den var sluttet. Denne Tid vilde i saa Fald tillige af mig kunne benyttes til den ansøgte Rejse, hvilket ved en plausibel Grund kan skjules, om det tillades. Ruslands Adfærd har forandret min Stilling. Maatte min Fremgang finde Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Bifald. Øjensynlig vil man i Sverig oppebie Napoleons Bestemmelse, forinden man tager en endelig Beslutning.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 45

*Fra Samme til Samme.*  
*Christiania, den 10de April 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

I det Major von Darre var færdig til at afgaa, imodtog jeg Deres Majestæts Befaling af 5te d. M. ved Divisionsadjutant Brock. Jeg opholder ham for at tilføje det af samme foranledigede og i min Rapport manglende.

Jeg beder Deres Kongelige Majestæt for alting, at alt maatte undgaas, som kan opirre de Svenske. Jeg kunde maaske benytte Konversationen med Armfelt, naar der gives noget Haab til længere Vaabenstilstand for de Svenske, og det af Darre tør ytres paa Retouren. Men denne Konversation maa finde Sted, forinden han afgaar til Rigsdagen, og jeg ønsker derfor, at Major Darre i 1 à 2 Dage maatte expederes. Man maa give dem Ro at raadslaa. Penge- og Mangel paa de fleste Ressourcer og Had mod Russerne lader alt forvente. Adlersparre er en almindelig agtet Mand af Hoved, Kundskaber, og som har meget Tilhæng blandt de bedre Hoveder; Armfelt er en Fanfaron og et umoralsk Menneske. Han maa gives Udsigt under Haanden til, at hans personlige Interesse befordres. At Kammerherre Rosenkrantz er en af Deres Kongelige Majestæts dueligste, aktiveste s. 46og tjenstivrigste Embedsmænd, at dette, hans Karakter, som ej kjender Egennytte, Samvittighedsfuldhed indtil Ængstelighed, retfærdig, bestemt og følsom, har erhvervet ham en almindelig Agtelse og Kjærlighed, at han er en af de virksomste Medlemmer af Deres Kongelige Majestæts Regeringskommission, er jeg pligtig at forsikre, for at en Mand, som, ligesom enhver Embedsmand, har Fjender, ej af Deres Kongl. Majestæt maatte miskjendes. Han er Kjøbmand; dette giver let Anledning til at skade ham, men i hver Henseende fortjener han ej Mistro, men Deres Kongelige Majestæts fulde Tillid. Deres Kongl. Majestæt tilgiver, at jeg med Frimodighed ytrer mig for at forekomme, at en af Deres Kongelige Majestæts agtværdige Embedsmænd ej maatte blive miskjendt. Maatte det ligeledes tilgives mig, naar jeg med samme Frimodighed vover at ytre, at Udmærkelsen af en almindelig agtet Mand og af et Medlem af Deres Kongelige Majestæts Regeringskommission vilde være et Bevis paa Deres Kongelige Majestæts Naade for denne Kommission og smigrende for den norske Nation.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.



*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 18de April 1809.*

Deres Durchlauchtigheds Rapporter af 7de, 9de og 10de d. M. modtog jeg den 16de hujus med Overkvartermester Darre.

Jeg takker Dem meget for Deres Iver, De viser for Foreningen af de tre nordiske Riger.

Jeg kan ej virke aabenlyst i denne Sag; thi ubekjendt med den virkelige Mening af mine Allierede, bør jeg være saare forsigtig, for ej at kompromitteres.

Grev Ruuth er saa godt vunden, at han haver ladet mig forsikre, at han vilde gjøre alt, hvad der stod i hans Magt, for at jeg skulde blive valgt.

De to vigtigste Ting, hvorpaa det kommer an, er, at samme Succession antages, som i Danmark, for det andet, at Konstitutionen indrettes saaledes, at en tilsyneladende Frihed gives Nationen, og i Særdeleshed, at denne Konstitution ej bliver stødende for de Danske og Norske, hvor det absolute suveræne Dominium er indført.

Jeg finder, at De bør forlænge Vaabenstilstanden saaledes, at den kan opsiges, i Stedet for nu med 2 Dages Varsel, da med 4 Ugers Varsel, at De forstærker Kysterne og tillige permitterer saa mange, s. 47 Tjenesten vil tillade i Pløje- og Saatiden. Det er en Selvfølge, at dette gjøres af, uden at De nævner mig, som bør være udenfor i denne Sag.

Overkvartermester Darre beholder jeg her for at kunne afbenytte ham, saa snart jeg erholder Efterretningerne fra Petersborg og Paris; thi da kan han mundtlig sige Dem meget og paa hans Rejse virke til Maalet. Da han meget haver udmærket sig ved Armeen, saa vil jeg give ham Ordenen, forinden han afrejser.

I dette Øjeblik imodtager jeg Deres Depeche af 12te d. M. <sup>1</sup> ved Divisionsadjutant Brock. Jeg finder de af Dem anførte Sætninger aldeles rigtige; Vanskeligheden ligger blot i at faa sligt afgjort inden Rigsdagen, og dette synes mig meget vanskeligt. Kan vi blot faa en Gesandt til Rigsdagen, som jeg aldeles ej paatvivler, saa vil det nok kunne hjælpe. Blot vi i dette Punkt maatte være sikre for vore Allierede. Imidlertid overlader jeg til Dem, om De tror Sagen mulig, da at indlede alt til et frivilligt Tilbud.

Deres meget hengivne  
Frederik R.

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 12te April 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Nærmere Overvejelse af Deres Majestæts Befaling af 5te d. M. haver foranlediget følgende Bemærkninger:

Ej tilstrækkelig orienteret, har det været mig hidindtil umuligt at anvende Penge til det ommeldte Øjemed, og jeg tvivler paa, at jeg vil se mig i Stand til med Nytte at anvende dette Middel. Ved de Mænd, som jeg hidtil har søgt at virke paa, vilde dette være uhensigtsmæssig og skadelig. Indskrænkede Hoveder, penge- og ærgjerrige Mennesker ere utilforladelige, og vi vinder dem ej let for vores Interesse. Den mere oplyste og bedre Del af Nationen, som er i Stand til at hæve sig over nedrig Interesse, er den, som maa virke for os. Hvor lidet det hidindtil har lykkedes mig at erholde nogen væsentlig Indflydelse, derom vil Major Darre have indberettet til Deres Kongelige Majestæt. Jeg maa derfor allerunderdanigst igjentage min Begjæring, at alt, indtil Udtrykkene i Aviserne, muligen maatte undgaas, som kunde opirre den svenske Nation eller forøge dens Utilbøjelighed til de Danske. Sverig, sandsynligvis indtil næste Vinter sikret for en Invasion, saa vel fra Finland, som fra Skaane, vel i Stand til at opbyde saa mange Kræfter, som udfordres til i den Tid at sikre deres Grænser, aldeles intet vovende, men muligen reddet, naar Rusland inden den Tid forandrer sit politiske s. 48 System, Sverig underkaster sig ej ubetinget. Sverig kan altsaa have Planen at isolere sig. Deres gamle Haab, at Norge kunde rive sig løs fra Danmark, naar om en kortere eller længere Tid den yderste Nød gjør det umulig for Nationen at subsistere og udholde Krigens Byrder, kunde være et af Hovedmøtiverne til Sverigs Beslutning. Det bliver under de herefter anførende Betingelser efter min Indsigt let at overbevise de Svenske om det urigtige i dette Raisonnement og om deres sande Interesse, men dertil er det nødvendigt, at man sætter sig i Relation til dem. Det her ommeldte, den sikre Formodning, at der gives flere Aspiranter til den svenske Trone, at det muligen kunde være Ruslands og Frankrigs Interesse at understøtte saadant Valg, gjør mig til Pligt at indstille til Deres Kongl. Majestæt, da det efter min Overbevisning er det eneste Middel med nogen Sandsynlighed at naa Maalet, om et officielt Skridt ej kunde og burde gjøres enten direkte fra

Deres Kongl. Majestæt eller indirekte ved at tillægge mig den fornødne Befaling, hvorved til de Svenske sikkert Løfte blev givet, at naar de, erkjendende de nordiske Rigers fælles og eneste Interesse, tilbøde Deres Kongelige Majestæt deres Krone medenderes forrige lignende Konstitution, denne af Deres Kongl. Majestæt vilde antages. For at sikre sig deres Tiltro, for at vinde de undre Stænder, altsaa den større Del af Nationen, maatte efter min Overbevisning bemærkes, og de overttydes om, at ingen Stænder kunde antages, men den svenske Nation repræsenteres af Provinsernes Deputerede, valgte efter Folketallet og uden Hensyn til Stænder.

Jeg indstiller disse løselig henkastede Ideer til Deres Kongelige Majestæts vise Dom. Unægtelig behøve de nærmere Udvikling. Ved Deres Kongl. Majestæts Resolution i denne Henseende vil det forandres eller tilføjes, som Fædrelandets Vel kræver. Hengivenhed og Pligtfølelse mod Deres Kongl. Majestæt og Fædrelandet skal stedse lede min Fremgang! Maatte det for os store Maal opnaas som det sikreste, muligen eneste Middel til for Fremtiden at hævde Fædrelandets Selvstændighed og Existence! Det tillades mig endnu at tilføje, at dersom et officielt Skridt til dette Øjemed skal gjøres, det efter min ringe Formening bør ske, forinden Rigsdagen aabnes. Med Tillid til Deres Kongl. Majestæts Overbærelse vover jeg endnu at bemærke, at dette Skridts Liberalitet og den ubetingede Tiltro, Deres Kongl. Majestæt sikkert vil vise denne Nation, vil alene kunne sikre os dette Land uden uforholdsmæssige Anstrængelser af vore Kræfter. Deres Kongelige Majestæts Trone vil staa paa en urokkelig Grund i Deres Kongl. Majestæts Undersaatters Hjærter, og det større Maal at amalgamere disse Nationer, at forene dem til én Nation, uafhængig af hver fremmed Magthavers Bydende, vil befordres for mere end et Aarhundrede.

Nogle Skibe ere senere her ankomne. Klagerne over total Mangel, og jeg forsikrer, disse ej ere overdrevne, som man i Fredens Tid var vant til, forøges daglig. Vel falde de i den senere Tid opkomne Skibe i Øjnene, og det er for Rygtets Skyld godt med Hensyn til s. 49vores Forhold med Sverig; men vi, som ere nøjere underrettede, ere overbeviste om, at den største Del af Militærmagasinerne maa anvendes for Almuen og endda ej vil være tilstrækkelig for at forskaffe det fornødneste Sædekorn og forekomme Hungersnøden indtil Sommerens sidste Halvdel. Jeg holder det for Pligt frimodig at ytre min Overbevisning, tillidsfuld forsikret, derved at erhverve mig Deres Kongelige Majestæts Naade, da min Skrivelse alene kommer og bør komme i Deres Kongl. Majestæts Hænder.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til Slesvig Holsten.

s. 49

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 25de April 1809 <sup>1</sup>.*

Da Stiftamtmand Thygeson rejser til Norge, saa benytter jeg denne Lejlighed for at tilskrive Dem. Overkvartermester Darre beholder jeg her, indtil at jeg kan erholde bestemte Efterretninger fra Rusland om, hvad de agte at gjøre i Henseende til Sverig. Den lange Tid, det varer, forinden man hører noget derover, synes nok at bevise den forskjellige Interesse, Rusland haver med Danmark i Henseende til Foreningen af alle tre nordiske Riger.

Imidlertid ønske de Svenske aldrig en Prins paa deres Trone, som var afhængig af Rusland, særdeles nu, da Russerne ere saa forhadte i Sverig, og desuden da Finland, Sverigs fornemste Spisekammer, er ved Rusland for evig adskilt.

Fra Frankrig vide vi intet andet end det, den for de udenlandske Sager værende Minister Champagny haver sagt til vores Minister, Gehejmekonferensraad Dreyer, nemlig, at Kejseren altid vilde gjøre alt for sine Allierede. Men da Kejser Napoleon er meget forviklet i Henseende til den udbrudte Krig med Østerrig, samt da han maa smigre Rusland i denne Tid, gjør, at man næppe kan vente en virksom Del af ham i dette Øjeblik, omendskjønt hans Ønske vist maa være det samme som mit. Saa er altsaa intet vigtigere, end igjennem den svenske Nation at virke til Øjemedet.

Jeg er overbevist, at naar jeg blot bliver valgt, saa er det fornemste overvundet, og naar blot de Svenske faa den Frygt, at dersom vi ikke faa det hele Sverig, bliver dog nogle Provinser, som Skaane, Halland, Bleking og Bohus, os tildelte, og derhos, at enten maatte de vælge mig eller imodtage en Konge af Rusland, da vil de vist hellere vælge mig.

7

s. 50Ønskeligt var det, om de Svenske vilde lukke deres Havne for de Engelske. Dels vil det lette Danmark Krigens Byrder, dels vil det gjøre mig det muligt, at jeg kan faa en Gesandt der hen for at være ved Rigsdagen og bruge de Grunde, som for saa mange ere uimodstaelige.

Krigen er udbrudt i Tyskland, og England bereder en stor Expedition. Mange mene, at det gjælder Holsten. Omendskjønt jeg ej tror dette, haver jeg beordret alt til at imodtage dem. Min Mening er, at de vil søge at

angribe Bornholm og Christiansø og desuden søge ved en betydelig Magt at lande paa Weseren eller Hollandskysten. Jeg slutter med de bedste Ønsker for Dem, og anbefalende Dem den svenske Sag, hvis Vigtighed er stor for Norden, og den eneste Maade at sikre samme er Foreningen af de tre nordiske Riger.

Endnu maa jeg tilføje, at De vilde tilkjendegive General Krogh, at jeg har ladet opkjøbe i Archangel 60 000 Tønder Rug, som paa russiske Skibe vil blive ført til de trondhjemske Havne.

Desuden er oplagt i Archangel 10 000 Tschetwert Rug og bestemt til Ladninger for norske, didsendende Skibe.

Frederik R.

s. 50

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 22de April 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Ved svensk Oberst Platen, som overleverede de i svensk Krigsfangenskab værende Nordmænd, som bestod af 1 Kjøbmand, 10 Skippere, 12 Styrmand, 124 Matroser og af Landetaten 8 Underofficerer og 110 Gemene, hvorfor et lige Antal bliver tilbagesendt, imodtog jeg en Skrivelse fra den svenske General Armfelt, og hvorpaa jeg gav det Svar, som begge allerunderdanigst udi Afskrift vedlægges <sup>1</sup>.

s. 51 I Følge af denne Skrivelse har Regeringskommissionen, forud forsikret om Deres Majestæts allernaadigste Bifald, befalet, at Prisretsdommene over de herefter indbringende svenske Skibe udsættes, og for Skibets og Ladningernes Bevaring bæres fornøden Omsorg. 50 engelske Fanger blive end videre i disse Dage udvexlede imod et lige Antal af vore.

Platens Mission havde egentlig til Hensigt at erfare vores Sindelag om deres Revolution. Det tilgives mig at ytre, at Deres Majestæts Svar har stødt dem meget. De tvende Hovedideer, at Isoleringen af Sverig vilde være de tre nordiske Rigers Undergang, at der kun havdes ét Middel, nemlig Foreningen under Deres Majestæt, vare vi saa lykkelige at overtøge ham om. De give mig Beviser paa sand Tiltro, og de Komplimenter, man gjorde mig, bevægede mig at forsikre dem, s. 52 at jeg, saa længe jeg levede, skulde vise mig mine Grundsætninger tro, at saa længe jeg stod i Spidsen for den norske Armé, der ej var at tænke paa Foreningen med Norge alene, hverken ved Erobring eller Revolution. Jeg troede at burde ytre dette, uagtet jeg ej kan sige, at nogen indelikat eller ærefornærmende Udladelser hertil gav Anledning, men jeg ønskede at forekomme dette og at orientere dem.

7\*

Alt kommer an paa Napoleons Beslutning. Foreningen med Fastlandet af Danmark ønsker de egentlig ikke, men det finder sig. Repræsentationssystemets Forandring er en af de første Gjenstande for Rigsdagen. Besynderligt er det, at de have vedtaget samme Idé, som den sidst af mig ytrede. De bevise mig Tiltro; maatte mit Ønske opfyldes! Men jeg igjentager min Bøn, at alt maa undgaas, som kan opirre dem, og at det her ommeldte maa holdes yderst hemmelig, hvadforuden jeg vilde se mig kompromitteret, og den gode Sag sættes paa Spil. Deres Kongelige Majestæts Tiltro skal jeg vise mig værdig. Jeg skal leve og dø som en retskaffen Mand, tro de Pligter, jeg skylder Deres Majestæt og Fædrelandet! Jeg har vovet i Følge Deres Majestæts sidste Befaling indirekte at ytre, at jeg formodede, at Højstsamme ej var utilbøjelig at antage Kronen under en modereret Konstitution, hvorved ingen Rigsstand havde Fortrinet. De ere i højeste Grad opbragte mod Russerne; de trænge til Fred. Dette fører til Maalet, naar Napoleon ej har andre Planer, og om disse haaber jeg at blive underrettet, endog af dem. At spærre deres Havne for England synes de ej at være utilbøjelige til, de have ej vundet meget ved deres Handel. Almuen er meget forbitret mod disse Voldsmænd. De haabe, formodentlig uden Grund, at redde deres Handelsskibe, og overalt vil de vinde Tid, til Napoleons Svar indløber. Der var egentlig ingen Grund til Revolutionen. Omstændighederne befordrede den; men de, som staa i Spidsen, deres Sindelag og Stilling mod det royalistiske Parti sikrer os for Svig. Maatte jeg snart være saa lykkelig mundtlig at melde det videre.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til Slesvig Holsten.

s. 52

*Fra Samme til Samme.  
Christiania, den 25de April 1809*

Allerunderdanigst Rapport.

Jeg er pligtig at anmelde Modtagelsen af Deres Majestæts allernaadigste Befalinger af 12te og 16de d. M. Jeg tilskriver Major Darre med denne Kurér, som jeg haaber vil træffe ham i eller paa den anden Side af Gothenborg <sup>1</sup>. Siden min sidste Rapport er endnu s. 5330 til 40 i svensk Krigsfangenskab værende Nordmænd ankomne. Ligeledes til Christianssand ved Parlamentærskib fra England til de ydre Havne for Christianssand 9 af vore vestindiske Officerer, hvoriblandt 2 alt udvexlede i England, og 180 norske og danske Skippere og Matroser. Ligeledes blive i disse Dage afleverede 102 Mand af de i engelsk Fangenskab værende norske Matroser, hvorimod det hele Antal ej kan strax tilbagegives, men Resten maa afleveres til det nærmeste Krigsskib, naar de i Trondhjem værende engelske Krigsfanger her til ere ankomne. Jeg tillader mig at lade tilbagefølge de i Christianssand værende Englændere imod Kvittering, for saa vidt de ej kan give Oplysning om vor militære Stilling. En af om meldt e udvexlede Officerer, Kapitajn Motzfeldt, som har sin Familie her i Landet, ønsker at forblive her og her ansættes til Tjeneste. Jeg vover at opfylde dette Ønske. Jeg haaber tillidsfuldt, at det her ommeldte finder Deres Majestæts allerhøjeste Bifald. Ekstrakten af et indkommet Forhør, bekræftet ved flere Vidner, vedlægges allerunderdanigst; den brave Skibskapitajn er jeg pligtig at anbefale til Deres Majestæts Naade <sup>1</sup>.

Med Hensyn til det lokale vover jeg at afslutte Vaabenstilstanden paa 5 Uger og derefter med 5 Ugers Opsigelse. Desforuden vilde begge Øjemed, Soulagement og Sikkerhed for Landet, ej kunne forenes. Armfelt maa tilføje, at han er avtoriseret fra hans Regering, og dette indføres i de svenske og norske Aviser; den sluttes til Lands og til Vands. Kaperierne ophøre fra den Tid. Af den sidst ommeldte Regeringskommissions-Plakat vedlægges allerunderdanigst et Exemplar. Alt dette lider imidlertid den Forandring, som Deres Kongl. Majestæts nærmere s. 54 Befaling til Major Darre bar gjort nødvendig. Ønskeligt var det, om man imidlertid kunde anvende de svenske Skibe til Dannemarks- Farten. Herover ansøger jeg om Deres Kongl. Majestæts nærmere Befaling, ligesom, om ej begge Nationers ubevæbnede Skibe gjensidig kunde gives Adgang til de ubefæstede Havne med de Indskrænkninger, Forbud af al Handel og Samkvem med England maatte gjøre nødvendig.

Adlersparre, Adlerkreutz, Silfversparre, Platen, Posse ere intimt lierede og det egentlig dirigerende Parti. Armfelt har, som jeg formodede, ingen Indflydelse. Alt vil dependere af Napoleons Beslutning. Tillades dem frit Valg, under hvilke Betingelser det end maatte være, saa vil hans Ønske dog om mulig opfyldes, naar de ej skal vælge en russisk Prins, eller det forlanges, at de skal opofre deres Frihed; thi i disse Tilfælde vilde de sikkert forinden vove det yderste. Indtræffer dette mest usandsynlige Tilfælde, at Frankrig og Rusland overlader til Sverig at afgjøre dets Skæbne ved frit Valg — at de forinden slutte deres Havne for Englænderne, er en Selvfølge —, da haaber jeg at have virket og skal end mere gjøre, hvad jeg kan. Men de ere næsten almindelig overbeviste, at det vilde være lige saa skadelig for Sverig som for Danmark, naar det første isolerede sig. Bliver Sverig tvunget til at vove det yderste, da vinder Norge ved Vaabenstilstanden Tid, og er, ved at trænere Sagen til den fordelagtige Aarstid, reddet. Indtræffer det oven meldte Tilfælde, da var det godt: 1) Naar paa en indirekte Maade det kunde blive bekjendt, at Deres Kongl. Majestæt var villig til under en modereret Konstitution at antage Kronen, hvorved alle Svenske saa vidt muligt gives lige Rettigheder uden Hensyn til Stænder. Jeg vover hertil at anvende de Midler, jeg har, saa snart jeg er orienteret eller underrettet om vores Allieredes Sindelag. At Successionen bestemmes efter de samme Regler, Kongeloven foreskriver, tvivler jeg ej paa, at de findes villige til; men jeg er pligtig at gjentage min fulde Overbevisning, at de ej ubetinget underkaste dem og før vove det yderste, at de ved den Mistro, de have mod de Danske, før vil overdrive deres Fordringer. Det fornemste er sket, de have selv overbevist dem, sandsynlig med Hensyn til Norge, som de nu indsé ej at kunne vinde ved Erobring, at deres Repræsentanter maa vælges efter andre og oven anførte Grundsætninger. Jeg har været meget glad over denne Beslutning, som sandsynlig vil være den fornemste, muligen eneste Gjenstand for første Rigsdag, da det befriede mig for Udladeiser af en meget delikat Natur, og, lad dem tænke hvad de vil, sikrest føre til Maalet efter Deres Kongl. Majestæts Ønske. Vindes dette, da vil til næste Rigsdag, valgt efter ommeldte Grundsætninger, afgjøres Valget og clet øvrige. De vinde herved Tid, men dette er efter oven meldte deres Overbevisning ej til væsentlig Skade for os. Forbitrelsen mod Rusland hjælper os da til Maalet, hvorledes den politiske Stilling end er. 2) Dersom vores Allierede sendte Gesandter til Rigsdagen og Deres Kongl. Majestæt derved blev sat i Stand til at bruge samme Middel; — jeg vover herved at ytre det Ønske, at Valget maatte falde paa en Mand, s. 55som har Popularitet i Sverig, har Konduite, er tavs og, Deres Kongl. Majestæt tilgiver mig min Frimodighed, ej har bekjendt og direkte Indflydelse ved Deres Kongl. Majestæts Hof. Jeg indstiller til Deres Majestæts vise Dom, om De maatte ansé det for passende at hensende mig som Ambassadør til første eller anden Rigsdag, tildelende mig 2 Diplomater. Det vilde være smigrende for de Svenske og, jeg tør uden Forfængelighed ytre, nyttig for Deres Kongl. Majestæts Interesse. Jeg véd, at jeg taler til Deres Kongl. Majestæt, at det af mig meldte ej bliver røbet eller nogen bekjendt. Jeg vover altsaa, ved med Frimodighed at ytre min Overbevisning, at opfylde en Pligt, jeg skylder Deres Kongl. Majestæt og Fædrelandet.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

Da Deres Majestæts allerhøjeste Befaling indeholdt, at Grev Molkte var bleven udnævnt til Stiftamtmand i Fyn og til Gehejmekonferensraad, gratulerede jeg Greven, ej formodende andet, end at han alt herom maatte være [underrettet], da han havde erholdt Breve. Men mod Formodning havde han ej erholdt nogen

officiel Kommunikation og aldeles ingen Underretning om det sidste. Imidlertid blev dette herved bekendt. Uagtet jeg nu ej holder for, at denne Sag burde holdes hemmelig, saa holder jeg mig dog for pligtig at indmelde denne min Overlæseelse til Deres Majestæt, anholdende om Tilgivelse.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 55

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 4de Maj 1809<sup>1</sup>.*

Deres Durchl.s Depecher af 22de og 25de April haver jeg rigtig imodtaget ved Kjøbmand Neuman og Kurér Røslér. De ytrede, at det nu herskende Parti ej var tilfreds med mit Svar. Det kan gjerne være muligt, men det, jeg gav, var saaledes, som det burde være; thi at jeg ej vilde indlade mig over, at en Suveræn detroniseres, og frabad mig alle Ytringer herover, tror jeg fornødent og aldeles hensigtspassende med min Stilling i hver Henseende. I øvrigt kunde jeg intet bevilge uden med mine Allierede, særdeles ej Sverigs Neutralitet, hvilket sidste de bestemt ej uden med alvorlige Midler og Kejser Napoleons bestemte Svar vil aflade fra. Jeg havde derfor saa meget s. 56 ønsket, at den af Regeringskommissionen udgivne Plakat havde været udsat, indtil Omstændighederne havde vist sig mere gunstige for mig selv, at gjøre det.

At i øvrigt Vaabenstilstanden forlænges med 5 Ugers Opsigelsestid, tror jeg, kan være godt. Dog, da den endnu ej er sluttet, saa kan det bero indtil nærmere Bestemmelse. I øvrigt bør Pløje- og Saatiden nyttes, thi dette er det vigtigste.

De seneste Efterretninger fra Kejser Napoleon ere, at han for Tiden intet vil indlade sig i direkte med Sverig. Grev Rosen, som i disse Dage kommer der fra, har ej heller faaet et bestemt, langt mindre fyldestgjørende, Svar til Rigsforstanderen; men alt udsættes, indtil at Krigen er til Ende med Østerrig, hvilket snart vil være Tilfældet; thi ved Rohr mellem Regensburg og Landshut er forefaldet et betydeligt Slag, hvori 30 000 Mand Østerrigere skal være fangen, formodentlig har det under Bellegarde værende Fløjkorpses Bortfjærning, ligesom de mange detacherede Korpsér, været Hovedsagen i dette Uheld for de kejserlig østerrigske Tropper.

I Rusland finder man, at vi ej haver gjort nok mod Sverig, og opfordrer os til den kraftigste Medvirkning. Uden at afslaa denne Begjæring har jeg med faa Ord bevist, at blot Vinterens Ustædighed fra min Side og virkelig Mangel af Magasin- og Brødkorn i Norge har hindret vore Vinteroperationer; men det latterligste af alt er, at de søge at bevise, at England var Skyld i den svenske Revolution, og det derved, at Kongen en Gang havde à propos de bottes givet Befaling til Embargo paa de engelske Skibe, samt at den engelske Minister endnu vedblev at residere i Stockholm.

Jeg venter med Længsel paa Efterretninger fra Petersborg, naar Alopæus er kommen der til igjen efter sin Rejse til Stockholm, og dette vil give det sande Lys i Tingene, hvorledes man tænker i alle Dele.

Overkvartermester Darre beholder jeg her, indtil dette Svar er kommet.

Det nye Bevis paa Deres Venskab og Hengivenhed tor min Tjeneste. De haver givet mig i at tilbyde, at De selv vilde rejse som Ambassadør til Stockholm, erkjender jeg med den største Taknemmelighed; men da for det første ingen kan sendes, forinden man véd, hvad de øvrige Magter ville gjøre, og da Deres Rang og Fortrin i Verden næppe vil tillade, at De imellem andre Ministre af anden Rang kan optræde, og da jeg desuden alt havde bestemt en Gesandt til Stockholm, som blot venter paa min sidste Ordre at rejse, saa kan dette nu for Tiden ej ske. Denne Mand er Kammerherre Baron Rosenkrantz, forhen Gesandt ved forskjellige Hoffer, som i alle Henseender er skikket til en saadan Post. Jeg slutter med de varmeste og bedste Ønsker for Dem.

Deres altid meget hengivne  
Frederik R.

s. 57

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 1ste Maj 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Kancellipræsident Kaas vil under ét indmelde til Deres Majestæt hans Ankomst<sup>1</sup>. Han har givet mig nogle Opdrag, som, naar han ej direkte skulde indmelde samme, følge.

Den Overbevisning om Deres Kongelige Majestæts Tiltro, og at jeg er og skal bevise mig samme værdig, gjør

det mig til Pligt, for at forekomme al Misforstaaelse, at ytre med Frimodighed mine Tanker. Kaases Ankomst har og maa foranledige Opsyn. For hans Person er det os, og speciel mig, velkommen at have en Mand af Talent, kjendt i Landet og af en blid Karakter til at raadføre; men Forsættelsen i hans Stilling giver grundet Anledning til den almindelige Mening om Deres Kongelige Majestæts Mistro til Deres Regeringskommission. Har denne fejlet, da er det sket af fejl Ansigt, ej af Mangel paa Overlæg og Aktivitet. Deres Kongelige Majestæt tilgiver min Frimodighed, naar jeg allerunderdanigst ansøger om at blive underrettet om de Grunde, som hertil have givet Anledning; thi jeg bør forsikre, at det bliver let at anføre Grunde, som, stolende paa Deres Kongelige Majestæts sædvanlige Overbærelse, vil retfærdiggjøre s. 58vores Fremgang som Embedsmænd. Kaas skal betragtes af mig som en Mand, der har Deres Kongelige Majestæts Tiltro, og vi alle skal som Mænd raadføre og beslutte efter bedste Overbevisning. Af en til Oberst Posse afsendt Skrivelse vedlægges en Afskrift. De erholdte Efterretninger, til Dels af de svenske Aviser, have foranlediget samme. Jeg ønsker inderlig, at Darre snart maatte komme til Gothenborg for at afslutte Vaabenstilstanden, eller jeg erholdt anden Instruktion. Jeg tror ej at kunne tilstaa Vaabenstilstanden, naar Rusland atter har begyndt Fjendtlighederne. Disse Venner har jeg i alle Tilfælde ej gjærne for nær ved vores Grænser. Jeg sender atter en Emissær til Stockholm til Armfelt. Maatte ikkun Frankrig ej have Rusland alt for meget nødig! <sup>1</sup>

8

Efter at dette var sluttet, havde jeg en Konversation med Kaas. Jeg er pligtig at tilføje. Deres Kongelige Majestæts Tiltro stoler jeg paa, fordi jeg er overbevist ej at være samme uværdig. Det er mig kjært at have en Mand af Talent, og som er orienteret, at arbejde med. Har hans Forsættelse gjort Opsyn, da skal jeg vist gjøre alt muligt for at bortrydde alle overdrevne og fejlagtige Betragtninger. Deres Kongelige Majestæt haver redelige og aktive Mænd i Deres Regeringskommission. Sikkert vil de som Mænd altid handle til ét Maal efter Pligt uden Bihensigter! Jeg kjender ikkun det Ønske, at kunne opfylde min Pligt. Dette og min Handlemaade, ledet ved Overbevisning og Ære, vil erhverve mig Deres Kongelige Majestæts Tiltro! I Henseende til de svenske Skibe har jeg alt vovet at udbede mig Deres Kongelige Majestæts Bestemmelse. At nevtrale Skibe maatte tilstaas nogen Lettelse i Henseende til den paabudne Kavtion, er unægtelig ønskeligt, ja nødvendigt. Jeg indstiller, om Deres Kongelige Majestæt maatte behage at overlade til Deres Regeringskommission at bestemme en Afgift efter visse Grundsætninger, hvorved Kommissionen ej maatte blive bunden Hænderne for meget. Norges Vel kræver det.

Posten kan vel afgaa ugentlig igjennem Sverig ved den afsendende Kurér? Herover udbedes Deres Kongelige Majestæts Resolution. Darre imødesér jeg med Længsel. Ikkun han, tilstrækkelig orienteret, kan afslutte Vaabenstilstanden, hvis Paaskyndelse er vigtig. Ved Direktør Bagge, som gaar til Stockholm, skal jeg tilskrive Adlersparre eller Platen under Haanden og ytre bestemt den af mig ofte ommeldte Idé, at Deres Kongelige Majestæt efter min Formodning antager Kronen under den ommeldte modererede Konstitution.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 59

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 12te Maj 1809 <sup>1</sup>).*

Deres Durchlauchtigheds Depeche af 1ste Maj haver jeg rigtig imodtaget. Det glæder mig, at De er overbevist om min Tillid og sande Agtelse, som De saa aldeles fortjener, men jeg tror ej at have kunnet give Dem et større Bevis paa mit Ønske at lette Dem Deres saa utallige Byrder, end ved det jeg haver sendt Dem en Mand, som haver alles Agtelse, som kjender Forretningerne, og som med Glæde arbejder under Dem, og som De med Tryghed kan stole paa i alle civile Forretninger. Den afgangne Stiftamtmand kan vist nytte i ethvert Embede, hvor ej øjeblikkelig Beslutning eller Frygt for Ansvar trykker ham; thi han er en redelig, duelig og virksom Mand i alle andre Begivenheder.

Dersom Vaabenstilstanden ej alt ved Imodtagelsen af denne Depeche paa ny er sluttet, da er det bedst, at lade denne Sag bero ved den gamle Vaabenstilstand og blot udsætte Fjendtlighederne indtil videre. At hjælpe Bonden ved at lade hjempermittere en Del af Mandskabet i Pløje- og Saatiden, er meget fornødent.

De fra Rusland komne Efterretninger gaa ud paa, dels at Rusland ingen Fred vil gjøre med Sverig, dels at de finde, at vi ej have medvirket nok mod Sverige. Armeen i Finland er med 5 Batailloner forstærket, og de forlange vores Medvirkning.

Fra Paris skriver man, at enhver føler det nyttige af Foreningen med en Stat, som bestod af et helt, nemlig de 3 nordiske Riger; men Kejser Napoleon vil vinde Rusland og derfor ej blande sig nu i de nordiske Anliggender; kanske kan jeg bevæge Napoleon efter det lykkelige Udfald, Krigen synes at tage i Tyskland, til at tale et mere bestemt Sprog.

Imidlertid er det besynderligt, de Svenske tale i Petersborg ej om andet, end at vi ville gjøre alt for dem, ja at

de haver Fred med os; det samme Sprog fører de her om Rusland.

Russerne have aldrig udladt sig med, paa hvad Fod de ville have Sverig efter Freden, omendskjønt de i Stockholm have talt anderledes og temmelig bestemt foreslaaet Hertugen af Oldenburg til at blive Konge i Sverig.

Private Breve maa gjerne afsendes med Kuriererne, men ordentlige Posters Gang kan for Tiden og efter de anførte Omstændigheder ej begyndes paa.

8\*

s. 60 Skade er det, at vi ingen Gesandt kan sende til Rigsdagen, da hverken Rusland eller Frankrig gjør det, men man maa vente paa, hvad Del Napoleon tager, naar han er færdig i Tyskland.

Deres hengivne  
Frederik R.

s. 60

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 7de Maj 1809.*

Allerunderdanigst Rapport!

En svensk Parlemtær overbragte mig i Gaar den i Afskrift vedlagte Skrivelse fra Oberstlieutenant Adlersparre med det tillige i samme ommeldte og i Gjenpart følgende Bilag <sup>1</sup>.

s. 61 Herpaa gav jeg det Svar, som ligeledes allerunderdanigst vedlægges <sup>1</sup>.

I øvrigt har jeg herved skullet indmelde følgende og indstille sammes Indhold til Deres Majestæts allerhøjeste Resolution:

1) Fra Kommandør Fisker er bleven foreslaaet i næstkommende September Maaned ved Hjælp af de fra Danmark forventende eller, i Mangel heraf, med de herværende 3 Brigger og med 2 à 300 Jægere og Soldater her fra at forsøge en Entreprise til en Overrumpling af Helgoland. Jeg holder denne Idé i den ommeldte Tid af Aaret, fornemlig naar vi have Vaabenstilstand med Sverig, og naar Øen strax kan provianteres for et Aar, for intet mindre end udførlig, et Fore tagende, som vilde gjøre England ubodelig Skade; men dertil udfordres: a) at hele Hensigten holdes yderst hemmelig, b) at kort før den ommeldte Tid delige Lodser og Folk, som nøje ere bekjendte med det daværende lokale, under et eller andet Paaskud opsendes, c) at i en af de Havne ved Elben eller Ejderen, Glückstadt, Tønningen, den fornødne Proviant altid var færdig, til den ommeldte Tid indlosset, for at afgaa paa første Vink. Norges Providering giver s. 62 Anledning til at skjule dette, naar altid et bestemt Forraad maatte til den Ende findes færdig og bestandig kompletteres i ommeldte Havn, men til den Tid pludselig lægges Embargo paa de dertil bestemte tilladte Skibe. Saaledes indstilles denne Kommandør Fiskers interessante Idé til Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Resolution.

2) Kaas's Rapport vil overbevise Deres Kongelige Majestæt om, at her ingen Intriguer finde Sted, og at her i det mindste ej er fejlet af Mangel paa Energi og Aktivitet! Nationen er trofast, som jeg ofte har forsikret! Ideen af Oprør er latterlig, naar man kjender Nationens Karakter. Foruden at bruge Bajonet indestaar jeg Deres Kongelige Majestæt for at ville dæmpe ethvert saadant Opløb ved at tale med Folkene, saa længe ej den yderste Hungersnød bringer til Fortvivlelse, og derfor ere vi for det første sikret. Der har intet Spor været af Insurrektion her i Landet, og jeg maa frimodig ytre, at jeg holder dette almindelig i Kjøbenhavn udsprede Rygte ikkun for en Intrigue! Deres Kongelige Majestæts norske Nation fortjener Deres Tillid i hver Henseende, og jeg vover at haabe, at Deres Majestæt er forsikret, at det ej skal fejle fra mim Side paa Standhaftighed og Konduite til mine Pligters Opfyldelse. Denne Ytring er foranlediget ved flere fra Kjøbenhavn komne Beretninger. Regeringskommissionens Medlemmer skal altid som Mænd fremgaa til ét Øjemed i deres Pligters Opfyldelse i Deres Kongelige Majestæts og Landets Tjeneste, og derfor ere vi fornøjede at have en Mand af Talent, og som er orienteret, til Medarbejder; han føler dette med os. Intriguer skal sikkert her ej skade Deres Majestæts Interesse.

3) Jeg har imodtaget i Gaar Deres Kongelige Majestæts Befalinger med Thygeson. Jeg indsér, at her ingen Tid er at tabe, naar vi skal reddes. Jeg har til den Ende givet tydelige Vink, som Deres Majestæt vil finde i min Skrivelse til Adlersparre. Skriftlig kunde jeg intet mere gjøre foruden at kompromitteres. Jeg afsender altsaa i Morgen en Emissær til Stockholm for mundtlig og indirekte at lade nogen af Hovedmændene, som er tilforladelig, for saa vidt orientere, at de indsé, at deres Selvstændighed og Frihed, ja Hovedmændenes egen Existens og Indflydelse alene dependerer af den raske Beslutning at vælge Deres Majestæt, forinden de imodtager Ruslands Bydende, indirekte at give dem at forstaa, at dersom Rusland først har afgivet dets Beslutning, Deres Kongelige Majestæt da ej mere vilde kunne handle imod Deres Allieredes Beslutning, alt

som min Formening, foruden dertil af Deres Majestæt at være bemyndiget. Had mod Rusland, Frygt for at tabe deres Existens og deres Rettigheder, egen Æresfølelse, haaber jeg, skal, naar vi ej komme for sildig, føre til Maalet. Jeg har med Kaas gjennemgaaet det vedlagte Project; vi ere enige i, at 2den, 9de og 30te § i første Afdeling maa forandres, naar de ere overbeviste og overtydes om Nødvendigheden deraf. Vi ere enige, at flere andre §§ burde være anderledes; men man tør ej gaa altfor nær. Vi lade dem mærke nogen Tendens til Enevoldsmagt, vi opirre dem, naar man ej vil risikere alt; thi jeg er pligtig s. 63frimodig at ytre, Deres Majestæt har, saa ønskelig det end var, intet Parti af Vigtighed i Sverig. Der vil være flere, der forsikre Deres Majestæt det modsatte; men jeg frygter, ja er næsten forvisset, at deres Angivende er falsk. Der er ingen Tid at tabe, Deres Majestæt, naar vi, om det endnu er muligt, skal reddes! Det meste er Form; i øvrigt er det let for en Regent af Energi, som har gjort sig elsket, efterhaanden at bevirke Forandringer, som successive føre til Maalet. Foruden Foreningen er vi tabt, Deres Majestæt, og vi maa have alt, naar vi ej skal være indviklet i de øvrige Krige, som forestaa imellem Rusland og Frankrig, naar vi skal blive reddet fra hine Magthaveres Lænker og ej efterhaanden af dem skal underkues, naar vores Fædrenelands Selvstændighed og Existens skal beholdes. Maatte de Motiver, som lede min Fremgang, vinde Deres Majestæts Bifald. Særdeles nyttigt vilde det være, naar jeg, om endog incognito, havde kunnet komme til Stockholm. Maatte Darre endelig have Vaabenstilstanden afsluttet, og maatte jeg endnu i disse Dage kunne erholde den hos Deres Majestæt ansøgte Tilladelse.

4) De ved Kaas anførte Bemærkninger ere for det meste anførte i det oven meldte. Hvad Rigsretten angaar, da maa dette modificeres, hvilket maa og vil betydes dem, det øvrige er for det meste Form eller tør virkelig paa de anførte Grunde ej røres ved. Naar Hensigten først er opnaaet, finder sig det øvrige let. Maatte jeg i disse Dage kunne komme til Stockholm. Tillade Omstændighederne det, at Darre er tilbage, da vover jeg det incognito. Darre maa tilbage; thi han har maattet ankyndige, at han skulde afslutte Vaabenstilstanden; jeg kan altsaa ej afsende en anden Officer. Jeg skal imidlertid her fra til vores Fædrenelands Redning, det ommeldte Øjemed, gjøre, hvad jeg kan.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

S. 63

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 15de Maj 1809<sup>1</sup>.*

Deres Durchlauchtigheds Depeche af 7de Maj haver jeg rigtig imodtaget, men det, som angaar den i Forslag bragte Konstitution, er mig mest paafaldende.

1) At naar Kongen rejser, er Statsraadet ej alene den Regerende, men det affatter ingen Rapport til Kongen, og denne er, s. 64som han ej mere var Konge. „Dette var en Ting, jeg aldrig kunde paa en ubetinget Maade indgaa.

2) Er det mærkeligt, at Sverig vedbliver at være et Valgrige, om ej paa enkelt Person, saa dog paa visse Familielinier; hvilket ligeledes er for ej at forene paa evig Tid de 3 nordiske Riger tilsammen.

Men med alt det kan og bør jeg modtage den svenske Krone, naar blot Kejser Napoleon virkelig vilde tale for denne Sag, og ikke, som nu er Tilfældet, ej indlade sig i denne Materie, og at jeg ved Antagelsen af Kronen kunde gjøre den Betingelse, at jeg vilde opfylde denne Konstitution, for saa vidt at jeg som Konge til Danmark og Norge kunde vedblive Opfyldelsen af mine nuhavende Pligter. Om denne sidste Betingelse var fornøden at ytre, forinden det virkelig kom til, at jeg skulde imodtage Kronen, tror jeg hverken godt eller fornødent at gjøre.

Hvad i øvrigt Konstitutionen betræffer, da finder jeg meget godt deri, omendskjønt blot Pligt kan bringe mig til at imodtage et Rige som Sverig, med en anden Konstitution end den danske, med et nyt Folk, som har andre Sæder, andre Love og Vedtægter, en aldeles anden Militærindretning, saa vel til Søs som til Lands, og blot det Haab, at det kunde være nyttigt for de 3 Riger; thi i Sandhed ingen anden Drivfjeder har jeg, da mine 25 Aars Erfaring i Regeringssager har til fulde lært mig alle de Vanskeligheder, der ved en saadan Stilling i Staten er forbunden.

Jeg haver vist aldrig troet de skammelige Rygter om mine tro Nordmænd, thi dels kjendte jeg Nationen for godt til at tro det, desuden var jeg vis paa, ej at have fortjent at tabe deres Tillid.

At borttage Helgoland haver altid været mit Ønske, og jeg haver et Par Gange alt saa godt som bestemt det, da der indtraf Omstændigheder, der hindrede dette Foretagende. De i Norge værende Brigger ere altfor fornødne for Norge, til at disse kunde bruges dertil. Jeg haver desuden Force nok, til at kunne udføre det.

Saa længe Sverig altid vil være nevtral, kan ingen Fred gjøres med dem, langt mindre tillades dem at handle med mine norske Undersaatter. Skulde slige Forslag komme fra Overadjutant Adlersparre, da er det bedst, uden at afslaa det, dog at sige, at sligt maatte de alene forlange af mig selv, da ellers ingen kunde indgaa



sligt, som stred saa aldeles imod de hos os gjældende Befalinger.

Østerrigerne ere nu dels i Bøhmen under Erkehertug Carl, hvilken Armé vist endnu er stærk, men da Kejser Napoleon alt er i Linz og haver helt Innen i sin Magt, samt skilt de østerrigske Armécorpser, saa tror jeg, at Erkehertugen kun først søger at slaa Marechal Pontecorvo og Marechal Auerstädt og da om muligt søge Donauen for at vinde den franske venstre Flanke. Hvorvidt dette er muligt, vil Tiden lære.

Insurrektionerne i Tyskland ere ej dæmpede, men kan næppe tjene til andet end at udbrede ulykkelige Mennesker.

s. 65 Den berømte Major Schill, som er deserteret med sit Regiment Husarer fra Berlin, agerer en ordentlig Partigænger i Kongeriget Westphalen.

Jeg slutter med min varmeste Tak for den Iver, De viser for Landets Vel.

Deres altid meget hengivne  
Frederik R.

s. 65

*Fra Kaas til Kongen.  
Christiania, den 7de Maj 1809.*

Allernaadigste Konge!

Jeg tillader mig ved disse Linjer at berøre en Gjenstand, som er min Embedsstilling aldeles uvedkommende, men som saa højlig interesserer mit Hjærte, min grænseløse Hengivenhed for Deres Majestæts allerhøjeste Person og min Fædrelandskjærlighed, og jeg véd, allernaadigste Konge, at ingen Undersaat vover noget ved at føre et Sprog, som flyder fra disse Kilder, for Deres Majestæts Trone, om han end fejlede i sin Anskuelse og Bedømmelsen af Sagen.

Det var altid mit kjæreste, mit højeste Ønske at se de trende nordiske Riger forenes under Deres Majestæts Scepter, fordi jeg stedse ansaa denne Forening som det eneste virksomme Middel til at forskaffe Deres Majestæts Trone den Fasthed, den Kraft og den Selvstændighed, uden hvilken en lykkelig Uafhængighed næsten ikke er tænkelig.

Muligheden af dette store Værks Udførelse syntes indtil de sildigere Dage utænkelig, og den vaagnede først med al sin Kraft hos mig, efter at de senere Begivenheder i Sverig fandt Sted. Dog følte jeg den aldrig saaledes i sin hele Fylde, som nu, efter min Ankomst til Norge, hvor jeg finder hver Mand elektriseret ikke blot af Ønsket, men og af Muligheden og Sandsynligheden, at se den realiseret.

Her er ingen Mand, som jo taler om denne Forening som om en afgjort Sag, som ikke frydes ved den lykkelige Fremtid, den spaar for Deres Majestæts Regering. Var det mig tilladt at nære et Ønske i den Anledning, saa blev det det, at Deres Majestæt selv kunde være Vidne til den her herskende Stemning og Tale. Deres Majestæt vilde da bedst lære at kjende, hvor stor dette Folks Kjærlighed og Hengivenhed er for sin Konge.

Hans Durchlaughtighed Prinsen af Augustenborg beskæftiger sig uafbrudt med alt, som paa nogen Maade kan føre til dette store Maal, og vore Ideer forene sig i saa Henseende ganske og aldeles.

Er det end en Drøm, saa er det dog en stolt og behagelig Drøm s. 66 at tænke sig Deres Majestæts Scepter udstrakt over en Søkystr fra Torneå til Nordkap, og end videre med Sikkerhed over Danmarks større Sø. Hvilken indvortes Kraft, hvilken udvortes — formedelst de betydelige Søkræfter — tilbyder ikke denne Beliggenhed? Hvem uden Deres Majestæt kan derved beherske Sundet, Bæltet og Østersøen? Hvem tør vove et Angreb paa det Land, som er beskyttet ved en saadan Grænse og ved den indvortes Styrke, som Landets Ressourcer og Folkets Kjærlighed for sin Konge giver det? Mon Rusland, England og Frankrig skulde være synderlig at frygte for det Folk, som bor inden for disse trygge Grænser, som havde alle Livets Fornødenheder og alle Forsvarsmidler hos sig selv? Dog min Enthusiasmus kunde lede mig for vidt, og bringe mig til at glemme, at jeg skriver til min Konge.

9

Midt under Løbet af disse sværmeriske Ideer, som end mere dagligen opflammes ved Samtale med Hans Durchlaughtighed Prinsen, der af alle føler varmest for denne store Begivenheds lykkelige Udførelse, modtager jeg fra Hans Durchlaughtighed et Project til en ny Konstitution for Sverig. Man behøver kun at læse det løseligen for at se, at det er et Værk, sammensat af visse ærgjerrige Adelsmænd. Jeg har gjort Hans Durchlaughtighed Prinsen opmærksom paa flere Bestemmelser, som indskrænke den kongelige Magt saaledes, at jeg maa tro, de stride lige saa meget mod Deres Kongelige Majestæts Følelse og høje Begreber

om Kronens Værd, naar den skal have en gavnlig Indflydelse paa Folkets Lykke og Vel, som mod de Følelser, der bør hvile i enhver god og retskaffen Undersaats Bryst. Men, allernaadigste Konge! jeg har derhos formént, at Hans Durchlaughtighed lige fuldt burde fremsende det, da Deres Kongelige Majestæts vise Dom, Deres Kjærlighed og Omsorg for Deres eget Land vilde bedst bestemme, hvor vidt man for at naa det store Maal, der giver Deres Kongelige Majestæts Trone saa megen Fasthed og Beskyttelse mod udvortes Vold og Indflydelse, burde eftergive de mindre Interesser, som dog efterhaanden ved Deres Kongelige Majestæts kloge og retfærdige Styrelse saa let tilbagevindes Tid efter anden. Hans Durchlaughtighed Prinsen, som i Henseende til mine Bemærkninger over Projectet er aldeles enig, vil nærmere indlade sig i Detailet af den, og jeg bør derfor ikke kjede Deres Kongelige Majestæt ved Igjentagelsen, men slutte med den allerunderdanigste Bøn, at Deres Kongelige Majestæt, som allernaadigst kjender min ubegrænsede Hengivenhed for Deres Allerhøjeste Person og vil tilgive de frimodige Ytringer, som den har fremkaldet i dette for Deres Kongelige Majestæt og Deres Riger saa højst vigtige Øjeblik. Gud give, at Deres Kongelige Majestæt kunde i dette Øjeblik høre Prinsen af Augustenborg tale om denne Sag og se den Iver, der besjæler ham, saaledes som jeg daglig er Vidne dertil, samt at Deres Kongelige Majestæt tillige havde i Stockholm en Mand, der kunde tale i samme Aand; og det store Værk, Nordens trende Rigers Forening under Deres Kongelige Majestæts Scepter, var sikkerligen til Glæde for Deres s. 67 Kongelige Majestæt og til Lykke for Deres Undersaatter fuldbragt inden kort Tid. Enhver fremmed Magt kunde man da trodse ved den Aand, som besjæler enhver af Deres Kongelige Majestæts hengivne Undersaatter.

Allerunderdanigst  
Kaas.

s. 67

*Fra Kongen til Kaas.*

*Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 15de Maj 1809 <sup>1</sup>.*

Min kjære Kaas! Omendskjønt den foreslagne Konstitution aldeles ej behager mig, saa tror jeg dog at burde bringe Staten dette Offer at imodtage den, dog altid med den Betingelse, at jeg blot antager den for saa vidt, at den ej hindrer mig i min Pligters Opfyldelse som Konge til Danmark og Norge. Denne Deklaration er tids nok at gjøre, naar Sagen kom saa vidt, at Kronen blev mig tilbuddt.

Maatte nu blot Kejser Napoleon, af Skaansel for Rusland, ej udsætte at bestemme sig; thi da vil det indtræffe, enten at Kronprinsen bliver valgt til Konge og Hertugen af Sødermanland til Regent, og det med den allerindskrænketste Myndighed, der kun lader sig tænke, eller og at Rusland faar sit Yndlingsproject udført, at sætte en Konge af det holstenske Hus paa den svenske Trone, og det med en Konstitution, hvorved Hænderne bindes paa ham, og at Rusland bliver Sverigs Leder i alt; og da tænke man sig det Tilfælde, at Rusland og Frankrig komme i Krig mod hinanden; hvilken Stilling komme vi da i? Den skrækkeligste, der lod sig tænke!

Det har glædet mig at se den Maade, De er bleven modtagen paa, og jeg er vis paa, at umulige Ting ved Deres Iver kan gjøres mulige.

Jeg er nu i Begreb med at træffe en Indretning, hvorved Norge paa en mere systematisk Maade kan forsynes med alt, det behøver, saa vel for Sø- som Landmagten, som og til Stædernes Forsyning <sup>2</sup>; thi der er sket meget, og Anstrængelserne have været store, men en Fejl er indtruffen, den nemlig: hver Gren har sørget for sig, og derved ere forskjellige Grene af andre blevne tilsidesatte. Skibene ere blevne brugte til en Ting, som i det Øjeblik var mindre fornøden end en anden, etc. Rentekammeret og Feltkommissariatet have ofte krydset sig.

9\*

s. 68 Jeg ønsker meget, at de Forslag, Regeringskommissionen maatte have i den Anledning, blive mig direkte sendt, for at jeg kunde ordne det hele. Særdeles maa jeg bede Dem, ej at tænke sig andet, end at Krigen med Sverig blev fortsat, thi ellers bliver vore Planer ej sikre, og kanske gjøre to Planer, én, naar Sverig er forbunden med Norge, og én, naar det er afskilt fra samme; thi da tør man haabe at gaa sikkert.

Frederik R.

s. 68

*Fra Christian August til Kongen.*  
*Christiania, den 14de Maj 1809.*

Allerunderdanigst Rapport!

Deres Majestæts Befaling af 4de d. M. har jeg modtaget ved Maanedslieutenant Knap. I Bilaget tager jeg mig

den allerunderdanigste Frihed at oversende det fra den svenske Oberst Posse i disse Dage modtagne Svar<sup>1</sup>. Ved Vaabenstilstands-Konventionen vil hans s. 69 Ønske vel kunne opfyldes, og i al Fald skal de smaa Skibe og aabne Fartøjer, som blive tagne, frigives, saa længe Vaabenstilstanden bestaar og fra svensk Side ingen Fjendtlighed udøves.

Jeg holder dette, som alt, der kan tjene til at forekomme Mistro og at opirre dem, nødvendig for vores Interesse. Vi maa søge, for saa vidt Æren tillader det, at attachere dem til os, og Østerrigernes Uheld vil, som jeg haaber, befordre dette Øjemed. Nationen ønsker Fred, og, Deres Kongelige Majestæt tilgive min mulig fejlagtige Anskuelse, vi bør og kan ej angribe Sverig. Skal vi række Russerne Haanden til at forberede vores Undergang? Vi kan ikke; thi Deres Majestæt er paa denne Tid af Aaret ej i Stand til at operere, og her ere vi vel forsynede for nogle Maaneder, men ej naar Armeen skal forblive samlet; thi i saa Fald behøves den største Del af Magasinerne for Armeen. Jordbrugerne kan ej permitteres; thi disses Antal er saa betydelig i Følge de indkomne Lister, at de ej kan afsés, og da de fleste ej i mindre Tid end 4—5 Uger kan samles. Landets Sikkerhed tillader det ej i nuværende Stilling. De nærmeste, som i nogle Dage kan samles, ere alt for længe siden permitterede.

Deres Kongelige Majestæt sætter altsaa Norge i Vove og med dette Fædrelandet, opirrer de Svenske, og i det heldigste Tilfælde, at Sverig blev undertvunget og af Rusland afstaaet, hvilket jeg holder for meget usandsynlig, er vores Kræfter da tilstrækkelige at erholde os et Land, som bebos af en oprørske Nation, naar vi desuden skal bevogte vores Kyster? Kan Deres Majestæt ej, ved at, uagtet alt hvad Statstidende har opgivet, overbevise Rusland om Umuligheden at operere her fra, undgaa dette fortvivlede Skridt, da kast Deres Kongelige Majestæt hellere Skylden paa mig, eller, naar det desuagtet ej kan undgaaes, da tillad, Deres Kongelige Majestæt, at jeg under et s. 70 eller andet Paaskud fordrer min Afsked. Deres Majestæt beholder dog i saa Fald i sin Tid et Middel til med Fordel at virke paa den svenske Nation. Jeg beder Deres Kongelige Majestæt ej at agte mit Individuum, naar det gjælder Fædrelandets Sag, og at tiltro mig ethvert Offer! Et Vink fra Deres Kongelige Majestæt skal være tilstrækkelig for mig, og enhver Lejlighed at kunne virke [for] Deres Kongelige Majestæts og Fædrelandets Sag, for saa vidt mine ringe Evner tillader det, benyttes! Endog paa denne Grund maa jeg bringe mit Ønske i Erindring, snarest muligt at kunne komme til Stockholm. Jeg tør uden Forfængelighed forsikre, at jeg sandsynlig vilde kunne virke meget.

I Sverig er alt meget roligt. Napoleon har givet Sverig et meget høfligt, men evasivt Svar. Rusland komplimenterer, England ligeledes; [om] Norge tros, at det vil forene sig med Sverig, men de er vel nu overbeviste om det modsatte. Saaledes lyde Efterretningerne, de ere vanskelige at erholde tilforladelig; disse ere det!

En engelsk Eskadre af 6—7 Linieskibe, lige saa mange Fregatter, nogle og 70 Transportskibe — hidtil har ej kunnet erfares, at disse have Tropper om Bord — ligge ved Gothenborg. Den engelske Expedition angives til 600 Transportskibe, og dens Bestemmelse Sjælland. Jeg tvivler imidlertid herpaa, men formoder Objektet at være Kronstadt for at tvinge Rusland, naar ingen hemmelige Underhandlinger mellem disse Magter finde Sted. Er dette [Tilfældet], da var vel Deres Kongelige Majestæt ej sikker for et Besøg.

Jeg frygter end mere efter de sidste Efterretninger om Østerrigs Skæbne, at Alliancen imellem Rusland og Frankrig ej vil vare længe, at Rusland anvender alt for ved tilstaaet Neutralitet at vinde Sverig. Men de Svenske ere saa forbitrede mod Russerne, at jeg tror det ej umuligt ved deres Sindelag mod os at benytte dette i sin Tid til Forening. Vi have jo da saa én Interesse, enten Neutralitet eller, naar denne ej kan erholdes, Alliance med Frankrig. Deres Kongelige Majestæt tilgiver mine muligen fejlagtige Betragtninger. Foruden Forening ere vi altid afhængige af Frankrig, maa tage Del i alle dets evige Krige; forenede sættes vel det faste Land af Danmark i Vove, men Skandinaviens Halvø og Øerne skal ingen Magt kunne frarive os, og dér lægges Grundvolden til en Magt, som kan bringe i sin Tid Ruslands Trone til at vakle. Dér lægges Grundvolden til Nordens Lykke og Frihed, da det er selvstændig ved sammes heldige Beliggenhed, ved Nationens Energi og ved sammes betydelige Ressourcer.

Da Manglen paa Salt gaar til det yderste, vove vi at give nogle svenske Skibe Licencer, som bringe denne Artikel til Udhavnene. Da lignende Foranstaltninger have funden Sted for Stenkuls Tilførsel til Kjøbenhavn, saa tør vi haabe, at dette finder Deres Kongelige Majestæts Bifald; er dette ikke Tilfældet, da vil Deres Majestæt sætte det paa min Regning. Flere Ansøgninger ere til mig indkomne for at reklamere nogle ved Krigens Udbrud i svenske Havne værende s. 71 og der under Embargo lagte Skibe og Ladninger. De Svenske ville naturligvis' fordrø Gjengjæld. Her i Landet findes intet svensk Skib i lignende Stilling,. Jeg udbeder mig Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Resolution over denne Gjenstand. En af de første Supplikanter er Carsten Anker i Kjøbenhavn.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 71

*Fra Samme til Samme.*

*Christiania, den 17de Maj 1809.*

Allerunderdanigst Rapport!

Et fra Oberstlieutenant Adlersparre til General Staffeldt indløbet Brev maatte jeg i nedenstaaende Oversættelse allerunderdanigst indsende til Deres Kongelige Majestæt:

„Stockholm, den 10de Maj 1809. Til Hr. Generalen m. m. „Staffeldt har jeg den Ære at oversende alle de Underretninger „og Afhandlinger, jeg selv har om vores vigtigste Hændelser, om „de vigtigste, vores Historie har at opvise, Kongens og Kronprinsens Afsætning nu for en Time siden, de nye franske Sejre, „vort Forhold med Napoleon, vor Rigsdags Gang m. m. Jeg „haaber, at Hr. Generalen, som vor Nabo, finder Fornøjelse i „disse Efterretninger. Forhandlingerne vil vist i sig selv bevise, „at de ej er i diplomatisk, men i venskabelig Stilling. Jeg „haaber, Hs. Durchlaughtighed Prinsen skal finde Fornøjelse i „deres Gjennemlæsning. Originalbrevet fra Bjørnstjerna udbeder „jeg mig ej maa komme for nogen andens Øjne end Hr. General „Staffeldts og Prinsens. Om jeg ved denne oprigtige Meddelelse „kan gjøre min agtværdige Modstander, General Staffeldt, nogen „Fornøjelse, er det for mig en sand Tilfredsstillelse. Georg „Adlersparre.“

„Jeg kommer tilbage til Vermeland, saa snart Sverig i „disse Dage har igjen faaet en Konge ved Navn Carl den „13de. Napoleon har bedet ham og Stænderne vælge en adopteret Kronprins uden at ville influere paa deres Valg. Han „har ej engang nævnet nogen i Forslag, ingen Pretension [gjort] „paa Havnenes Lukning for England. Han har i øvrigt kaldet „sig Sverigs loyale Ven og modtaget den udsendte Grev Rosen „med en Godhed, som ej kan overtræffes. Han har i Henseende „til Rusland sagt: „Jeg kan ej forsvare Eder mod denne Magt nu“, s. 72, „men dette „nu“ sagdes førend de vundne Batailler. Tilstaa, „jeg ej skriver som forbeholden fin Diplomatiker, men som rede, „lig oprigtig Mand. Jeg beder, at Prinsen bliver meddelt disse „i Galop sammenrapsede Linjer. Det turde være tilgiveligt, om „man skriver skjødesløst en Time efter, at man lovligen og „unanimt har afsat en Konge med sin Søn og hele Familie. „Dette stærke Skridt har været en Nødvendighed, uden hvilken „vores ulykkelige Fædreland aldrig havde kunnet vinde Ro og „Velstand. Det mod sine Konger særdeles tro svenske Folk gik „ej til saa haarde Beslutninger, naar en Gnist af Haab om „Fremtids Tryghed fandtes. Georg Adlersparre.“

Det omtalte Brev <sup>1</sup> indeholdt foruden nogle til Dels upassende Udtryk ikkun Stadfæstelsen af oven meldte, nemlig at Napoleon havde erklæret, at han nu ej kunde forsvare dem, at han var deres loyale Ven, at han ej interesserede sig for Dronningen og Kronprinsen, at de maatte tage Hertugen til Konge, og denne vælge sig en adopteret Kronprins, at paa Forlangende at vælge en dansk eller fransk Prins, men aldrig en russisk, han ej havde villet indlade sig m. m. Det hele Brev var skreven i en meget gemen Stil og fortjener ingen Opmærksomhed. Jeg beder Deres Kongelige Majestæt ej at benytte disse Bilage. Jeg har sendt Staffeldt det strax tilbage, har troet det ej at være passende at svare, men bedet Staffeldt ved Lejlighed at sende det med en simpel Recipisse fra hans Side tilbage. Jeg imødesér det videre med Længsel. Jeg haaber endnu at kunne virke, og Deres Kongelige Majestæt kan være forsikret, at jeg som Mand af Ære skal handle efter Overbevisning og vise mig Deres Tiltro værdig. For Øjeblikket maa man temporisere, naar man ej vil kompromittere sig. Hertugen er efter Rygtet alt udraabt som Carl den 13de, desuagtet han ej kan leve længe; han repræsenterer. I højeste Grad uventet var for mig dette Skridt. Jeg haaber imidlertid, at vores Allierede endda skal gjøre fejl Regning. Alt haves det Rygte, at den oldenborgske Stamme skal følge. Jeg venter bestemte Efterretninger. Jeg kan komme i en vanskelig Stilling, men jeg tør forsikre, at, saa længe jeg lever, jeg ej skal vise mig min Karakter uværdig og uværdig Deres Kongelige Majestæts Tiltro og det, jeg skylder Dem og Fædrelandet. Frankrigs Tone vil nu forandre sig. Foruden Napoleons Samtykke kan Sverig ej gjøre et bestemte Skridt; thi det vilde, ved at isolere sig, udsætte sig for at blive en dépendance af Rusland. Dette attraar de sikkert ej. Danmarks og Sverigs Interesse kan kun være én, og dette staar i nøjeste Forbindelse med Frankrigs, hvoraf vi alle, naar det kraftløse Sverig isolerer sig, er end mere afhængige. Ulykkelig, at de Mænd, som staa i Spidsen i Sverig, ej have villet indse Nødvendigheden af Foreningen og ej havde Energi til at handle. Privates Interesser og Lidenskaber vare altid den største Forhindring, naar det gjaldt det s. 73 almindelige. At de gjorde dem ansvarlig ved at lægge Grund til evige Krige foruden Hensigt og Nytte, er dem bleven sagt. Maatte de overlægge dette! Man maa oppebie Resultatet! Hvad jeg kan gjøre, skal ske. Deres Kongelige Majestæt kjender min Overbevisning og Tænkemaade. Rygtet om Englændernes Adfærd i Sverig vil Deres Kongelige Majestæt have erholdt. Tendensen af alle deres offentlige Blade m. m. bebuder et nær forestaaende Brud med England. Jeg venter hvert Øjeblik at høre denne Efterretning. Alt, hvad jeg erfarer, skal uopholdelig blive Deres Majestæt indmeldt, og naar jeg af fejl Anskuelse, med Overbevisning efter min Indsigt at have gjort, hvad jeg kunde, skulde have fejlet, da bygger jeg paa Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Overbærelse.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til Slesvig Holsten.

s. 73

*Fra Kongen til Christian August.*

*Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 22de Maj 1809 <sup>1</sup>.*

Jeg takker Dem meget for Deres Depecher af 14de og 17de Maj. Den Varme, De deri ytrer for den gode Sag, kan ej andet end være mig en ny Forsikring om Deres ubrødelige Venkab for mig og sande Hengivenhed for min Tjeneste. Altid skal jeg erkjende det, som jeg bør.

Omendskjønt jeg efter Kongens Afsættelse med flere Omstændigheder ej tvivler mere om det, jeg længe ventede, nemlig, at de Svenske ej mente det ærligt, saa er det dog muligt i Tilfælde, at Napoleon taler, at Sagen kan faa en bedre Vending for Fædrelandet. Rusland haver forsikret os ej at ville have andet af Sverig end Finland, og at de skulle afbryde fra England og lukke deres Havne for disse Sørøvere, at de vilde, at vi ingen Fred gjorde med Sverig uden dem, ligesom de helligen forsikrede det samme, nemlig ej uden vores Vilje at gjøre Fred. End videre, at Lagerbjelke haver sagt til Alopæus, at de Svenske kanske tager Hertugen af Oldenburg til Konge i Tilfælde, at Rusland vilde afsige Prætensionen paa Finland; men det vilde Russerne paa ingen Maade.

De Svenske have søgt at stifte Splid imellem mig og mine Allierede ved at fortælle dem, at med mig havde de Fred. Selv Oberst Posses Brev til Dem viser tydelig, med hvor megen Loyalitet de handle, da han giver sit Æresord paa, at han véd, at Russerne s. 74 vil have Fred med de Svenske. Adlersparres Ærlighed er lige saa lidt at bygge paa, og indstændig beder jeg Dem, ej at tro disse falske Mennesker. Ligeledes er det Usandhed, at Napoleon havde fritaget dem for at lukke deres Havne, hvilket jeg fra mere end én Kanal véd.

10

Med de Svenske skal handles med Bestemthed og Høflighed, men deres foragtelige og nedrige Handlinger kan og vil jeg ej rose; vi ere endnu deres Fjender, og dette skal og maa vedblive, indtil de lukke deres Havne. Opirrer dette dem, saa faar det være, men Statens Tarv fordrer det; deres Sammenhæng med England vedbliver i ét og alt, og dette er dog en Nødvendighed, at de ophører med. De maa aldeles og bestemt tale til dem i denne Tone, som er det eneste og første Skridt, de Svenske kan gjøre for at vinde dem Allierede, nemlig ved at lukke deres Havne for England og aldeles bryde med England.

I Spanien balancerer det; men kommer England ej snart med betydelig Forstærkning til Lissabon, er det med Portugal forbi.

Østerrigernes Tab er betydeligt, og snart ere de Franske for anden Gang i Wien.

Efterretningerne om Schill ere, at han med 16 à 1800 Mand er paa Marchen til Hamburg; de Hollandskes Antal er ubetydeligt; men jeg haver truffet saadanne Foranstaltninger, at det vil bekomme ham ilde, i Fald det lykkes vore Tropper, som jeg haaber.

Paa Romsø ved Fyen ere 93 Fanger blevne gjorte; de Engelske mistede desuden 20 Mand; samtlige Fanger ere alt i Fyn.

Deres Forslag, at lade ved svenske Skibe bringe Salt til Norge, bifaldes aldeles.

Deres altid hengivne  
Frederik R.

s. 74

*Fra Samme til Samme.*

*Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 28de Maj 1809 <sup>1</sup>.*

I Sverig er da Aristokratiet paa sin højeste Spidse, og den hele Tendens synes at være, hellere at opofre deres Fædrelands Vel, end at give efter i et System, som Erfarenhed haver lært at være af det farligste Slags. At dette kan have Bestand, derpaa tvivler jeg meget; imidlertid ere Følgerne de samme. Sverig maa da med Nødvendig s. 75hed lære det, som samme burde have vidst længe, nemlig at et forandret System er Hovedsagen. Til den Ende bør den sluttede Vaabenstilstand med den svenske Armé ej vare længere, end at Russerne indrykke i Sverig; thi da er det vigtigt at tage Gothenborg, og de dertil grænsende Søstæder til Wenersøen besættes, hvilket da strax og uden Ophold maa ske. Rusland forlanger blot, at de Svenske skulle bryde med England og afstaa Finland; det vil ej have Sverig, men lover helligen, at Danmark skal i det mindste beholde de Provinser, det besætter.

Kejser Napoleon har taget Wien med Kapitulation og gjort deri 10 000 Mand til Fanger. I Italien synes det og, at de Franske sejre. Erkehertug Carl har ej hindret Pontecorvos og Davouts Forening; dette vil vist skade hans videre Operationer.

Det Schillske Korps, bestaaende af 2000 Mand, som til Dels ere væbnede med Piker og Geværer, men har 500 gode Husarer og 14 Kanoner, truede for nogle Dage Holsten med et Indfald; nu skal han være i Nærheden af Wismar, og med det Korps, jeg haver i Holsten, haver jeg ladet besætte Lübek og Ratzeburg. Hollænderne have koncentreret sig med 2600 Mand ved Mölln; kanske kan vore Tropper endnu ved en rask

Fremmarche faa dette Korps fangen.

De Engelske konvojere meget stærkt i Aar. Igjennem Bæltet er alt passeret en Konvoj af 100 Koffardiskibe; her er 64, som endnu vente paa god Vind. De Svenske ere forenede her med Englænderne; disse sidste have faaet en Fregat meget ilde tilredt i Bæltet af vore Kanonbaade, og den Landgang, de vilde gjøre paa Øerne Omø og Egholm, er tilbagedreven. I øvrigt haver jeg intet at melde Dem og slutter med de bedste Ønsker for Dem.

Deres hengivne  
Frederik R.

s. 75

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 24de Maj 1809.*

Allerunderdanigst Rapport!

At jeg har imodtaget Deres Majestæts allernaadigste Befalinger af 12te, 15de denne Maaned, er jeg pligtig allerunderdanigst at indmelde.

Den sidst indsendte svenske Konstitution er ej bleven antagen, men en Kommission, bestaaende af 6 Deputerede af Adelen og 3 af hver af de øvrige Stænder, bleven nedsat for at udarbejde en ny Konstitution. s. 76 Mannerhjelm<sup>1</sup> staar i Spidsen. Efter at den forrige Konge var afsat, og der skete Andrag til at vælge en anden, blev almindelig raabt: „Først Konstitutionen, siden Konungen!“ Carl den 13de er altsaa endnu ej udraabt, men dette vil unægtelig blive Tilfældet om faa Dage. Jeg vedlægger et Fragment af en Melding af den svenske Mission til Napoleon over hans Svar, som saaledes er bleven mig ved anden Haand meddelt, som er autentisk, men som jeg ansøger Deres Majestæt om ej at benytte.<sup>2</sup> De stole paa disse Løfter, og alle Overtalelsertil vores Fordel have været forgjæves. Efter Posses Udladelserimod Darre og de af min Emissær begge mig meddelte Underretninger, er hertil næsten intet Haab. Had mod Rusland, Frygt for at blive underkuet af disse Barbarer kaster dem i Napoleons Arme, som ej bestemt har forlangt, at de skulde slutte deres Havne eller opgive deres Neutrality. Jeg er pligtig at igjentage, Deres Majestæt har desværre intet betydeligt Parti i Sverig. Skulde Napoleon ej gjøre bestemt Erklæring, at han vil, at Deres Majestæt skal vælges til Successor, da er intet Haab. Var dette Tilfældet, da, thi ikkun i saa Fald kan det være passende, er efter min ringe Indsigt intet [andet] Middel til at reussere ved at vinde Nationen for Deres Majestæt, end at De direkte lader give de Mænd, som staa i Spidsen, Allerhøjstsammes Hensigt til Kjende.

10\*

Haabet, at se Residensen forlagt til Centrummet af Foreningen, at se deres Rettigheder sikrede, og Haabet af forandret og ensformig Konstitution for det hele Skandinavien vilde bortfjerne al Mistro og vinde den svenske Nation for Deres Majestæt. Jeg skylder Deres Majestæt denne Frimodighed, jeg taler til Deres Majestæt, som ofrer Deres Liv og al Deres Tid Fædrelandet og Deres Pligter, jeg taler disse Ord, som fremkommer af et taknemmeligt, Deres Majestæt og Fædrelandet inderlig hengivent Hjærte; jeg tør altsaa vove at ytre dem. Jeg har ovenfor anført det Tilfælde, hvor dette sikreste, ja eneste Middel kan anvendes, thi Deres Majestæt kan og bør ej udsætte sig for en Refus. Men jeg maa tillige ytre, at jeg tvivler paa, at dette er Napoleons Hensigt. Divide & impera! I øvrigt forsikrer jeg paa min Ære, at det her ytrede ikkun er min individuelle Overbevisning, ingen anden bekjendt. Rusland er i højeste Grad forbitret, og Russerne, som mig er bleven meldt, trænge frem. Jeg søger at ignorere det, for af de sidst ommeldte Grunde, og som jeg af Deres Majestæts Ytring er formodede at bifaldes, at undgaa at rykke ind, saa længe det er muligt. Ikkun i Fald de Svenske maatte være ulykkelige, kan og maa jeg rykke ind for at besætte saa meget som muligt, og s. 77i saa Fald er jeg overbevist om, at de selv vil være os muligst behjælpelig.

Den engelske Expedition ved Gothenborg er bleven forøget indtil henved 100 armerede Skibe fra Linieskibe til Brigger, foruden Kanonbaade og Transportfartøjer, indehavende efter Sigende 14000 Mand Tropper. Dette giver et godt Paaskud, og man kan virkelig ej i dette Øjeblik vide, ihvorvidt deres første Bestemmelse kunde forandres. Jeg trækker altsaa Batailloner tilbage mod Kysten; det bliver mig derved tillige muligt, ubemærket at permittere de fleste af vores Jordbrugere, hvilket er i hver Henseende, men fortrinlig af den Grund yderst nødvendig, at Armeen, naar den skal holdes samlet, ikkun er forsynet til Ende Juli Maaned. Den almindelige Mangel er mod Enden af Sommeren uundgaaelig, naar ingen Tilførsel erholdes. Maatte mit eneste Haab, ved neutralt Skibe at se denne Mangel afhjulpen, opfyldes. Jeg skal anvende alt, for at den engelske Expedition ej bruges til at soutenere de Svenske, jeg haaber heri at reussere. Maatte Napoleons Hensigt ikkun ej være, at en fransk General skulde succedere. Min Stilling er og kan blive meget slibrig og vanskelig; men jeg tør forsikre Deres Majestæt, at i enhver Henseende skal jeg bevise Karakter og de Pligter tro, jeg skylder Fædrelandet. Jeg afrejser om et Par Timer for at uddele de af Deres Majestæt mig oversendte Hæderstegn.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

s. 77

*Fra Samme til Samme.*  
*Frederikshald, den 28de Maj 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Efter at min Rapport var sluttet, erholdt jeg Deres Majestæts Befaling af 22de d. M. med Lieutenant Grüner. Tvende Breve, denne Officer erholdt i Sverig af de paa Anholt fangne Officerer, vover jeg at vedlægge, da de formodentlig indeholder en Relation over denne uheldige Affære. Her fra er intet nyt at melde, end at efter Lieutenant Grüners Melding Rygtet gik, at Hertugen af Sødermanland var udraabt den 12te d. M. til Konge, og at den engelske Expedition var afgaaet til Bæltet.

Af min forrige Melding vil Deres Majestæt se Sagens rigtige Sammenhæng, som end mere gjøres sandsynlig ved det før ommeldte Rygte. Stadfæster sig dette, saa vil det komme an paa, hvem der vælges til Successor. Jeg skal endnu gjøre et Forsøg, og det er derfor, s. 78 jeg har bevilget en Entrevue med Oberst Posse i Svinesund, som han har ønsket, da han er intim lieret med dem, som ere i Spidsen af den svenske Revolution, og det altsaa er den korteste og, som nu er meget vigtig, den mindst tidsspildende Maade at virke. Dette og det i min forrige Melding anførte er Hovedgrundene, som have bevæget mig til dette Skridt. Deres Majestæt kan være forsikret, at jeg ej skal kompromittere os og ej lade mig føre bag Lyset. Resultatet skal uden Ophold blive indmeldt.

Jeg beder Deres Majestæt for alting ej at sætte Lid til Alexanders Løfter. Hans Betingelse, at ikkun Havnene i Østersøen skulde spærres, viser ej det venskabeligske Sindelag mod os. Han er svag og lader sig altsaa lede.

Jeg tror vel, at Rusland ej vil beholde Sverig, men de vil sætte en russisk Prins paa den svenske Trone, forhadt af den svenske Nation, der bruger russiske Tropper for at erholde sig. Sverig bliver altsaa russisk Provins eller dependeret af Rusland. Og Norge, for svag at modstaa en saa mægtig Fjende, vil om kort eller længere Tid have samme Skæbne. Conferencen i Erfurt og Napoleons Raad er intet mindre end usandsynlig.

For at forekomme Misforstaaelse maa jeg endnu indmelde et i Sverig temmelig almindelig Rygte, nemlig det, at naar Hertugen var udvalgt til Konge, jeg da skulde vælges til Successor. Jeg tror ej derpaa og véd sandelig ej, hvorledes jeg kommer til den Ære; thi jeg har bestemt erklæret til flere af de svenske Parlemantærer, da der taltes om deres politiske Stilling, at jeg ej indsaa, hvorledes Sverig isoleret kunde bestaa foruden at blive en russisk Provins, at jeg ej indsaa, hvorledes en Mand af Æresfølelse kunde antage deres Trone, da han vilde have Udsigt til at blive Vasal.

Skulde et saadant Andragende imod Formodning ske, da skal jeg svare, at jeg forinden maatte indhente Deres Majestæts Resolution, men at jeg paa ingen Maade vilde antage saadant Tilbud, foruden i Forvejen at være forsikret om en meget fast Forening med mit Fædreland; thi aldrig vilde og kunde jeg stride mod samme eller blive dets Fjende. Ansér Deres Majestæt det i saa Fald for fordelagtigt, at jeg antager det som en Forberedelse til Forening, da skal jeg endog, saa længe jeg lever, være beredt til hvert Offer til dette store Øjemeds Opnaaelse. Jeg holder for Pligt at indmelde dette Rygte til Deres Majestæt, da, naar det ej var sandt, jeg i saa Fald meget vilde kompromitteres, og ansøger derfor allerunderdanigst, at det maa holdes hemmeligt.

Ansøgende Deres Kongelige Majestæt om allernaadigst Resolution, slutter jeg med den Forsikring, at jeg altid skal vise mig Deres Majestæts Tiltro værdig, altid værdig min Karakter og tro de Pligter, jeg skylder Fædrelandet.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til Slesvig Holsten.

s. 79

*Fra Kongen til Christian August.*  
*Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 5te Juni 1809 <sup>1</sup>.*

Jeg haver rigtig modtaget Deres Rapporter, daterede den 24de og 28de Maj. De ere mig et nyt Bevis paa Deres Venskab for mig personlig og paa Deres Hengivenhed for Fædrelandet; men paa de svenske Fortællinger haver jeg aldrig bygget. De Mænd, som De er i Forbindelse med, ere sleske. Den gamle Armfeltsske Plan, at rive Norge fra Danmark og forene det med Sverig, er Planen, og, for nu at gjøre Sagen fuldkommen, sætte Hertugen af Sødermanland paa Tronen og give ham en engelsk Prins til Successor. Dette er Spillet af den svenske Adels Underfundighed.

Jeg beder Dem ej mere at negociere; det er til ingen Nytte, men strængt at følge mine Instruktioner, være

beredt at angribe, enten naar jeg sender Dem Befalingen, eller naar De erfarer, at Russerne angribe, holde dem op uden at negociere, give dem høflige Svar, søge at sikre dem fra Norge, imedens jeg behandler dem koldt, ere de bedste Midler; thi da faar man Tid at tvinge dem, eller og at virke hos Napoleon. Naar dette følges, saa er jeg vis paa et lykkeligt Udfald. Opfyldes dette ikke, da er alt umuligt, og haaber jeg dog at hjælpe mig, omendskjønt min Stilling bliver vanskelig, ja saare prekær.

Endnu kjender jeg intet andet til Expeditionen fra England imod os, end at Anholt er taget, hvilket er ubehageligt, men dog ej af megen Vigtighed. Tropper bemærkes ej hos Englænderne. De konvojere Koffardiskibe, og det med overdreven Forsigtighed, aldrig mere end 60 til 70 ad Gangen. Igjennem Bæltet er 2 Konvojer passeret, og én igjennem Øresund. Mere end 134 Skibe, nemlig Koffardimænd, ere ej passerede.

Deres altid hengivne  
Frederik R.

s. 79

*Fra Kongen til Kaas.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 5te Juni 1809<sup>2</sup>.*

Min kjære Kaas! Jeg takker Dem meget for Deres Skrivelse af 26de Maj<sup>3</sup>; jeg beklager meget, at Tilførslen til Norge næppe i s. 80 Sommer bliver mulig; men saa snart det blot er muligt at faa noget afsendt, skal det ske. Jeg indsér ej, at Handelen i disse krigerske Konjunkturer kan mere understøttes eller gives Friheder, den ikke alt haver.

Vores Stilling med Sverig er ubehagelig; men den Sleskhed, hvormed de Svenske udmærke sig, er saare ubehagelig. Jeg vil blot ønske, at man i Norge følger, betræffende Sverig, blindt mine Bud. Det er et polisk og vanskeligt Folk. De give alle Haab til deres Trone og disponere dog derover efter eget Tykke.

Dersom Russerne indrykke, da maa Gothenborg og Strømstad snarest mulig af os tages. Man bør ej fra Norge gjøre andet end henholde dem fra norsk Side for, naar Øjeblikket kommer, at anfælde dem med Kraft.

Deres hengivne  
Frederik R.

s. 80

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 3dje Juni 1809.*

Allerunderdanigst Rapport!

Siden min sidste Rapport er intet at indmelde. Maatte et Rygte, at en fjendtlig Landgang paa Sjælland er afslaaet med betydelig Tab for Fjenden, blive stadfæstet; thi det vilde være af den heldigste s. 81 Indflydelse paa den gode Sag og forandre Stemningen. Oberst Posses Andrag var at høre mine Tanker om deres Stilling, som jeg gjorde ved at igjentage det, jeg mangfoldige Gange har sagt og skrevet om denne Gjenstand. Om Russerne trænge frem, kunde jeg hidindtil ej bestemt erfare, men de frygte det og vilde være sikrede fra vores Side. Jeg svarede, at jeg hidindtil ej havde Befaling at begynde Fjendtligheder, men at, i Fald Russerne skulde gjøre heldige Fremskridt og Sverig trues med at blive underkuet af dem, det var min Pligt og endog Sverigs Interesse at besætte en saa stor Del af Landet, som muligt, da jeg indestod dem for, at den Del af Landet, som underkastede sig Deres Majestæts Scepter, ej vilde berøves deres Frihed og deres Rettigheder. Efter min Overbevisning om vores Interesse tror jeg ved den almindelig herskende Frygt at have gjort et stort Skridt til den gode Sags Fremme. Det kan ej være vores Interesse, at Russerne besætte Sverig. Armeens og Magasinernes Tilstand tillader det ej heller fra vores Side at operere, som jeg alt forud har indmeldt, naar vi ej, understøttede af de Svenske selv, kan se det manglende suppleret og Armeen forøget ved selve svenske Tropper, efter at de har aflagt Troskabseden til Deres Majestæt. Nationen maa ej opirres, den maa kaste sig i vore Arme, og enhver Idé af Erobring med Omhu forekomes. Derfor kan og bør Deres Majestæts norske Tropper alene anvendes. Maatte dette lykkes! Jeg haaber at have overbevist ham, og jeg farer fort at virke til dette Øjemed.

Paa disse Grunde, og naar jeg fremdeles skal virke, maa jeg igjentage mit én Gang ytrede Ønske, at naar en Erobringskrig til fælles med Russerne skulde befales, det da maatte være mig tilladt af et eller andet Paaskud at søge Afsked. Gud forbyde en saadan Krig, som upaatvivlelig om kort eller længere Tid vilde have Norges Underkuelse under dette barbariske Aag, og altsaa Fædrelandets Opløsning, til Følge. Om deres Forhold med England ytrede han bestemt, at de vel indsaa, at de maatte lukke Havnene, dersom de vilde have Fred med Frankrig og dets Allierede, og at de dertil vare villige; men at de søgte at benytte Napoleons ubestemte Svar for at redde saa mange af deres Skibe og at skaffe sig saa meget af deres Behøvende som muligt, inden de ved hans bestemte Opfordring blive nødte dertil. Jeg gjorde ham opmærksom paa, hvor meget vi, men fornemlig Norge, maatte opbringes ved det, at de understøttede disse Røvere ved at give



dem Tilflugtssteder og at dele Rovet. Jeg igjentog, at det var det eneste Middel til at erholde Fred, hvortil, som jeg formodede, Sverig trængte. I Henseende til Rusland forklarede han, at de vel indsaa, at de ikke for Øjeblikket kunde gjenvinde Finland, at de indsaa, at de maatte lukke Havnene for England, men at Rusland havde paastaet at ville bestemme eller give dem deres Konstitution, og førend at taale dette, maatte de hellere stride til sidste Mand. Deres Forhold med Frankrig ansés som vaklende, et tydeligt Bevis, at Napoleon har forandret Sproget. Deres Forhold med England var aldeles ikke det venskabeligste. Han forsikrede s. 82 paa sin Ære, at de aldrig vilde benytte dem af de paa Expeditionen værende engelske Tropper, at de selv skulde have frabedet Englændernes Medvirkning i bottenisk Havbugt, at Carlskrona var spærret og sat i Forsvarsstand. I øvrigt gjentog han det forommeldte. Disse Ideer og det saa ofte igjentagne, at Sverig isoleret ej kunde bestaa, at Nordens Selvstændighed og Frihed dependederede af Foreningen o. s. v., udfyldte Konversationen for det meste.

11

Det sidst ommeldte Rygte udbreder sig mere og mere; endog Posse lod sig mærke noget derom. Jeg gav ham det at forstaa, jeg sidst ommeldte. Skulde Andragendet virkelig ske, da skal mit Svar blive, som jeg har indmeldt. Er intet andet Middel til nøje Forbindelse imellem de nordiske Riger, da véd Deres Kongelige Majestæt mit Øjemed. Nu og altid skal jeg være beredt til hvert Offer, Fædrelandets Vel krævede. Jeg ansøger Deres Majestæt aldrig at tage Hensyn paa mit Individuum i saa Henseende; men skulde dette Tilfælde indtræffe, da vover jeg at foreslaa, at Deres Majestæt Selv besøger Deres sandelig tro Rige Norge, at De ansætter i mit Sted, om begge Stillinger ej kunde forenes, en Mand udmærket ved hans Fødsel, og som har Energi, af Karakter eller vinder ved sit Udvortes, og for alting ej Haxthausen, som sandelig her i Landet ej er elsket, og hvorunder de ældre brave Officerer ikkun med Misfornøjelse vilde tjene. Denne Prinses Generalstab maatte bestaa af norske, dertil udvalgte Officerer.

Deres Majestæt tilgiver min Frimodighed! Jeg er forsikret, at denne Forestilling ej bliver bekjendt for Uvedkommende! Endnu er jeg pligtig at tilføje, at jeg ansøger allerunderdanigst at tage Hensyn paa mit oven meldte Ønske, i Fald der skulde handles i Ensforstaaelse med Russerne; thi jeg maa aabenhjærtig tilstaa, at virke efter min Overbevisning til Fædrelandets Undergang, dertil jeg ej ser mig i Stand foruden at tabe al Sindsro for den øvrige Tid af mit Liv.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til Slesvig Holsten.

s. 82

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 8de Juni 1809. <sup>1</sup>*

Deres Depeche af 3dje Juni haver jeg rigtig imodtaget. Jeg frygter, at mine foregaaende Befalinger enten ej maa have været tydelige, eller i det mindste ej have kunnet indflyde Dem den Tiltro, som s. 83er mig som Fyrste og Chef af mine Armeer mere vigtig end den blinde Lydighed, jeg fordrer af mine Undergivne.

Deres Samtale med Oberst Posse havde jeg ønsket at have været mindre bestemt. Norge og Danmark ere ét. Disse Riger regeres af én Konge, men dette fordrer Unitet i Handlingerne, og hvorledes kan dette tænkes, naar forskjellige Avtoriteter have en anden Maade at handle paa, end den, Regeringen bruger? Jeg maa endnu en Gang bede Dem at følge mine Befalinger af 28de Maj og 5te Juni dette Aar og ej deri at gjøre nogen Forandring. Som den, der i mange Aar haver kjendt Dem, som den, De altid ansaa, da vi begge vare indtraadte i Verden for at handle og fra vores Ynglingsalder, for at være Deres Ven, og som aldrig skuffede Dem, siger jeg Dem, at de Svenske ville bedrage Dem. De vil holde Dem til at sidde stille, imedens Russerne angribe. De sige til Russerne: „Med Prins Christian August ere vi enige“, og Ruslands og Frankrigs Fjendskab er ej at undgaa. Jeg venter strax en Kurér fra Dem igjen for ej alene at tilkjendegive mig denne Depeches, men ogsaa den af 28de Majs og 3dje Junis rigtige Imodtagelse.

Deres hengivne  
Frederik R.

s. 83

*Fra Kongen til Kaas.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 8de Juni 1809. <sup>1</sup>*

Min kjære Kaas!

Alt viser mig mere og mere de Svenskes Falskhed. Den Maade, de ytrer paa, er alt for indlysende, til at jeg skulde sætte deres Sleskhed i Tvivl.

Deres Ønske er at forene sig enten med Norge og blive ét Rige eller en selvstændig Stat. Der er intet andet

Middel end Tvang for at bringe dem paa andre Tanker. Naar Russerne rykke frem, bør vi gjøre det samme. At faa noget er dog vel bedre end slet intet. Gothenborgs Besætning er i dette Tilfælde vigtig.

Jeg er vis paa, at De søger at vinde dem, hvorpaa dette beror. Jeg gyser ved den Tanke, om jeg for min Ære og Landets Tarv var nødsaget at tage Mesurer imod dem, jeg agter, for at bevæge disse til Ensformighed i Handlingerne med mig. Dette maa De ej vise til nogen; det er for Dem alene. Jeg stoler paa Deres Iver for Staten og for mig personligen.

Frederik R.

11\*

s. 84

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 10de Juni 1809.*

Allerunderdanigst Rapport!

Jeg er pligtig at erkjende Modtagelsen af Deres Majestæts Befaling af 5te d. M. ved Kurér Røsler. Med stor Glæde har jeg ved samme Lejlighed erfaret det heldige Udfald af Expeditionen mod Stralsund under den brave General Ewald.

Jeg haaber, at dette vil befordre Alexanders bestemte Erklæring i Henseende til Sverig. Jeg har siden min sidste Rapport ej erholdt nogen interessant Efterretning fra Sverig. Om Russerne virkelig fremtrænge, vides hidindtil ej bestemt. Alle vore Kundskabere ere imidlertid alt for en Uge siden sat i Gang. Jeg har flere Gange efter Pligt indmeldt til Deres Majestæt, at efter den norske Armés Styrke, Magasinernes Tilstand, Manglen paa flere Hovedgjenstande, som Heste m. m., de svenske Provinser kæmpende med Mangel, det er fysisk umulig at gjøre raske Fremskridt, naar de Svenske ej selv række os Haanden. Jeg holder det for yderst vigtigt, i Fald Russerne rykke frem, da at besætte saa meget af Sverig som muligt. Jeg haaber at opnaa dette paa den sidst ommeldte Maade og lader ved en til Røros afsendt Officer i disse Dage tage nærmere Aftale med Kapitajn Lyng, som der hen afsendes fra General Krogh, samt instruere Oberst Bang i Røros.

Jeg maa og skal handle efter Overbevisning af det, som jeg holder for nyttig for Deres Kongelige Majestæts Tjeneste og for Fædrelandet. Min Stilling udfordrer, som Deres Majestæt har bemærket, at det meste maa overlades til min Konduite, og det er derfor, at jeg bør ansøge om altid at blive underrettet om den politiske Stilling, og at dersom noget skulde møde, som forringede Deres Majestæts Tiltro, dette da maatte meddeles mig for at kunne retfærdiggjøre min Fremgang. Andre Mænd kan have andre, muligen endog ej aldeles rigtige, Ansichten, de kan have andre Hensigter, men deres Meldinger tør ej svække Deres Kongelige Majestæts Tiltro til mig; thi uansét, at jeg er mig bevidst ej at have fortjent det, lider Deres Kongelige Majestæts Tjeneste. Jeg tør tillidsfuld forsikre, at jeg som Soldat og Undersaat skal vise mig samme værdig, at jeg altid skal vide at hævde min Karakter, min Ære og mit Navn. Napoleons Ytringer bestemme vores Skæbne. Alexander forbereder vores Undergang. At forekomme dette — mit eneste Øjemed.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 85

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 17de Juni 1809. <sup>1</sup>*

Deres Durchlauchtigheds Depeche af 10de Juni modtog jeg den 15de hujus. Jeg maa befrygte, at De aldeles ej forstaar de af mig givne Befalinger. Til den Ende giver jeg Dem følgende Forskrift:

a) Saa snart De erfarer, at Russerne ere indrykkede, tager De følgende af Sverigs Grænser og Provinser i Besiddelse, nemlig: Bohuslehn, Gothenborg, Wenersborg, Carlstad og Klaraelven.

b) De kan stole paa min Bistand, dersom det blot er mig muligt.

c) Dette gjøres efter min Befaling og som Allieret af Rusland. Conjunctim med de Svenske kan dette aldrig ske, da det involverer en Urimelighed, siden de ere vore Fjender.

Dersom Deres Durchlauchtighed endnu ej forstaar min Mening eller kan udføre den, saa haver De uopholdeligen at rejse her hid, paa det at jeg kan afgjøre det mundtlig med Dem, som min Pen har været for svag til at tydeliggjøre for Dem.

Som Statsbestyrer og øverste Feltherre bør altid arbejdes efter mine Grundsætninger. Disse og ingen andre bør være Rettesnor for Deres Handlinger. Enhed i Statsbestyrelsen er det, hvorpaa det kommer an, og alt

andet er unyttigt. Dersom dette ej var Tilfældet, behøvedes næppe nogen Konge. Men denne Enhed, og at ingen kan eller tør handle anderledes end efter Kongens Vilje, dette er det, der gjør en Statsbestyrelse lykkelig.

De ytrer Dem end videre med, at Kejser Alexander skal bestemt erklære sig. Mig synes, at han ej bestemtere kan erklære sig for nogen, end han gjør det for os. Saa længe Alexander har Romanzoff, saa kan man være rolig. Lad os dog benytte dette Øjeblik, hvor vi kan forlade os paa Rusland, hvorvi ej kan støde Kejseren, og hvor vi maa handle i Forening med ham for at erholde noget.

Sverig har foreslaaet Rusland at begynde Negotiationerne om Freden! men disse ere af Rusland afslaaede, indtil at Sverig først bestemt erklærede sine Havne lukkede for England og lover at erklære sig imod England.

Jeg er af Kejseren indbudet at tage Del i Negotiationerne og bestemt at gjøre de Prætensioner, jeg maatte ville gjøre, hvilket Rusland lover at soutenere, da Kejseren ingen partiel Fred vil slutte.

End videre, at Rusland haver gjort et Korps af 800 Mand til Fanger og taget 22 Kanoner fra de Svenske, vores fælles Fjende.

s. 86 Disse Efterretninger haver jeg faaet ved en Knrér fra vores Minister Kammerherre Blome, til hvem jeg afsender strax Fuldmagten tillige med Instruksjonen til at indlade sig i Negotiationerne, naar disse begynde.

Deres hengivne  
Frederik R.

s. 86

*Fra Samme til Samme.*

*Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 17de Juni 1809. <sup>1</sup>*

Deres Durchlaughtighed vil have modtaget et Brev fra Os af Dags Dato, mærket Nr. 1, og hvis De, efter at have gjort sig bekendt med dets Indhold, finder det fornødent at rejse her ned for at tale med Os, saa er det Vor Vilje, at De forinden Deres Afrejse overdrager Kommandoen udi Deres Fraværelse til Generalmajor v. Lowzow, som den ældste General ved den aktive Armé, og beordrer Deres Stab at gjøre Tjeneste ved ham samt instruerer ham selv om det nødvendige af Vore Befalinger, som der i Deres korte Fraværelse kunde være nødvendige for ham at vide.

Frederik R.

s. 86

*Fra Kaas til Kongen.*

*Christiania, den 14de Juni 1809.*

Allernaadigste Konge!

Den under 9de Juni ankomne Kurér bragte mig Deres Majestæts allernaadigste Skrivelse af 5te d. M.

Fra Sverig modtager man ingen paalidelig Efterretning, og de, som jeg efter min Stilling og med mine Hjælpemidler kan erholde, ere saare ufuldstændige og modsigende. At der gives et ikke uvigtigt Parti i Sverige, som ønsker oprigtigen dette Riges Forening med Danmark og Norge, ja, som indsér, at Nordens Held og Selvstændighed ene dependerer deraf, derom tvivler jeg aldeles ikke. Men disse Mænd maa man ikke søge blandt de privilegerede Klasser, som alene tage Hensyn til deres egen individuelle Interesse og oftest følge deres Meninger. Det værste er, at Armeens hele Korps af Officerer henhører til disse Klasser og derfor stemmes af Hovederne for dem. Ved s. 87 frit Valg, ved Samstemning af alle Meninger, vil Deres Kongelige Majestæt næppe erholde Sverigs Krone; thi Deres Majestæt foragter saa ganske de Midler, hvorved den paa saadan Maade alene kunde erholdes, nemlig ved Intriger og Bestikkelser. Erholdes den kun, sent eller tidlig, skulde og ethvert andet Middel være for mig det kjæreste, da det ej vil stemme med mine Følelser at modtage Betingelser af Mænd, som man i sit Hjærte maa foragte. Derfor skulde det inderligen glæde mig, om Omstændighederne tilbød sig, der gjorde en Indmarche i Sverig passende og nødvendig. Da kunde en klog Anfører byde over Begivenhederne og lempe dem til et vigtigt Maal. Men Deres Kongelige Majestæt tilgive mig allernaadigst den Bemærkning: jeg tror ikke, at man i dette Tilfælde bør standse ved Gothenborg. Landskrona og Carlskrona ere Punkter af altfor megen Vigtighed for at tabes af Sigte, og Nordmændene under Prins Christians Anførsel udfører sikkert, hvad der er muligt for en Armé af lige om ikke af større Styrke. Næppe gives der ogsaa nogen Mand i Landet, som jo med den største Velvilje og Anstrængelse stillede sig under hans Kommando, saa det vel ikke blev saa vanskelig at tilvejebringe den fornødne Styrke for en Expedition til Sverig. Kunde oprigtige Ønsker og Opofrelser af alt det, jeg ejer og formaar og besidder, virke noget til Øjemedets Opnaaelse, hvor glad skulde jeg da ikke føle mig!

Norges Forsyning er det andet Hovedobjekt, som paa denne Tid beskæftiger mig. Skulde det ikke være muligt at træffe en eller anden Foranstaltning til at betrygge Transporten fra Jylland til Norge? Det er et Spørgsmaal, som dagligen er Gjenstand for min Pønsen. Jeg kan i saa Henseende kun ytre Meninger, som maa være og blive problematiske for enhver, som er ukyndig om Søvæsen og Sømandskab; men endog disse vover jeg allerunderdanigst at nedlægge for Deres Majestæt. Transporten er til denne Tid fra Here Punkter paa Øst- og Vestsiden af Jylland. Skibene ere successive afsejlede paa blotte Formodninger om, at Farvandet var sikkert, og ved det Haab for med gunstig Vind at kunne om Natten liste sig over til Norge. Stort Tab af Skibe, Folk, af alle Slags Fornødenheder har været Følgen. Man berigede Fjenden. Man afhjalp hans Mangler for Regning af Deres Kongelige Majestæts Kasse. Der spørges altsaa, om dette ikke paa nogen Maade blev muligt at forvise sig, at Farvandet var frit, og, om det blev muligt, om da ikke Afsejlingsstederne skulde inskrænkes til to, nemlig et for Østsiden og et for Vestsiden, hvor alle tilladte Skibe maatte forsamles, naar de ikke vilde staa egen Risiko, og hvor fra de paa givet Signal skulde afsejle. Midlet hertil kunde efter min Skjønsmulighed muligens erholdes ved at anskaffe 12 smaa meget skarpt sejlene Fartøjer, kommanderede af duelige Sømand og besatte med raskt, kjækt Mandskab. De Søllingske Lodsbaade skal, ved deres ellers gode Indretninger for saadant Brug, ikke sejle godt nok. Af disse maatte 6 ligge ved hvert Afsejlingssted, og naar Omstændighederne viste sig nogenlunde favorable, skulde de efter en nøje Instruction løbe ud i visse Distancer s. 88 fra hinanden, rekognoscere Farvandet, signalere mellem sig indbyrdes og med Landet. Befandtes Farvandet frit, udsejlede Flaaden under bestandig Ledsagelse af disse Observatører, som, da de ligge lavt paa Vandet, observere et stort Skib, længe før de af det observeres. De svenske Skjær tilbyde under Sagernes nærværende Stilling en Art Tilflugt, hvilket ligeledes faciliterer noget denne Operation. Mangt et Skib vilde muligens paa denne Maade kunne reddes, og Bekostningerne saaledes tilbagevindes for Deres Majestæts Kasse. Disse Betragtninger vover jeg derfor allerunderdanigst at forelægge Deres Kongelige Majestæt.

Denne Depeche laa alt færdig, da Major Hommel overbragte mig Deres Majestæts allernaadigste Skrivelse af 8de d. M., og jeg tillader mig derfor i den Anledning allerunderdanigst at tilføje følgende.

Iver for at fremme Deres Kongelige Majestæts Ønske og Landets med hele Nordens Tarv kan muligens forlede en Mand, der føler varmt for Ære og Pligter, til Skridt, som faa Skin af Tvetydighed, fordi man mere tager Hensyn til Sagen end til Midlerne, ved hvilke den bør befordres. For god Vilje, for visses hele Hengivenhed for Deres Kongelige Majestæt og for Danmarks Vel tør jeg borge, for saa vidt det er muligt at skue i Menneskets Hjærte og bedømme hele Hensigten af det, man ser og hører. Mennesket bliver dog altid Menneske, og det vilde derfor være alt for voveligt at sige god for nogen, naar Ære og Pligt komme i Kollision med saa tillokkende Tilbud som en Trone. Samtalerne paa Grænsen behage mig ikke. Jeg har ingen Tillid til Posse og Adiersparre. Sikre Efterretninger fra Sverig og Stockholm kan jeg ikke faa, da jeg savner Midlerne dertil. Intet skal blive forsømt fra min Side. Om Kussernes Marche maa jeg have sikre Efterretninger, skal jeg kunne virke. De, man har, ere modsigende. Paa min ubrødelige Troskab og ubegrænsede Hengivenhed for Deres Kongelige Majestæt beder jeg at stole i alle Begivenheder.

Kunde Deres Kongelige Majestæt ikke finde det tilraadeligt, at jeg, om Armeen marcherer, følger samme for som civil Administrator at tage den Del, som okkuperes, under Bestyrelse? Kan dette ikke gavne, skal det vist ikke skade den gode Sag, for hvilken Deres Majestæt saa ivrigen anstrænger sig. Mere tør jeg ikke sige om denne Materie. Kammerherre Rosenkrantz kan Deres Kongelige Majestæt i saa Fald trygt betro dette Stift. En duelig Officer, som besad Deres Majestæts Fortrolighed, vilde i Forening med mig stifte megen Nytte, da jeg ikke kan alene komme i Erfaring om de militære Operationer og derfra slutte til Hensigten. Her tør jeg ikke betro mig til nogen.

Til Slutning bør jeg tilføje: Paa Nordmanden kan og bør Deres Kongelige Majestæt stole trygt. Det er ikke tænkeligt at rive ham fra Danmark og forene ham med Sverig; derfor borger jeg med mit Hoved.

Allerunderdanigst  
Kaas.

s. 89

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 14de Juni 1809.*

Allerunderdanigst Rapport!

Jeg er pligtig at erkjende Imodtagelsen af Deres Majestæts Befaling ved Major Hommel og tillige at igjentage min allerunderdanigste Melding om at have imodtaget Deres Majestæts Befalinger af 28de f. M. og 5te d. M., men begge senere, end den af mig under 3dje d. M. indgivne Rapport blev afsendt.

Om Russerne haves ingen bestemt Efterretning hidindtil, og det kan ej fejle, at saa snart den russiske General er kommen paa Højden af Hernøsand, han da, hvis intet er [i] Vejen, giver os Underretning. Ligesom sidst anmeldt, gjentages, at vores Kundskabere ere i Gang, at i disse Dage tages nærmere Aftale i

Henseende til det Korps, som maa besætte Jemteland og Herjedalen for at tage disse Provinser i saa Fald i Besiddelse og saaleaes sikre Russerne fra den Side, for at instruere Oberst Bang, som er bestemt mod Dalarne for om muligt at besætte denne Provins før Russerne, der indtrænge, ladende et Korps tilbage til at besætte Klara-Elven. Forinden Russerne ere paa den Højde, kan det efter min Indsigt ej være hensigtsmæssig at indrykke, og det paa flere herefter anførte Grunde.

Jeg iler til Besvarelsen af Deres Majestæts Befaling af 5te d. M. Mit Svar til Oberst Posse var af mig udtrykkelig angivet som min individuelle Formening, tilføjende efter Pligt, hvilket jeg paa den Grund holdt for overflødig at anføre i de sidste Rapporter, at min hele Fremgang maatte dependere af Deres Kongelige Majestæts Befalinger. Heraf vil Deres Majestæt allernaadigst bemærke, at dette Svar ej var altfor bestemt. Jeg har anført Tendensen af min hele Fremgang, nemlig den at bringe dem til at underkaste sig Deres Majestæts Scepter. Jeg har anført de Grunde til Deres Majestæt, som gjorde dette endnu mere nødvendig, naar Deres Majestæts norske Armé skulde kunne gjøre raske Fremskridt, naar vi foruden fremmed Hjælp skulde tilvinde os Sverig. Dette og Deres Kongelige Majestæts egen Ytring har bevæget mig til at ytre som hensigtsmæssig, at den Del af Sverig, som blev besat af Deres Majestæts Tropper og underkastede sig Deres Majestæts Scepter, ej havde at frygte for at tabe deres Frihed og Nationens Rettighed. Jeg har uopfordret og bestemt erklæret mig, som min Pligt som Deres Majestæts Undersaat mig bød, i Henseende til Norge; dog, i Henseende til dette maa jeg referere mig paa mine forrige Meldinger. Jeg kan altsaa ej indsé, at jeg har handlet imod Deres Majestæts Befalinger, og skulde dette end være Tilfældet, da er det sket uafvidende.

Alle de Svenskes Løgne i Henseende til min Person skal sikkerlig ej af dem kunne bevises. Jeg begynder selv at formode Svig hos s. 90dem, og jeg forventer kun nogle Efterretninger fra Sverig i disse Dage eller bestemte Efterretninger af Russerne enten direkte eller indirekte for at handle. Jeg har imidlertid et Glimt af Haab, at Frygten bestemmer dem til at kaste sig i vores Arme paa den ommeldte Kondition, som Deres Kongelige Majestæt selv her tilladt at antage. Sverigs isolerede Krone kan vist intet fornuftigt Menneske ønske at antage foruden Napoleons Vilje, uden selv at ofre sig til et større Øjemed. Jeg har flere Gange ytret for Deres Majestæt ej at agte mit Individuum, at tiltro mig ethvert Offer, naar det gjælder Fædrelandets Sag. Saaledes indstillede jeg Sagen til Deres Majestæts allernaadigste Resolution. Efter disse Grundsætninger har hidindtil min Fremgang været i et Land, som ej har de fornødne Ressourcer. Efter disse Grundsætninger vare alle mine Ytringer over denne Gjenstand, stolende paa Deres Majestæts Tiltro til min Æresfølelse, til min Energi og til min Karakter.

12

Der er ikkun ét Udtryk i min Rapport af 3dje d. M., som (sandsynlig ej bestemt nok) er blevet misforstaaet. Jeg kan ej holde Russernes Naboskab for andet end en Forberedelse til Fordringer, som Deres Majestæt ej vil kunne møde, og som vilde i saa Fald gjøre Deres tro Nordmænd til Russernes Slaver. Jeg appellerer til Deres Kongelige Majestæts Hjærte, for at være forvissat om at blive undskyldt. Naar dette Udtryk er det eneste, hvorved jeg i Deres Majestæts Tjeneste tror min Tænkemaade kunde misforstaas, da haaber jeg tillidsfuldt, at Deres Kongelige Majestæt ej heri vil miskjende et for Dem og Fædrelandet varmt slaaende tro Hjærtes Følelser, som muligen har foranlediget hos mig en ved uforudseende forandrede politiske Konjunkturer fejlagtig Anskuelse. Deres Majestæt kan forlade Dem paa, at fra min Side skal ske, hvad som muligt er for at fremme den gode Sag. Imidlertid ansøges om Deres Kongelige Majestæts Resolution paa følgende Spørgsmaal:

1) Naar skal det ansés for, at Russerne angribe Sverig? De egentlige Efterretninger indeholde intet, som tale herom, og paa Rygter kan man ikke bygge. Om deres Bevægelse har til Hensigt at bemægtige sig de dem i den Gripenbergske Kapitulation overladte Magasiner eller at angribe, er hidindtil ubekjendt. Et Rygte siger, at Fjendtlighederne atter paa fransk Anmodning ere indstillede; men dette kan være Svig. Forinden vi kan komme til at sikre Russernes Flanker, indsér jeg ej, at vi bør indrykke.

2) I Fald det, som jeg ej tror, bliver nødvendigt at rykke ind, da holder jeg mig bemyndiget i Deres Kongelige Majestæts Navn at give Nationen det ommeldte Løfte, da uden dette næsten ingen Fremskridt er mulig. Til Deres Majestæts Tropper, bestemte til at indrykke, bruges for ikkun at transportere 10 Dages Proviant og Fourage imellem 3—400 Heste. I de svenske Grænseprovinser findes næppe de for Rejsende fornødne Skydsheste, altsaa maa Vandtransporten benyttes paa de indenlandske Søer; dertil er Indvaanernes Hjælp uomgængelig fornøden. De efter Deres Majestæts Befaling permitterede Jordbrugere blive da indkaldte, formerede til en Reserve, til s. 91et disponibelt Korps her i Landet, endog til at besætte de faste Punkter, vi erholde i Sverig, til Konvojering m. m. Denne Mangel, og den i Magasinerne — og af Rekvisitioner er lidet at forvente i dette udsugede Land — er vores værste Fjende; thi megen Modstand vil vi ej finde, da de mod os staaende Tropper, hvoraf endnu efter Rygtet Regimentet Kalmar for nylig skal være detacheret mod Stockholm, er ubetydelig. Denne Grund gjør det end mere nødvendig ej at indrykke, forinden det afgjørende Slag skal ske. Deres Kongelige Majestæts Befaling imødeses.

3) Jeg har indmeldt til Deres Majestæt, at Oberstlieutenant Adlersparre har ønsket en Samtale med Staffeldt og med mig. Denne formoder jeg at blive anmodet om i disse Dage, og jeg kan og bør ikke afslaa den. Hos

mig kan ej være Spørgsmaal om at negociere. Ikkun skal jeg forlange Svar paa disse: Om de har afbrudt al Forbindelse med vore Fjender? Om de indsér deres Interesse at underkaste sig Deres Majestæts Scepter og dertil ere villige, som vil og maa blive afgjørende? Skulde dette ej svare til min Forventning, erholder jeg forinden Efterretning om Russernes Fremskridt, da skal jeg ikke tabe et Øjeblik for at handle.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til Slesvig Holsten.

Efter at have sluttet forommeldte Rapport, imodtager jeg vedlagde tvende svenske Aviser <sup>1)</sup> og ligeledes i Dag General Kroghs Kommunikation, at Grænserne mod Jemteland og Herjedalen er impassabel. Disse Vanskeligheder haaber jeg imidlertid skal bortryddes. Jeg skal anvende alt for at erholde sikre Efterretninger om Russerne og skal handle, naar jeg sér, at de ere fremrykkede saa langt, at min Operation ej er isoleret. Det hele ser mig meget ud efter Svig; dette vil og maa oplyses snart; imidlertid gives nu ikkun én Handlemaade til den gode Sags Fremme. At jeg i øvrigt med alt, hvad jeg ejer og kan byde, ønsker og er beredt at kunne bevidne den Tænkemaade, jeg skylder Fædrelandet og Deres Kongelige Majestæt, som har givet mig saa mange Beviser paa Tiltro, Agtelse og Venskab som Undersaat og Statsborger, dette haaber jeg at være berettiget til at haabe, at Deres Majestæt ved min svage, men med god Vilje forrettede Tjeneste vil være overbevist om! Jeg igjentager, da jeg skylder det mig selv, den Forsikring, at jeg stedse skal søge at vise mig Deres Kongelige Majestæt og Fædrelandets Tiltro værdig, altid vide at hævde min Ære og mit Navn!

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til Slesvig Holsten.

12\*

s. 92

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 22de Juni 1809. <sup>1)</sup>*

Jeg haver med megen Glæde imodtaget Deres Durchlauchtigheds Rapport, dateret den 14de d. M. Det glæder mig, at blot Udtryk havde kunnet et Øjeblik tilvejebringe en Uoverensstemmelse imellem Deres og min Maade at ansé Tingene paa.

Jeg approberer aldeles, at De handler i Forening med det Nordenfjældske. Dette Korpses Bevægelse til Jemteland og Herjedalen er derfor saare vigtig, da De bringer Deres Armékorps i Forbindelse med Russerne. Alle Rygter fra Sverig vidne om, at Russerne ere fra Torneå og Umeå rykkede frem. Kommandørkapitajn Soiling har hørt det samme hos Gjæstgiveren i Helsingborg. Imidlertid ere de Efterretninger, De kan faa fra selve Sverig, nu sikrere end de, man kan give Dem her fra betræffende Russernes Fremmarche.

Jeg skrider nu til Besvarelsen af de gjorte Spørgsmaal.

1) Naar De skal ansé Sverig for angreben? Dette maa De gjøre, saa snart De erfarer, at Russerne rykke frem fra Umeå og Torneå, og at disse Kolonner nærme sig hinanden.

2) Hvad der skal loves de Svenske? Mig synes ej, at man kan love dem noget bestemt; thi havde de underkastet sig, da havde der kunnet været talt om, paa hvad Maade og efter hvilke Grundsætninger de vilde vælge mig; men nu synes Sagen forandret.

Om end hoslagte Papir <sup>2)</sup> ej aldeles kan anvendes i dette Tilfælde, saa dog, da det var bestemt at bruges af mig forrige Vinter, i Fald jeg var kommen til Sverig, vil det dog interessere Dem og vejlede i denne Henseende.

3) Ved alle de Efterretninger, jeg haver kunnet indsamle betræffende Napoleon, da har han aldeles udsat alt, hvad de nordiske Anliggender betræffer, indtil at den store Krisis i Evropa imellem ham selv og Østerrig er endt. Alt 14 Dage staa begge Hære imod hinanden. Napoleon har Donauen i sin Magt fra Regensburg til Presburg, er forenet med den italienske Armé og haver en Armé, som marcherer fra Leipzig paa Dresden og Bøhmen.

Erkehertug Carl staar nordost for Wien og har samlet sig meget stærk; ligeledes er Erkehertug Johan i Ungarn.

Tyrol er i Insurrektion, og disse strejfe til imod München.

s. 934) Ved Indrykningen i Sverig vil det være godt strax at have Mænd, der kan handle med de civile Embedsmænd i Sverig, og som kan føre den hele civile Administration. Dertil avtoriserer jeg Dem at bruge Præsident Kaas, som kjender begge Lande, er redelig, klog og rask Embedsmand.

Kammerherre Rosenkrantz, som besidder Deres Tillid, kunde De ved Regeringskommissionen tillige konstituere til Stiftamtmand i Kaases Fraværelse.

Jeg slutter med de bedste Ønsker for Dem og beder Dem at være forvisset om mit Venskab for Dem.

Deres altid hengivne  
Frederik R.

s. 93

*Fra Kongen til Kaas.*

*Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 22de Juni 1809. 1)*

Min kjære Kaas! Efter at have adtrykt mig med al den Bestemthed, som jeg i Kraft af min Stilling burde det, er jeg bleven tilfreds nu; thi enten føler man sig selv af Vedkommende skuffet, eller man har fundet, at Lydighed er bedre end Offer. Imidlertid er jeg vis paa, at en falsk Anskuelse af Sagen i sit hele Omfang med Iver til at gavne har misledet den duelige og ædle Mand.

Jeg skal nok gjøre, hvad jeg kan, for Norge. Deres Forslag i Anledning af Provianteringen fortjener megen Overvejelse. Jeg vil derfor strax høre de i Jylland kommanderende Søofficerer. Men jeg maa ej dølgge for Dem, at det vil være vanskeligt at samle i dette Øjeblik store Transportflaader paa de jyske Kyster, hvor Havnene ej ere de bedste, og hvor Blokade saa let lader sig udføre. Ligeledes forekommer det mig vanskeligt ved Rekognoscerfartøjer at bestemme Farten paa Norge; thi den Vind, der ofte gjør Krydsning af Fjenden vanskelig, gjør det ogsaa vanskeligt at afgaa fra Jylland; desuden kan Rekognoscerfartøjerne ofte finde Søen fri og melde det, naar man dog kanske paa Transporten forefandt Krydsere, som ved Forandring af Vinden atter kunde være ankomne. Jeg har tilskrevet Prins Christian August, at ved Indmarchen til Sverig er han avtoriseret at bruge Dem for den civile Administration i Landet, ligeledes, at Kammerherre Rosenkrantz i dette Tilfælde er konstitueret som Stiftamtmand, hvilket da af Regeringskommissionen maa udføres.

Jeg slutter med Forsikring om min Hengivenhed for Dem.

Frederik R.

s. 94

*Fra Kaas til Kongen.*

*Christiania, den 20de Juni 1809.*

Allernaadigste Konge!

Fra den kongelige interimistiske Regeringskommission vil Deres Majestæt allernaadigst modtage en Forestilling angaaende et Forslag fra en nordamerikansk Kjøbmand, som befandt sig om Bord paa et af denne Nations til Norge opbragte Skibe, hvorved han tilpligter sig at tilbringe Norge Korn med flere Fornødenheder fra Nordamerika, naar han maatte forsynes med Lejdebrev, som sikrede Skibene for Opbringelse af danske og norske Kapere med mere.

Sagen forekom Regeringskommissionen af den Vigtighed for Norges Forsyning, at den forment at burde desangaaende indhente Deres Majestæts allerhøjeste Befalinger, og det Motiv, som i Særdeleshed har bevæget mig til ogsaa at give min Stemme, endskjønt det ikke ganske har vundet mine Kollegers Bifald, er om muligen at faa Reglerne for den nevtrale Skibsfart nærmere og mere positivt bestemte med Hensyn til den Forskjel, der bør gjøres mellem de Skibe, som gavne os ved at tilføre Landet sine første Nødvendigheder, og de, som blot tænke paa at gavne sig selv ved at søge de Produkter, som de tiltrænge. Den nevtrale og fornemmelig den amerikanske Skibsfart kan, saaledes som den nu føres, ikke betragtes som noget saa godt for dette Land, men kunde muligen blive det, naar man formaade at gjøre vor Interesse til uadskillelig fra deres; de fleste af deslige Skibe, endog franske fra Ostende, komme enten baglastede eller tilladede med Ting, som Landet, ved vor nærværende Pengekurs, kan og bør undvære. Deres Hovedformaal er blot at erholde Norges vigtige Trælast, og hvem begriber ikke, at denne, endog af de fra Ostende kommende, tilføres England paa direkte eller indirekte Vej. Saaledes trækker da vor Fjende Fordele for sig, i det han arbejder for sin Plan, om muligt, at udhungre Norge.

Jeg skulde derfor være af den allerunderdanigste Formening, at man bør saa meget muligt facilitere, ja favorisere, de nevtrale Skibes Handel, som tilføre Landet, hvad det høj ligen tiltrænger, men derimod tage strænge Mesurer mod dem, som alene søge vore Produkter uden at tilføre os noget, og det vilde efter min Formening ske, naar det blev allernaadigst befalet, at alle Skibe under nevtralt Flag, som søgte Norge med Korn, Fede- og simple Klædevarer, — en Artikel, hvorpaa der er stor Mangel, og som under vor haarde Himmelegn er lige saa vigtig som Korn, — skulde respekteres af vore Kapere, som, naar de ledsagede dem til nærmeste Toldsted, hvor deres Papirer med videre paa det strængeste, bør undersøges, bleve at ansé som Capteurer i det Tilfælde, at der var lovlig Grund til Kondemnation, men i andet Fald forholdes efter

Kaperreglementets Bydende, hvor Skibe uden Aarsag opbringes. Det staa saaledes Kaperne frit at ledsage dem eller ej, men deres Interesse vilde derfor tilsiige dem, at de ikke tabte deslige Skibe af Sigte, før de saa' dem anløbe nogen norsk Havn. Deslige Skibe skulde da forefinde al mulig Velvilje og Under- støttelse fra den kongelige interimistiske Regeringskommission og alle offentlige Avtoriteter mod ethvert Ophold og enhver Fortrædigelse enten fra Capteur eller andres Side; det maatte tillades dem at indkjøbe og indskibe uden nogen Betingelse alle de Norskes Produkter, som efter Toldanordningerne maa udføres og udklareres til nevtrale Havne, og at Regeringskommissionen, om det attraas, blev bemyndiget til at meddele deslige Skibe, hvis Nevtralitet var undersøgt og bevist, Lejdebrevne mod danske og norske Kapere for at sikre saa vel deres Afsejlinger som Retour, under lige Vilkaar. Derimod kan der, saa vidt jeg skjønner, ikke være noget at erindre. Derimod tror jeg, at intet ankommende baglastet Skib maatte tillades at kjøbe eller ind- tage Ladning, uden at stille en sikker Borgen for at ville inden en vis Tid tilbagebringe en Ladning af forbenævnte Fornødenhedsvarer, hvortil vel endnu kunde regnes Salt og Tobak og Brændevin, til Beløb i det mindste af den indtagne Ladnings Værd. Kavtitionen burde af Regeringskommissionen ansættes efter Omstændighederne til 50 à 100 Rigsdaler pr. Kommercelæst. Saaledes tillader jeg mig allerunderdanigst at indstille disse mine Betragtninger til Deres Majestæts allernaadigste Bedømmelse og Befaling.

Jeg véd ikke, hvad jeg skal siige om de Svenskes Anliggender. Alle Efterretninger og alle Rejsende berette, at Russerne staa kun 14 à 20 Mil fra Stockholm, at der forefaldt smaa Træfninger til Tab for de Svenske, at der er gjort Vaabenstilstand paa ubestemt Tid, og at vor kommanderende General vil blive valgt til Eftermand for Hertugregenten. At Prinsen skulde medvirke dertil eller antage Til- budet, det tror jeg ikke, det kan jeg ikke tro; hans Erklæringer til mig ere altfor positive, og han er altfor retskaffen og ædeltænkende Mand til at svige sit Ord, sin Konge, sin Ed, sin Pligt! Det, som alene inkvieterer mig, er, at der ikke gjøres nogen Tilberedelse til Marche især med Hensyn paa Transportvæsenet, som er vanskeligt at regulere i Norge af Mangel paa Heste søndenfjælds.

Efter at denne Depeche var færdig, modtager jeg fra Prinsen Efterretning om Russernes Stilling og den indgaaede Vaabenstilstand samt hans Beslutning at udskrive Heste med mere, som han selv allerunderdanigst beretter.

Allerunderdanigst  
Kaas.

s. 95

*Fra Regeringskommissionen til Kongen.  
Christiania, den 20de Juni 1809.*

Allerunderdanigst Forestilling.

Handelshuset Mathiesen & Schmidt i Christianssand har andraget for Regeringskommissionen, at en amerikansk Kiøbmand, som er s. 96ankommen til Christianssand med et af de mange til norske Havne opbragte amerikanske Skibe, var villig til at indføre til Norge betydelige Kvantiteter Levnedsmidler og andre Fornødenhedsartikler fra Amerika, ja endog at forbinde sig til bestemte Leverancer af Rug, Hvede, Mel, Kjød, Smør med videre, og at modtage i Betaling norske Produkter, naar han kunde sikres mod det langvarige Ophold, de Omkostninger og de Ubehageligheder, som han befrygter af danske og norske Kapere, som have opbragt en Mængde af hans Landsmænd. Han ansøger derfor om, at der maatte meddeles ham saadanne Lejdebrevne for bemeldte fra Amerika kommende Skibe, at de kunde være sikrede mod danske og norske Kapere; dog at de underkaste sig ved Ankomsten til Norge enhver Undersøgelse, som Regeringen maatte finde passende. Da enhver Sag af denne Natur er af yderste Vigtighed under Norges nuværende Stilling, saa har Regeringskommissionen strax svaret Handelshuset Mathiesen & Schmidt, at der efter de bekendtgjorte Anordninger intet kunde være imod, at amerikanske Skibe indførte til Norge fra venskabelige eller nevtrale Havne Nødvendighedsartikler og igjen udførte norske Produkter, og at man i Henseende til de attraaede Lejdebrevne vilde indgaa til Deres Kongelige Majestæt med allerunderdanigst Forestilling, da Kommissionen ej vovede at afgjøre denne Sag paa sin egen Haand. Norges nuværende kritiske Stilling gjør det os til Pligt allerunderdanigst og paa det indstændigste at anbefale denne Sag til Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Opmærksomhed. Under 25de forrige Maaned toge vi os den allerunderdanigste Frihed at fremlægge for Deres Kongelige Majestæt en Skildring af Norges Tilstand i Henseende til Provideringsvæsenet. Da nyere Kurser siden den Tid ikke ere tilvejebragte og Forraadene dagligen fortæres, er Tilstanden naturligvis, langt fra at forbedres, tvært imod forværret. De kraftigste, virksomste og sikreste Midler maa derfor nødvendigen uden Ophold anvendes for at skaffe Norge Tilførsel af Livets første Fornødenheder, Korn, Fødevarer, Salt, al Slags Klædevarer med videre, af hvilke Artikler adskilligt endog ej fra Danmark kunde skaffes. Under Rigets nærværende Omstændigheder maa vi ansé den nevtrale Skibsfart som det sikreste Middel til Norges Redning. Hidtil har det været muligt ved uhyre Opofrelser og Anstrængelser at forebygge i Norge den højeste Grad af Elendighed; men om saadant vil være muligt fremdeles, er unægteligen meget uvist, for ej at siige usandsynligt. Kreditvæsenet har især hidindtil understøttet Statens og Privates Anstrængelser, men under Rigets nuværende Stilling har Kreditvæsenet visse snævre Mulighedsgrænser, som ikke kunne overskrides. Bankosedlernes frygtelige Synken i Værdien



viser tydeligen Sandheden heraf; med den allerstørste Vanskelighed kan Kommissionen faa betalt i Gothenborg ubetydelige Summer for indkjøbte Munderingssager, Medicinalvarer, Salt m. v. Bankosedlerne er dér næsten til ingen Pris anvendelige. Skal altsaa Norge med Sikkerhed reddes, saa maa Skibsfarten paa alle mulige Maader favoriseres. Vel er i dette Øjeblik alle positive Forbud, som vare til Hinder for nevtrale Skibes Udklarering, hævede; s. 97 men dette, kunne vi efter indhentede paalidelige Efterretninger allerunderdanigst forsikre, vil med Hensyn til Handelsforhold i Evropa paa dette Tidspunkt virke saare lidet til at skaffe Norge den Tilførsel af Fornødenhedsvarer, uden hvilke det ikke kan bestaa, og den Afsætning af Produkter, uden hvilken det ikke kan betale disse Varer. Sikres de virkelige eller saakaldte nevtrale Skibe ikke paa en bestemt Maade mod Opbringelse af Rigets Kapere, vil formodentlig yderst faa fremmede Skibe søge Norges Kyster, hvor Kapere sværme.

De vilkaarlige Indskrænkninger, som England og andre Magter have gjort i Skibsfarten, nøde som oftest Skipperne til saadanne Omveje, som letteligen give Kaperne Aarsag til Opbringelse og Priseretterne Grund til Kondemnation eller Omkostningers Idømmelse. Som det sikreste og under nuværende Omstændigheder maaske eneste Middel til Norges Redning vove vi allerunderdanigst at foreslaa, at Deres Kongelige Majestæt allernaadigst vil autorisere Regeringskommissionen til at udstede saadanne Lejdebrevve eller Passer, som kunne bestemt befri de Skibe, som bragte Fornødenhedsvarer til Norge og udførte norske Produkter til venskabelige eller nevtrale Havne, for Anholdelse og Opbringelse ved Rigets Kapere, [samt] at Deres Kongelige Majestæt allernaadigst vil udfærdige Befaling til de danske Øvrigheder, tilbørligen at agte bemeldte Lejdebrevve eller Passer.

I den Kongelige interimistiske Regeringskommission for Norge,

allerunderdanigst  
Christian, Prins til Slesvig Holsten.  
Kaas.  
Rosenkrantz.  
Wedel Jarlsberg.

s. 97

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 21de Juni 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

En i Gaar erholdt svensk Avis vedlægges allerunderdanigst<sup>1)</sup>. Desuden har jeg følgende at melde:

1) Efter indkomne Efterretninger skal en Del af den svenske Skjærgaardsflaade, omtrent 20 Slupper, ligge ved Carlsund imellem Gothenborg og Strømstad. 2) Alle Landeværn ere indkaldte for at exercere; ligeledes siges Frimændene eller det i Lægderne værende Mandskab af Vestgøtadals Regiment; „Kalmar“ er marcheret til Upsala; „Skaraborg“ og „Bohus“, for saa vidt mig bekjendt, for det meste permitteret i Lægderne; Resten og „Elfsborg“ i Gothenborg og Wenersborg. Tropperne ere i øvrigt der i Bevægelse, men om alt dette, som om den ved Gothenborg liggende engelske Flaade vil s. 98 Kommandør Sølling have rapporteret. I øvrigt haves fra Sverig intet [andet] nyt, end at Adelen, som man siger, ej vil opofre sine Privilegier, hvorom der skal være Uenighed imellem Stænderne, og hvilket kan benyttes, naar dem tør loves, at de skal beholde den lovgivende Ret og den at beskatte sig selv ved Nationens Repræsentanter uden Hensyn til Stænder, da alle Statens Borgere burde have lige Rettigheder og lige Pligter. Jeg har uden Ophold tilsendt General Krogh oven meldte Avis; thi naar Efterretningen stadfæster sig, tror jeg, at der er ingen Tid at spille for ham at rykke ind i Jemteland og Herjedalen. Saa snart jeg herom erholder Underretning, sættes Bri- gaden Bang i Marche, og naar denne nærmer sig, da opsiges Vaabenstilstanden; men det er yderst vigtig ej for tidlig at gjøre Alarm, for saa hastig som mulig at kunne erholde Gothenborg som det eneste Middel til at skaffe sig Subsistance. Det vil endnu være Tid enten at erholde Deres Majestæts Befaling eller at didsende min Melding, for at de Rejsende kan stoppes i Helsingør og her. Gjærne ønskede jeg, at vi forinden erholde det forventende Salt.

13

Regeringskommissionen har i Dag indsendt en fornyet allerunderdanigst Forestilling, som jeg er pligtig trængende at anbefale Deres Majestæts allernaadigste Opmærksomhed. Flere af de første Fornødenheder vil om kort Tid aldeles mangle, hvilket Danmark til Dels ej kan levere, saasom Salt, hvadforuden Oplændingen aldeles ej kan existere, og hvoraf i hans Økonomi udfordres betydelige Kvanta, Klædesorter af alle Slags, Lærred m. m., som her ej kan produceres i tilstrækkelig Mængde af Mangel paa Raamateriel og Industriindretninger, og hvoraf de fleste Beholdninger ere eller vil snart blive aldeles udtømte. Det er højliggen at tvivle paa, at vores Skibe, naar det endda bliver mulig fremdeles med Kornvarer m. m. fra Jylland at forsyne Norge, vil være tilstrækkelig til dette Øjemed i de faa Uger, dette kan bevirkes, og af disse vil endda sikkert en Tredjedel gaa tabt. Det eneste Middel at redde Norge bliver efter min ringe Indsigt, at gjøre

det mulig for nevtrale og venskabelige Skibe at til- føre os de første Fornødenheder for at supplere det manglende. Ved nuværende Kurs kan de ikkun betales med norske Produkter, og dette Norges sikreste Redningsmiddel bliver altsaa ikkun anvendelig ved ej at være alt for stræng i Henseende til Kontrol, ved at forekomme al skadelig og afskrækkende Ophold ved Opbringelse af de med vores Lejdebrevne forsynede Skibe ved vores Kapere. Hollandske Skibe vilde muligen for os være de nyttigste, da de som bekjendt trænge til vores Trælast.

Deres Kongelige Majestæt tilgiver mine frimodige Ytringer, men vores Mangel trænger til hastig Afhjælp, og de Ressourcer til dette Øjemed, som vi finde ved vores Indmarche i Sverig, ere uvisse, da vores Fremskridt aldeles dependerer, om og hvorvidt Subsistancer kan tilvejebringes. Imidlertid tør jeg forsikre, at alt skal ske, hvad som er fysisk muligt.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til Slesvig Holsten.

s. 99

*Fra Kongen til Regeringskommissionen.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 28de Juni 1809 <sup>1)</sup>.*

Regeringskommissionens Forslag bevilges saaledes, at samme herved berettiges til at udstede for nevtrale og med Os allierede Magters Skibe Lejdebrevne for at bringe Korn, Fedevarer, Medikamenter, Salt og Klædevarer til Norge, imod at disse betales med norske Produkter, samt at Lejdebrevne ej gjælde længere end paa én Rejse og i øvrigt ej udstedes til at gjælde længere end til den 1ste December d. A. Alle andre Varers Indførsel skal paa det strængeste holdes over, at de ej indføres.

Ligeledes skal samtlige Øvrigheder i Vort Rige Danmark af Os instrueres at respektere disse Lejdebrevne, alt paa den foreskrevne Maade.

Frederik R.

s. 99

*Fra Kongen til Kaas. <sup>2)</sup>*

Jeg takker Dem meget for Deres Opmærksomhed og Iver. Jeg haaber, at min i Dag afgivne Resolution vil skaffe gode Frugter for mine brave tro Nordmænd.

Den kommanderende General er vist klog og ivrig. Maatte hans Efterretninger blot altid være paalidelige; det er saa yderst vigtigt, naar man skal handle med en Armé. De Svenske maa tvinges til det, de ej godvillig vil gjøre, og som er deres sande Vel. Energi fra vor Side samt gode Efterretninger er for et Angreb uadskillelige Ting.

Deres hengivne  
Frederik R.

s. 99

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 28de Juni 1809 <sup>3)</sup>.*

Jeg takker Dem meget for Deres Rapport af 21de d. M., som jeg imodtog med Artillerimajor, Ridder af Danebrog, Hommel. s. 100 Det er saare vigtigt at erfare med Sikkerhed, hvor vidt Russerne ere; thi alt Ophold vilde være skadelig for Sagen. Det er bedrøveligt, at det, de Svenske havde kunnet gjøre med god Vilje til deres eget Bedste, vil Omstændighederne nøde dem til; og naar Finland kommer til Rusland og en Del af det søndre Sverig falder til Danmark, saa bliver Carl den 13des Rige meget lidet og næppe muligt at soutenere for ham i Tiden.

13\*

I det politiske véd jeg intet at melde Dem. Den afsatte Kong Gustav med sin Familie skal snart forlade Sverig og rejse til Schweiz. Af mit Brev til Regeringskommissionen vil De se, at jeg næsten aldeles har approberet sammes Forslag betræffende Lejdebrevne til de nevtrale Skibe.

Deres altid hengivne  
Frederik R.

Da jeg i dette Øjeblik erfarer af Brev fra Minister Engeström i Stockholm til den herværende franske Minister

Didelot det af- givne svenske Svar paa Ruslands Fordring, saa iler jeg at tilmelde Dem samme:

Kongen af Sverig vil ved Negociationer nærmere komme overens om, hvad han vil give for Finland, da han nødig skiller sig fra dette tro Folk. Han kan ej endnu lukke sine Havne for sin Allierede. Han vil gjerne kontrahere efter Ruslands Forlangende med de Allierede af Rusland og afgjøre Sagen med ét og ej partielt. Skulde dette ej antages, henskyder Sverig sig til dets Allierede England, med hvem det da vil staa og falde.

Frederik R.

s. 100

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 27de Juni 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Deres Majestæts Befaling af 17de d. M. har jeg imodtaget i Gaar ved Kureren. Jeg tør haabe, at mine med Kommandør Sølling og Major Hommel afsendte Rapporter nu vil være indløbne, og at disse vil give de af Deres Majestæt befalede Oplysninger. Jeg bør tilføje følgende.

Naar jeg har ytret, at jeg haabede, at de Svenske vilde række os Haanden, da har jeg grundet denne min Formodning paa den sikre Formening, at Frygt for Russerne, Uenighed indbyrdes, Misfornøjelse s. 101 med Adelen med mere maatte og kunde benyttes til vores Interesse og til det ommeldte Øjemed. Jeg refererer mig i denne Henseende til mine forrige Meldinger og ansøger Deres Majestæt, at disse maatte komme i Betragtning. Med fast Overbevisning hidindtil aldrig at have tabt de Pligter ud af Øjne, jeg skylder Deres Majestæt som Undersaat og Soldat, — men i denne Overbevisning, og kjendende Deres Majestæts Karakter, holder jeg mig ligeledes pligtig altid med Frimodighed at ytre min Formening over enhver Gjenstand, for saa vidt min Stilling opfordrer mig dertil, — tør jeg tillidsfuld haabe, at Deres Kongelige Majestæt endog fremdeles vil finde mig denne Deres Tiltro værdig, som De hidindtil gav flere Beviser paa Deres Tilfredshed med min ringe, men med den bedste Vilje forrettede Tjeneste, som i 40 Aars Alder vist ej skal forandre min Tænkemaade, men altid vise mig tro min Karakter, grundet paa Ære og Pligtfølelse! I Følge den i mine forrige Meldinger ommeldte Sagernes Stilling og paa flere Grunde tør jeg — saa gjerne jeg end ønskede at kunne benytte Deres Kongelige Majestæts Tilladelse — ej vove at bortfjerne mig fra min Post. Skulde Negociationer begyndes eller Vaabenstilstand afsluttes, da vover jeg at benytte samme. Norges Stilling er for Øjeblikket meget kritisk. Kancellipræsidenten er nu nøje bekjendt med samme. Kunde han eller et andet Medlem af Kommissionen ej paa kort Tid incognito gjøre denne Rejse for mundtlig at referere til Deres Majestæt?

Alt i min sidste Rapport er indmeldt, at Manglen paa Salt er en af de væsentligste, som hverken fra Danmark eller ved indvortes Industri kan tilvejebringes i tilstrækkelig Mængde. I Sverig er det nu at erholde; men dette saa vel som alt andet, altsaa endog de os fratagne Skibe, ere ej at faa kjøbte, foruden at det tillades der hen at udføre Produkter. Vore Bankosedler antages ej i Betaling, fordi de ej kan bruge dem i deres Handel, og formedelst den bestandig synkende Kurs. Fragterne ere uhyre, og det er næsten umuligt at erholde svenske eller nevtrale Skibe til dette Øjemed. Sagen er saa vigtig for Norges Redning, at jeg bør ansøge om Deres Majestæts Resolution, om det er tilladt at lade norske Skibe afgaa til Sverig til dette Øjemed, forsynede med Licence, [og] om det er tilladt at betale det ommeldte Kjøb med norske Produkter, alt under behørig Kontrol af Provideringskommissionen og for sammes Regning?

Efterretningerne fra Sverig og om Russernes Forhold ere modsigende. Bestemte haves ikke, og disse ere vanskelige at erholde i Tide. Vestgøtadals Regiment har været samlet i Wenersborg, men ikkun Rekrutterne ere forblevne samlede for at exercere. Det øvrige Mandskab er gaaet ud af hverandre til Lægderne. „Bohus“ og, for saa vidt jeg tror, „Skaraborg“ ere ligeledes permittedede i Distriktet. Et Kompagni Jægere ved Jemteland er ved Ilmarne beordret til Gefle og Angermanland. Jeg har ladet Frimændene indkalde. General Krogh vil være færdig at rykke ind til den 4de eller 5te Juli. Hovedvanskelighederne, vi have at overvinde, ere: 1) Mangel paa Heste, som til Dels maatte gjøre Marcher af 6—8 Dage igjennem næsten ube s. 102boede Egne, og Fouragen transporteres paa Kløv. Dette gjør den første Idé mod Dalarne med et nogenledes stærkt Korps udførlig, naar vi ej skulde finde uventede Ressources eller andre Udveje. 2) Mangel paa Penge. Vores Bankosedler gjælder eller antages ej udi Betaling i Sverig. Af Skillemynt, som forsvinder, lige som den gives ud, kan fra Kongsberg ikkun frembringes ugentlig den ubetydelige Sum af 2500 til 4000 Rigsdaler, som ej endda er tilstrækkelig til de løbende Udgifter her i Landet og altsaa næsten altid strax maa udgives, som de tages ind. Naar ingen Produkter udføres, findes ogsaa ingen tilstrækkelig Kredit, og det bliver umuligt at faa svenske Penge eller Sølv mønt opkjøbt. Det er ej alene til Soldatens Lønning, men endog til at benytte de i Gothenborg befindende betydelige Beholdninger, hvadforuden Armeen ej vil kunne subsistere, at disse Penge vil behøves, naar man vil undgaa Rekvisitionssystemet, hvilket er imod Deres Majestæts Vilje og imod Deres Interesse. I det Undertegnede indmelder denne særdeles vigtige Gjenstand, maa han allerunderdanigst ansøge om at blive forsynet med en tilstrækkelig Mængde svenske Penge og en tilstrækkelig Kredit paa Gothenborg paa de nyere Kjøbmandshuse i Kjøbenhavn, da denne sidste, som

ommeldt, her næppe vil være at erholde. Imidlertid skal i hver Henseende forsøges, hvad som er muligt.

I dette Øjeblik modtager jeg Deres Majestæts Befaling af 22de d. M. ved Kurér Mariboe, i hvilken Anledning jeg er pligtig at tilføje: 1) Rygterne ere endnu modsigende, og det vil blive vanskeligt, om ej umuligt, at erholde fornødne Efterretninger til rette Tid. Imidlertid har jeg herom paa ny anmodet General Krogh snart at paaskynde hans Operation, hvoraf min dependerer. 2) Udkast til min Proklamation skal med næste Kurér allerunderdanigst oversendes. Den af Feltkommissariatet i Gothenborg afsluttede Kontrakt er overleveret Provideringskommissionen. Priserne ere vel høje, Kvantiteten af Salt, som næsten udgaaet, aldeles ej tilstrækkelig, da der, nøje regnet, udfordres mere end ti Fold saa meget, og Betalingen, som ommeldt, umulig, naar den ej kan ske med Landets Produkter. Jeg haaber endnu nogle Gange at kunne modtage Deres Kongelige Majestæts Befalinger gennem Sverig.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 102

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 4de Juli 1809 <sup>1</sup>).*

Deres Depeche af 27de Juni imodtog jeg med Kurér Røsler. Jeg er Dem meget erkjendtlig for at lade komme nogen fra Norge i s. 103dette Øjeblik. Hvor interessant det end var, tror jeg det ej passende. Jeg tror ogsaa at kjende alt. Jeg liaaber, at de seneste Foranstaltninger vil afhjælpe Manglen saa vel paa Penge, som paa Korn. Skulde Trangen til Salt endnu kræve et overordentlig Middel, saa haver jeg intet imod, at man lader indkjøbe Salt i Gothenborg. Imidlertid tror jeg, at man ved at tage dette Sted vil faa mange Ressourcer og særdeles mange engelske Varer. Manglen paa Heste er et slemt Onde, men jeg er vis paa, at De ved alle mulige Indskrænkninger vil søge at raade Bod paa meget.

I Henseende til Pengene, som mangle, da har jeg beordret Grev Schimmelmann at anskaffe svenske Penge for Armeens første Fornødenhed; han tilskriver Regeringskommissionen denne Sag betræffende. I øvrigt haaber jeg, at Norges Stilling ej bliver saa kritisk, som den maaske i andre Øjeblikke haver været.

Jeg véd nu intet at tilføje uden de varmeste Ønsker for Sagen og for Dem selv.

Deres altid hengivne  
Frederik R.

s. 103

*Fra Kaas til Kongen.  
Christiania, den 2den Juli 1809.*

Allernaadigste Konge!

Ved den Anledning, som jeg daglig har til at kjende og bedømme en vis Mands Anskuelse af Tingenes Forfatning og Gang i Sverig samt hans derpaa grundede Fremgangsmaade, tror jeg aldeles at kunne bestyrke den Mening, som Deres Kongelige Majestæt ytrer i Depeche af 22de Juni. Han har sat alt for megen Tillid til tre Mænd, Platen, Adlersparre og Posse. Den første mente det uden Tvivl redelig, men var selv skuflet af Adlersparre; denne og Posse lærer man tilstrækkelig at kjende ved at høre deres Samtale med Prinsen og flere samt ved overtænke deres hele Forhold. Prinsens Bekjendtskab med Adlersparre er fornemmelig gjort ved Generalmajor Staffeldt. Adlersparre maatte være sikker for den norske Armé for at kunne udføre sin store Plan mod Stockholm og den ulykkelige Konge. Dette troede han at opnaa og opnaaede virkelig, ved at forestille Muligheden af de tre nordiske Rigers Forening. At Prinsen da hæftede ganske sine Tanker til den Idé, hørte gjærne og modtog villig ethvert sandsynligt Forslag dertil, det kan jeg begribe, fordi han følte varmt for sin Konge og sit Fødeland, og fordi den Mand, i hvis Sjæl ikke bor mindste Grad af Falskhed, sætter gjærne Tillid til andre. Hvem nærede ikke det samme Haab? Men jeg begriber ikke, at Prinsen ej snart indsaa, at den Forening ikke laa i Adlersparres Plan. Da nu Adlersparre havde opnaaet sit første Øjemed, kommer det andet for Dagen, Foreningen af Norge med Sverig. For at undersøge Stemningen sendes Platen s. 104her til, en loyal Mand, og nu blev en ny Snare lagt for Prinsen, den at give ham Haab om Sverigs Krone. Rygtet blev tillige ombragt i Sverig og understøttet af Posse under Samtalen i Svinesund. Prinsen, som fra alle Kanter hørte, at den første Plan af Foreningen af de tre Riger fandt saa megen Modsætning, fordi Partierne nu maatte destruere den, da den stred mod deres Hovedplan om Norge, Prinsen faldt nu i Hast fra det største Haab om en lykkelig Forening, hvorom alle hans Depecher til Deres Majestæt en Tid vidnede, tilbage til aldeles Mishaab, som man maa opdage af hans senere Depecher. Han troede nu at gavne Deres Kongelige Majestæt ved at gribe efter den nye Idé som et Middel til at befordre sit højeste Ønske. Jeg betragter Tingene fra et andet Synspunkt og forment, at man gav Ideen at vælge ham til Konge alt for megen Publicitet, hvilket forekom mig ej alene unødvendig, men og megen mistænkelig, og jeg dømmes deraf, at man kun maa have til Hensigt at isolere Prinsen og svække hans Midler til at handle mod

Sverig ved at betage ham Deres Kongelige Majestæts og Nordmændenes Tillid. Prinsen synes nu ganske at have forandret sin Mening om Sverigs Anliggender. De ordnes næppe til Gavn for Norden uden ved Magt; thi det Parti, som ledes af sand Patriotisme, er for svagt til at udrette noget, og at Frygten for russisk Herredømme og for at tabe derunder de ved seneste Revolution vundne Fordele skulde, som Prinsen tror, bevæge Hovedmændene for samme til at forene sig med ham for Deres Kongelige Majestæt, det tvivler jeg meget om.

Allerunderdanigst  
Kaas.

s. 104

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 3dje Juli 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Over vedlagte Skrivelse fra den svenske Oberst Posse, som jeg modtog i disse Dage<sup>1)</sup>, har Regeringskommissionen, formedelst sammes s. 105besynderlige Stil, ej holdt sig beføjet at indlade sig, men indstiller samme herved til Deres Majestæts allernaadigste Resolution. Det maa være Undertegnede tilladt at bemærke: 1) At, som allerunderdanigst er bleven indmeldt, Kaperierne imod de norske Skibe i Sverig alt for flere Uger er ophævet, hvilket gav Regeringskommissionen Anledning til et lignende Forbud til vores Kapere; at senere nogle af vores Skibe er bleven opbragt, som allerunderdanigst er bleven indmeldt, blev foranlediget ved en Misforstaaelse, som siden er bleven undskyldt. 2) Dersom Deres Majestæt maatte befale at antage dette Tilbud, ihvorvidt Regeringskommissionen burde iagttage lignende Forhold imod de senere opbragte Skibe? Om Deres Majestæts allernaadigste Resolution ansøges allerunderdanigst snarest mulig, da Kommunikationen vel ej længe bliver aaben, og de Svenske snart vil søge at underrette de Rejsende om denne Mesure eller publicere den, fordi det passer i deres Plan. Fra Sverig haves hidindtil intet uden modsigende Rygter. Indtil medio forrige Maaned var intet forefaldet ved Russerne. Flere Tropper eller Afdelinger af Flotillen ere ej rykkede her fra Grænsen. De vigtigste af disse ej stadfæstede Rygter ere, at en Yaabenstilstand var afsluttet paa 6 Maaneder, at Kejser Alexander var myrdet m. v.

General Krogh har kommunikeret mig, at Grænsen mod Jemteland og Herjedalen endnu er impassabel. Naar han rykker frem, bliver jeg averteret og skal i saa Fald, eller naar jeg erholder Efterretning om Russernes Fremskridt og da kan blive aktiv, uden Ophold indmelde det til Deres Majestæt.

Vedlagt har jeg den Ære allerunderdanigst at oversende Deres Majestæt den udi min sidste allerunderdanigste Rapport ommeldte Proklamation<sup>1)</sup>, hvilken jeg ønsker maa finde Deres Majestæts allernaadigste s. 106Bifald. Da den VaabeDstilstaud med Russerne paa 6 Maaneder, hvorom Rygtet taler, endnu ikke har hverken stadfæstet s. 107sig eller er bleven modsagt, saa er der endnu en Mulighed tilbage, at Proklamationen ej bliver brugt, og altsaa vover jeg allerunderdanigst at ansøge Deres Majestæt, at den indtil den Tid maatte blive holdt hemmelig.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 107

*Fra Kongen til Kaas.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 9de Juli 1809<sup>1)</sup>.*

Min kjære Kaas! Jeg haver modtaget med megen Fornøjelse Deres Depeche af 2den Juli. Det er en stor Lykke, at Tænkemaaden saaledes har forandret sig hos Prinsen. I Sandhed havde mtet mere bedrøvet mig end at se ham selv styrte sig i en Afgrund, og det til Skade for det Offentlige. Nu haaber jeg, at han kjender de Snarer, man havde lagt for ham, og at Sagen for Fædrelandets Vel er reddet.

Der staar nu blot tilbage, at Prins Christian August kan blive betids underrettet om Russernes Stilling for at kunne angribe og besætte den muligste Del af Sverig og dertil særdeles Søhavnene. Jeg kan ej skaffe andre Efterretninger end dem, jeg kan erholde fra Petersborg og ved de Rejsende, der tage her fra igjennem Sverig til Norge. Men da dette langt fra ikke er nok, bør man fra Sverig selv søge Kanaler, hvorfra man erfarer alt.

Hvad Norges Providering angaar, da skal intet af mig blive udsat, der kan bidrage til dette Maal, og jeg haaber, at De vil indsé, at alt sker for at opnaa denne Hensigt.

Deres hengivne  
Frederik R.

14\*

s. 108

*Fra Kongen til Christian August.*

*Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 9de Juli 1809 <sup>1</sup>).*

Deres Rapport af 3dje Juli haver jeg imodtaget med Kureren, Lieutenant Frost. Oberst Posses Forslag tror jeg ej, at man bør indlade sig videre paa, end at forsikre ham, at saa længe Vaabenstilstanden varede, vilde man vise den nøjagtigste Reciprocitet imod de Svenske, saaledes at enhver Ting, de gjorde os til Villighed, skulde blive med lignende Velvilje gjengjældet. Dog undtages derfra, at rejsende Svenske eller fremmede fra Sverig kommende Rejsende ej kan tillades uden Overenskommelse at betræde den norske Grænse, ligesom ej heller regelmæssig Postgang kan bevilges. Efterretningerne fra Rusland ere følgende: General Stedingk er ej, som mange formodede, ankommen til Åbo, da han formodentlig ej har faaet Passerne; thi Vilkaarene, paa hvilke disse skulde kunne gives ham, vare: først Havnenes Lukning for de Engelske, for det andet Finlands Af'staaelse til Rusland, samt at Ruslands Allierede skulde tiltræde ved Negotiationerne.

Sverig har, hvad Havnenes Lukning betræffer, aldeles afslaaet dette Forlangende, hvilket jeg alt i mine tidligere Depecher har underrettet Dem om. End videre beretter Kammerherre Blome, min Minister i Petersborg, at Systemet er uforandret, at det fast er besluttet, at om end Negotiationer blive besluttede, skal Operationerne ved Armeen imod Sverig vedblive, indtil at de svenske Havne ere lukkede for vore Fjender.

Maatte De dog have gode Spioner i Sverig! Jeg kan ingen andre Midler bruge at forskaffe Dem nyt fra Sverig uden fra Rusland eller ved de Personer, jeg sender Dem, som jeg hver Gang befaler at erkyndige sig om alt, hvad jeg finder fornødent at underrette Dem om. Gud give, at mine Tropper snart kunde være i Besiddelse af Gothenborg, og at alle Havne maatte være lukkede for de Engelske; thi da først kan jeg sige mine kjære Nordmænd sikrede for al mulig Mangel og Fjenden sket det vigtigste Afbræk.

Deres Bekjendtgjørelse finder jeg meget god og hensigtspassende.

Deres altid meget hengivne  
Frederik R.

s. 109

*Fra Kaas til Kongen.*

*Christiania den 8de Juli 1809.*

Allernaadigste Konge!

Deres Kongelige Majestæts seneste allernaadigste Resolution, den nevtrale Skibsfart betræffende, har opvakt og kan ikke andet end frembringe taknemmelige Glædesfølelser hos et Folk, som paaskjønner Deres Majestæts faderlige Omsorg for dets Vel. Jeg gjør mig ogsaa forvissat om, at den, naar den ikke vorder misforstaaet eller misbrugt af egennyttige Spekulanter, samt naar den vorder retteligen overholdt af alle vedkommende Avtoriteter, da vil stifte megen Gavn for dette Rige.

Fra alle Kanter modtager den kongelige interimistiske Regerings- kommission dagligen de i skematisk Form forlangte Efterretninger om Udsæden i dette Aar og om Tilstanden i hvert Kirkesogn; de samles nu amtsvis under en Generaltabel, som skal vorder Deres Majestæt allerunderdanigst forelagt, saa snart dette ikke ubetydelige Arbejde kan blive tilendebragt. Min Idé dermed indskrænker sig ikke blot til det nærværende Tidspunkt, men jeg har ogsaa taget derved Hensyn til Fremtiden; thi, ved aarligen at fortsætte denne Undersøgelse, ved efterhaanden at udvide Skemata og ved at sætte det hele under behørig Kontrol af det kongelige Rentekammer (hvorom jeg alt har tilskrevet Præsidenten, Grev Reventlow), tror jeg, at man samler økonomiske og statistiske Efterretninger om dette Rige, som kunde lede til en mere nøjagtig Kundskab om samme og til en mere rigtig Bedømmelse af dets saa ofte foregivne Trang til Korn og Fødevarer, end den, som man til denne Tid har haft. De indkomne Efterretninger ere i det hele taget gode og meget beroligende, thi gives der end Kirkesogne, som ikke have haft sædvanlig fuld Udsæd formedelst Mangel paa Folk, Heste og Sædekorn, saa gives der næsten lige saa mange, som have tilsaaet 1/3 ja 1/2 Gang saa megen Jord, som hvad i sædvanlige Aar tilsaas. Overhovedet er det nok en paa Erfaring grundet Sætning, at Nøden vækker Mennesket af sin Dvale. Nordmanden har stedse behandlet Jordbruget med altfor megen Ligegyldighed og aldrig vist ret Lyst til flere nyttige og nødvendige Næringsgrene, fordi han fandt saa let sine Fornødenheder fra Fremmede, til hvilke han bragte sine Skoves og Bjærges Produktioner. Nu lærer han, at Tilfælde kunne møde, hvor disse ikke forskaffe ham Brødet, og mange virksomme, mange gavnlige Mænd, blandt hvilke jeg tør nævne i denne Egn John Collet, Kammerherre Anker, en Glad paa Gaarden Grefsen, som er en af Norges mest oplyste Jordbrugere og for Almenvellet mest virkende Mænd, den unge Morten Anker, en Søn af afdøde Jess Anker, en Grauer paa Gaarden Kjørbo, — de have, dels ved Exempler, dels ved at stifte smaa Selskaber til Befordring af Jorddyrkning m. m., dels ved Opmuntringer, virket overordentlig og næsten over min Forventning meget for Norges Vel ved at fremme Virksomhed og Industri. I næsten alle Sogne, hvor s. 110 fra Efterretninger ere indkomne, forefindes nogen Beholdning af Mel, af Korn

og andre Fødemidler, og da jeg efter Overlæg med den ned- satte Provideringskommission for Norge har gjort den Foranstaltning, at ingen enkelt Bonde meddeles af sin Præst eller Foged Attest om Trang for dermed, ligesom i de foregaaende Aaringer, at vandre til Byerne om Hjælp, hvor man ser dem ligge hobevis paa Gaderne for at anraabe den offentlige Medlidenhed, men at derimod Magasin- beholdningerne fordeles i et vist Forhold paa Kirkesognene og over- lades Sognekommisionerne (som overallt ere etablerede, i Aggershus Stift ved Biskop Bechs virksomme Foranstaltninger) til bedste An- vendelse og en husholderisk Disposition, saa tør jeg forvente, at den Hjælp, vi kunne give Almuen, skal blive hensigtsmæssigere fordelt, samt at Klager over Mangel og deraf flydende Fordringer om Under- støttelse, om ej snart sker Tilførsel, skal vorde mindre almindelige, mindre paafaldende og anstødelige end forhen.

Til denne Tid har Sæden overallt staaet fortræffeligt og spaaet en overmaade rig Høst; men vi have desværre næsten i 3 Uger haft en vestindisk Hede af 24 Grader og derover, hvilken tillige med den Blæst, som stedse gjennemstryger Norges Dale, snart vil borttørre alt, naar der ikke kommer en velgjørende Regn. Af Hø, som er en saare vigtig Artikel for den norske Almue med Hensyn til hans Drifter, bliver der stor Overflødighed, og Græsgangene have til denne Tid, hvor Trangen dertil er størst, været særdeles gode, saa jeg tør haabe, at Bondens Heste og Kreaturer igjen har samlet de Kræfter, som ved Fodermanglen i Foraaret og ved stærke Kjørseler vare tabte. Det er et frydeligt Syn at se, hvorledes alt vinder nyt Liv i dette Tidspunkt, og da dertil komme Haabet om Tilførsel af For- nødenheder og om Afsætning paa de mange sammendyndede Naturalproduktioner, saa tænker man ikke saa meget paa de overstandne Gjenvordigheder, men har Tanken mere henvendt paa en bedre og lykkeligere Fremtid.

Var blot de Svenskes Anliggender ordnede til Gavn for Norden! Saa blev ogsaa Norges Vel sikret. Russernes Langsomhed og Nølen er for mig ubegribelig. Jeg frygter for at de opsætte Udførelsen af deres Forehavende, til de Svenske har samlet Kræfter til at jage dem tilbage. Og hvad da? Den bedste Tid af Aaret for Operationer gaar tabt. Om Høsten blive de dobbelt vanskelige. Havde vi fornødne Penge og Forraad — thi Folk skal den kommanderende General ikke mangle —, da vilde jeg meget tilraade en hurtig og rask Marche til Sverig, uden Hensyn til Russernes Medoperation. Til disse har jeg tabt al Tillid. Tvinges Sverig ikke til at ville sit eget og Nordens Vel, saa kan det længe forurolige Deres Majestæts Stater med en saa pinagtig Krig som den, der føres med hint Land, [og] svække deres indvortes Kraft.

Allerunderdanigst  
Kaas.

s. 111

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 8de Juli 1809.*

Allerunderdanigst Rapport!

Siden min sidste allerunderdanigste Rapport er intet forefalden, soin var at indmelde. Jeg er pligtig at erkjende Imodtagelsen af Deres Majestæts Befaling ved Kommandør Sølling. Et Exemplar af de svenske Aviser, som indeholder en Rapport af den svenske General Wrede, vedlægges. <sup>1)</sup> Af samme og de sig evig modsigende Rygter lader sig formode, at Russerne ej ere rykkede videre frem. Ved deres Langsomhed og nu, da Kommunikationen over den bottniske Havbugt ved Englænderne og den svenske Skjærgaardsflaade er bleven vanskelig, ere ingen betydelige Fremskridt fra deres Side at formode. De Svenskes Svar til Rusland, som ellers var afsindigt, de umiskjendelige Kjendetegn, at den franske Armé er i Knibe, lader mig frygte, at Rusland forandrer Parti, og at deres Armé trækker sig tilbage. Om og naar det bliver muligt for General Krogh at indrykke, kan jeg ej bestemt indmelde; der sker sikkert, hvad som er muligt. Med Længsel imødesér jeg Deres Kongelige Majestæts Befalinger med næste Kurér. Jeg haaber ved disse tillige Afhjælp af de sidst ommeldte væsentligste Mangler. Deres Majestæt tilgiver, at jeg paa ny bringer dette i Erindring. Maatte denne uvisse Stilling snart naa en Ende!

Af Kommandørkapitajn Sølling er mig bleven meddelt Fortegnelsen paa de, som under 28de Juni ere af Deres Majestæt blevne benaadede med Danebrogsordenen, og hvorfor jeg vover at bevidne min allerunderdanigste Taknemmelighed. Da Deres Majestæt allernaadigst har lovet, at de, som for at have udmærket sig ere blevne befordrede, skulle erholde Ordenen, saa er det min Pligt at bringe Major Arntzen af den søndenfjældske Skiløberbataillon, Major Arild Huitfeldt, Kapitajnerne Spørck og Magnussen af det søndenfjældske Infanteriregiment i Erindring, anbefalende dem allerunderdanigst til Deres Majestæts Naade.

Enroleringschefen, Kapitajn Lassen, har anmodet mig om at indrække vedlagte allerunderdanigste Ansøgning og at anbefale samme s. 112 til allernaadigst Bønhørelse. Jeg holder dette for Pligt, da jeg skylder Kapitajnen det Vidnesbyrd, at han siden Krigens Begyndelse har ud- mærket sig ved Aktivitet og Iver i Opfyldelsen af de ham paaliggende Pligter, men fortrinlig ved Organisationen af Kystværnet m. m. i det ham anbetroede Distrikt. Jeg vover herved at forny min til Deres Majestæt for ham og Kapitajn Fabricius, som er iblandt de ældste i denne Klasse i Deres Majestæts Sæetat, som begge ere Deres Maje- stæts Naade fortrinlig værdig, indgivne allerunderdanigste Forestilling.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 112

*Fra General Krogh til Kongen.  
Trondhjem, den 1ste Juli 1809.*

Allerunderdanigst Rapport!

Jeg fordrister mig allerunderdanigst at tilmelde Deres Kongelige Majestæt, at efter Overlæg med Hs. Højfyrstelige Durchlaughtighed Prins Christian til Slesvig-Holsten, kommanderende General i den norske Armés 1ste Divisionsdistrikt, indrykker udi Jemteland de i vedlagte Marcheroute bestemte smaa Troppekorps under Anførsel af min Divisions-Adjutant, som til den Ende har min fuldstændige Instrux.

Jeg har været nødsaget at vælge ham, som baade kyndig og talentfuld, sindig og tjenstivrig Officer, der ved tilstødende Vanskeligheder véd at fatte sig, og naar han erholder Lejlighed, da som Parlementær at overlevere det ham leverede Brev til den russiske General, da han ene af de til Korpset henhørende Officerer kan tale Fransk, som vel [er] det eneste Sprog, hvorved man for Russerne kan gjøre sig forstaaelig.

Allerunderdanigst vedlægges en Gjenpart af nævnte Brev <sup>1)</sup>, ligesaa et Exemplar af min Proklamation til det svenske Folk, hvoraf enhver Kolonnes Anfører medgives en Del Exemplarer til Uddeling. Naar samtlige Kolonner ved Jerpen Skanse forenes, overtager Major G. F. v. Coldevin af 1ste Regiment, som ældste Officer, Kommandoen.

s. 113 Allerunderdanigst lader jeg følge en Gjenpart af mit nu afsendte Brev til Hans Højfyrstelige Durchlaughtighed Prins Christian <sup>1)</sup> af hvis Indhold Deres Kongelige Majestæt allernaadigst vil erfare det fornødne om Major von Krabbes Korps, som den 6te d. M. indrykker over Grænsen til Herjedalen. Usigelig lykkelig vilde jeg skatte mig, i Fald det hele maatte finde Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Bifald.

Allerunderdanigst  
Krogh.

s. 113

*Fra Kongen til Krogh.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 14de Juli 1809. <sup>2)</sup>*

Jeg takker Dem meget for Deres Rapport af 1ste d. M., hvoraf jeg ser de gode Foranstaltninger, De haver truffet til den vigtige Plans Udførelse. Maatte blot alt saaledes føje sig, at den vigtigste Forbindelse i alt kunde tilvejebringes, da vil det lykkeligste Udfald krone Deres Bestræbelser for det almindelige Vel og Statens Ære.

Dersom det er Dem muligt at komme i Correspondance med vores Gesandt i Petersborg, Kammerherre, Storkors af Danebroge, Baron Blome, da vil det være i mere end én Henseende nyttigt; thi De kan da underrette Prins Christian August om det politiske, han ellers næppe fra mig kan faa at vide.

Deres hengivne  
Frederik R.

s. 113

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 14de Juli 1809. <sup>3)</sup>*

Deres Rapport, som jeg modtog ved Kureren, Lieutenant Klee, dateret den 8de d. M., har jeg modtaget den 12te hujus.

Det er saare ubehageligt, at man ingen sikre Efterretninger haver fra Rnsserne, samt at deres Planløshed i Operationer gjør alt s. 114fra den Side mulig. Gud give, at det maatte lykkes General Krogh at sætte sig i Forbindelse med dem.

15

Dersom nu ingen fysiske Hindringer gjør det umuligt, maa De indrykke, bemestre sig Gothenborg og alt, hvad dér er af engelsk Ejendom, samt bortføre særdeles det, der er fornødent for Norge, og alle de Skibe, der maatte kunne erobres, og saa bortføre til Norge. Wenersborg og Klaraelven besættes, i det mindste med Observationsposter; thi her kan man vel ej have andet Princip, end: Lykkelig er Besidderen!



Dette er fornødent, først for at, naar det kommer til Negotiationer, da at kunne med Fynd tale med, for det andet [for] at lukke disse vigtige Havne for Fjenden, for det tredje for at faa de Fordele, disse Havne have haft ved de derværende Oplag, som bør tages, og endelig, at derved lidet eller intet voves, da Besætningen er liden, som i disse svenske Egne kan gjøre Modstand, og at man, i Tilfælde at Russerne skulde begaa den Dumhed at trække sig tilbage, og de Svenskes hele Magt blive brugt mod Norge, let kan trække sig tilbage og gjøre al Bevægelse mod Norge umulig, først fordi, at intet maa og kan blive tilbage i Sverig for at operere med, da alle Magasiner borttages af vore Tropper, for det andet, at Aarstiden bliver vanskeligere for alle militære Bevægelser fra svensk Side.

Det forstaar sig, at General Krogh maa paa samme Tid og efter den meget gode Plan gjøre Bevægelsen mod Jemteland og Herjedalen samt sætte sig efter Planen ved Jerpe, hvilket vil gjøre Foreningen med Russerne lettere og give den fornødne Jalousie til den svenske Armés venstre Flanke, som er vendt imod Russerne, hvor det nordenfjældske med Strejfkorps vil kunne skade den svenske Armé. Overalt — nytter den hele Expedition ej andet end at bortføre Skibe og Varer, er dette allerede meget vundet.

Fra Rusland ere Efterretningerne endnu de samme; men jeg nægter ikke, at jo før Sagen med Sverige er endt, desto roligere kunde man imødesé Evropas Begivenheder og den Krig, hvorudi vi ere indviklede; thi Kejseren af Ruslands liden Energi kan let fordærve alt i Norden. Man maa derfor smede, medens Kullene endnu ere varme.

Jeg véd meget vel, at mange ansé Napoleon i Knibe. Jeg er ej af denne Mening; han er først aldeles Herre af Donauen, som jeg tror Erkehertugen havde kunnet forhindre. Napoleon venter vist blot paa Russernes Ankomst til Mähren for at angribe den svækkede østerrigske Hær, som haver saa mange detacherede Korps'er og derfor næppe kan gjøre koncentriske Bevægelser.

Fra Elben meldes, at nogle engelske Brigger ere ankomne, og at de med 350 Mand haver taget de ubetydelige Batterier ved Cuxhaven samt bortført, hvad der var af Artilleri og andre Ting. End videre synes det rimeligt, at den større Expedition er rettet til Weseren, og at denne udgives for at bestaa af 20—30000 Mand. Denne vil formodentlig, som sædvanlig, komme for sildig.

s. 115 De af Dem i Forslag bragte Riddere skal erholde Hæderstegnet, ligesom og Kapitajnerne Lassen og Fabricius skal forfremmes til Kommandørkapitajner.

Hosfølgende Brev til General Krogh vilde Deres Durchlauchtighed dechiffriere og derefter tilsende ham samme in originali.

Deres altid hengivne  
Frederik R.

s. 115

*Fra Kongen til Kaas.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 14de Juli 1809. <sup>1)</sup>*

Det glæder mig altid at blive forsikret om den herlige Stemning i den norske Nation; den Arbejdsomhed og de Fremskridt, Agerbruget alt haver gjort, vil betydelig bidrage til Norges sande Vel i Fremtiden. Maatte alle de Foranstaltninger, som ere trufne til Norges Providering for i Aar, aldeles opfylde mine Hensigter, da tør jeg forsikre, at ingen Mangel vil blive. Den tabellariske Oversigt, De gjør over Norges Agerbrug, vil vist være af yderste Nytte, naar det aarligen iværksættes; thi deraf kan man bedst se Norges Ressourcer, og hvad der i denne Gren endnu kan virkes til dette Riges Gavn.

Min i Dag afgivne Befaling til Prins Christian August er følgende: at indrykke i Sverig, saafremt ej fysiske Umuligheder viser sig derfor. Dette er saare fornødent, thi naar Gothenborg er tagen, har vi sat os i Besiddelse af en vigtig Havn; vi kommandere denne hele Kyst, og vi tage den anden Linie fra Gothenborg, Wenersborg, Wenersøen, langs Klaraelven. I Jemteland og Herjedalen indrykke de nordenfjældske Tropper. Skulde vi dog nødes at gaa tilbage, da bør alt indrettes saaledes, at al Forfølgelse saa vel sø- som landværts bliver umulig, da alle de Remedier, de Svenske have, bør bort- fjærnes til Norges Grænsen. Lev vel og fornøjet.

Deres hengivne  
Frederik R.

s. 115

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 21de Juli 1809. <sup>1)</sup>*

Omendskjønt jeg intet har at underrette Dem om, som angaar Tjenestesager, saa ansér jeg det dog for

fornødent at holde Dem i Løbet af de store Begivenheder. s. 116 Baron Stedingk skal have erholdt Pas<sup>1</sup> for at rejse til Petersborg, men Kejseren, herover fortrydelig, kontramanderede det og befalede, at om han ankom til Frederikshamn, skulde han forbydes at rejse længere. Russerne ønske at ende Sagen med Sverig, men til Lykke hindrer de Svenske selv heri mere, end man havde haft Grund at formode, da de idelig svare i en næsten persiflerende Tone til Russerne. De vil ej aflade med England; vi have endnu i disse Dage haft det Syn, at tre Orlogsskibe, 1 Fregat og 1 Brig laa ved Malmø for at proviantere og fylde Vand. Det er blot Tvang, der kan bringe disse Herrer til at forlade det engelske Parti.

15\*

Ved Egersdorf ere de østerrigske Hære slaaede. Napoleon, som var Mester af Donauen, passerede denne paa 4 Steder og slog dem. Denne Krig nærmer sig sin Ende, hvis Følger ere usigelig større, end Freden ved Tilsit var det.

Ved Cuxhaven have de Engelske med 3 à 400 Matroser forstyrret de derværende franske Batterier, men strax derpaa forladt Stedet. Rygtet gik, at 180 engelske Skibe laa den 12te d. M. ved Helgoland, men siden har man intet hørt derom; formodentlig er Landgangen, som man taler saa meget om, bestemt for Holland.

Deres altid hengivne  
Frederik R.

2

s. 116

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 15de Juli 1809.*

Allerunderdanigst Rapport!

Siden min sidste Rapport er intet forefaldet, som fortjener at indmeldes til Deres Majestæt.

Fra Sverig haves des værre ingen anden Efterretning, end de sidst ommeldte, og den, at deres Flotille var her fra detacheret efter Englands Forlangende til Sundet for at beskytte deres Skibe mod de danske Kapere; men dette er ej stadfæstet. For at erholde nøjere Efterretning har jeg skrevet det vedlagte Brev til Oberst Posse.<sup>2</sup> s. 117 Jeg troede nu paa mere end én Grund at burde gjøre det og haaber, at dette vil finde Deres Kongelige Majestæts Bifald.<sup>1</sup> Ligeledes vedlægges en Afskrift af en engelsk Avis om de til den nyeste Expedition bestemte Regimente.<sup>2</sup> Efter min Formening er denne bestemt til Spanien. Stillingen med Sverig, som sidst ommeldt, sætter mig i yderste Forlegenhed; thi ugjærne vilde jeg gjøre et Skridt, som jeg var nødt til at gjøre tilbage, sættende Norge i Vove. General Krogh havde besluttet at rykke ind; han kan ikkun gjøre det til et vist Punkt og med hans Styrke foruden Replis ej komme saa langt frem, at han kommer den fjendtlige Armé i Ryggen. Bliver han slaaet, efter at Russerne ere tilbagedrevne, risikerer det Nordenfjældske meget. Efter nøje Beregning er det umuligt at soutenere ham direkte. Korpset, bestemt til Dalarna, vilde have 10 à 12 Dages Marche Kløv- Vej og igjennem ubeboede Egne. Altsaa vilde Hestene næppe have den fornødne Fourage, da Græsningen ej skaffer tilstrækkelig Udvej.

At detachere flere Tropper nordenfjælds her fra, vilde gjøre det umuligt at handle med Kraft, naar Russerne vare rykkede frem, og Øjeblikket altsaa var kommet, hvor man her fra skulde handle. At soutenere dem, naar det Nordenfjældske var sprængt, var vanskeligt formedelst Distancen. Jeg har for 8 à 10 Dage meddelt General Krogh Afskrift af oven meldte svenske Avisberetning. Jeg forventer hans Beslutning. Ved her fra at rykke ind og at besætte Gothenborg vilde den fortrinligste Vanskelighed at overvinde være den af Provianteringen. For meget beskæftiget med Russerne, for langt bortfjærnet, vil det mod os staaende Troppes for Øjeblikket ej være af Betydenhed. Men saa vigtig Gothenborg end er, saa har Fjenden dog nu en større Interesse, nemlig den, at drive Russerne tilbage fra svensk Grund og derved at vinde Tid til Vinteren. Dersom det end her fra bliver mulig at rykke saa langt frem, saa kan jeg, ej nøje underrettet om de forefindende Vanskeligheder og Ressourcer, ej bestemme, hvorvidt det bliver fysisk muligt at operere. Saaledes vilde altsaa Fjenden muligen finde Tid at koncentrere sig og med overlegen Magt tilbagedrive det mig anbetroede Korps, som, uagtet efter min ringe Indsigt, som oven meldt, det Nordenfjældske s. 118 end mere er udsat, dog, naar Gothenborgs Vigtighed hertil skulde give Anledning, paa flere herefter anførende Grunde, men fortrinlig med Hensyn til Stemningen, vilde have de bedrøveligste Følger og muligen sætte alt i Vove. Det er min Pligt her at anføre:

1. Til Deres Kongelige Majestæt er Troppernes Dislokation og Styrke allerunderdanigst bleven indmeldt. Heraf vil Deres Kongelige Majestæt allernaadigst indsé, at da Trondhjem, Bergen, Christianssand og Frederiksværn ej kan og bør blottes, da de øvrige Fæstninger bør have den nødvendige Garnison, det aktive Corps d'armée ej betydelig kan forstærkes uden med nogle Dragoner.

2. Dette Korps bestaar altsaa af 8 à 9000 Mand, hvormed Klara- og Gøtaelven, en Strækning af henimod 60 Mile, skal besættes, ved Søer m. m. delt i isolerede Korpser.
3. Naar Vandtransporten kan benyttes for de fra Wenersborg til Gothenborg staaende Tropper, saa er det ej Tilfældet for dem, som skal besætte Klaraelven og muligen rykke mod Dalarne.
4. Sidst er det behøvende Antal Heste bleven indmeldt, alene bestemt til Proviant-, Fourage-, Ammunition- og Penge-Transport. Officererne have næsten ingen Bagage; til 2 Subalterne er reglementeret 1, til hver Kapitajn 1 Hest.
5. Naar man endog til ommeldte Transport tager den tredje Hest i Gjennemsnit, maatte man gaa til hele Christianssands, Hedemarkens, Aggershuses og Smaalehnenes, samt en Del af Buskeruds Amt med Grevskaberne, og de øvrige vilde da næppe kunne præstere det til Depoternes Forsyning, naar Tropperne vare indrykkede, da fornødne Skyds, og saa længe i det fjendtlige ingen Ressourcer kan forventes.
6. Det har des værre, som indmeldt, været nødvendigt at indkalde Frimændene, men deres Savn, omendskjønt smerteligt, vil i den forestaaende Høstlæt og Høst være nogenledes at bære, naar derimod ommeldte Hestes Savn i denne Tid aldeles vilde ruinere Landet, som alt paa flere Steder lider Hungersnød.
7. Armeen er, som ommeldt, ikke forsynet til September Maanedes Udgang. De af Deres Kongelige Majestæt befalede Skibe fra Østersøen ere hidtil ej ankomne, og Kommunikationen med Jylland, som nødvendig, for det meste ophævet. Mangelen ved Almuen tiltager daglig, hvilket de indsendende Rapporter vil bevise.
8. Ihvorvidt den i Gothenborg aabnede Kredit kan benyttes, kan endnu ej indmeldes. Svenske Penge ere saa lidet som Skillemønt eller Vexler i tilstrækkelig Mængde at erholde, som sidst er ommeldt.

Rekvissionssystemet, naar det, som det sikkert ej er Tilfældet, endog skaffede den mindre Del af det manglende, er efter min ringe Indsigt stridende mod vores Interesse og paa flere end én Grund af skadelige Følger. Da Russerne ej vides at være rykket frem, er jeg i Følge Deres Kongelige Majestæts Befaling hidindtil ej rykket ind. Russernes Indolence og Generalernes Ulydighed lade ikke formode noget Fremskridt, da de atter have forsømt Øjeblikket, og de Svenskes s. 119 Stilling, derved forbedret, lader intet raskt Fremskridt formode. Som ommeldt, er ikkun to Midler til at Armeen bliver aktiv, enten at den oppebier, at Høsten er forbi, og denne skaffer Ressourcer, eller Vinteren, hvor Englænderne ere ude af Vejen og Operationerne kan kombineres, eller at den strax rykker ind, hvilket paa de ommeldte Grunde er saa vanskeligt som voveligt med vores liden Styrke og faa Ressourcer, naar vores Allierede ej kan række os Haanden. Meget var det derfor at ønske, at Frimændene kunde permitteres og Angrebet saa længe udsættes. Deres Kongelige Majestæts Ordre modsés og ombedes snarest muligt, til hvis Opfyldelse sikkert altid skal anvendes, hvad som er fysisk mulig. Min Stilling er yderst vanskelig. Maatte Evnerne altid svare til den gode Vilje!

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til Slesvig Holsten.

s. 119

*Fra Samme til Samme.*  
*Christiania, den 16de Juli 1809.*

Allerunderdanigst Rapport!

Kort forinden Kureren, Lieutenant Friis, skulde afgaa, erholdt jeg følgende Efterretninger, hvorved han er bleven opholdt.

1. En Oberstlieutenant Skøldebrand, som ankom med Depecher fra Statsraad Adlersparre nogle Timer efter, at han var anmeldt, havde ikke flere Opdrag end de Depecher, hvoraf der herhos følger Gjenpart, men som jeg, da de ere blevne mig som hemmelige anfortroede, maa søge om ej at blive benyttede eller publiques, og af mit Svar, hvilket jeg ønsker maa finde Deres Majestæts allerhøjeste Bifald. <sup>1</sup> Det er affattet efter min Overbevisning og den, at man ej s. 120 aldeles maa bryde, for at kunne benytte det i paakommende Tilfælde. Mit Forhold bestemmes af Deres Majestæt, men skulde Deres politiske Stilling gjøre det nødvendigt pro tempore at forafskedige mig for Sygelighed med mere, da skal jeg altid vise mig Deres Majestæts Tillid værdig og tro de Pligter, jeg skylder mit Fædreland. Mine Hensigter er Deres Majestæt bekjendte. Saa ugjærne jeg vilde antage denne Rolle, som gjør mig sikkert og mit Rygte muligen til et Offer, saa er dog intet mig saa dyrebart, som jeg ej var villig at ofre Fædrelandets Sag.

2. General Kroghs ene Kolonne er rykket til Jerpeskansen i Jemteland, de øvrige ere kontramanderede. Efterretningen om Russernes Inaktivitet og Tilbage-marche indløb for sent. I alt Fald erholder man herved sikre Efterretninger, og disse maa bestemme vort Forhold. Detachmentet ansés som et Strejfkorps eller souteneres, naar Russerne rykke frem. Jeg skal søge i denne Henseende at berolige s. 121de Svenske. Ved at referere mig til min anden med Dagsposten afsendt Rapport, maa jeg end mere ansøge om Deres Majestæts

Befaling snarest muligt. Høslætten er begyndt, Høsten følger umiddelbar. Magasinerne ere udtømte inden September og Tilførsel inden den Tid usikker, om ej ved Fjendens strænge Blokade og Røverier usandsynlig for de væsentligste Artikler. Russernes Fremskridt ere ej at formode forinden Vinteren, fordi hverken Subsidier eller Forstærkning kan tilføres. Deres Indolens, Uvidenhed og Egensind fordærver alt. Sikkert forene de dem ikke med de Norske ved Støttingfjældet.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 121

*Fra Kaas til Kongen.  
Christiania, den 16de Juli 1809.*

Allernaadigste Konge!

Jeg er bleven særdeles overrasket ved at læse de Depecher, som ere ankomne fra Stockholm, og som Prinsen meddeler mig. Jeg tror det min allerunderdanigste Pligt at nedlægge for Deres Majestæts Trone de Bemærkninger, som jeg i denne Anledning har gjort Hans Durchlauchtighed. Det ham gjorte Tilbud forekommer mig lige saa besynderligt som mistænkeligt med Hensyn til Maaden, hvorpaa det s. 122 frembæres og hans Erklæring søges, nemlig ved en ikke officiel Skrivelse fra en Undersaat. Man tør anmode en dansk General, Anfører for en Armé, som staar paa Sverigs Grænse, færdig at agere, og derved erklære ham, at Krigen imellem Danmark og Sverig maa vedvare, fordi Sverig ikke vil forklare Aarsagen. Hvilken Rolle vil man da i Sverig give Hans Durchlauchtighed, naar han antages, og hvad venter man sig af ham, naar han ikke antages? Siger han ja, da maa han enten forlade Deres Majestæts Tjeneste, sin Armé og sit Fødeland, eller føre Vaaben imod det Land, hvis Konge og Forsvar han har erklæret sig at ville være. Mon Adlersparre har oversét disse Betragtninger? Mon han ikke kjender Hans Durchlauchtighed saa vel af hans forrige Ytringer, at han føler sig overbevist, at Prinsen efter sin Tænkemaade aldrig kan eller vil antage Sverigs Krone under de Omstændigheder, under hvilke den tilbydes? Men hvad kan da Adlersparre ville? Formodentlig svække en Fjende, som han frygter, ved at opvække hos Deres Majestæt og Nordmanden Mistillid til ham, gjøre ham saaledes vaklende i sine Beslutninger og derved tillige kraftløs ved Førelsen af de Befalinger, som Deres Majestæt gav ham. I denne Formening bestyrkes jeg derved, at man paa den ene Side stræber at decidere Prinsen ved en glimrende Skildring af Sverigs nærværende politiske og militære Stilling, samt paa den anden Side reserverer sig en Retræte, naar Prinsen indlod sig med Adlersparre, i det der erklæres, at Adelen for en stor Del er i det russiske Parti. Prinsen beklager jeg i dette Øjeblik. Hans varme Hengivenhed for Deres Majestæt og hans Følelse for Ære og Pligt kan ikke andet end gjøre ham det skete Tilbud modbydeligt, og paa den anden Side leder hans gode Hjærte ham til Skaansel mod de Mænd, som tilbyde ham en Krone. Derfra udleder jeg det Svar, som han gav Adlersparre, hvilket vel fortjente at være forfattet i en anden Tone. Men jeg respekterer denne sjældne Mands Følelser, overbevist om, at de flyde af en ædel og skyldfri Sjæl.

16

Deres Majestæt kan i dette Øjeblik lige saa trygt betro ham Norges Vel som forhen, og jeg skulde derfor allerunderdanigst ytre det Ønske, at Deres Majestæt allernaadigst vilde opmuntre og befæste hans muligt noget vaklende Ideer ved at vise ham Deres mest uindskrænkede Tillid. Gid det var paa nogen Maade muligt at gjøre snart et decisivt Skridt mod Sverig!

Russernes Forhold er mig ubegribeligt. De lider vist af slette politiske Syner eller egennyttige Planer.

Deres Kongelige Majestæts allernaadigst Skrivelse af 9de Juli ankom her til i Gaar den 15de Juli. Den brændende Hede, som truede med at fortære al Afgrøde, har nu aftaget noget; men Regnen udebliver i disse Egne til stor Skade for Landmanden. Dog er endnu ikke alt Haab tabt om en lykkelig Høst. Fra Vestlandet og fra Oplandet har man bedre Efterretninger, da dér er falden jævnlig Regn. Vore Magasinbeholdninger af Korn formindskes daglig, fordi Armeen fordrer meget, og Almuen trænger paa denne Aarets Tid altid mest til Understøttelse, — men vi ere derimod vel forsynede med tør s. 123 Fisk og have føjet Foranstaltning, at ingen faar Korn af de kongelige Magasiner uden at tage tillige et Parti deraf. Nordmandens Tillid til Deres Majestæts Vilje og Iver for at tilvejebringe hans Fornødenheder, og den deraf flydende Rolighed og stille Hengivenhed under sine ofte særdeles trykkende Kaar, er virkelig beundringsværdig.

Allerunderdanigst  
Kaas.

s. 123

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 25de Juli 1809 <sup>1</sup>.*

Jeg haver rigtig modtaget Deres Rapporter af 15de og 16de Juli ved Kureren, Lieutenant Friis.

Atter haver De givet mig et nyt Bevis paa Deres Venskab og Hengivenhed for Staten ved at afslaa et lige saa ærefuldt som i Sandhed aldeles efter Fortjeneste gjort Tilbud. Aldrig skal jeg glemme det, aldrig skal jeg aflade at vise Dem min Taknemmelighed i, at De vil ofre mig og Staten Deres Talenter. Ja, De skal aldrig fortryde det. De tænker som ædel Mand, som Ven af den Stat, De tjener, og hvad er ogsaa Purpurret imod denne høje og i Sandhed i vore Tider ej almindelige Følelse? Jeg haver under Dags Dato, som et Bevis paa min Tillid og sande Følelse for det Retskafne og Ophøjede, udnævnt Dem til Statholder i Norge og til Feltmarskalk og min Svoger, General Prins Frederik til Hessen, vores fælles Ven, [til] at kommandere under Dem; thi da min Befaling af 14de Juli skal udføres, saa synes det passeligere, at De giver ham Kommandoen af den bevægelige Armé for ej at stride personligen imod Mænd, der have vist Dem den Tiltro, som enhver veltænkende altid viser Manden af sande Fortjenester.

De beholder Overkommandoen over det 1ste Divisionsdistrikt og afgiver først den immediate Kommando af 1ste Divisionsdistrikt, naar General Prins Frederik af Hessen ankommer. Inspektionen beholder De fremdeles over Tropperne, og Forslagene gaa igjennem Dem <sup>2</sup>.

16\*

s. 124 Indmarchen fra det Nordenfjældske kunde have været udsat, indtil Attaken søndenfjælds var sket. Jeg er ej uden Uro, forinden jeg véd, hvorledes det er afløben.

s. 125 Imidlertid, jeg frygter mindre et Angreb af de Svenske nordenfjælds, end at den indmarcherende Kolonne kunde afskæres, naar den ej er souteneret efter den lagte Plan.

Min Ordre af 14de Juli derimod finder jeg ingen Vanskelighed ved at udføre; thi hvad er det uheldigste, der kan ske? Det nemlig, at Passagen ved Åmål og Wenersborg forceres, og da haves den lige Vej hen paa selve det Korps, som alt maatte have besat Gothenborg og kan gaa lige til Norge. Gøtaelven er i Sandhed ej let at passere; jeg kjender den; og dertil hører ej almindelige Midler for at passere samme. General Prins Frederik faar samme Instruktioner, som De haver; det videre haver De at tillægge ham Befaling om.

Fra Donauen have vi de vigtige Efterretninger, at Napoleon har slaaet Erkehertug Carl, og at Vaabenstilstand er sluttet. Erkehertugen er ved Brünn, og Napoleon har besat den sydligste Del af Mähren.

Den engelske Expedition høres intet om. Den skal, omendskjønt Rygterne vidste den alt ved Helgoland, ej endnu efter mine Efterretninger have forladt England den 13de Juli. Om den gaar til Weseren eller til Holland, Vliessingen eller Portugal, vil Tiden lære. Vigtigst for deres Interesse var det at gaa til Portugal.

Jeg har forlangt General Prins Frederik af Hessens Igjennemrejse over Sverig til Norge. Skulde dette mod Formodning ej ske, saa er jeg vis paa, at De opfylder alt, som hidindtil, og ser, at mit Ønske at befri Dem fra personlig at stride mod de Svenske ej har kunnet opfyldes, og at De da handler aldeles efter Befalingen af 14de Juli.

Endelig maa jeg gjøre Dem opmærksom paa, at dersom Russerne imod min Formodning forlade Sverig, De da udsætter Angrebet, indtil De enten kan handle paa én Gang med mig eller med Russerne, hvilket da næppe forinden Vinteren bliver muligt. Men De maa have mathematisk Vished om, at Russerne forlade Sverig, forinden De opgiver Angrebet.

Endelig tilføjes, at i det Tilfælde, at General Prins Frederik af Hessen marcherer over Grænsen ind i Sverig, staar han, saa længe Kommunikation kan haves med mig, under min immediate Kommando, hvilket derimod ej kan være Tilfældet, i Fald denne Kommunikation ej kan finde Sted; thi i dette sidste Tilfælde rapporterer han til Deres s. 126 Durchlauchtighed, som da fører som sædvanlig Correspondancen med mig.

Deres altid hengivne  
Frederik R.

s. 126

*Fra Kongen til Kaas.*

*Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 25de Juli 1809 <sup>1</sup>.*

Min kjære Kaas! De bedømmer alt aldeles efter min Maade at bedømme Sagen paa. Dersom det lykkes mig at give de Svenske en Kontralektion, da skal jeg inderlig glæde mig derover for mit kjære Fædreland. Jeg haver udnævnt Prins Christian August til Statholder i Norge og til Feltmarskalk, ansat min Svoger, General Prins Frederik af Hessen, til Kommandant over den norske Armés 1ste Divisionsdistrikt, alt under Prins Christian August. Derved vindes: 1) at han ej kan antage det gjorte Tilbud, for det andet: hans Følelse ej at handle mod Mænd, som ere saa aldeles for ham og vilde have ham i deres Midte, [skaanes].

Sig mig dog, hvad Stemningen er i Byerne. Er det sandt, at Kjøbmændene ønske at forenes med Sverig, uanset om Norge blev forenet med Danmark. Nationen kan ej mene, langt mindre ønske det, men, hvad Byerne sige, er ej Folkets Stemme, naar disse ej misledes af Kjøbmandsstanden. Endnu maa jeg tilføje, at Russernes Tilbage-marche fra Sverig eller fysisk Umulighed ere de eneste Bevæggrunde, der kunde afholde Angrebet imod Sverig fra norsk Side.

Deres altid hengivne  
Frederik R.

s. 126

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 21de Juli 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Fra General Krogh er indløben vedlagte Melding<sup>2</sup> i det samme, jeg erholdt Deres Kongelige Majestæts Befaling til ham af 14de d. M., s. 127 som blev ham tilsendt tillige med det vedlagte Svar. Min faste Beslutning er, at [vi] maa og bør vove alt, naar Russerne rykke saa langt med Magt frem, at man kan forene sig med dem. Da vil Sagen inden kort Tid være afgjort, altsaa mulig. I andet Fald, hvilket desværre er det sandsynligste, tror jeg at være pligtig til at oppebie Deres Kongelige Majestæts Resolution paa denne Rapport, som bestyrker de i mit foregaaende anførte Grunde.

1) Efterretninger fra Rejsende, som har i disse Dage læst Breve fra Stockholm i Gothenborg, er, at Russerne, afskaarne ved de engelske Krydsere, havde trukket dem tilbage fra Umeå af Mangel paa Subsistance, at de imidlertid havde en overlegen Flotille af 250 Fartøjer i Bottniske Viken, at de frygtede for, at Russerne vilde benytte det første stille Vejr for at angribe de Engelske; men at den svenske Flotille var over 100 Fartøjer, at Stedingk havde erholdt Pas, hvilket stemmer med en anden Ytring af den ommeldte Oberstlieutenant Skøldebrand til General Staffeldt, at de vilde gjøre Fred med Rusland, til hvilken Pris det end maatte være, at Napoleon havde erklæret sig meget venskabelig, saa at alle svenske Skibe fandt Beskyttelse i de af Frankrig besatte Havne, m. m. Om Russerne nu kan fortsætte deres Operationer, er næppe at forvente og endnu mindre ved den i deres Armé herskende Indolence, Uvidenhed og Ulydighed, som hengaar ustraffet. Kornet var overmaade dyrt og sjældent i Gothenborg, en Tønde Rug gjaldt 18 à 19 Rigsdaler af vore Penge. Den engelske Expedition skulde være afgaaet til Weseren. Videre Efterretninger haves ingen.

2) Af vedfølgende Fortegnelse 1) vil Deres Kongelige Majestæt erfare Magasinernes Tilstand; det, som behøves for Armeen, er anført 2). Heraf vil erfares, at ved Enden af næste Maaned alt er udtørnt. Det samme er Tilfældet med Flotillen, som ikkun er forsynet nogle s. 128 Uger længere. Byerne maa gives det anførte, naar Indvaanerne ej skal dø af Sult. I flere Bygder spises nu ikkun Bark; Stillingen er sandelig fortvivlende.

3) Maa jeg allerunderdanigst referere mig til de i min Melding af 15de Juli anførte Grunde, som jeg ansøger om at blive gennemgaaet, og altsaa ej her igjentager. Jeg igjentager, at jeg skal vove alt, naar jeg erfarer, at Russerne ere rykkede frem. Forinden holder jeg det for saa vanskeligt, ja nær umuligt, som i Hensigten til Følgerne voveligt, thi: 1) Af ovenmeldte ses, at der er ingen Overflødighed af Korn i Gothenborg, ja i hele Sverig. Da ikkun faa Tropper staa der i Egnen, saa vil og maa ved den lette Vandtransport den største Del af de dér etableret værende kongelige Magasiner være anvendt til at supplere dem for deres i Vesterbotten og ved Stockholm staaende Armé. Der findes altsaa i Gothenborg vel Kolonialvarer i Mængde, men sandsynlig lidet eller intet, som kan tjene til Subsistance for Tropperne. De engelske Skibe vilde vel have bortfjærnet sig, forinden vi ankomme. Grænseprovinserne, hvori den fjendtlige Armé saa længe har staaet, ere udsugede og i samme Stilling som Norge. Vandtransporterne ere for os ved de mange indløbende Fjorde og Fjendens Overmagt paa Søen saa vanskelig, og det om saa mere, da vi ved regulær Belejring af Mangel paa Midler næppe erholde Marstrand og Elfsborg. 2) Naar Rekvisitionssystemet end, som da nødvendig, maa anvendes, saa kan det forinden Høstens Ende ej love noget Resultat, og det vilde, Deres Kongelige Majestæt tilgiver min Frimodighed, ved det ommeldte Andrag forøge den almindelige Forbitrelse, og Haabet, som er saa vigtig, at erholde et Parti for Fædrelandet i Sverig, aldeles bortfalde, saa længe jeg staa i Spidsen for det indrykkede Armékorps. 3) Naar end alle de i min forrige Melding anførte Vanskeligheder, uden at tage Hensyn paa mere end nuværende Øjeblik, bortfjærnes, da maa efter det forømmeldte Muligheden om at erholde os i den ommeldte Station aldeles dependere af tilvejebringende Subsistance. Vores Forraad vil imidlertid være optæret, og vi, ved at være nødt til at trække os tilbage, ej finde mindste Ressource, forsikret, at de Svenske vil søge at hævne sig, saa snart de hertil finder Anledning, i det samme Øjeblik, hvor vi af aldeles Mangel vilde se os nødt til at opløse Armeen, som vi ej kunde føde. End mere fortvivlende vilde denne Stilling blive, naar vi 4) ved fjendtlig Overmagt hertil blive nødt, hvilket ej er umuligt, da den største Del af den svenske Armé, Reserven, staa ved Stockholm. To Planer kan Fjenden i saa Fald efter min ringe Formening have, nemlig enten den, at trænge frem mod Trondhjem (Deres Kongelige Majestæt kjender de derværende Troppers Styrke og Manglen paa Reserve), eller den at afskære os vores Retræte ved at falde med deres hele Magt paa Staffeldt for at vinde Carlstad og Åmål. I det første Tilfælde blev da ingen anden Vej, end, coûte que coûte, at marchere lige til Stockholm ved forud at have sendt et lidet Korps mod Røros. I

det andet er vi nødt at trække os tilbage for at angribe dem. De Forraad, vi finde forinden Høsten, er, som ommeldt, langt fra ej tilstrækkelig. Saaledes vilde s. 129vi altsaa være nødt til at trække os tilbage til vores Grænse, hvor vi ej finde Ressourcer, men et ved Modgang og Mangel da nedslaaet Folk, hvor det, naar vi endog ødelægge vores egne Provinser, ej bliver muligt at tilvejebringe Subsistancen. Naar Deres Kongelige Majestæt allernaadigst tager Hensyn paa, at vi var epuiserede, at Fjenden derimod ved hans Overmagt paa Søen og Trolhættekanalen inden faa Uger vil kunne fylde sine Magasiner og altsaa afhjælpe Manglen, da vil De selv allernaadigst indsé, at der intet vilde blive tilovers uden Negociation, og at denne vilde og maatte blive en Kapitulation lignende, da han, yderst opirret, vilde søge at hævne sig. Efter disse Forudsætninger, grundet paa den sikre Formodning, at det bliver gjort umuligt for Russerne at agere offensiv i denne Sommer, at det bliver umulig for Deres Kongelige Majestæt at sætte et tilstrækkeligt Korps over til vores Soutien, at vi altsaa var aldeles isoleret, kan jeg ej holde for andet, end at alt vilde være sat paa Spil, uden at andet herved vindes end nogle Kolonialvarer og nogle Munderingssorter, hvis Transport endda paa oven anførte Grunde vilde finde store, om ej umuligt overvindende, Vanskeligheder. 5) Naar det endda bliver muligt at erholde os den ommeldte Station, da er det umuligt efter vores Styrke at besætte alle, men fornemmelig Gothenborg, beliggende Havne, altsaa at berøve Englænderne alle deres Tilflugtssteder. 6) Deres Kongelige Majestæts Formening kan det sikkert ikke være, at svensk privat Ejendom og fornemmelig i Provinser, som underkastes Deres Kongelige Majestæts Scepter, sættes under Requisition. Og herved er jeg pligtig 7) allerunderdanigst at gjøre Deres Kongelige Majestæt opmærksom paa den af denne Operation, i Fald af uheldigt Tilfælde, følgende skadelige Stemning. Havde det under min Kommando staaende Corps d'armée Tropper at kæmpe med, da vilde deres Tapperhed oplive Nationens Mod og formindske det ufordelagtige Indtryk hos Fjenden, men da vi foruden betydelig Modstand vil erholde Gothenborg, for at bemægtige os de fjendtlige Beholdninger, vil, naar vi nødes til at gaa tilbage, men fornemmelig, naar vi nødes til at rekvirere til vores Subsistance, dette efterlade en Grund til Forbitrelse og Had hos en Nation, som vi bør vinde, da vi vil forene dem under Deres Kongelige Majestæts Scepter. Denne uheldige Retræte vil berøve den norske Armé dens Mod, dens fordelagtige Stemning og dens Anfører sammes og en Nations Tillid, som da, lidende ved det gyseligste Onde, Hungersnød, ser det end mere forøget ved fjendtlig Indfald og Underkuelse.

Naar jeg forestiller Deres Kongelige Majestæt disse Grunde, tror jeg at burde igjentage Forsikringen, at jeg hverken ønsker eller attraar den svenske Krone, uden at Deres Kongelige Majestæts og mit Fædrelands Interesse dertil opfordrede mig, at intet Offer er mig for dyrt til dette Øjemed, men at jeg herved ogsaa maatte ansé mig som et sikkert Offer i Sagernes nuværende Stilling. Efter Magasinernes nuværende Beholdning maa imidlertid tages en rask Beslutning, i Fald Russerne ej rykke frem forinden; thi da bør alting voves, og jeg vover at foreslaa, 1) om enten en Vaabenstilstand paa nogle Maaneder kan s. 130afsluttes, da Russerne, om tilbagedrevne, temmelig sikker ej kan rykke frem forinden Vinteren, eller 2) i Fald politiske Konjunkturer desuagtet skulde nøde Deres Kongelige Majestæt at lade det norske Korps rykke ind, om Deres Kongelige Majestæt da allernaadigst vilde tillade mig at holde mig tilbage for Sygdom og ansætte en anden General, som let vil kunde ersætte mine faa Talenter, at anføre samme. Min fornemste Hensigt ved at vove dette Forslag er denne: i uheldig Tilfælde, ved den for mig fordelagtige Stemning og den Tillid, Nationen og Armeen beviser mig, at kunne virke som tro Undersaat og den Hengivenhed, jeg skylder og føler for Deres Kongelige Majestæt med et taknemmelig og tro Hjærte for Deres Kongelige Majestæts Interesse og Fædrelandets Redning, — en Stemning, som aldeles vilde og maatte tabe sig, naar jeg havde været Anfører ved det ommeldte Tog. De Svenskes og muligen flere privates Plan kan det være at bortfjerne en Mand, som staar deres ærgjerrige Projecter i Vejen. Det er paa denne Grund, at Deres Kongelige Majestæt vil end mere undskylde den Frimodighed, hvortil de Pligter, jeg skylder Fædrelandet, og den Ærefrygt og Taknemmelighed jeg føler for Deres Kongelige Majestæt, og som jeg skal bevise indtil mit sidste Aandedræt, opfordrer mig.

17

Jeg er overbevist at fortjene Deres Kongelige Majestæts Tillid saa fuldt, som nogen anden af Deres Undersaatte. Dette er den eneste Belønning, som jeg attraar for mine svage Bestræbelser, som sikrer mig, at alt, hvad som kunde kaste mindste Tvivl paa mig, bliver mig tilladt at forklare. Men denne Stilling holder jeg ikke længe ud ved de jævnlige erholdende Meldinger af en total Mangel, ved Uvished om sammes Afhjælp i Tide, ved den mørke, ja fortvivlende Udsigt i Fremtiden, da alle Ressourcer [ere] epuiserede. Sindsbevægelse røver mig mine fysiske Kræfter. Jeg skal stræbe, saa længe jeg kan, og dø, som jeg har levet, opofret til Deres Kongelige Majestæts og Fædrelandets Tjeneste.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til Slesvig Holsten.

s. 130

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 28de Juli 1809 <sup>1</sup>.*

Deres Rapport af 21de Juli haver jeg rigtig modtaget. Det er unægteligt, at Beholdningerne ej ere store,

men naar man har Hensyn s. 131paa, at Juli og Avgust Maaneder næsten altid maa være de vanskeligste, og desuden tages Hensyn paa de gjorte Foranstaltninger til Norges Providering, tror jeg, at man kan berolige sig for Mangel. Disse Foranstaltninger ere følgende:

Regeringskommissionen er avtoriseret at udstede Lejdebrevne for nevtrale Skibe; jeg selv bar udstedt Lejdebrevne. Korn er indkjøbt saa vel i Østersøen som [i] Archangel. Kjøbmændene ere under Haanden tilladt at overlade deres Skibe til Fremmede, hvorved Farten fortsættes, etc. etc. Desuden ligger betydelige Forraad i Jylland færdig til Udskeibning, saa snart man ved Hjælp af mørke Nætter kan begynde Farten til Norge. End videre bruges nevtrale Skibe og hjemmehørende norske Skibe til at proviantere Norge, hvilket sidste dog maa hjælpe, omendskjønt særdeles norske Skibe ej kan ventes at komme alle til Norge igjen. Jeg beklager meget den skete Marche til Jemteland, som, uden at den souteneres, eller at Indmarchen var sket fra det Søndenfjældske, aldrig var nyttig eller hensigtssvarende.

Indmarchen til Sverig er, som jeg alt saa ofte haver igjentaaget, fornøden, naar enten Russerne ej aldeles forlade Sverig eller [ej] fysiske Umuligheder indtræffe.

En Sag tror jeg endnu at burde bemærke, nemlig: Dersom den engelske Expedition, hvorom endnu intet vides, end at den præpareres og skulde være færdig den 15de Juli, virkelig skulde være bestemt til at angribe Sjælland, saa haaber jeg at kunne med mine Tropper maale mig med de Engelske. Skulde derimod de Svenske forene sig med dem, hvad vilde da Kampen ikke blive forskjellig, omendskjønt de dog skulde finde den kjækkeste Modstand? Disse Bemærkninger tror jeg dog at burde gjøre Dem som ej uvigtige, for at føle Nødvendigheden af et Angreb imod de Svenske fra norsk Side.

Generalmajor Tawast, som fører Kommandoen i Skaane, har paa mit Forlangende, om General Prins Frederik af Hessen kunde rejse igjennem Sverig til Norge, svaret, at han strax ved Modtagelsen af Brevet havde tilmeldt det sin Konge for at faa de fornødne Forholdsregler,

Deres hengivne  
Frederik R.

s. 131

*Fra Kaas til Kongen.  
Christiania, den 21de Juli 1809.*

Allernaadigste Konge.

Prinsen er ikke at bevæge til at rykke ind i Sverig. Hans Grunde overtjede mig ikke, og mine virke ikke paa ham. Han øjner Vanskeligheder s. 132og Farer, som jeg ikke finder; men jeg tror derimod, at meget taler for denne Marche, ikkun den sker med Raskhed og Klogskab. Gothenborg tilbyder flere Ressourcer til at afhjælpe vor Mangel, end man venter.

17\*

Jeg har til det sidste Øjeblik for Kurerens Afgang haabet at kunne bringe Prinsen paa andre Tanker og derfor udsat min allerunderdanigste Skrivelse til Deres Kongelige Majestæt. Prinsens Grunde erfarer Deres Kongelige Majestæt af hans Depeche. Mine Modgrunde tillader Tiden mig nu ikke at anføre; men da jeg har meddelt Prinsen dem skriftlig og udførligen, saa skal jeg allerunderdanigst fremsende Kopi deraf med Baron Wedel <sup>1</sup>. Jeg har saa megen Tillid til Prinsens s. 133Retskaffenhed og rigtige Omdømme, at jeg bør tro, hans Mening er den rette og sande. Deres Kongelige Majestæt har i ham en redelig s. 134og tro Tjener med den bedste Vilje. Fejler han, saa er det, fordi han uheldigvis har truffet paa et urigtigt Synspunkt. For mig er denne Prinsens Vægning højst ubehagelig; thi jeg er vant til at adlyde. Jeg kjender Deres Kongelige Majestæts Befaling og bør derfor tale et alvorligt Sprog. Det er kun Deres Majestæts Tilfredshed med s. 135mig, som har givet mig Mod og Kraft til at udholde min nuhavende Stilling.

Allerunderdanigst  
Kaas.

s. 135

*Fra Kongen til Kaas.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 28de Juli 1809 <sup>1</sup>.*

Deres Depeche af 21de Juli haver jeg rigtig modtaget. Jeg beklager meget den Frygt, Prins Christian August har for at udføre den ham befalede Marche til Sverig, hvori jeg ej kan finde Vanskeligheder. Provisioner med videre maa kunne findes før i Fjendens Land, end i vores eget. Tillagt, at Armeen er forsynet til September Maaned, da tør man haabe, at ingen Mangel mere er mulig, og at Overflod vil haves; thi først er Regeringskommissionen avtoriseret at udstede Lejdebrevne for nevtrale Skibe, for det andet haver jeg



udstedt Lejdebreve. Korn opkjøbes saa vel i de østersøiske Havne som i Archangel. Jeg haver søgt, ved at lette de danske Kjøbmænd Lejlighed at sælge deres Skibe, at befordre Farten. Store Oplag ere gjorte i Jylland, og som ligger færdige til Udslibning, saa snart Aarsens Tiden tillader det, nemlig naar de mørke Nætter indtræffe; thi før tør man næppe haabe med Kraft at proviantere Norge. De mange andre Betragtninger, som endnu fremstille sig for at paadrive dette, ere dels for at retfærdiggjøre os for vore Allierede, som alt ere meget opmærksomme paa os og vist vil beskyldte os for ej at have virket, dersom Russerne anden Gang skulde gaa tilbage, dels den vigtige Fordel for os at have virket i denne Sag, ja maaske endog have faaet nogle Provinser, som kunde tjene paa en eller anden Maade til Skadesløsholdelse enten nu eller ved mulige Negociationer.

Skulde den store engelske Expedition, som ej endnu vides, hvor hen den skal, komme til Sjællands Kyster, da haaber jeg i Spidsen af mine af Begjærlighed brændende Tropper at turde maale mig med samme. Men skulde den forene sig med de Svenske, som mulig kunde afgive Tropper med Fornødenheder til de Engelske, da bliver Kampen ej lige, men Sejr eller Død vil da være vores Løsen. Hvem jeg da haver at takke for denne Kamp, er ej vanskeligt at gætte. Alt dette er Følgerne af de falske Anskuelser, der haver været, hvis Bevæggrund jeg ej hverken vil eller bør for Statens Vel undersøge. Jeg er overbevist om Deres Venkab for mig personlig, om Deres Klogskab i at handle og om Deres inderlige Fædrelandskjærlighed. Jeg haaber nu at have hævet alle Vanskeligheder. Jeg haaber, at s. 136 De vil hjælpe i alt, hvad det er muligt, og bidrage til den Harmoni, der bør være imellem Prins Christian August og min Svoger Prins Frederik af Hessen. Jeg har ogsaa Grund til at haabe det; thi først har Prins Christian August ønsket en General til Norge, da han ej skjætter om at anføre Tropperne, hvilket han selv er saa god at berette mig; for det andet er Prins Frederik af Hessen saa vel Ven af mig som [af] Prins Christian August, og denne har endog for 20 Aar siden vist sig som Ven af min Svoger.

Deres altid meget hengivne  
Frederik R.

s. 136

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 24de Juli 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Etter at det sidst ommeldte Svar var givet, meldte sig Oberst Grev Mørner som Kurér med den i Afskrift vedlagte Skrivelse af Hans svenske Majestæt <sup>1</sup>. Uagtet jeg til Deres Majestæt alt har indmeldt min Formening om den hele Stilling, har jeg dog troet at burde oppebie Deres Majestæts Resolution, forinden jeg kunde afgive et afgjørende Svar. Jeg har altsaa tilladt Grev Mørner paa en otte Dages Tid at rejse til Skien, hvor han som Fange har Bekjendtskab, og dér at oppebie min videre Bestemmelse, da jeg tør haabe inden den Tid at erholde Deres Majestæts allernaadigste Resolution.

Vedlagte Melding fra General Krogh <sup>2</sup> overrækker jeg Deres Kongelige Majestæt med blødende Hjærte. Jeg lader Regeringskommissionen samle. Sammes Forestilling vil sandsynlig indsendes tillige.

Mindre foruroligende er følgende Efterretninger fra Sverig, og fordi de komme der fra, og som jeg erholdt i Anledning af, at jeg for at erholde sikre Efterretninger havde benyttet nogle fra private Folk indkomne Breve for at sende en Parlemæntær alt 8 à 10 Dage, forinden jeg havde erholdt Statsraad Adlersparres sidst ommeldte Skrivelse. Staffeldt havde medgivet et intetsigende Kompliment[brev]. Disse ere: 1) at den vestre Armé er paa Tilbagemarche til Edda, at alt dette Korps er temmelig lig vores Styrke, 2) at den sidste store Expedition var bestemt til Sjælland, hvor de, uagtet overmægtig, sikkert godt vil blive modtaget.

Maatte Deres Kongelige Majestæt altid være forsikret, at intet kan udlette den Taknæmmelighed, jeg skylder Dem, at i min s. 137 Alder og ved mit Temperament Forfængelighed og Æresyge ej er min Skjødesynd, at mit eneste Ønske, det eneste, jeg ofrer alt, er at hævde min Karakter, da vil min Fremgang aldrig miskjendes, og Deres Kongelige Majestæt hos mig endog finde en Undtagelse, for saa vidt de fleste lade sig lede ved Egoisme. Jeg tør med Overbevisning forsikre dette, jeg tør vove at ytre dette for en Konge, som selv ofrer sig for Fædrenelandet, som elsker sit Folk, som agter og beskytter sine tro Embedsmænd, og naar han har Prøver paa deres gode Vilje, Iver og Troskab, ej ved enkelte Menneskers Indflydelse lader sig bevæge til Mistillid. Da vores nuværende Stilling udfordrer Deres Majestæts hastigst mulige Resolution, forsikret, at Deres Kongelige Majestæts Allierede ere underrettede om Norges Trang, at disse kan bedømme dets Kræfter, have vi anmodet Præsident Kaas at indhente Deres Kongelige Majestæts Resolution personlig. Han rejser i Morgen, og skal ham medgives en mere detailleret Beretning efter de Grundsætninger, hvorom vi i Kommissionen ere overenskomne. At alle Ressourcer ere stoppede, har tillige med Øjeblikkets Trang foranlediget os at vove dette Skridt, anseende det for en hellig Pligt at give Deres Kongelige Majestæt en nøjagtig Underretning om Landets kritiske, ja fortvivlende Stilling.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til Holsten.

s. 137

*Fra Kaas til Kongen.  
Christiania, den 24de Juli 1809.*

Allernaadigste Konge.

Norges Stilling bliver hver Dag mere og mere betænkelig. Det er nødvendigt, at Deres Kongelige Majestæt erholder snart en sand og nøjagtig Skildring deraf, og da jeg tror at kunne nogenlunde opfylde dette vigtige Ærende, saa har jeg ikke taget i Betænkning at efterkomme Hans Durchlaughtighed Prins Christian af Augustenborgs og den kongelige interimistiske Regeringskommissions Anmodning, at rejse til Kjøbenhavn for allerunderdanigst at forestille samme og indhente Deres Majestæts allerhøjeste Befalinger.

Jeg opnaar derved mit kjæreste, mit højeste Ønske paa denne Tid, det at erholde en allernaadigst Samtale med Deres Majestæt, og skulde jeg fejle ved at foretage denne Rejse uden Deres Majestæts allerhøjeste Tilladelse, saa tør jeg dog vente af Deres Majestæts Mildhed og Naade at finde Tilgivelse derfor i Betragtning af mine Hensigter, som ikke ere eller nogen Tid kunde være andre, end de af alle Kræfter at befordre alt, hvad som efter min ringe Skjønsmhed kan fremme Deres Majestæts Vilje og mit Fædrelands Vel.

18

s. 138 Ved denne Overbevisning tiltræder jeg da rolig min Rejse i Morgen Eftermiddag den 25de Juli og haaber at kunne allerunderdanigst fremstille mig for Deres Majestæt om Lørdagen den 29de Juli.

Allerunderdanigst  
Kaas.

s. 138

*Fra Regeringskommissionen til Kongen.  
Christiania, den 25de Juli 1809.*

Til Kongen.

Alt ofte har det været en tung Pligt for os at saare Deres Majestæts landsfaderlige Følelser med allerunderdanigste Forestillinger om den Nød, som siden Krigens Begyndelse har trykket det norske Folk, og om de Ulykker, som dagligen haver truet at ville knuse det.

Men aldrig har en mere bydende Nødvendighed aftvunget os disse Forestillinger end nu, da Kornmangel hersker i næsten alle Norges Distrikter, da Hungersnød alt har indfundet sig i nogle, da Magasinernes Tilstand gjør klækkelig Hjælp umulig, da Armeen meget snart maa opløses af Mangel paa Levnedsmidler, da en afgjort Misvæxt berøver alt Haab om den Undsætning, som en god Høst kunde skaffe, da Englænderne gjøre betydelig Tilførsel fra Archangel til Trondhjem og Bergen umulig, da den fjendtlige Blokade paa de sydligte Kyster er strængere end nogen Sinde.

Alle disse ulykkelige sammenstødende Omstændigheder, tillagte de ødelæggende Følger, som Krig, Dyrtid, de vigtigste Næringskilders Tilstopning og Pengevæsenets Forfald medføre (hvis Skildring vi ej ansé for passende at igjentage), gjøre Norges Forfatning saa fortvivlet, at vi ej kunne andet end være af den allerunderdanigste Formening, at et bestemt og raskt Skridt maa ufortøvet gjøres for at redde Deres Majestæts norske Rige.

Det eneste Skridt, hvorved Norge endnu kan reddes, er efter vor bestemte Overbevisning en Vaabenstilstand til Lands og til Vands, forenet med saa fri Handel som muligt. Uden at dette Skridt uopholdeligen iværksættes, indsé vi ikke, at vi med den bedste Vilje og den største Iver kunne virke noget til Norges Redning; thi naar Hungersnød, Elendighed og Fortvivlelse, som ikke kunne afværges, dersom nærværende Stilling skal vedvare, tage Overhaand, formaa Lovene kuns lidet endog hos det bedste og troeste af alle Folk.

Jeg, Præsident Kaas, som har den Lykke personligen at overlevere Deres Majestæt denne allerunderdanigste Forestilling, vil mundtligen meddele de Oplysninger, hvormed vi ej vove her at trætte Deres Majestæt.

I den kongelige interimistiske Regeringskommission for Norge.

Allerunderdanigst  
Christian,  
Prins til S. Holsten.

Kaas. Rosenkrantz. Wedel Jarlsberg.

*Fra Kaas til Kongen.  
Kjøbenhavn, den 31te Juli 1809.*

Adskillige sammenstødende Omstændigheder og Tildragelser, hvilke fulgte saare hastig paa hinanden og forekom mig at staa i nøje Forbindelse med hinanden, gjorde Norges Stilling i mine Tanker meget betænkelig og hurtige Beslutninger nødvendige. Det er muligt, at jeg har ansét alt igjennem et Forstørrelsesglas og betragtet Faren større og mere overhængende, end den virkelig er; men jeg haaber, at Deres Majestæt vil allernaadigst tilgive mig, da Aarsagen alene maa tilskrives min ubegrænsede Hengivenhed for Deres Majestæts allerhøjeste Person, som leder ethvert af mine Skridt og ofte kunde give dem Skin af Ubesindighed, fordi jeg ikke kan dømmе rigtig om vore politiske Forhold af Mangel paa Kundskab derom, og fordi min indskrænkede Stilling sætter snævre Grænser for min Virksomhed dér, hvor mine Meninger ere afvigende fra de Øverstbefalendes.

Da mit Hoved i dette Øjeblik er opfyldt med saa mange Ideer som vanskeligere ordnes og frembringes under en Samtale, saa vilde Deres Majestæt allernaadigst tillade mig skriftlig at fremsætte dem i al Korthed. Deres Majestæt bliver derved i Stand til at forelægge mig Spørgsmaal til nærmere Oplysning, og saaledes haaber jeg allerunderdanigst at kunne opfylde det vigtige Kald, som jeg ved min Rejse har foresat mig, det nemlig: at meddele Deres Majestæt en allerunderdanigst Skildring af Norges Forfatning og af de Farer, som muligens true det.

Norges Stilling bliver, i mine Tanker, betænkelig:

Imo, ved den Mangel, som dér hersker af alt, som udfordres til Livets Ophold. Af de Beregninger, som Deres Majestæt allernaadigst har modtaget fra Prinsen af Augustenborg, vil det være klart, at Armeen ikke kan holdes samlet længer end til Avgust Maanedes Udgang. Da ere Magasinerne udtømmede, og de fleste af Kirkesognene har man til denne Tid og maa endnu fremdeles indtil Høsten sparsommeligen understøtte med Levnedsmidler, saasom lidet Korn og tør Fisk. Høsten, som syntes at love saa meget, er næsten ødelagt, paa mange Steder faar Bonden næppe sit Sædekorn tilbage, formedelst en vedvarende brændende Hede fra 20 til 24 Grader, som i fire Uger uden mindste Afvexling med Regn har opbrændt alt paa Marken. Den Ressource af Udskrivning, som kom Armeen til Nytte i forrige Aars Høst- og Vinter-Maaneder, bortfalder aldeles, og derimod maa Bonden nu understøttes. Men foruden Korn, denne Livets første Nødvendighed, savnes endnu tvende for Norge lige vigtige, nemlig Klædevarer og Salt. Den norske Bonde lever meget af tørret Fisk, som er fed, og af sur Mælk. Skal denne Føde ikke blive dræbende for ham, maa den forbedres ved Salt og ved Brændevin. Denne sidste Artikel bliver derfor næsten lige saa nødvendig, som s. 140 Saltet. Til denne Tid har man beroliget sig ved Haabet om Tilførsel og om en god Høst. Dette Haab forsvinder daglig mere og mere, og de sidste Efterretninger fra Trondhjem, angaaende Handelen med Archangel, har frembragt næsten en terreur panique overalt, fordi hermed forbindes

18\*

2do, de engelske Anstrængelser for at afskære Norge al Forbindelse med Danmark. Saaledes er det berettet fra Jylland, fra Lieutenant Henne i Fladstrand, samt fra flere Steder, at Manø er tagen, og at Fanø trues. At disse Begivenheder, at de Engelskes særdeles Opmærksomhed nu henvendes paa Norge, just indtræffer paa denne Tid, da

3tio, Sverigs Magthavere søge at paralisere den kommanderende General i Norge og i det samme lade Tropper marchere mod Grænsen, udbrede Rygter, som forurolige Nordmændene m. m., derimod flattere stedse Norge og, hvor de kunne, endog i Kongen af Sverigs Taler, tale haant og bittert om Danmark.

Dette alt forekommer mig at indigitere en fast Plan, at bringe Norge til det yderste, for da at kunne fremstaa med væbnet Haand, tilbyde Hjælp eller Ødelæggelse og saaledes opnaa, hvad de ville, Norges Sønderrivelse fra Danmark og Forbindelse med Sverig under engelsk Garanti. At saadanne Forestillinger forurolige mig, at de beskæftige mig Nat og Dag, det vil Deres Majestæt allernaadigst indse. Den Tanke, at foretage et saa vigtigt Skridt som det at forlade min Post uden Deres Majestæts allerhøjeste Tilladelse, faldt mig dog ikke ind, før jeg blev kaldet til en ekstraordinær Forsamling af Regeringskommissionen i Anledning af Grev Mørners Sendelse og af de senere fra Trondhjem indløbne Efterretninger. Prinsens temmelig bestemte Ytring, ikke at kunne for sin Person føre nogen offensiv Krig mod Sverig, ikke at kunne benytte det almindelige Rekvisitionssystem i dette Land for at afhjælpe den Armés Trang, hvormed han skulde marchere, hans Gjendrivelse af alle de Grunde, jeg i min Forestilling til ham havde anført, det Medhold, han fandt hos Regeringskommissionens øvrige Lemmer, min aldeles isolerede Stilling herved, samt endelig det énstemmige Forslag at ville anholde hos Deres Majestæt om Tilladelse at afslutte en Vaabenstilstand, først med Sverig og dernæst, om muligt, med England ved svensk Mediation — Foretagender, som jeg paa ingen Maade kunde inklade mig i, og som jeg af al Kraft modsatte mig —; dette alt indskød mig den Idé at ville selv rejse og foredrage Deres Majestæt allerunderdanigst Norges og vor Forfatning, og da mit Forslag blev med Enthusiasme modtaget, faldt ogsaa alle videre Betænkeligheder bort.

Min Beslutning blev endnu fastere ved at eftertænke alle de Rygter, som bleve satte i Omløb i Norge, og som alle kom paa indirekte Veje fra Sverig.

Derved skildredes dette Riges Forfatning som meget glimrende: de Engelskes Sejr over Russerne i den botteniske Bugt, hvorved de havde afskaaret dem al Kommunikation søværts med Finland, borttaget s. 141 Transporterne af alle Nødvendigheder for det Korps, som stod ved Umeå, tvunget Russerne til at trække sig tilbage og sikret Stockholm i det mindste til Februari og Martii Maaned næste Aar, — de svenske Troppers Marche til Norges Grænsen m. m.

Prinsen af Augustenborg satte ikke alene megen Tillid til disse Rygter, som for ham bleve bekræftede dels ved hans Spioner, dels ved Skældebrand og Mørner, samt ved Adlersparres Skrivelser, men han føler sig ogsaa overbevist om, at den svenske Regering handler i alle Dele overensstemmende med Kejser Napoleons Ønsker og Vilje samt understøttes af ham, noget, som Adlersparre ligeledes har vidst at gjøre ham troværdigt.

Det maatte naturligvis være mig magtpaaliggende, selv i Sverig at erkyndige mig om, hvorledes man der tænkte om dette alt samt om Prinsens Valg til Tronfølger, og da jeg haabede ved mine Bekjendtskaber der at opdage noget, fik Rejsen endnu mere Interesse for mig. I Sverig gaar de samme Rygter, og der finde de mere og mindre Troværdighed, alt som de Personer, med hvilke man taler, er for eller imod det herskende Parti. Prinsens Valg finder ikke Nationens Bifald i det hele, og endnu mindre billiger man Tiden, paa hvilken det er sket; der synes at være flest Stemmer for Gustav Adolphs Søn, den nærværende Kronprins; imidlertid taler man temmelig uforbeholden om Adlersparres Plan at bemægtige sig Norge, som Hovedmotivet for alt, hvad der er sket til denne Tid. Man søger enten at tilbageerobre Finland ved Norge, eller i dette Rige at faa Erstatning for sit Tab.

Planen er lagt med Klogskab; Midlerne til Udførelsen maa ikke betragtes som ubetydelige, formedelst Norges nærværende Forfatning og Russernes ubegribelige Indolence. Gud give, at jeg maatte fejle i min Anskuelse af Tingene, men jeg kan ikke andet end være bekymret for Norge, og jeg frygter for, at de Svenske ved deres altfor bekjendte Træskhed have endnu flere, hidtil ubekjendte, Midler, at sætte i Bevægelse.

Det er upaatvivleligt, at Sverig handler aldeles i Forening med England og venter der fra sin Redning og sin Opkomst, og lige saa upaatvivleligt er det, at England opbyder meget af sine Kræfter for at understøtte dette Land. Jeg har megen Grund til at tro, at Expeditionen mod Kola og Archangel er et Værk af de Svenske, som ikke kunde være uvidende om de store Anstrængelser, der ere gjorte af Deres Majestæt for at skaffe Norge Tilførsel der fra, den engelske Admirals Brev til Konsul Smith i Gothenborg bestyrkede denne min Pormening — i det han kalder denne Expedition: vor partikulære Expedition til Kola og Archangel —; thi det vidner om, at den ikke var befalet af den engelske Regering.

Var Prinsen marcheret for 4 Uger til Gothenborg, som jeg ønskede og tilraadede, da var vor Stilling i mine Tanker langt fordelagtigere. Vi havde haft Korn, vi havde sparet vore egne Beholdninger. Vi havde haft Klæder for Armeen, Penge og alle de Forraad, enten in natura eller i Valuta, som de Engelske have opdynget s. 142 paa dette Sted, og som langt fra ikke indskrænker sig til blotte Kolonialvarer, thi en Kommerceraad Bjørnberg, den rigeste Particulier i Sverig og den største Kornhandler i Norden, sagde til mig i Gothenborg: „De skal faa hos mig saa meget Korn, som De vil have, naar De vil skaffe mig Kongen af Sverigs Tilladelse at udføre det, hvilket nu er aldeles forbudt“.

Nu er Øjeblikket tabt, nu vindes det ikke mere tilbage.

Jeg vedlægger allerunderdanigst en Skrivelse, hvoraf Deres Majestæt allernaadigst vil erfare, hvorledes andre Nationer opfylde deres Forpligtelser mod England, at Kejseren af Frankrig har tilladt Udførsel af alle franske Havne og ophævet Befalingen om Losningsattest, at alle franske Produkter, fornemmelig Korn og Vin, derved gaa til England, hvor de oplægges og under visse Betingelser igjen udføres til alle Lande; det er mig desuden bekjendt af en fransk Kjøbmand Cherchy fra Morlaix, som er kongelig dansk Konsul der paa Stedet og opholder sig i Norge for at reklamere et der anholdt Skib, som drev saadan Handel under dansk Flag, hvorfor Skipperen nu for 4 Uger siden ved Overkriminalretten er dømt til at arbejde i Fæstningen 6 Maaned.

Om denne min allerunderdanigste Skrivelse er noget flygtig og uordentlig sammensat, beder jeg allerunderdanigst, at Deres Majestæt vilde allernaadigst tilgive det, da jeg, træt af Rejsen, har anvendt en Del af Natten derpaa.

Allerunderdanigst  
Kaas.

s. 142

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 1ste Avgust 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Lieutenant Mansbach har overbragt mig Deres Majestæts Befaling af 25de f. M., hvis Indhold er for mig et trøstende Bevis paa Deres Majestæts Tillid, som jeg sikkert skal søge altid at bevise mig værdig. Denne Overbevisning og det herefter anførende lader mig imidlertid ønske og haabe, at Deres Majestæts Hensigt er, at det maa tillades, at Forretningernes Gang, saa vel i Henseende til det civile, som til det militære, maa vedblive som hidindtil, for det første fordi mine Evner, min individuelle og økonomiske Stilling ej tillader mig at overtage et Æmne, som vilde overstige mine Kræfter til Skade for Deres Majestæts Tjeneste, for det sidste burde jeg ej have fortjent en Befordring, som satte mig over en værdig Kammerat og en af Hjærtet elsket Ven. Deres Majestæt tilgiver, at jeg vover her at ytre Følelser, s. 143 som har Indflydelse paa min Sindsro; men jeg vover det, da jeg har erholdt saa mange Beviser paa Deres Majestæts ømme og landsfaderlige Tænkemaade.

Jeg frygter, at de Svenske ej vil tillade Prins Frederiks Rejse, da Tilladelsen for samme er ansøgt. Jeg har imidlertid gjort alt, for at dette her holdes hemmeligt. Hvad det andet betræffer, da har dette ej været mulig formedelst Adressen, for sildig bemærket af mig, og som altsaa alt var i Fruentimmernes Mund. Imidlertid lader jeg Sagen hengaa, og jeg haaber paa denne Maade endnu at kunne oppebie Deres Majestæts Befalinger paa mine senere og med Præsident Kaas afsendte Meldinger. Denne til Deres Majestæt opofrende Mand maa indstille Landets fortvivlede Stilling for Deres Majestæt, da han kjender den nøje, og da han nyder Tiltro. Med Længsel imødesér jeg hans Tilbagekomst. At der findes Korn i Gothenborg, er vel ingen Tvivl underkastet; men at der skulde findes saa klækkelige Magasiner, som ej med den saa lettede Vandtransport inden faa Dage kunde tømmes, derom har jeg megen Grund til at tvivle. Mit Brev til Adlersparre var Svaret paa en af ham mig under Haanden kommunikeret Meddelelse for at forekomme et offentligt Skridt, som kunde tilintetgjøre et ved andre Konjunkturer muligen for Deres Kongelige Majestæt og Fædrenelandets Interesse meget gavnligt Tilbud. Deres Kongelige Majestæt kjender mine Hensigter og min Tænkemaade. Det var altsaa intet direkte, men et konditionelt Afslag, fordi jeg, uagtet min faste Bestemmelse, hellere at falde end at svige mine Pligter, tillige troede ej at burde give et ganske bestemt Afslag, forinden jeg erholdt Deres Kongelige Majestæts Resolution, og det om saa mere, da efter min ringe Indsigt de Svenske vel ej kunde gjøre et i andet Fald saa ubesindigt Skridt foruden at være i hemmelig Ensforstaaelse med Napoleon. Dette Svar og det russiske Parti i Stockholm, Stedingk, Adlerkreutz m. fl., have imidlertid bevirket den uventede og af Kaas til Deres Majestæt indmeldte Anmarche af de svenske Tropper mod Norges Grænser. 18000 Mand opstille de ej mod os, men efter mit Skjønnende vel 8—10000. At disse angribe Norge, derpaa har jeg Grund at tvivle, naar dette ej staar i Forbindelse med den store engelske Expedition, som i dette Øjeblik bliver mig meldt at være set fra Christianssand, sejlene øster efter med 30 Linieskibe og Fregatter og 500 Transportskibe med Tropper. Skulde disse lande her, da maa jeg søge først at skaffe mig de Svenske paa en eller anden Maade fra Halsen, men dette er vel næppe Englændernes Plan for Øjeblikket, og naar de endog anløbe Gothenborg, vil de Svenske vel næppe bevæge dem til en Plan, hvorved de Engelske selv ej vinde noget. Da de ej elske at risikere meget, tvivler jeg ligeledes paa Sandheden af det sidste Opgivende, at de vare bestemte til Sjælland eller Kronstadt; men skulde Fyn ej blive et Objekt for dem? Alt det her ommeldte var af mindre Betydning og let at overvinde, naar ikkun den trykkende Mangel ej fandt Sted, naar Tilførsel fra Archangel og Jylland ej var spærret, s. 144 naar almindelig Misvæxt des værre ej var sikker, og naar Militærmagasinerne for det mindste vare forsynede til November Maanedes Udgang.

Af den vedlagte svenske Avis og de fra General Krogh indkomne Meldinger, som alle herved følge, vil Deres Majestæt indsé, at af de i Vesterbotten staaende 4000 Russere ej er at vente betydelige Fremskridt, at de paa Åland næppe ville kunde komme over, at altsaa næppe før Vinteren der fra noget vil foretages. Korpset ved Jerpen risikerede aldeles intet, naar det ej avanturerede sig for langt. Det blev nødvendigt for at erholde de sikreste og hastigste Efterretninger om Russerne. Da den nordenfjældske Grænse var blottet for en Rerserve, saa var det paa alt forhen anførte Grunde nødvendigt at erholde det i Røros staaende Korps nogenledes koncentreret. Kommunikationen imellem Jemteland og Herjedalen, dette og Dalarne, de sidste og Vermeland er formedelst Distancen og Fjældstrækningerne vanskelig, direkt Soutien umulig. Saaledes adsplittet, lider man al Risiko af Cordonsystemet. Foruden vedvarende Offensive lader sig intet udrette i Bjærgene. Dette og vores Stilling har foranlediget mig til at tro, at vi ej burde agere, forinden vi kunde række Russerne Haanden, fordi da den os aldeles tilintetgjørende Tidsspilde vilde undgaas, Operationen saaledes blive mulig. Jeg frygter ej for Korpset ved Jerpen; det vilde have [trukket] og maa trække sig tilbage. Havde Russerne i forrige Aar og nu vist Energi, da vare vi ej i denne fortvivlede Stilling. Aldrig skal mere end 12000 Mand have været imod dem, naar 30 000 stod mod Norge. Deres Kongelige Majestæt tilgiver, jeg kan umulig agte eller tro, at man kan forlade sig paa denne svage Kejser. Efter det her ommeldte indsér jeg ingen anden Redning for Norge end Vaabenstilstand. Der kan sandelig intet mere forlanges af Deres Majestæt, end Deres Kræfter formaa! Jeg imødeser over denne Gjenstand, saa vel som over det, jeg har at svare paa den svenske Konges Skrivelse, Deres Majestæts Resolution med Længsel. De Svenskes indiskrete, løgnagtige og for mig fornærmelige pourparlers kan ej gjøre Sagen meget lokkende. Ikkun én Gjenstand herved er smigrende for mig, nemlig Bondestandens Valg foruden Votering; thi ved denne Stand, som har udmærket sig paa Rigsdagen med Energi, fandt altid mindre Kabale Sted. Maatte denne Stilling, som røver mig mine Kræfter, snart forandres! Imidlertid forsikrer jeg paa min Ære, at jeg skal forblive mine Grundsætninger tro og Deres Majestæts Tillid værdig, at jeg er beredt til hvert Offer,

Fædrelandet kræver.

Med Længsel imødesér jeg Deres Kongelige Majestæts Resolution paa de her ommeldte Gjenstande.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

Nylig erholder jeg Melding om den engelske Expedition, som før ommeldt. Der tilføjes, at de holdt dem fjærnet fra Norges Kyster ved til den Ende stationerede Signalfregatter for ej at opdages. s. 145 Imidlertid høres efter 5 Dage intet om Landgang. De Svenske ere saa uforskammede at bevise mig den Ære, offentlig at bekjendtgjøre, at Foreningen imellem Norge og Sverig nu var sikker. Maatte jeg dog snart erholde nærmere Bestemmelse af Deres Majestæt.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 145

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 6te Avgust 1809 <sup>1</sup>.*

Jeg haver rigtig modtaget saa vel Deres Depecher af 24de Juli med Præsident Kaas som den af 1ste Avgust med Kureren, Kapitajn Fleischer. Forfatningen, hvori Norge befinder sig, er beklagelig, men jeg indsér ej, at der af mig kan gjøres mere, end at lette Skibsfarten ved de saakaldte Nevtrale paa Norge. Kaperfartens Afskaffelse for Tiden vil heri hjælpe bedst.

Paa Vaabenstilstandens Udvidelse kan jeg aldeles ej indlade mig. Havde den norske Armé for 4 Uger siden gjort den befalede Indmarche, havde meget været forebygget. Det gjør mig ondt, at de Svenske haver ytret sig i den Tone over Dem i deres Tidender; at De mener det redeligt for mig og Staten, det tvivler jeg aldeles ej paa. Jeg tror ogsaa, at Deres Forfremmelse bør være Dem Borgen for min personlige Mening om Dem. Det vilde næppe være mere passende at holde Deres Udnævnelse hemmelig. Det var blot fornødent, saa længe Prins Frederik af Hessen skulde rejse til Norge gennem Sverig. Nu derimod, da dette er afslaaet, saa bør enhver vide Deres Forfremmelse. Prins Frederik af Hessens Rejse, som jeg haver bestemt over Fladstrand, maa være en Hemmelighed. Jeg lader til den Ende udstrø, at et Brev, jeg haver ladet skrive til Minister Engestrøm, betræffer Prinsens Rejse til Norge.

Jeg har ladet Engestrøm tilskrive, at jeg med Forundring havde erfaret Deres Durchlaughtighed s Udnævnelse og Valg til Arving og Kronprins af Sverige, ej for saa vidt at dette Valg var faldet paa en Mand, jeg agtede, og som var mig kjær, men fordi man endnu ej havde forlangt mit Bifald til Deres Afgang og min Anerkjendelse af dette Valg, end videre, at jeg aldeles ej var imod at slutte Fred med Sverige, naar blot de af Rusland gjorde Forslag bleve opfyldte. De vil altsaa selv føle, at Freden er blot det, som jeg ansér for et passende Øjeblik for Dem at imodtage den svenske Krone. At jeg end videre hellere bør se den paa Deres Hoved end paa nogen andens, dette hverken vil eller bør jeg nægte Dem. At vi da maa s. 146 tabe Dem af Tjenesten, bliver en Selvfølge som et nødvendigt Onde for mig og min Tjeneste.

19

Saa snart Prinsen af Hessen kommer, tager han strax den befalede Kommando, alt efter de givne Instruktioner til Dem, som han punktlig følger, og maa heri ingen Forandring ske, uden min expresse Befaling.

Efter senere indkomne Efterretninger skal Stedingk være paa Rejsen til Wiborg, og man vil fra russisk Side indlede Underhandlinger. Jeg tror nu at have indledet Sagen, men hvad de Svenske sige i et Øjeblik som dette, det vil Tiden lære. Det, der er mig aldeles uforklarligt, er, at Engestrøm skriver til den herværende franske Minister om mange Ting, som han melder ham, nemlig, at hans Regering har nægtet Prins Frederiks Gjennemrejse, fortæller ham, at Stedingk skal til Finland, men nævner ej Deres Durchlaughtigheds Udnævnelse til Sverigs Tronarving. Mig er dette uforklarligt.

Om den store engelske Expedition véd jeg aldeles intet. Derimod har Kapitajn Fleischer i Gaar berettet, at Grev Ruuth junior, som kom fra London og indtraf den 27de Juli i Gothenborg, havde sagt, at den hele Expedition var bestemt til Vliessingen. I øvrigt véd jeg intet mere at tilføje de Dem alt givne Instruktioner.

Deres hengivne  
Frederik R.

s. 146

*Fra Kongen til Regeringskommissionen.*

Carl Theodor Sørensen, 1824-1914, *Frederik den Sjettes fortrolige Brevvexling med Norge i Aaret 1809,*

*Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 6te Avgust 1809.*

Vi have ved Kancellipræsident Kaas modtaget Vor Regeringskommissions Skrivelse, som ej var sat i Sifre.

Vi finde Os ej foranlediget til at indgaa en Vaabenstilstand. Regeringskommissionens Ressort var det og aldeles uvedkommende at bedømme.

Derimod have Vi udgivet en Anordning for, at Kaperfarten indskrænkes; Vi vil, at de nevtrale Rettigheder haandhæves, ja Vi vil, at Regeringskommissionen skal anvende alle de Midler, den har, efter bedste Skjønnende til at befordre Norges Providering. Ligeledes ville Vi, at der nøje skal vaages over, at omendskjønt Kaperier vare den bedste Kontrol imod Indførsel af engelske Varer i Vort Rige Norge, dog samtlige Øvrigheder og Toldsteder samt alle militære Befalingsmænd paasé, at ingen engelske Manufaktur- og Kolonialvarer indføres i Vort Rige Norge.

Herefter I Eder haver at rette.

Befalende Eder Gud.

Frederik R.

s. 147

*Fra Christian August til Kongen.*

*Christiania, den 7de Avgust 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

For nogle Dage lod sig atter en Parlementær melde, men da jeg, indtil jeg erholder Deres Majestæts nærmere Befaling, ej agter hverken mundtlig eller skriftlig at afgive mig med disse Herrer, saa sendte jeg Major Darre til Kongsvinger for at høre hans Andragende. Dette var for det meste Komplimenter fra Adlersparre, der, som af Bilaget erfares, er tilbagekommen med hans hele Korps, og tillige den impertinente Ytring, at de vel vilde nødes at spærre Kommunikationen, hvorved han meddelte Svaret, som til Deres Majestæt var bleven givet i Henseende til den forlangte Gjennemrejse for Prins Frederik. Da i nogle Dage ingen Rejsende vare ankomne, saa havde jeg givet Darre det Opdrag at ytre, at enhver Standsning af Kommunikationen af mig vilde ansés som en fjendtlig Measure, hvilket han svarede. Kraftigere og mere bestemt skal dette ske skriftlig, saa snart jeg erholder den Kurér, jeg hver Time med Længsel imødesér med Deres Majestæts Resolution. Vores ommeldte fortvivlede Stilling nøder mig at tvinge mig, for ej aldeles at bryde.

Af de lovede Kornskibe er intet ankommen, og en Kjøbmand fra Bergen, som har villet købe og under andet Flag lade bortbringe Korn fra Gothenborg, har ej kunnet erholde noget, til hvad Pris det end maatte være. Jeg tager mig den allerunderdanigste Frihed at vedlægge: 1) Skrivelse fra Statsraad Adlersparre til General Staffeldt, som vel skal være en Hemmelighed, med hvis Fortroende jeg skal bæres<sup>1</sup>. Hans Korps kan regnes paa 5 à 6000 Mand, nemlig den højre Fløj; den venstre Fløj tilregnet, ere de fuldkommen saa stærke som vi. Deres Majestæt vil erindre, at han ved Revolutionen gav sit Æresord, at disse Tropper, da de bortdrog, ej skulde anvendes mod Russerne for den vigtige Tjeneste, jeg efter Proklamationen da skulde have bevist dem. 2) En fra General Krogh indkommen Beretning, som han har anmodet mig om at indrække til Deres Kongelige Majestæt<sup>2</sup>. Mangelen har vel været Hovedgrunden, da Kommunikationen gaar paa Kløv, hvilket jeg formoder, som saaledes indmeldt i sidste Rapport. Distancen og Fjældene gjøre den direkte Soutien fra s. 148 Herjedalen lige saa utilstrækkelig, som for det nordenfjældske Korps umulig. Dette beviser end mere Russernes liden Fremgang, naar dette Korps kunde afsés; men deres enkelte Kolonne af 4000 Mand lover ingen besynderlig Held. Overgangen over bottniske Bugt skal ved de Engelske og Svenske være gjort umulig; saaledes kunde altsaa det Adlersparreske Korps afsés, og var ved Haanden. Svenske, altsaa meget utilforladelige, Efterretninger sige, at i Kombination med Englænderne skulde i disse Dage gjøres et almindeligt Angreb paa Åboskjærene, Åland og Nordland. Er den engelske Expedition passeret, hvorom siden det sidst indmeldte ingen videre Efterretning haves, er dette ej umuligt, uagtet det ej ligner Englænderne.

19\*

Jeg erkjender Deres Majestæts allernaadigste Befaling af 20de f. M. ved Lieutenant Frost. Den af mig anførte Mangel paa Subsistance, forøget ved det da større Antal Konsumenter ved Tros og Garnisoner, saa at alt i 3 Uger vilde være fortæret, Mangelen paa Heste og paa det tilstrækkelige Kvantum Havre til deres Fodring, den gyselig tiltagende Mangel her i Landet, Mangel paa klækkelige Ressourcer i Fjendens udsugede Provinser, med øvrige anførte Grunde, har jeg troet at burde ansé som en fysisk Umulighed [for] at rykke ind, da det indrykkede Korps maatte blive et sikkert Offer. Og skete dette, forinden Tilførsel kunde erholdes og dette Korpses Afgang om mulig ersættes, vilde dette have Norges Undergang til Følge. Ved den underlige, ubegribelige Anmarche af det Adlersparreske Korps er dette end mere forøget, uagtet, naar Fædrelandet absolut krævede det, man dog kunde dø med Ære. Mit inderligste Ønske er det derfor snarest muligt at erholde Deres Kongelige Majestæts Befaling. Mit Ønske, som efter min Indsigt det eneste Middel, er, at

kunne give de Svenske et ubestemt Svar i Henseende til Valget, men forinden at kunne forlænge Opsigelsesterminen af Vaabenstilstanden m. m. Jeg tør ej udsætte det længere end til den 18de d. M., thi da haves ikkun 4 Ugers Proviant tilbage, og ved at lade det komme an paa sidste Øjeblik vilde alt sættes i Vove, naar vi, som sandsynligt, da vare blottede for alle Ressourcer.

Maatte jeg erholde Deres Majestæts Befaling forinden og saa hastig som mulig! Maatte min Fremgang erholde Deres Majestæts Bifald! Jeg handler efter min bedste Overbevisning. Raadførsel med nogle duelige Militære fører til samme Resultat. Min eneste Attraa er at fortjene den Tillid, Deres Majestæt sætter til mig, og at opfylde de Pligter, jeg skylder Deres Majestæt og Fædrelandet. De mig qua Hemmelighed anfortroede Bilage tør jeg efter min Stilling ansøge om ej at blive bekendt. Det er min Pligt at indmelde disse samtlig til Deres Majestæt, ligesom de til de Svenske af mig givne Svar, hvilket er efterlevet, men jeg har ej holdt det for hensigtsmæssigt at tilbagevise saadanne oplysende Kommunikationer. Deres Kongelige Majestæt vil selv allernaadigst indsé, at jeg, ved at de blive publique, vilde kompromitteres. Tiden for vore Troppers Tilbage-marche fra Jemteland og det af det sidst ommeldte paa anden Vej til mig indløbne Rygte om Vaabenstilstand træffer sammen, altsaa med Flid udsprent s. 149 af de Svenske. Jeg anbefaler den virkelig brave og duelige Divisionsadjutant Krogh, som umulig kunde være underrettet om den politiske Stilling, til Deres Majestæts Naade.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 149

*Fra Kaas til Kongen.  
Ladegaardsøen, den 14de Avgust 1809.*

Allernaadigste Konge!

Efter megen Ophold i Sverig, som foraarsages ved den nye Skydsanordning, saa snart man nødes til at benytte flere end de tvende Kurérhæste, som staa til alle Tider paa Skiftestederne, og hvilken Anordning Bondestanden har vidst at tilvejebringe af Rigsdagen, ankom jeg først, efter at have rejst Dag og Nat, Fredag Morgen den 11te Avgust til Svinesund, hvor fra jeg paa Øjeblikket expederede en Kurér til Hans Durchlauchtighed Feltmarskalken med Deres Kongelige Majestæts Depecher. Disse modtog han samme Dags Aften, og Lørdag Morgen ankom jeg til Christiania, hvor jeg forefandt Deres Majestæts allernaadigste Depecher af 25de og 28de Juli, og hvor jeg senere har modtaget Duplikat af Depechen af 25de Juli.

Fra Sverig véd jeg aldeles intet at berette udenfor det, som jeg tog mig den Frihed allerunderdanigst at melde fra Gothenborg <sup>1</sup>.

Jeg har tilbragt næsten hele Lørdagen hos Feltmarskalken.

Jeg fandt ham meget urolig og ubestemt over det Svar, som han havde at give til Kongen af Sverig. Jeg tror, at Prins Christian August fortryder meget, som er sket, og, at meget ikke er sket. Han udlader sig med megen Forbitrelse over de Svenskes Ytringer, ham angaaende. Den aabenhjærtige Fortrolighed, hvormed han modtog mig, satte mig i nogen Forlegenhed, da den foranledigede mange Spørgsmaal, som jeg vanskelig kunde besvare.

Det var Prinsen meget om at gjøre at blive underrettet om, hvorledes Deres Kongelige Majestæt og de Danske bedømte ham. I Henseende til Deres Kongelige Majestæt svarede jeg, at saa vidt som s. 150 det var muligt for mig at skjønne af Deres Majestæts Ytringer, saa havde Deres Majestæt den samme Tillid til ham som før, hvorpaa Prinsen maatte have Bevis. Dog forekom det mig, som Deres Majestæt var utilfreds dermed, at Marchen til Gothenborg ikke havde kunnet foretages; thi Deres Majestæts Interesse fordrede det lige saa meget som Russernes, der idelig insisterede paa den Marche. „Mine Tanker kjender Deres Durchlauchtighed; dem har jeg ikke kunnet skjule for Hans Kongelige Majestæt, der sagde mig uden Forbeholdenhed“, at Corps diplomatique og Publikum i Kjøbenhavn syntes at mistænke ham for en alt for nøje Forstaaelse med Sverig, og den bestyrkedes ved de Svenskes Proklamationer og ved de Rygter, som kom fra Sverig med alle Rejsende.

Prins Christian August bad mig sige ham, hvorledes jeg forment, at han mest overensstemmende med Deres Kongelige Majestæts Vilje skulde svare Kongen af Sverig, et meget vanskeligt Spørgsmaal for mig at besvare. Jeg sagde derfor, at jeg var overbevist om, at Prinsen ikke kunde handle bedre end ved ganske at holde sig til Deres Kongelige Majestæts Ytringer desangaaende. For mig havde Deres Majestæt allernaadigst ytret, at var der Fred med Sverig, da saa' Deres Majestæt hellere Prins Christian August paa Sverigs Trone end nogen fremmed Prins, men under Krigen kunde Deres Majestæt ikke ønske Prinsens Overgang til Sverig eller hans Forbindelse med samme, ikke heller troede Deres Majestæt, at noget dertil sigtende Forslag vilde af Prinsen blive antaget. Prins Christian syntes meget tilfreds med mit Svar, og jeg vilde være meget lykkelig, dersom det ogsaa maatte finde Deres Majestæts allernaadigste Bifald.



Hans Durchlaughtighed Feltmarskalken attraar meget en længere og mere bestemt Vaabenstilstand med Sverig og forlangte min Formening, om den kongelige interimistiske Regeringskommission ikke kunde, fælles med ham, tage en Beslutning desangaaende; men det har jeg bestemt modsat mig, da alle politiske Anliggender ere uden for Kommissionens Ressort. Dog kunde det mulig blive nødvendigt, dels med Hensyn til den Vaabenstilstand, som er afsluttet nordenfjælds, dels fordi en stor Del af Armeen snart maatte permitteres, naar ikke hastig og betydelig Tilførsel sker, at bestemme ur længere Opsigelsestermin af Vaabenstilstanden end den, som nu er bestemt, hvorved da den Del af Armeen, som paa 14 eller 20 Dage kan indkaldes, kunde permitteres. Men jeg holder for, at det ene tilkommer Feltmarskalken at gjøre allerunderdanigst Forestilling derom, hvorefter Deres Majestæt vil allernaadigst kunne bedømme Grundenes Vigtighed og bestemme, hvad der bør ske.

Kornmangelen tiltager daglig, og det, som er værre, det er at slet Føde med umodent Korn, Potatos og alle Slags Frugter, som med alt for liden Forsigtighed benyttes, har frembragt Blodgang saa vel i Byerne, som paa Landet. I Christiania grasserer den ogsaa.

Fordringerne om Kaperiernes Standsning og Søfarten, som ved Deres Majestæts allernaadigste Foranstaltninger begynder noget at s. 151 oplives, giver glade Udsigter, nyt Haab og Trøst under Byrden af de fleste Onder, som have trykket dette Land, og jeg beder Deres Majestæt ville allernaadigst have Tillid til den Forsikring, som jeg drister mig til allerunderdanigst at give, at Nordmanden kan lide, kan dø, men aldrig svige sin Konge.

Meget sent i Gaar Aftes modtog jeg paa Ladegaardsøen vedlagte Skrivelse fra Hans Durchlaughtighed Prins Christian August <sup>1)</sup>, og ligesom han har bedet mig bevidne for Deres Majestæt, at han har indhentet min Betænkning over den i Skrivelsen omhandlede Materie, saaledes har jeg ogsaa anmodet Hans Durchlaughtighed om at meddele Deres Kongelige Majestæt min i den Anledning ytrede Formening, et Skridt, som jeg tror at skyldes mig selv at gjøre, da jeg formoder, at Hans Durchlaughtigheds Anmodning til mig grunder sig i en ikke ganske udryddet Mistanke.

Prinsens Skrivelse ankom saa sent i Gaar Aftes til mig, nemlig Klokken henimod 11, og da jeg maatte tro, at han ventede mit Svar, saa gav jeg mig ikke Tid til at tage nogen Kopi deraf og kan derfor ikke allerunderdanigst nedlægge samme for Deres Kongelige Majestæt.

Allerunderdanigst  
Kaas.

s. 151

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 14de Avgust 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Vedlagt tager Undertegnede sig den Frihed allerunderdanigst at indrække til Deres Majestæt:

1) En officiel Rapport af Kapitajn S. Bille over en for vores Flotille meget hæderfuld Træfning samt Gjenerobring af den os i Aaret 1807 i Kjøbenhavn frarøvede Brig „Allart“ <sup>2)</sup>. Jeg anbefaler de brave Officerer i Deres Majestæts Naade.

2) Den officielle Rapport fra den kommanderende General over 2den Division med de dertil hørende Bilager <sup>3)</sup>, som jeg er anmodet at indrække.

s. 152) Et Interims-Signalement, som blev nødvendig, da vores forrige Signaler ved en af Fjenden tagen Kaper var falden i hans Hænder, og som saaledes indstilles til Deres Majestæts allerhøjeste Resolution.

4) Udkastet til Svaret til Kongen af Sverig og Statsraad Adlersparre, som efter Kancellipræsident Kaases og min Formening ej længere kunde udsættes, og vi formodede at være overensstemmende med Deres Kongelige Majestæts Øcsker <sup>1)</sup>.

Endelig erkjendes Modtagelsen af de mig ved Kancellipræsidenten og Lieutenant Bull tilsendte Deres Majestæts Befalinger. Den sidste blev 6 til 7 Gange nødt at vende tilbage og var omgivet af 14 Krydsere.

s. 153) Med Forundring har jeg hørt om Prins Frederiks Rejse her til tale den anden Dag, da jeg troede, at foruden Kaas og mig ikkun Fisker og min Adjutant herom kunde være vidende. Private Breve have vel omtalt denne Sag. 2 Officerer med hastig sejlene Baade ere sendt ham i Møde. Briggerne krydse, men jeg er ikke uden Bekymring for ham. Deres Kongelige Majestæt befaler ej at gjøre nogen Forandring i de givne Instruktioner foruden Deres Befaling, og kan De ej tillade, at Vaabenstilstanden udvides. Deres Kongelige Majestæt har tillige ytret, dersom vi efter Befaling vare for 4 Uger rykket ind, var meget bleven forekommet.

Dette og Deres Kongelige Majestæts Skrivelse til General Krogh har smertet mig inderlig. De berettiger mig at anføre følgende. Indtil den 14de Juli havde Deres Kongelige Majestæt befalet, ej at rykke ind, naar man ej havde erfaret, at Russerne vare indrykkede i det egentlige Sverig. Den Gang havde jeg foreslaaet Skitsen af en Plan, som paa de saa ofte anførte Grunde ikkun kunde udføres i Forening med vores Allierede, hvis Hovedidé var successive at debarrassere deres Flanker, at forene sig med dem, og saaledes med en altid større Masse at trykke Fjenden tilbage, at accelerere Operationen og ved at besætte de ommeldte Provinser for Deres Kongelige Majestæt at gjøre Ende paa Sagen, forinden vores Magasiner vare tomme. Som en Følge maatte altsaa hele Manøvret være et Angreb par échelon fra den venstre Fløj. Korpset i Jemteland maatte begynde at søge Foreningen, det i Herjedalen følge; men, da Vejene ad Dalarna ere saa vidtløftige som yderst besværlige, havde altid maattet blive en Reserve ved Røros og det søndenfjældske og nordenfjældske Korps ej kunnet have haft en mere direkte Kommunikation. Lukken maatte altsaa udfyldes ved Demonstrationer. Operationen begyndte. Et Korps rykkede ind i Jemteland; men at Russerne fra den 9de til den 25de Juli ej skulde være rykkede saa langt frem som til Hernøsand, lod sig hverken tænke eller forudsé. Et Blik paa Kortet, ved at tage Hensyn til Distancen, maa endog overbevise den, som ej er bekjendt med det lokale og Kommunikationernes Vanskelighed, at ingen direkte Soutien af de i Jemteland staaende Korpser af det søndenfjældske, hvoraf den venstre Fløj staar i Hoff Sogn i Solør, var mulig. En indirekte Soutien kunde ikkun opnaas ved at forhindre, at ingen Tropper af Reserven eller af det ved Stockholm med Gefle staaende corps d'armée blev anvendt mod de nordenfjældske Tropper. At dette ej har været Tilfældet, bevise Bilagene. Om altsaa de søndenfjældske Tropper vare indrykkede, vilde Udfaldet i Jemteland have været det samme.

Under 14de Juli befalede Deres Kongelige Majestæt, ej længere at udsætte Angrebet, naar det var fysisk muligt. De Grunde, hvorfor jeg holdt det skadeligt i Henseende til Følgerne, ere anførte i mine forrige Rapporter, at det var aldeles mod den af mig forehavte og af Deres Kongelige Majestæt approberede s. 154 Plan (oven anført); men alt dette kunde ej tjene mig til Undskyldning ved ej at rykke ind efter Befaling, naar jeg ej forudsaa Umuligheden at subsistere og det hele indrykkende Korpses Undergang i et Øjeblik, hvor Norge var udtømt for alle Ressourcer, og forinden det manglende kunde ersættes.

20

Alle Efterretninger fra Rejsende, fra Spioner og Fangne stemmede overens med det allerunderdanigst i Henseende til den væsentlige Mangel indmeldte, og skal jeg, om Deres Majestæt tillader, indhente og indsende af de fortrinligste Stabsofficerer ved den aktive Armé deres Betænkning over denne Gjenstand. Jeg foreslaar dertil Generalerne Staffeldt og Holst, Oberstlieutenanterne Seyersted, Hegermann, Petersen, Majorerne Darre og Stabell. Bevidne disse eller hver upartisk Mand det modsatte, da er jeg strafskyldig; men naar Deres Kongelige Majestæt bruger Udtrykket „fysisk mulig“, da bør efter min Indsigt Subsistancen, den af mig anførte Mangel i Magasinerne, paa Heste m. m. være et Hovedobjekt. Efter min Overbevisning vilde det søndenfjældske Korps, som for 4 Uger var rykket ind, om de havde kunnet udholde saa længe, for det mindste nu have optæret hele Forraadet i Magasinerne og nu paa Mangel af Subsistance have været nødt til at gaa tilbage.

Imidlertid var Udfaldet bleven tilregnet den kommanderende General, men ej de Mænd, som havde forestillet Sagen som udførlig, i det Øjeblik, hvor sammenstødende Omstændigheder kunde opvække Mistanke hos enhver anden Konge end Deres Kongelige Majestæt, til hvilken min hele Fremgang uden Undtagelse er bleven indmeldt, som kjender den Mand, som altid var beredt at ofre sit Liv og sine Kræfter for sit Fædreland, med hvis Bestræbelser i Medfør af hans svage Evner Deres Kongelige Majestæt hidindtil viste Deres allernaadigste Tilfredshed.

Jeg var underrettet, at den botteniske Havbugt var spærret, Overgangen umulig, at den ved Stockholm staaende Reserve var os overlegen, sodi altsaa kunde anvendes, forstærket ved de faa i Skaane staaende Tropper, foruden Risiko mod en Del af det indrykkende Korps. Dette Korps kunde ej forstærkes i det Øjeblik, hvor vores ved Søen beliggende Vaabenpladser vare udsatte for fjendtlige Angreb, uden med uøvede Folk, og disse ved Manglen af Subsistance endnu have befordret den befrygtede Krisis. Saaledes var det, naar det end paa oven anførte Grunde havde været muligt, dog moralsk sikkert, at det fremrykkende Korps i dette Øjeblik var trykket tilbage over Grænserne, foruden at Vandtransporten havde kunnet benyttes til den konfiskerede fjendtlige Ejendoms Transport, Marstrand og Elfsborg afskærende Kommunikationen for vores Flotille. Af Bilaget vil Deres Kongelige Majestæt se den Konvention, som General Krogh har indgaaet. Formodentlig er det samme Tilfældet med Russerne.

Jeg imødesér med Længsel Deres Kongelige Majestæts Resolution paa min med Lieutenant Birch sendte Melding. Vi tære s. 155 paa de sidste 5 Uger; ere disse fortærede, uden at forinden Tilførsel erholdes, haver vi ej engang det fornødne til Lasaretterne. Nu at rykke ind, er, som jeg hører af Kancellipræsidenten, vel ej Deres Kongelige Majestæts Hensigt. Men, naadigste Herre, forinden September Maanedes Udgang have vi intet at leve af. Til den Tid er ingen Tilførsel at forvente, og af nevtrale Skibe venter jeg ikke meget, da disse næppe vil tilføre os noget, forinden de have afhentet vores Trælast. Der udfordres Tid, forinden vi kan se vores Kurs for saa vidt forbedret, at man kan betale. Ved Deres Kongelige Majestæts vise og kraftige Foranstaltninger vil vi forhaabentlig blive forsynede i November Maaned; men hvad skal vi gjøre indtil den

Tid mod de paa Norges Underkuelse lurende Svenske, naar vores Magasiner nøde os til at lade Armeen gaa ud af hverandre forinden? Udvidet Vaabenstilstand er vores eneste Redning; paa Rekvisitioner her i Landet er ej at tænke ved den nær almindelige Misvæxt og Hungersnød. Min Stilling byder mig at anføre min Formening om Norges Stilling, den byder mig at anvende alt for at erholde Deres Kongelige Majestæt et Land, som er den første og fortrinligste Del af Deres Stater. At Egoisme ej kommer hos mig i Betragtning, haaber jeg hidindtil at have og fremdeles at bevise. Maatte alle kunne sige det samme! Saaledes har og saaledes skal fremdeles min Fremgang være; men da tør jeg tillidsfuld haabe paa Deres Kongelige Majestæts Retfærdighed, at Udfaldet ej maa komme den Mand til Last, som ej kunde bortfjerne uovervindelige Vanskeligheder, men alene Sagernes nuværende uundgaaelige Stilling, og at jeg maa nyde den Belønning, jeg attraar, nemlig den, at mine Meldinger til Deres Kongelige Majestæt vinde samme Tillid som de af enhver anden af Deres Undersaatter. Jeg bør raadføre mig med Regeringskommissionen over denne Gjenstand, jeg skal herover indhente de fortrinligste Militæres Formening, hvilket jeg skylder mig selv, og da, om jeg end skulde blive Ofret, vove alt for at redde Deres Kongelige Majestæt Deres tro Rige Norge, leve og dø som en retskaffen Mand, tro Undersaat og med den Taknemmelighed, jeg skylder Deres Majestæt.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til Slesvig Holsten.

s. 155

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 20de Avgust 1809 <sup>1)</sup>.*

Deres Durchlauchtigheds Depecher af 7de og 14de Avgust haver jeg rigtig imodtaget.

20\*

s. 156 Det gjør mig meget ondt at have skrevet, saa vel til Dem, som til General Krogh, Ting, som maatte være Dem ubehagelig, men Sagen kunde jeg ej forbigaa med Stiltienhed, da jeg nødvendig maatte besvare de gjorte Spørgsmaal. Jeg kan aldeles ej ansé Dhrr. Generaler og Stabsofficerer af den norske Armé som Dommere i en Sag, som blot kan henhøre til de højere militære Operationer, grundede paa den Statsklogskab, jeg tror at have maattet følge. Jeg skal med Glæde tie over denne Gjenstand, saa længe Deres Durchlauchtighed vil gjøre det; thi min ubegrænsede Agtelse for Dem skal være lige saa urokkelig som hidindtil, og det uansét, at vi have haft en aldeles for- skjellig Anskuelse af Tingene.

Deres Svar til Kongen af Sverig og til Adlersparre ere aldeles efter mit Ønske. Jeg beder Dem være forvisset om, at jeg i ethvert Tilfælde hellere ser den svenske Krone paa Deres Hoved, end paa nogen anden Prinses, og naar blot Freden var, vilde fra min Side ingen Hindringer lægges i Vejen.

Af mit Brev til Regeringskommissionen vil De erfare, at alt sker, som er muligt for at proviantere Norge, og at selv svenske Skibe dertil bruges.

Prins Frederik af Hessen, min Svoger, er afrejst fra Fladstrand den 14de Avgust KL 2 om Eftermiddagen i en svensk Fiskerbaad, bemanded med duelige Søfolk, ført af Lieutenant og Danebrogsridder Tuxen. Vinden var god, Vejret mørkt.

Englænderne ere da landede paa Øen Walchern; men den gode Modstand, de finde, og den Mængde Tropper, der ile til Holland fra Frankrig, synes at bebude, at Englænderne næppe ville have betydelige Fordele.

Krigen imellem Frankrig og Østerrig mene mange at skulle begynde igjen, men videre véd man endnu ej med Bestemthed.

Jeg haver haft den Ubehagelighed, at 180 Mand Marinere have forladt Christiansø efter at have mishandlet Kommandanten, fornaglet Kanonerne etc.; men alt er i Orden igjen og Øen i god Forsvarsstand, omendskjønt denne Øs Besætning er saa meget mindre. Men den skal snart faa den fornødne Forstærkning saa vel her fra som fra Bornholm.

Herved følger en Depeche fra Kammerherre Baron Blome, min Minister i St. Petersborg, og en Correspondance imellem Statsminister Grev Bernstorff og den svenske Minister Baron Engeström.

Deres Durchlauchtigheds  
altid hengivne  
Frederik R.

s. 156

*Fra Konaen til Kaas*

Carl Theodor Sørensen, 1824-1914, *Frederik den Sjettes fortrolige Brevvexling med Norge i Aaret 1809,*

*Fra Kongen til Hessen.*

*Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 20de Avgust 1809.*

Jeg kan ej andet end takke Dem for Deres Omhu, med hvilken De haver behandlet den bevidste delikate Sag. Jeg er, for saa vidt s. 157 mig angaar, meget vel tilfreds med Prins Christian Augusts Svar til Kongen af Sverig og til Adlersparre.

Prins Christian August berører idelig Sagen, som jeg ansér for af ham at være bleven forsømt. Jeg har da atter maattet sagt ham min Mening om samme. Det var næsten at ønske, at han søgte paa en eller anden Maade at trække sig ud af en Stilling, som hverken kan være ham selv eller nogen behagelig at vide ham i. Jeg sender ham med denne Kurér Correspondancen mellem Grev Bernstorff og Baron Engestrøm. Den sidste søger ej at give bestemt Svar, men blot at udsætte og udtrække Sagen i Langdrag. Jeg har end videre sendt ham en Depeche fra Blome i Petersborg, hvori han indberetter, at Romanzoff har sagt ham, at de Svenske deklarerede, at deres Forening med Norge var nær ved Hjælp af Prins Christian August. Man ser deraf, hvorledes de Svenske søge at benytte endog Løgne til deres Fordel.

Sagen med Kjøbmand Faye er nu i Orden, ligesom ogsaa flere Midler ere truffne til Norges Proviantering, hvilket i Sandhed er for mig den vigtigste Gjenstand.

Deres altid meget hengivne  
Frederik R.

s. 157

*Fra Kongen til Frederik af Hessen.*

*Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 20de Avgust 1809.*

Jeg haver intet nyt at underrette Deres Durchlauchtighed om, men mig er i dette Øjeblik intet saa vigtigt som Efterretningen om Deres lykkelige Ankomst til Norge.

Prins Christian August har jeg tilskrevet og atter maattet berøre den ubehagelige Materie.

Hans Stilling er saadan, at man bør lette ham enhver Hindring for at trække sig ud af hans forunderlige, sørgelige Forfatning, hvori han selv modvilligen har styrtet sig.

Hermed følger den hele Correspondance imellem Grev Bernstorff og Baron Engestrøm, som og en Depeche fra Blome. Den første viser, at de Svenske vil vinde Tid, den anden baade, hvorledes de Svenske tale til det russiske Hof, og hvorledes dette bedømmer Prins Christian Augusts Handlinger.

Landgangen i Holland af de Engelske vil nu næppe frembringe vigtige Resultater, da de Franske meget forstærkes fra Frankrig.

Krigen imellem Østerrig og Frankrig synes endnu ej at være endt, omendskjønt Rygtet om Vaabenstilstandens Opkyndelse endnu ej er stadfæstet.

s. 158 Marinernes Opstand paa Christiansø er en saare ærgerlig Tildragelse. De besatte Fortet, mishandlede Kommandanten og deres Officerer, fornagtede Kanonerne og rømte. Alt er nu igjen i bedst muligste Forsvarsstand, og jeg søger at forstærke Garnisonen saa vel fra Bornholm som her fra med Søfolk.

Deres altid hengivne Ven  
Frederik R.

s. 158

*Fra Frederik af Hessen til Kongen.*

*Christiania, den 17de Avgust 1809.*

Allernaadigste Konge!

Deres Kongelige Majestæt indberettes allerunderdanigst, at jeg i Aftes Kl. 10½ den 16de dennes lykkelig er ankommen til Christiania efter at have tilbragt 44 Timer paa Rejsen imellem Fladstrand og Tronvigen, ½ Mil fra Moss, paa en svensk Fiskerbaad, som Lieutenant Tuxen har ført tæt under den svenske Kyst forbi en engelsk Konvoj, og som jeg ikke noksom kan anbefale Deres Majestæts Naade for hans udviste gode Konduite, Klogskab og Omsorg paa denne Rejse.

Jeg kjørte til Feltmarskalken, til hvem jeg meldte min Ankomst, som modtog mig med megen Venskab og Glæde, men sagde mig tillige, at hans Stilling var saa ubehagelig som mulig, og at han derfor ikke sov nogen Nat rolig, da Norge kun var provianteret til næste Maanedes Udgang, og dersom Vaabenstilstanden ikke bliver forandret til 3 Ugers Opsigelse, vidste han ikke, hvorledes det skulde blive med Norge, da man i saa Fald kunde permittere saa mange Folk, som muligt, for derved at spare deres Underholdning af Magasinerne. End

videre sagde han, at han havde besvaret det svenske Hofs Andragende efter Deres Kongelige Majestæts senest givne Befalinger, hvorover han syntes at være meget taknemmelig. Han nærer endnu det Haab at forene de tre Riger ved at afgive den svenske Krone til Deres Kongelige Majestæt. Jeg har fundet ham i det hele meget distrahit som en, hvis Hoved er sysselsat med mange Ting, og gik han uden at vente Svar fra én Materie over til den anden. I Dag var han hos mig; jeg forlangte hans Befalinger betræffende min nærværende Kommando, hvorpaa han svarede, at allerede i Dag vilde han give Befaling til alle Regimenter, Korpser, Kommandantskaber at indsende deres Rapporter og Meldinger direkte til mig og modtage hans Befalinger ved mig.

s. 159 Saa meget jeg har kunnet mærke saa vel paa min Rejse som her, saa er Feltmarskalken almindelig afholdt.

Allerunderdanigst  
Frederik, Prins til Hessen.

s. 159

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 18de Avgust 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

De i min sidste Rapport indmeldte Depecher bleve ved Grev Mørner afsendte. Jeg skrev tillige det en chiffres vedlagte Brev til Statsraad Adlersparre <sup>1)</sup>, læggende til Grund, som anført, at Parlementæren Anckarsvärd ej havde villet opgive sit Andrag til Major Stabell. Den egentlige Grund var, at jeg vilde, at de Svenske selv skulde andrage paa Udvidelse af Vaabenstilstanden, for ej at lade mærke vores Trang. Jeg havde til Parlementæren ladet ytre indirekte som privat, hvor ubehageligt det var, at vi stod mod hverandre foruden at slaas i en Tid, hvor Folkenes Velfærd i Høsten gjorde i begge Riger Hjempermittering i Distrikterne ønskelig.

Jeg gav Major Darre, som jeg hermed afsendte, det samme Opdrag, i Fald de skulde tale til ham i denne Henseende, for, naar de androg herpaa, at ytre, at han hertil ej havde nogen Befaling fra min Side, ej var nøje underrettet om mine Tanker, men at han skulde indhente samme og oppebie mit Svar i Kongsvinger. Inden den Tid haaber jeg at erholde Deres Kongelige Majestæts Befaling, som jeg venter liver Time; thi jeg maa formode efter Prins Frederiks og Kancellipræsidentens Ytringer, at det ej kan være Deres Kongelige Majestæts Hensigt for Øjeblikket at rykke ind.

Jeg har indmeldt oftere, at jeg ikkun ansaa ét Middel til Norges Redning i dette Øjeblik, nemlig Vaabenstilstanden. Ingen Tilførsel s. 160 af Korn er ankommen. Jeg har ikkun ét Ønske, nemlig det, at mine Handlinger altid maatte finde Deres Kongelige Majestæts Bifald. Nylig erholder jeg Kommunikation om det Svar, som vil gives paa Bernstorffs Depeche. Jeg giver aldrig Svar paa disse Ouverturer. Jeg haaber paa Grund heraf, at mit Svar er kommet i Tide, og at det andet Svar, som afgjørende, snart vil følge, da de, som staa i Spidsen i Sverig, deres Existence er sat paa Spil.

Jeg har at indmelde, at Prins Frederik af Hessen i Forgaars Aftes er ankommen, og at Deres Majestæts Befaling pr. Cirkulære i Gaar er efterlevet. Lieutenant Tuxen af Søetaten har ført ham over.

I dette Øjeblik kommer Major Darre tilbage; han indmelder, at Adlersparre har anmodet om, at min Skrivelse som officiel ved Rigsdagen maatte benyttes. Jeg har ladet svare, at jeg ej kunde have derimod at erindre, at dens Hovedindhold uforsfalsket blev bekjendt. Han har tillige ytret, at han ønskede en Forlængelse eller Udvidelse af Vaabenstilstanden, og at det aldeles dependerede af os. Endnu er ingen Kurér ankommen. Maatte vi endelig nu være saa lykkelig snart at erholde den.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 160

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenliavn, den 27de Avgust 1809 <sup>1)</sup>.*

Jeg kan aldeles ej finde en Vaabenstilstands Afsluttelse fornøden eller raadelig, først fordi vi alt have en saadan, for det andet fordi vi underhandle om Fred. Jeg tror ej heller, at de Svenske vil angribe os; de vilde i Sandhed ej spinde Silke derved.

Meget ønskeligt var det, om Deres Durchlauchtighed lod en Sag bero, som jeg alt længe bar underrettet Dem om at være mod min Vilje; tydeligere kan jeg dog næppe skrive det, end som jeg ved forskjellige Lejligheder har ytret det for Dem. Desuden har jeg alt for lang Tid siden bedet Dem at henvise alle

Underhandlinger med Sverig til mig, som dog vel er den eneste, der kan underhandle nu. Særdeles synes Deres Stilling at kræve denne Forsigtighed, som jeg endnu en Gang maa anbefale Dem at vaage over.

Jeg gjør alt, hvad der staar i min Magt for at proviantere Norge. Jeg lader Korn føre paa svenske og paa nevtrale Skibe der hen, og jeg haaber, naar det tillægges, at mørke Nætter snart vil tillade vores egne Skibe igjen at fare, at afhjælpe den største Trang.

Deres hengivne  
Frederik R.

s. 161

*Fra Kongen til Frederik af Hessen.*

*Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 27de Avgust 1809 <sup>1</sup>).*

Prins Christian har atter begyndt at negociere. For det første er det upassende, men særdeles i den dobbelte Stilling, han selv har indarbejdet sig i. Jeg har atter maattet tage Bladet fra Munden og sige ham min Mening derover.

Vi have atter faaet Depecher fra Rusland, som jeg ej vil sende, da de blot ere haarde paa hans chapitre og denoncere ham aldeles. Hans Uforsigtighed og Uklogskab fremlyse dog mere end decideret Uredelighed.

Jeg gjør, hvad jeg kan. for Norges Proviantering. Den Tanke beskæftiger mig dagligen; men om jeg reusserer, det vil Tiden lære.

Vaabenstilstandens Fornyelse synes mig ej fornøden endnu, saa længe vi negociere om Freden.

Maanedslisterne for Deres Durchlauchtigheds Inspektion sender jeg ej, da de ej bør passere Fjenden.

Deres hengivne Ven  
Frederik R.

s. 161

*Fra Frederik af Hessen til Kongen.*

*Christiania, den 27de Avgust 1809.*

Deres Kongelige Majestæts Depecher har jeg modtaget. Jeg har flere Gange søgt at overbevise Feltmarskalken, at det var bedst, at han forlod Norge for derved at tilintetgjøre alle over ham udsprede Rygter; men han vedbliver at paastaa, at alt vilde være tabt, om han gik her fra. I Dag forsamlede han Præsident Kaas og mig hos sig, for at forlange vort Samtykke i Forandringen af Vaabenstilstanden til 3 Ugers Opsigelse; jeg deklarerede mig i Begyndelsen derimod, men foruden de anførte Grunde af Feltmarskalken, at man i saa Fald kunde permittere den største Del af Armeen og derved spare betydelig paa de kongelige Magasiner, som ellers kun naa til næste Maanedes Udgang, som og derved at bestride Landbruget, stemte ogsaa Præsident Kaas derfor, stolende paa hans Samtale med Baron Armfelt, som Deres Kongelige Majestæt vil erfare af hans Depecher; saa gav jeg i saa vidt efter, at den foreslaaede Vaabenstilstand vel kunde negocieres, men ikke afsluttes førend Deres Kongelige Maje s. 162stæts nærmere Befaling, og ansér jeg det som det største Bevis paa Deres Kongelige Majestæts Naade snart at kunne modtage den for at komme ud af den nærværende penible Forfatning. Jeg vilde allerede have berejst Stillingen af Tropperne, men Feltmarskalken bad mig opsætte det noget, da det kunde gjøre Fjenden opmærksom og lede paa den Tanke, at vi vilde foretage noget imod dem; imidlertid agter jeg dog mod Enden af Ugen at foretage samme. Det er ubehageligt, at jeg ikke ejer en Sadel og, hvad dertil hører, ej heller kan faa til Kjøbs her, da jeg maatte efterlade den største Del af min Bagage og alle mine Folk paa én nær i Fladstrand. Jeg ansér det for min Pligt at melde Deres Kongelige Majestæt, at hele Armeen er yderst slet munderet og er færdig at mangle alting i den Henseende, uden at vide, hvordan man kunde erstatte det. Det vilde være ønskeligt, om Mariboets Forslag til en Klædefabrik blev antaget, hvorved han tror sig i Stand til at forsyne den norske Armé med det fornødne Klæde til Munderinger og Underklæder, og Transporten fra Danmark i Krigstilfælde er yderst vanskelig. Videre har jeg intet at melde, men anbefaler mig i Deres Kongelige Majestæts Naade.

21

Allerunderdanigst  
Frederik, Prins til Hessen.

s. 162

*Fra Kongen til Frederik af Hessen.*

*Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 4de September 1809 <sup>1</sup>)•*

Deres Depeche af 27de Avgust haver jeg rigtig modtaget. Feltmarskalk Prins Christian Augusts Ønske at forlænge Vaabenstilstanden, for saa vidt det Terminen af Opsigelsen betræffer, kan jeg blot bifalde, for saa vidt at det findes uomgængeligt fornødent for Landets Tarv, og i dette Tilfælde er jeg nødsaget, saa upolitisk jeg end finder det, at give mit stiltiende Samtykke dertil.

Hvad Armeens Munderingsvæsen betræffer, da ere de Lister, jeg haver, af den Natur, at jeg maa tro, at Armeen er vel forsynet. Jeg sender derfor, paa det at denne saa vigtige Gjenstand kan oplyses, hoslagte Liste, som Generalmajor Haxthausen (hvis Navn forties) haver givet mig, som er sammendragen af de norske Rapporter og Efterretninger, som ere indløbne ved Generalkrigskommissær Birch. Jeg maa anbefale Dem den nøjeste Oplysning af denne Sag.

Deres hengivne Ven  
Frederik R.

s. 163

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 28de Avgust 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Jeg er pligtig at erkjende Modtagelsen af Deres Majestæts Befaling af 20de d. M. ved Lieutenant Wegener.

Efter at have modtaget Deres Kongelige Majestæts i denne Befaling ommeldte Ordre til General Krogh, forlangte jeg bemeldte Generals Svar paa 6 á 7 Spørgsmaal, hvilke jeg vedlægger allerunderdanigst <sup>1)</sup>. I Henseende til Vejene til Dalarna maa jeg tilføje følgende. Der gives ikkun 2 Veje, som af os kunne benytttes, her fra Grænsen der hen, nemlig den fra Røros afgaaende Vej til Fæmund og Vesterdalselven eller saakaldte Trysil-Vejen, som støder sammen med den fra Elverum kommende, og denne Vej var efter den i Røros stationerede Oberst Bangs Rapport i denne Tid af Aaret ikkun for Fodgængere at passere, ellers impassabel, og den, som gaar fra Hoff Sogn over Midtskog, Dalby til Malung ved Østerdalselven i Dalarna, en Kløvvej til 10 á 12 Marchedage igjennem ubeboede Egne. En Kjørevej findes først, naar man kommer til Philipstad, og som fører til Falun.

Det har aldrig været min Methode at indhente over givne Ordres Subalternes Formening, naar det gjælder politiske Gjenstande og de almindelige Operationer. Mit Ønske havde ikkun været, at de ommeldte Officerer maatte afgive deres videtur om Muligheden at subsistere efter at være rykket ind i Sverig, da de til Dels havde indsendt de forskjellige Rapporter, til Dels havde den end mere nødvendige detaillerede Kundskab om Landet, det Lokale og Resserer. Jeg havde vovet at ytre dette Ønske, da jeg haabede, at dette maatte afgjøre, om jeg havde urigtig ansét Sagen eller andre, som herom have forestilt Deres Kongelige Majestæt, en Sag, som i min Stilling maatte være mig højst magtpaaliggende.

Deres Kongelige Majestæts mig meddelte Forsikring af Deres Naade erkjender jeg med fuld Taknemmelighed, da jeg saaledes er forvisset, at Intriganterne have tabt Spil, og at disse ej sky noget for at naa deres Hensigt. Dette haaber jeg om kortere eller længere Tid at kunne fyldestgjørende bevise, da jeg er mig bevidst at have og fremdeles skal søge at være enhver Retskaffens Agtelse værdig. Efter Deres Kongelige Majestæts bestemte skriftlige Befaling, mig overbragt ved Kancellipræsidenten, og Prins Frederiks Ankomst er endnu ingen Vaabenstilstand afsluttet.

Vi have ventet den med Længsel, da jeg maatte ønske, at ovenmeldte Herrer med mig maatte dele Ansvar. Jeg har flere Gange ytret min Overbevisning, at man enten maatte antage den tilbudne Vaabenstilstand eller strax slaa, for at dø med Kaarden i Haanden, s. 164beller end at oppebie det Øjeblik, hvor man alene af Brødmangel maatte lade det ved Grænsen staaende Korps gaa ud af hverandre, men endog, som ommeldt, det hele øvrige Land var desarmeret, det samme Øjeblik, hvor Hungersnød var almindelig, hvor altsaa Fjenden havde fri Haand. Deres Kongelige Majestæts Befaling kan ikkun redde Landet, thi, De tilgiver allernaadigst, jeg skylder mig selv, ej end mere at paabyrde mig Skinnet af en troløs Forræder eller at give Intrigen Anledning dertil. Jeg ønsker, at Freden eller Vaabenstilstanden kunde give mig Anledning, foruden at kompromittere Deres Kongelige Majestæt eller skade Landets Interesse, offentlig at tale; og havde jeg forinden været underrettet om den russiske Depeches Indhold, da vilde jeg have givet andet Svar paa de Svenskes Andrag, som jeg højst ugværne har besvaret, som ommeldt er. Deres Kongelige Majestæt har ønsket det, men naar Omstændighederne efter Freden tillade det, da haaber jeg at maatte tale som den Mand, hvis Ære yderst er krænket foruden at have fortjent det. Et nylig fra Statsraad Adlersparre til Major Darre indløben Brev vedlægges allerunderdanigst <sup>1)</sup>. Jeg sender Darre efter Aftale med Kancellipræsidenten og Prins Frederik i Dag hen for at anhøre og foreløbigen at aftale det fornødne. Saaledes forventer vi Deres Kongelige Majestæts Betaling om 8 á 9 Dage. Jeg skal bede Prins Frederik at lade alle de Jordbrugere permittere, som kan være indkaldet inden 8 á 10 Dage Jeg skal holde de fornødne Marcherouter parat, for at intet Øjeblik spildes. Betingelserne maatte være 3 á 4 Ugers Opsigelse, en Demarkationslinie, saa at ingen Tropper imellem Klara- eller Gøtaelven og Glommen burde samles foruden Fæstningernes

Besætning, s. 165ingen anden Anvendelse af Tropperne end Kysternes Forsvar, altsaa ingen imod vores Allierede, Handelen og Kommunikationen som hidindtil. Jeg beder Deres Kongelige Majestæt ved Deres Lands Interesse: Hør ikke paa de Løfter eller Forhaabninger, man har til at se de militære Magasiner forsynede til den Tid; 2000 Tønder Rug, det til Brød alene for 10 Dage, er alt, hvad som er ankommet i de sidste Uger. Her er Flotillen ej iberegnet. Der kan ingen klækkelig Tilførsel forventes inden Oktober, og alt er i 3 á 4 Uger udtømt. Jeg er pligtig at igjentage, at jeg ser intet Middel til at redde Deres Kongelige Majestæts Rige Norge for Undergang, end det ommeldte. Kunde Ofret af alt, hvad jeg formaar at byde for mit Individuum og af den større Del af Deres norske Armé, forekomme dette, da er, som jeg haaber ej at burde forsikre, vi alle beredte at opfylde vores Pligt, men tvungen ved yderste Mangel til dette Middel ved Fortvivlelse, lader sig intet saadant Resultat forvente. Enkelte Menneskers Hoved kunde ej vinde det tabte tilbage. Jeg er pligtig i min Stilling frimodig at ytre min Formening, og jeg tør vove at gjøre det til Dere Kongelige Majestæt, hvis Karakter jeg kjender.

21\*

Prins Frederiks Nærværelse og Venskab, denne min redelige Vens Omgang, er en sand Trøst for mig i denne Forfatning, som jeg hjertelig ønsker snart maatte endes. Deres Kongelige Majestæts Befalinger imødesés med Længsel af,

allerunderdanigst,  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 165

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 4de September 1809 <sup>1</sup>).*

Deres Durchlauchtigheds Depeche af 28de Avgust har jeg rigtig modtaget.

De Grunde, jeg haver anført for, at ingen fornyet Vaabenstilstand bør slutes, kan jeg aldeles ej fravige. Skulde derimod Manglen fornødige, at man skulde forandre den nu havende Vaabenstilstand, saa bør det dog bestaa i Forandring af Opsigelsesterminen, som da kunde forlænges paa 3 á 4 Uger.

14 Dage maa ellers oplyse os om Underhandlingerne med Rusland, og det vil da først give det sande Lys i Tingene samt til fulde vise, hvad man i Fremtiden tør haabe af Nordens Forfatning.

s. 166Deres Durchlauchtighed taler om at ville justifiere sig offentligt. Dersom dette skulde være Deres Ønske, naar Freden bliver, da skal jeg med Fornøjelse samle alle Papirer, for at jeg kan lade trykke de originale Dokumenter og derved give Deres Durchlauchtigheds Værk mere Interesse for Publikum.

Jeg har ellers aldrig endnu, som Deres Durchlauchtighed tror, forladt mig paa Løfter. Jeg véd heller ikke, paa hvilke jeg skulde forlade mig, eller hvilke jeg skulde kunne være i Besiddelse af.

Deres Durchlauchtighed vil indhente Erklæringer fra Deres Undergivne for at overbevise mig om Umuligheden af at have kunnet udføre Marchen til Sverig. Dette vil De vist. finde efter modnere Overlæg passende i dette Øjeblik. Naar Freden kommer, saa kan De tage alle deslige Oplysninger.

Jeg føler ofte det ubehagelige i ej at være mit kjære Rige Norge nærmere. Gud, hvor gjærne havde jeg været der! og i disse kjække Mænds Spidse havde jeg turdet haabe at kunne udrette noget.

Deres Durchlauchtigheds hengivne  
Frederik R.

s. 166

*Fra Kaas til Kongen.  
Christiania, den 22de Avgnst 1809.*

Allernaadigste Konge!

Uagtet der ikke er bestemt nogen Kurérs Afgang til Kjøbenhavn, saa tillader jeg mig dog allerunderdanigst at udfærdige denne Depeche for det Tilfælde, at en Kurér maatte afgaa før min Tilbagekomst fra en Rejse, som jeg agter at tiltræde i Nat, og hvortil Deres Kongelige Majestæt vil allernaadigst finde Anledningen i den herhos vedlagte Correspondance. <sup>1</sup>)

s. 167Den Proposition, som gjøres mig, at møde General Armfelt ved Grænsen, har jeg ikke troet at burde forkaste, omendskjønt Prins Christian August meget fraraadede saadant. Vel er den højst besynderlig, vel kjender jeg General Armfelts Letsindighed; men jeg kjender ogsaa hans bestandige Urolighed og Hang til



Intriger, samt at han er ganske mod Adlersparre og nu nøje forbunden med dennes store Fjende Adlerkreutz. Enhver Splid, som kan frembringes mellem de herskende Partier, ansér jeg gavnlig for Deres Kongelige Majestæt og for mit Fødeland. Dette og den Inquietude, som visse Personer vise i Anledning af Manderfeldts Skrivelse og min Beslutning at rejse, har just bestemt mig dertil.

Jeg haaber, at Deres Kongelige Majestæt vil allernaadigst finde, at mit Svar er affattet saaledes, at det paa ingen Maade kan kompromittere mig, og jeg beder Deres Kongelige Majestæt tillige være forsikret om, at jeg nøje skal overveje hvert Ord, som jeg siger, og blot høre og blot prøve uden paa nogen Maade at indlade mig i noget.

Prins Frederiks lykkelige Ankomst her til har meget glædet mig. Mellem ham og Prins Christian August synes at herske den bedste Harmoni, derimod ikke saa megen mellem Prins Christian og mig. Han har vist megen Mistillid til mig efter min Hjemkomst fra Danmark, forlangt min skriftlige Erklæring ved alle Lejligheder, hvilket har foranlediget en ikke behagelig Correspondance mellem os, som skulde efter Prinsens Forlangende forelægges Deres Kongelige Majestæt. Men jeg havde i Gaar Bevis paa, at hans fortræffelige Hjærte sejrer over Forstanden; thi han kom til mig og efter en mundtlig Explikation forlangte, at alt maatte være glemt og Correspondancen kasseres. Skade, at den Mand er ført ind i en Labyrinth, hvis rette Udvej han ikke kan finde. Det er en ædel Mand.

Deres Kongelige Majestæt erholder vist Beretninger fra saa mange Kanter om Landets Forfatning i det hele, at jeg ansér det s. 168 ufornuødent at tale noget om den Sag. Manglen er vist stor for Øjeblikket; men Høsten har begyndt, den giver snart Ressourcer for nogle Maaneder, og det øvrige maa man haabe af Forsynet og af de store Foranstaltninger, som Deres Majestæt allernaadigst har gjort til Norges Forsyning. Den Svage lader Modet synke; den kraftfulde Mand opretholder det ved alle de Forhaabninger og gode Udsigter, som han kan opdage.

Allerunderdanigst  
Kaas.

s. 168

*Fra Samme til Samme.  
Svinesund, den 26de Avgust 1809.*

Allernaadigste Konge!

General Armfelt forlader mig i dette Øjeblik, og jeg haster med at nedskrive det vigtigste af vor Samtale for at kunne faa denne Depeche afsendt med den Kurér, som skal afgaa i Morgen fra Christiania, hvor hen jeg ufortøvet begiver mig.

General Armfelts Idé til en Sammenkomst med mig er foranlediget ved en Samtale, som jeg havde med Kommandanten i Gothenborg, Oberst Ehrenström, hvor jeg ytrede min Formening temmelig tydelig om de nordiske Anliggender, om Prins Christian Augusts Valg og om de lykkelige Følger af de tre Rigers Forening. Adlersparre har mange Fjender, det véd jeg bestemt; General Armfelt paastaar, at hans hele Indflydelse grunder sig dels paa det Løfte at forene Norge med Sverig, dels paa den Frygt, man har for ham, saa længe han er omgivet af en Armé, som ikke elsker ham, men som Maskine følger sin General. Vil man derfor tænke paa Fred i Norden og paa Muligheden af en Forening til Held for samme, et Ønske, som mere end 6/8 af den svenske Nation har, saa maa man tilintetgjøre Frygten for Adlersparre ved at opløse hans Armé, og det sker alene ved en Vaabenstilstand med Norge. Ideen er ikke urigtig, Omstændighederne gjøre desuden en Vaabenstilstand paa 4 á 6 Uger meget ønskelig for Norges Høst; Prins Christian driver daglig derpaa. Deres Kongelige Majestæt vil derfor allernaadigst tilgive, om jeg af muligt urigtige Grunde nu stemmer for et Skridt, som jeg til denne Tid af al Kraft har modsat mig.

Adlersparres heftigste Fjender skal være Adlerkreutz, Grev Ruuth, Grev de la Gardie, von Essen og Armfelt, desuden det hele russiske Parti samt Adelen. Kongen skal frygte ham og kjedes ved hans bydende Tone. Stænderne frygte ham og hade ham derfor. Armfelt ansér det meget let at styrte ham, naar man kan skille ham ved sin Armé. Da der blev gjort Erindringer mod den Del af Kongens Tale til Stænderne, som angaar Prins Christian August og de Tjenester, s. 169 han havde víst Sverig, sagde Adlersparre: „Det bør staa, thi derved har vi ham i vor Magt“. Med Adlersparre taber Prins Christian sit hele Parti.

Armfelts Plan er den: at Deres Kongelige Majestæt vælges til Successor paa Vilkaar at antage den svenske Konstitution, vælge en Residens i Sverig, adoptere Gustav Adolphs Søn til Kronprins og formæle ham med Danmarks Kronprinsesse. Og skulde Deres Kongelige Majestæt med nogle Modifikationer indlade sig paa disse Konditioner, da ønsker han, at der maatte sendes en Mand til Stockholm med nogle Penge og den fornødne Evne til at vinde Folk af alle Klasser. Dertil maatte en eller anden Prætext søges; Armfelt gjorde sig da forvisset om et godt Udfald. For Stænderne frygtede han ikke; Prins Christian Augusts Valg havde ikke kostet mere end 25 000 Rigsdaler Banko. Kronprinsen har et meget stort Parti i Sverig, og alle vilde forene sig om ham, naar man ikke frygtede for ethvert Regentskab under hans Mindreaarighed. Dette Parti søger at

udsætte Freden med Russerne, det understøttes af Kejserinden, og der er nu sendt en Dame til Petersborg (hvis Navn Armfelt ikke vilde sige mig) for end mere at virke paa Kejserinden. En hurtig Vaabenstilstand med Norge, hvorved Adlersparres Kommando opløstes og Armeen gaar ud af hverandre, samt en Mands Sendelse til Stockholm, det er de to Ting, som Armfelt tror der kan og bør gjøres for den gode Sag.

Disse Armfelts Ytringer, som af mig ere samlede saa godt, som jeg formaar at gjøre det, maa jeg allerunderdanigst underkaste Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Bedømmelse. Jeg frygter for, Armfelt handler mere af Had til Adlersparre end af Interesse for det, som han kalder den gode Sag. Jeg har ellers megen Grund til at tro, at der hersker stor Misfornøjelse og en stærk i Gjæring i Sverig.

Allerunderdanigst  
Kaas.

s. 169

*Christiania, den 28de Avgust 1809.*

Da Kurerens Afgang er bleven udsat til denne Dags Aften formedelst en Deliberation, som fandt Sted i Gaar i Følge hans Durchlauchtighed Feltmarskalkens Anmodning, saa tillader jeg mig at tilføje noget til min forestaaende allerunderdanigste Depeche.

Prins Christian August erklærede, at enhver Opsættelse med at afslutte en forlænget Opsigelsestermin af Vaabenstilstanden med Sverig kunde blive farlig for Norge, fordi de Svenske begyndte at fatte Mistillid til ham og muligen ikke vilde om nogle Dage tilstaa ham, hvad han nu kunde erholde. I dette Tilfælde havde man blot det Alternativ tilbage, da Magasinerne kun tillod Troppernes Samling i 3 á 4 Uger, at rykke ind i Sverig og slaas for sin Føde som fortvivlede eller at blotte Landet for alt Forsvar og saaledes give det til Pris for de s. 170 Svenske. Deres Kongelige Majestæt vil allernaadigst finde, at Prins Frederik af Hessen og jeg befandt os i en meget kritisk Stilling, da der blev forlagt os et Alternativ, som ikke gik ud paa mindre end enten at handle imod Deres Kongelige Majestæts Befaling eller at paatage os Ansvaret for Udfaldet af enhver fortvivlet Beslutning, som Prins Christian maatte tage og vi efter vor subalterne Stilling til ham ikke kunde afværge. Hvor let vilde det ikke i et saa dant Øjeblik være for ham at forskaffe sig flere Stemmer for sin Mening blandt Armeens Officerer, Regeringskommissionens Lemmer og de civile Avtoriteter? Under disse Omstændigheder tro vi allerunderdanigst at have handlet som Deres Kongelige Majestæts tro Tjenere, da vi bragte det derhen, at Prinsen efter sit Ønske indleder en Negotiation paa de Vilkaar, som han allerunderdanigst forelægger Deres Kongelige Majestæt, men ikke afgjør noget, før Deres Kongelige Majestæts Befaling er indløben, og at denne saa snart muligt maatte meddeles os. Derom ansøger jeg allerunderdanigst. I øvrigt refererer jeg mig til min allerunderdanigste Depeche af 26de Avgust. Jeg maa endnu tillægge følgende til denne min Depeche.

22

Armfelt har meget bedet mig, at intet af det, han har sagt mig, maatte meddeles Grev Bernstorff eller nogen anden end Deres Kongelige Majestæt, da den mindste Mistanke mod ham vilde gjøre ham ulykkelig <sup>1</sup>). Han ønsker derfor, at om Deres Kongelige Majestæt vilde sende nogen til Stockholm, det da maatte blive mig, da han vilde give al mulig Vejledning og gjøre mig bekjendt med de vigtigste Mænd af Oppositionen. Jeg forestillede ham, at dette ikke lod sig gjøre, da jeg, som fremmed med al Diplomati, vilde kun slet tjene Deres Kongelige Majestæt og den gode Sag. Armfelt tav da og slog sig for Panden,

Prins Christian August bliver ikke at formaa til at forlade Norge, uagtet det var det bedste Middel til at gjøre Ende paa de Planer, som hans Parti i Sverig og mulig ogsaa i Norge daglig gjør mod dette Land, samt paa hans og Norges nu iværende ubehagelige Stilling. Mod mig er han yderst mistroisk, et Ord fra mig vilde fordærve Sagen endnu mere.

Allerunderdanigst  
Kaas.

s. 170

*Fra Kongen til Kaas.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 4de September 1809 2).*

Min kjære Kaas! Jeg haver rigtig imodtaget Deres Depeche af 22de og 26de Avgust. Jeg ser deraf den Samtale, De haver haft med s. 171 Baron Armfelt. Jeg maa aabenhjærtigen bekjende, at jeg ej ret véd, hvad Armfelt vil, om han vil styrte Adlersparre, eller om han hemmelig holder med ham; thi begge ville Vaabenstilstanden.

Det bedste er at svare Armfelt, at da man alt paa en Maade var i Negotiation med Kongen af Sverig, kunde De for Tiden ej indlade sig i noget bestemt, men at De ønskede, at Armfelt som Deres gamle Ven holdt Dem

au courant af Sagernes Gang. Bortstøde tør man intet, men forlade maa man sig endnu mindre paa nogen.

Manderfeldt er Armfelts højre Haand, og denne har tilskrevet Grev Bernstorff i samme Tone, som Armfelt taler.

Prins Christian August, som vil — Gud véd, hvorfor — have Vaabenstilstanden forandret fra 2 Dages Opsigelse til 3 á 4 Ugers Opsigelse, haver jeg bevilget det i Tilfælde, at Armeen og Landet absolut kræver dette upolitiske Skridt. 14 Dage vilde ellers have lært os, om det var fornødent eller ej; thi Russernes Negociationer ere dog nu i Gang.

Jeg haver bragt i Erfaring, at de norske Kjøbmænd skal i Gothenborg have faaet engelske Licencer, men at disse arme Folk ere bedragne; thi det skal være falske Licencer. De engelske Søofficerer have Kjendetegn paa de rigtige og falske og have Befaling at opbringe alle dem, der ere forsynede med de falske. Prins Christian truer med at ville lade trykke en Justificationsmemoire. Jeg har bedet ham at opsætte dette til Freden; thi da vilde jeg, naar han lod trykke, selv lade trykke alle Dokumenter, jeg havde om disse Sager, for at gjøre denne Bog eller Memoire mere interessant for Publikum.

Kjøbmand Faye har tilskrevet Generalmajor Haxthausen og beklaget sig over, at man ej havde tilstaaet ham samme Fordele som Gram; men heri fejler han aldeles. Han tror ogsaa, at Udførselen fra Sjælland er tilladt; dette er ej heller Tilfældet, men blot enkelte Ladninger har jeg tilladt at afgaa her fra med svenske og neutrale Skibe.

Deres altid hengivne  
Frederik R.

s. 171

*Fra Kaas til Kongen.  
Christiania, den 3dje September 1809.*

Deres Kongelige Majestæt ville allernaadigst tilgive, at jeg endnu en Gang bringer den Materie paa Bane, som var Gjenstand for mine seneste Depecher af 26de og 28de Avgust. Den kan ikke være lige s. 172gyldig for nogen sand Fædrelandsven og endnu mindre for den, som er Deres Kongelige Majestæts allerhøjeste Person saa ganske opofret og hengiven, som jeg er det.

22\*

At Muligheden af et lykkeligt Udfald dagligen viser sig mere og mere for mig, og at det Ønske tillige næres hos mig, at kunne blive et ringe Redskab ved Udførelsen, det kommer til Dels og deraf, at jeg nu har den Lykke at kunne dagligen meddele mine, for mig saa behagelige, Forestillinger og Ideer til en Mand, som ikke føler for andet end for Deres Majestæts Lykke og Tilfredshed, som saa ganske forener sine Ønsker med mine, og som værdiger mig sin Tillid og Yndest, det er til Prins Frederik af Hessen, hvis Nærværelse bringer mig til at glemme de Ubehageligheder, som møde mig fra andre Sider. Vel kan jeg ikke skjule for mig alle de Vanskeligheder, som man har at overvinde, men jo mere jeg overtænker Sagen, jo mindre forekomme de mig, og jo mere overbevises jeg om Muligheden af at bortrydde dem, naar man først kunde indlede Sagen paa en god Maade. Den største Vanskelighed bliver i mine Tanker den at kunne finde en passende Anledning til at sende en brugbar Mand til Stockholm, naar den ikke søges under de Fredsunderhandlinger, som formodentlig snart indledes. Kommer han til Stockholm, saa vil han efter General Armfelts Forsikring strax kunne samle et stort Parti om sig. Kongen af Sverig bliver let at overtale, da haner kjed af Adlersparre og hans Tilhæng, som til denne Tid ledede ham. Hos Stænderne lovede Armfelt den største Del af Adelen, Hovedet for den gejstlige Stand, en Biskop Nordin, samt de to vigtigste Talsmænd for Bønderne, hvilke alle ledes af Armfelt, af Greverne Ruuth og de la Gardie. At det vilde blive vanskeligt at gjøre en Forening paa den af Armfelt foreslagne Maade indbydende og interessant for dem, det tror jeg ikke, da Ideen maa have saare meget tillokkende for enhver Svensk, hvis Kongestamme egentlig sikres derved de 3 Rigers Kroner. Det er vel sandt, at den modsatte Følelse maa opvækkes hos enhver Dansk og Norsk, men jeg tror og, at den let undertvinges af den Kjærlighed og Hengivenhed, som disse [nære] for Deres Kongelige Majestæt, samt af den Tanke, at det dog fornemmelig bliver Danmarks Kronprinsesse, Deres Kongelige Majestæts Datter, som kommer til at føre Roret, og naar Deres Kongelige Majestæt gjorde den Betingelse at ville opdrage Kronprinsen, saa blev han vist mere dansk end svensk. Man vilde og tænke sig, at det blev Deres Kongelige Majestæts Æt, som ved denne Forening blev sat i Stand til med Kraft at fremme Landets Tarv. Den anden og tilsyneladende store Vanskelighed er Arvegangsretten til den danske Trone, da højsalig Prins Frederiks Descendenter for Øjeblikket ere nærmest Tronfølgen. Men hvor usikker er ikke enhver Forventning i saa Henseende? og deraf samt af Prins Christian Frederiks sande Hengivenhed for Deres Kongelige Majestæt og af hans Fædrelandskjærlighed tør man vente Resignation for sig og sin Linie, naar Deres Kongelige Majestæt vilde forsikre ham og den, under Navn af Len, et Etablissement i Hertug s. 173dømmerne. Det kunde muligen ogsaa medføre det Gode, at derved forstyrredes mange Planer, som muligen gjøres mod Hertugdømmerne, og der blev altid Udsigt til Gjenforening, naar den herskende Linie uddøde. Jeg føler fuldkommen, hvor

voveligt det er handlet af mig, at udlade mig for min Konge med Betragtninger af den Natur, men jeg har den Tillid til Deres Kongelige Majestæts Mildhed og Naade, at det allernaadigst tilgives mig for Hensigternes Skyld.

Prins Christian August er i denne Tid meget urolig og højst mistænkelig; til hans øvrige uheldige Stilling kommer uden Tvivl det, at han har slette Fortrolige, men jeg kan ikke opdage dem. I Gaar talte han for første Gang om at forlade Norge.

Allerunderdanigst  
Kaas.

s. 173

*Fra Samme til Samme.  
Ladegaardsøen, den 9de September 1809.*

Allernaadigste Konge!

Da jeg har ligget nogle Dage syg paa Ladegaardsøen af den her almindelig herskende Sygdom, en meget stærk Diarrhoe, som hos mange udarter til Blodgang og borttrykker mange Mennesker af alle Klasser, saa modtog jeg først Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Depeche af 4de September meget sent i Gaar Aftes tillige med den Efterretning, at der skal afgaa en Kurér til Middag. Jeg har derfor kun liden Tid og faa Kræfter til allerunderdanigst at besvare Højstsamme med den skyldigste Udførlighed.

Med General Armfelt er min Correspondance brudt fra Norge af, og det efter hans udtrykkelige Forlangende, da han viser sig saa frygtsom for enhver Ting, som kunde røbe Mistanke om en Forstaaelse mellem ham og mig, thi i Sverig tror man mig á tete for et Parti i Norge, som virker mod Prins Christian August og den svenske Indflydelse. General Armfelt har dog opgivet mig Kommandanten i Gothenborg og en Ritmester Jäger ved Husarerne i Helsingborg, til hvilken jeg kunde afgive mine Breve til ham, naar jeg rejste igjennem Sverig, og finder jeg her fra en paalidelig Rejsende til Gøteborg, da skal jeg allerunderdanigst efterleve Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Befaling og tilskrive General Armfelt. Enhver saadan Correspondance bliver dog meget farlig formedelst de strænge Mesures, som ere tagne paa Grænsen angaaende Brevene, og hvilke sikkert fordobles ved s. 174 Prins Christian Augusts Mistanke mod mig og enhver, som staar i mindste Forbindelse med mig.

Prins Christian August skal være meget opbragt mod mig. Han tror, at jeg har opvakt Mistanke hos Deres Kongelige Majestæt mod ham, at det er mig, som har gjort Deres Majestæt det Forslag mod min bedre Overbevisning til Indmarchen i Sverig, alt i den Hensigt at skade ham og styrte ham, samt at jeg opbyder alt for at gjøre ham mistænkt hos den norske Armé og Nation. Disse besynderlige Ideer ere en Følge af hans virkelige noget forvirrede Begreber i den senere Tid samt af adskillige tilstødende Omstændigheder, og da han meddeler sine Formodninger og sin Mistanke til enhver, som vil høre dem, saa er det naturligt, at deriblandt gives Mennesker, som smigre ham og forestille sig at vinde hans Yndest og Tiltro ved at bestyrke ham i sin Dom over mig og ved mere og mere at opbringe ham mod mig. Hertil kommer: Imo, at der har været et Par Scener i Regeringskommissionen i Anledning af den saa længe og saa meget omventilerede Forlængelse af Vaabenstilstanden med Sverig, hvor jeg troede at burde tale det Sprog, som tilkom den nidkjære Embedsmand samt den tro og lydige Undersaat; 2do, at Prins Christian August, strax efter Prins Frederik af Hessens Ankomst til Christiania, i Anledning af den forommeldte Vaabenstilstand og mine Ytringer desangaaende under Overværelse af Hans Durchlaughtighed Prins Frederik tilskrev mig et haardt og i mine Tanker upassende Brev, som jeg ikke fandt mig beføjet til at putte i Lommen, helst da jeg vidste, at han havde forevist det til andre, men jeg besvarede det i den ærbødige Tone, som jeg skylder mine Foresatte, men tillige i den mandige, som jeg skylder mig selv og min fornærmede Ære; 3tio, en Scene paa Svinesund, hvor jeg ved min Tilbagekomst fra Kjøbenhavn blev modtagen af alle militære og civile Avtoriteter fra Frederikshald samt af en stor Del af Borgerskabet.

Da de tvende første mellem Hans Durchlaughtighed og mig forefaldne Begivenheder vare endte paa en for mig og, som det forekom mig, ogsaa for Prinsen tilfredsstillende Maade, saa fremkommer han nu med den tredje og har i Gaar givet min Læge, Stabschirurgus Thulstrup, Kommission at sige mig, at han var bleven underrettet om, at jeg i Svinesund skulde have erklæret højt, at jeg ikke drak hans Skaal, da jeg ansaa ham som en Forræder; han fordrer derfor, at jeg offentligen i alle Tidender skal modsige dette Rygte. Hans Durchlaughtighed Prins Frederik af Hessen, til hvem han ligeledes har sagt dette, var saa naadig at komme til mig i Gaar for at prævenere mig derom. Mit Svar til Stabschirurgus Thulstrup var det, at jeg ikke kunde indlade mig med ham om en Sag af den Natur, men bad ham sige Prinsen, at dersom Hans Durchlaughtighed havde noget i den Henseende at sige mig eller at fordre af mig, saa haabede jeg, at han selv gjorde mig den Ære at tale med mig derom, da jeg saa vilde give ham al den Oplysning og tilfredsstillende Afgjørelse, som han troede at burde fordre. Saaledes venter jeg nu paa Udfaldet.

s. 175 Imidlertid skylder jeg Deres Kongelige Majestæt en allerunderdanigst Beretning om denne sidste

Tildragelses hele Sammenhæng, saaledes som jeg vil staa Deres Majestæt, Gud og min Samvittighed til Ansvar derfor. Ved Overfarten fra svensk Svinesund til Norge fulgte der med mig 3 svenske Officerer, nemlig en Søn af Kommandanten i Gothenborg, Ehrenström, som var rejst med mig til Grænsen, en Fændrik af Artilleriet, som af Kommandanten var sendt forud som Kurér for at tilsige mine Heste, og den Officer, som kommanderede Pikettet ved svensk Svinesund. Disse bleve som naturligt indbudne til at tage Del i den paa norsk Side af en Kjøbmand Tank fra Frederikshald anrettede Frokost. Ved Bordet kommer Kjøbmand Tank til mig og siger: „De har vel intet imod, at jeg proponerer Prins Christian af Augustenborgs Skaal?“ Jeg maa tilstaa, at det oprørtemit Sind at høre denne Skaal proponeres af en Nordmand i Overværelse af 3 svenske Officerer, før man havde drukket min Konges og mit Fødelands Skaal. Hertil kom ogsaa en anden Følelse, frembragt ved alt det, jeg havde hørt i Sverig angaaende Prinsen af Augustenborg, Kongen af Sverigs Tale og Dagens Anliggender. Jeg er noget heftig af Temperament og kan under visse Begivenheder, som virke stærkt og hurtigt paa mit Hjertes Følelser, ikke moderere det første Udbrud deraf. Jeg svarede derfor noget raskt og heftigt: „Den Skaal drikker jeg ikke“, og derpaa vendte jeg mig til min Nabo, som var en Militar, men hvem erindrer jeg ikke. Imidlertid følte jeg snart, at jeg ved mit korte og butte Svar havde overilet mig, jeg gik derfor, efter at Frokosten var endt, til Kjøbmand Tank og sagde: „at han maatte føle, hvor upassende det var. i Selskab af svenske Officerer og under de nærværende Konjunkturer samt Dagens Tildragelser, at høre Nordmænd proponere Prins Christian Augusts Skaal før deres Konges; det havde opbragt mig, og derfor havde jeg givet det korte Svar, men vilde han under Middagsmaaltidet, hvortil hele Selskabet og ligeledes de svenske Officerer vare indbudne, proponere først Hans Majestæt Kongens og derefter Danmarks og Norges Skaal, saa vilde jeg siden bringe Prins Christians frem“. Det blev vedtaget. Dermed var den hele Sag endt, paa hvilken jeg aldeles ikke har tænkt mere, før den prippes efter saa lang Tid og bliver under saa odiøse Tilsætninger bragt for Prinsen, som ikkun er altfor tilbøjelig til at tro det værste om enhver, som ikke blindt hen vil følge hans Meninger.

Hvor syg jeg end er, saa agter jeg dog i Dag at kjøre til Byen for at tale med Prinsen. Jeg vil da fortælle ham Sagens hele Sammenhæng og tilføje det eneste, jeg véd at sige for at gjendrive et saa sort og lumskt Angreb paa min Karakter, nemlig: Forræder kunde jeg aldrig kalde ham eller nogen, uden at være overbevist om, at han var det; thi jeg kjender for vel dette Ords Bemærkning og Følgerne af en saadan Beskyldning, bedst naar den gjøres offentligen, til at handle saa ubesindigen, og havde jeg haft denne Overbevisning om Prinsen, saa blev det vist ikke under et Bordselskab af Mennesker, s. 176 som til Dels vare fremmede for mig, som jeg ytrede saadant, da havde jeg handlet offentligen og brugt al min Indflydelse for at sætte ham ud af Stand til at virke og handle som Forræder, om endog han eller jeg derved skulde gaa til Grunde. At Frygtagtighed eller Svaghed ikke leder mig eller forblinder mig, naar det gjælder min Konges og mit Fødelands Tarv, det tror jeg Hans Durchlaughtighed er overbevist om. I øvrigt er jeg villig til at give ham al den Fyldestgjørelse, som han tror at maatte fordre, kun ingen offentlig Erklæring. Jeg tror ikke at være endnu sunket saa dybt i Folks Dom over mig og min Karakter, at jeg behøver offentligen og ved Trykken at disculpere mig for en saa absurd Beskyldning. En saadan Erklæring ansér jeg lige saa fornærmelig for Prinsen, som fæster Tillid til deslige Rygter, som for mig, thi qui s'excuse, s'accuse. Desuden har jeg endnu ikke fremstillet mit Navn offentligen til Skue for Publikum, og det skal heller ingen anden end min Konge kunne tvinge mig til.

Jeg anbefaler mig til Deres Kongelige Majestæts naadige og milde Dom over mit Forhold. Har jeg fejlet, da er mit heftige Temperament Aarsag dertil, over det er man ikke altid Herre. Imidlertid vilde jeg under lignende Omstændigheder sikkert handle ligedan og tror ikke, nogen ærekjær Mand kan eller bør handle anderledes. Jeg beder Deres Kongelige Majestæt være allernaadigst forvisset om, at naar ikke en ubegrænset Hengivenhed for Deres Majestæts allerhøjeste Person og Deres Staters Tarv kvælede iblandt Følelsen af de mange Ubehageligheder, ja jeg tør sige Ydmygelser og Vanskeligheder, som møde Hans Durchlaughtighed Prins Frederik af Hessen og mig næsten ved ethvert af vore Skridt, saa maatte vi hellere ønske os enhver anden Stilling end de vigtige Poster, som Deres Majestæt allernaadigst har anfortroet os. Gid vi blot maatte nyde den Løn og den Tilfredshed, fremdeles at kjendes værdige til Deres Majestæts Naade og Tillid samt at se vore ringe Bestræbelser kronede med et heldigt Udfald.

Man har rigtignok haft en Del engelske Licencer i Gothenborg, men man har endnu ikke haft Anledning til at mistænke dem som falske. Jeg skal dog under Haanden lade Kjøbmændene give en Advarsel om at være forsigtige. Dersom Efterretningerne om den blodige Affære mellem den russiske og svenske Armé i Egnen af Umeå er sand, samt at de Svenske have angrebet, saa har man ondt for at rime det sammen med Fredsunderhandlingerne og den foregivne Vaabenstilstand. Denne Begivenhed gjør enhver Forlængelse af Vaabenstilstanden med de Svenske endnu mere betænkelig for mig.

Allerunderdanigst  
Kaas.

s. 177

*Fra Samme til Samme.  
Ladegaardsøen, den 10de September 1809.*

Allernaadigste Konge!

Da Kurerens Afgang er bleven udsat til i Dag, saa tillader jeg mig allerunderdanigst at indberette Udfaldet af den Samtale, som jeg havde i Gaar Aftes med Hans Durchlauchtighed Feltmarskalken. Den var meget alvorlig fra begge Sider, dog uden Heftighed, thi jeg troede det nødvendigt at forlange Forklaring over alt det, som havde opvakt hos Hans Durchlauchtighed nogen Mistanke mod min Karakter og min Handlemaade.

Jeg kan tydelig spore, at han er meget begjærlig efter at erfare Folkets Dom over ham, samt hvad der siges i Selskaber, Klubber og i de lavere Klassers Forsamlingssteder, at han har Mennesker til sin Tjeneste, som udforske den almindelige Mening og Tale, og derved hører han da meget, som behager, og meget, som ikke behager.

Den Scene, som jeg havde i Svinesund med Kjøbmand Tank, er bleven bragt til Christiania, og da jeg formodentlig ved flere Lejligheder, hvor der var Tale om Kongen af Sverigs trykte Deklaration til Stænderne, har ytret, at samme var højst fornærmelig for Prins Christian August, fordi han deri paa en vis Maade fremstilles som en Landsforræder, saa er alt, hvad desangaaende er blevet sagt, taget i Forbindelse med min heftige Ytring til Kjøbmand Tank, og Prinsen udledede da den Slutning, at jeg arbejder paa at stille ham frem for den norske Nation som en Forræder for derved at gjøre ham forhadet hos Nationen, hvorhos han dog lader mig vedfares den Ret, at jeg handler saaledes mod ham af en overdreven Hengivenhed for Deres Majestæt.

Ved noget koldt Overlæg og Eftertanke vilde Hans Durchlauchtighed let have indset, hvor urigtig denne Slutning var, samt at en saadan Fremgangsmaade fra min Side, uden dertil at have ganske tilstrækkelige Grunde, sikkert vilde vorde misbilliget af Deres Majestæt; men Prinsens heftige Sindsbevægelser, hans bestandige Uro og Mistanke gjør ham uskikket til koldt Overlæg. I Svinesund kunde jeg ikke kalde ham det ene Øjeblik en Forræder og det næste Øjeblik frembringe hans Skaal for Selskabet, det havde været en altfor paafaldende Inkonsekvens. At stille ham frem for Christianias Ind- vaanere som en Landsforræder uden tillige at anklage ham derfor og handle i Overensstemmelse med de Beviser, jeg maatte have for denne Formening, det vilde være meget enfoldigt handlet, da jeg dog maatte vide, at min Fremgangsmaade ikke kunde blive skjult for Prinsen og da maattet frembringe en Scene, som ikke alene paadrog mig Deres Kongelige Majestæts Unaade, men skilte mig tillige ved alle retskafne s. 178Mænds Agtelse; thi et lumskt Angreb paa en Mands Ære er i mine Tanker den sorteste af alle Forbrydelser.

23

Ligesom jeg stedse har erklæret det allerunderdanigst for Deres Kongelige Majestæt, saa har jeg ogsaa sagt det til Prinsen selv og gjør mig det overalt til en kjær Pligt at kunne erklære, at jeg aldrig har tiltroet Hans Durchlauchtighed nogen uredelig Hensigt; jeg er tvært imod overbevist om, at han, med de bedste og reneste Hensigter at gavne Deres Majestæt og sit Fødeland, er bleven ved nedrige Kunster indført i en Labyrinth, hvis Omkreds han ikke formaar at overse, hvis Grænser han ikke kjender, og fra hvilken han ingen Udvej kan finde. Han omgives af usle, intrigante og forfængelige Mennesker, som benytte hans Sindsforfatning til at underholde en bestandig Mistanke hos ham mod de Mænd, som mene det vel og redeligen med ham; det har jeg ogsaa sagt ham, og jeg har tillige sagt ham, at jeg tydeligen kan spore, at der gives Mennesker, som fra det Øjeblik, min Ansættelse i Norge blev bekjendt, arbejdede paa at stifte en Afstand mellem ham og mig. Jeg foragter disse Uslinger, og jeg vilde ønske, han gjorde det samme.

Endskjønt vi nu ere ganske forligte og enige, endskjønt Prinsen har frafaldet sin Paastand, som ikke gik ud paa mindre, end at jeg skulde lade trykke en offentlig Gjendrivelse af de udbredte Rygter eller udsætte mig for de videre Følger af min Vægring — formodentlig for en Duel eller for at blive efter Prinsens Befaling, som er i Besiddelse af den hele executive Magt, hæftet paa min Person og anklaget som Oprørstifter, thi dermed har han ogsaa udladt sig, — saa er jeg dog overbevist om, at der ikke hengaar 8 Dage, før der opstaar nye Scener.

Alt, hvad jeg har tilstaaet Hans Durchlauchtighed, er det, at jeg vil erkyndige mig, om disse Rygter virkeligen finde Sted, og skulde det da virkeligen være Tilfældet, da vil jeg erklære for enhver, som jeg kjender og finder Anledning til at tale [med] om den Sag, at jeg foragter disse Rygter og deres Ophavsmænd, og at intet kan krænke eller fornærme mig uden det, at noget fornuftigt og tænkende Menneske vilde værdige dem Opmærksomhed og tiltro mig saa megen Ondskab og Dumhed, at kunne offentligen eller hemmeligen erklære Landets første Embedsmand for en Landsforræder — en Erklæring, af hvilken Prinsens eller min sidste Blodsdraabe umiddelbart maatte flyde, — og dermed er Hans Durchlauchtighed tilfreds samt erklærede at ville med næste Post indberette Sagen for Deres Kongelige Majestæt, hvilket han ligeledes bad mig at gjøre, men dog ikke før næste Kurérs Afgang. Da Prins Frederik af Hessen imidlertid tilskriver Deres Majestæt derom i Dag, og min Depeche af Gaars Dato ligeledes er færdig, saa har jeg alleruunderdanigst tilladt mig at anbringe den hele Sags Sammenhæng med deu Kurér, som nu afgaar.

Til Slutning fordrede Prinsen, at jeg ikke maatte kabalere imod ham eller søge at gjøre mig et Parti og saaledes stifte 2 Partier i Landet, hvoraf kunde flyde mange Ulykker; thi i det Tilfælde blev han min Mand.

Hertil svarede jeg, at jeg foragter altfor meget enhver Kabale og s. 179 Intrige, som en Mennesket højst uværdig Handling, til at kunne nedlade mig dertil, og hvad tvende Partier angaar, da kjendte jeg kun ét her i Landet, dertil hørte Prinsen lige saa vel som jeg, det var nemlig Kongens; mit Parti blev derfor uadskilleligt fra hans, og skulde der opstaa nogen, som vilde skabe et andet Parti end dette, da kjendte jeg Nordmanden saa vel, at jeg turde garantere, at der dog kun blev ét Parti i Landet, nemlig det, hvoraf jeg var og til mit Livs Ende skulde blive. For øvrigt forsikrede jeg Hans Durchlaughtighed om, at jeg endnu aldrig havde frygtet for at se nogen Mand lige i Øjnene. Vi gave derpaa hinanden Haanden og skiltes ad.

Denne simple og ved min Ære sande Fortælling ønsker jeg maa finde Deres Majestæts allernaadigste Bifald.

Allerunderdanigst  
Kaas.

s. 179

*Fra Kongen til Kaas.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 26de September 1809 <sup>1)</sup>.*

Det gjør mig ondt at vide Dem i den Uenighed med Prins Christian August. Der hører stor Forsigtighed til at omgaas ham; thi det er vist unægteligt, at han har mangan Tanke, som maa gjøre ham Skæbnen utaalelig. Derved, med en fin Følelse, er det naturligt, at han er mistænkelig og let at opirre imod enhver, der modsætter sig ham.

Jeg tror. De har været altfor heftig ved Dejeuneren, og at dette har foranlediget Rygtet, at De skulde have kaldet Prins Christian en Forræder.

Jeg finder Deres Svar fortræffeligt og haaber, at Sagen nu falder bort.

Freden med Sverig er vist meget nær, og da vil den bedste Lejlighed komme for at faa Prins Christian August til at forlade en Post, hvori ingen Dansk kan se ham med Glæde.

Deres Forslag betræffende Sverig er aldeles skrevet af overdrevent Venskab for mig; men jeg kan paa ingen Maade indlade mig i samme, og jeg maa indstændig bede Dem at aflade fra Forslag, der i Sandhed ej ere nyttige.

Lev vel og vær forvisset om mit Venskab for Dem.

Frederik R.

23\*

s. 180

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 3dje September 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Som sidst til Deres Majestæt allerunderdanigst er bleven iudmeldt, blev Major Darre sendt til Kongsvinger, hvor han havde Sammenkomst med Grev Anckarsvärd, hvis Hovedopdrag var Komplimenter om mit til Deres Kongelige Majestæt indmeldte Svar i Henseende til Valget, som man almindelig havde bifaldet, Meddelelse af deres Svar til Deres Kongelige Majestæt samt Forsikring, at de, endog med Offer i Henseende til Handelen, skulde gjøre alt for at erholde Fred med os, at de haabede, at Freden med Rusland kunde ansés som næsten afsluttet, tillige Forestilling om Vaabenstilstand, hvorom Forslaget og Major Darres, efter given Instruktion gjorde, Indvendinger vedlægges. <sup>1)</sup> Strax efter dette erholdt jeg Deres Majestæts s. 181 Befaling af 27de August ved Divisionsanfører Rørbye, hvis Imodtagelse jeg er pligtig herved at erkjende.

Herpaa blev efter Överenskommelse med Kancellipræsidenten givet den ligeledes vedlagte Instruktion til Major Darre. <sup>1)</sup> Og nu s. 182 maa det være mig tilladt at besvare denne Deres Kongelige Majestæts Befaling. Efter foranmeldte er Forhandlingen ej aldeles afbrudt. Deres Kongelige Majestæt anfører, at Stilstanden ej var nødvendig, fordi alt én existerede. Den nuværende er paa 3 Dages Opsigelse, den tillader altsaa ikke at permittere en betydelig Del af vore Folk. Forvisset, at Deres Kongelige Majestæt ej for Øjeblikket attraar en offensiv Krig, at de permitterende Folk i 8 á 10 Dage kunde være inde, og paatagende mig Ansvar med Resten at afværge ethvert uformodentlig Indfald af de Svenske og at indestaa for Udfaldet, har jeg formaaet Prins Frederik at permittere Jordbrugerne. Deres Antal er ej ubetydelig, men desuagtet vilde Resten have fortæret vores Magasiner aldeles til Enden af Maaneden. Hidindtil er intet af de Kornskibe, som ere lovede, ankommen og de ere ej at forvente forinden i de mørke Nætter medio Oktober. Sikkert vil Fjenden, og det tror Undertegnede at have bevist, ej spinde Silke ved deres Indfald, saa længe det er mulig at holde Armeen

samlet; men dette vil, som jeg flere Gange har indmeldt, inden kort Tid ej være mulig, og Landet har mgen Ressourser, naar man endog vilde ødelægge Grænseprovinserne. Jeg har allerunderdanigst anført, at nogle Individets Løfter i en Sag, som angaar Landets Redning, vel gjorde med den bestemte Vilje, men med et alt for sangvinsk Temperament, ej maatte fæstes Lid til. Skulde Deres Kongelige Majestæts Stilling desuagtet have Grunde til at vedblive Deres Befaling af 27de Avgust, da maa jeg, som saa ofte gjentagende har forestilt det, som vores Kræfter formaa, allerunderdanigst ansøge at blive befriet for alt Ansvar af de deraf flydende Følger; thi i min Stilling maa jeg frygte for, at fremmede Kabinetter og Intriger (at Deres Kongelige Majestæt ej miskjender mig, derom er jeg tillidsfuld overbevist) vilde skyde Skylden paa mig og finde ny Anledning til at forestille mig som en Førræder mod min Konge og mit Fædreland. Denne Grund, min Stilling og den tiltagende Svække af mine fysiske Kræfter foranledige mig altsaa i saa Fald allerunderdanigst at ansøge om i Naade at erholde min Dimission af Deres Kongelige Majestæts Tjeneste. Jeg tør forsikre, at jeg har aldrig negocieret med Fjenden, foruden for saa vidt det er Deres Kongelige Majestæt bekendt og for det meste efter Deres Befaling, at det altid har været mit Hjertes eneste Ønske at vise mig Deres Tiltro værdig og at gavne Fædrelandet, for saa vidt mine Kræfter formaa, at jeg aldrig har og ej attraar den svenske Krone, men at jeg ansér det givne Svar som et Offer, jeg bringer Deres Kongelige Majestæt og Fædrelandet. Med den mest smertelige Følelse gjør jeg dette Skridt, men intet skal kunne udslutte af mit Hjerte indtil mit sidste Aandedræt den Taknemmelighed, jeg skylder Deres Kongelige Majestæt, det jeg skylder Dem og et Fædreland, som saa rigelig har belønnet mine ufuldkomne Bestræbelser, mine faa Talenter, som let kan erstattes. Jeg tør haabe, at Deres Kongelige Majestæt vil allernaadigst ansé dette Skridt, jeg skylder min Ære og min Familie, [for]s. 183et Skridt, hvortil jeg ikkun nødes, naar jeg ej ser mig i Stand at opfylde det med min Stilling forbundne Ansvar, et Skridt, som i min Stilling, ved at træde tilbage i Privat-Standen, muligvis er nødvendig for for Fremtiden at kunne virke for Deres Kongelige Majestæt og Landet. Det videre indstilles til Deres Kongelige Majestæts Bestemmelse. Altid og i enhver Stilling skal jeg være beredt at ofre Liv og Blod for Deres Kongelige Majestæt og til Fædrelandets Forsvar. Jeg skal dele Skæbnen af Deres Kongelige Majestæts Nordmænd som tro Undersaat. Prins Frederik vil sandsynlig indmelde til Deres Kongelige Majestæt om Magasinernes Tilstand. For at redde Bergen, om mulig, har Regeringskommissionen vovet et Skridt, hvilket, som jeg haaber, vil finde Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Bifald. Assurancen her fra til Jylland er bleven aabnet den 1ste d. M. Maatte en Vaabenstilstand snart give Anledning, aabent at turde tale om vores Trang for ved en Proklamation at kunne elektrisere disse nedslaaede Mennesker til Mod og Aktivitet, det eneste, som kan redde os. Kjøbmandsstanden bevirker det ej; thi ved Kornhandelen er ubetydelig at vinde.

I Anledning af den vedlagte Melding fra General von Krogh har jeg strax tilskrevet Christianssands og Bergens Stift, at Island var besat af Fjenden og de derværende Skibe lagte under Embargo. Det videre af dette skjændige Førræderi har jeg ej troet at burde blive publik. Kommandør Fisker har foreslaaet, dersom de danske Brigger kunde oversendes, da i Forening med de herværende at gjøre en Expedition der hen i den senere Tid af Aaret, at Kommandør Løvenørn maatte høres, som nøje bekendt, om den bekvemmeste Tid og Landingssteder, at Kapitajn C. Jessen maatte sendes under andet Paaskud her over for at føre denne Expedition, hvilket Kommandør Fiskers fysiske Kræfter ej tillader ham, at indtil Udførelsens Øjeblik denne Hemmelighed ej maatte blive videre bekendt end for Deres Kongelige Majestæt, Løvenørn, ham, mig og de 2 sifrerende Adjudanter. Ønskelig var det, om man kunde bemægtige sig Hovedførræderen, og tillige et Par raske og determinerte Embedsmænd kunde sendes over. Den omtalte Jørgensen tror Fisker at være en Flensborger.

Den svenske General Armfelt har her til ladet aflevere for 18000 Rd. Blanketter til Assignationer, som ere fundne af svenske Fiskere i Søen. Brevet indeholdt tillige Reklamation af et for nylig af vores Kapere indbragt svensk Skib. Jeg har ladet svare ved et Komplimentbrev, vedlæggende en Douceur af 200 Rdlr. Rigsgjæld, og ladet i Henseende til Skibet tilføje, at det af Regeringskommissionen i dens bekendte Proklamation givne Løfte nøjagtig vilde opfyldes.

Maatte min Fremgang altid finde Deres Kongelige Majestæts Bifald, den eneste Belønning, jeg attraar for mine med den bedste Vilje forrettede svage Bestræbelser.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 184

*Fra Samme til Samme.*  
*Christiania, den 10de September 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Jeg er pligtig at erkjende Imodtagelsen af Deres Majestæts Befaling af 4de d. M. ved Lieutenant Birch.

Jeg har og jeg skal fremdeles vise mig ved god Vilje og Bestræbelse at erholde Deres Kongelige Majestæts Bifald og Naade. Dette har stedse været mit første og fornemste Ønske; maatte jeg være saa lykkelig ej at



blive misforstaaet. Hvad den værende Mangel har nødt os til at beslutte i Medfør Deres Kongelige Majestæts forommeldte Befaling, vil af Prins Frederik allerunderdanigst være bleven indmeldt.

To nevtrale Skibe siger Rygtet at være indkommen, deres Ladning er ej bekjendt. Efter Privatbreve skal til Trondhjem alt 4 á 5 Skibe fra Archangel være ankommen.

Der høres om flere Kornskibes Ankomst. Et for mig, men fortrinlig for Præsident Kaas, meget ubehageligt Rygte er bleven udspreedt her i Byen og i Landet, nemlig, at Præsidenten efter hans Tilbagekomst fra Kjøbenhavn paa Vestgaard skulde have brugt det Udtryk: Prinsen maa være en Forræder. Jeg tvivlede strax, at en Mand, som jeg ej kan have fornærmet, og som havde senere forsikret mig om hans Hengivenhed, kunde have brugt saadant Udtryk, men formodede, at dette maatte være en Misforstaaelse, at sandsynlig en Konversation over Indrykket i den svenske Proklamation hertil havde givet Anledning, og at man i Stedet for maatte da havde forstaaet maa. Dette synes end mere at stadfæste sig ved nærmere Erkyndigelse. Overbevist, at ingen fornuftig vilde fæste Lid til et saadant Rygte, som, om det end havde været sandfærdigt, dog, som jeg tør paastaa, ved min almindelig bekjendte Karakter ej vilde tros af nogen fornuftig, kunde jeg ej ansé mig fornærmet, men med fortjent Foragt ansé dette Snak; men da Rygtet blev end mere almindelig, da holdt jeg det for Pligt imod Præsidenten, som derved blev mest fornærmet, at lade ham underrette om samme, om min Tænkemaade i denne Henseende, tilføjende det Ønske, at han offentlig ved Trykken vilde give en Erklæring: „at han havde erfaret, at Rygtet var udspreedt, at han skulde have brugt fornærmende og ærerørige Udtryk mod en agtet Embedsmands Karakter i et Selskab, hvor denne ej var nærværende, at han erklærede dette af hans Fjender udspreedte Rygte for en Usandhed, og de, som hertil havde givet Anledning, for Løgnere.“ Præsidenten har [lovet] at sige dette alle Vegne mundtlig, men han har vægret sig ved at lade trykke s. 185forommeldt. Jeg har holdt det for Pligt saaledes at indstille Sagens Sammenhæng til Deres Kongelige Majestæt og til Allerhøjstsammes Bestemmelse, ligesom Præsidenten efter Aftale herom vil rapportere til Deres Kongelige Majestæt, da vi ej kan tvivle paa, at denne Sag desuden vilde refereres til Deres Kongelige Majestæt.

Jeg anbefaler mig udi Deres Majestæts Naade.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 185

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 26de September 1809 <sup>1)</sup>.*

Deres Rapporter af 3dje og 10de September haver jeg rigtigt modtaget. Jeg ser deraf Deres Ønske snart at faa en Forandring i Deres Stilling. Jeg ønsker det Dem af Hjærtet. Den nu fore- staaende Fred med Sverig giver dertil ogsaa bedst Anledning, da De derved maa afgaa for at kunne modtage den Værdighed, hvortil De er valgt, og som aldeles ej er at forene med Deres nuhavende Stilling.

Ihvorvel jeg er overbevist, at Kancellipræsident Kaas hverken kan have brugt de Udtryk, som han beskyldes for, eller engang af Dem burde mistænkes for sligt, saa er desuden den hele Sag aldeles partikulær, som jeg er vis paa snart ved Mænd af saa gode og rene Egenskaber vil blive klaret, og Enstemmighed til min Tjenestes Nytte blive Følgen deraf.

Den Overenskommelse mellem Dem og min Svoger glæder mig meget. Saa nøje bekjendt med Dem begge, som jeg er, stodele jeg ogsaa derpaa.

Til Norges Proviantering gjøres alt. Maatte det blot lykkes! Mange svenske Skibe have Lejdebrev fra mig, og intet Skib ankommer, uden at det faar Retourladning med Korn og Proviant til Norge.

Hvad Vaabenstilstanden betræffer, da forbigaar jeg denne Materie, da De alt véd, hvor vidt De kan gaa i denne Sag med de Svenske.

Deres altid hengivne  
Frederik R.

24

s. 186

*Fra Kongen til Frederik af Hessen.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 26de September 1809 <sup>1)</sup>.*

Deres Durchlauchtigheds Rapporter fra 3dje og 9de September <sup>2)</sup> haver jeg rigtig erholdt. Magasinernes slette Tilstand er at beklage, men jeg haaber, at de trufne Foranstaltninger vil lykkes, og at Norge nok vil

blive forsynet.

Freden med Sverig er nær, og denne vil vel ej lidet bidrage til Norges Vel.

Uenighederne med Prins Christian og Kancellipræsident Kaas er meget at beklage, ligesom jeg ønskede, at Kaas blev uden for de politiske Gjenstande, som hans Plan med Sverig, der er under al Kritik, men jeg er overbevist, at hans Mening er den bedste, og at han vil gjøre alt for mig. Men hvilken Tanke? Jeg skulde gifte min Datter, som er mig saa inderlig kjær, til den svenske Prins for at gjøre hendes Æt i Tiden til Fjender af mit Fædreland! Jeg skulde begaa en Uretfærdighed mod Prins Christian af Danmark og skille mit Fædreland ved Hertugdømmerne. Jeg gruer over Tanken, og det gjør mig ondt, at Kaas kan have haft samme.

Jeg længes efter Deres Rapport over Armeen.

Deres hengivne Ven og Svoger  
Frederik R.

s. 186

*Fra Kaas til Kongen.  
Christiania, den 20de September 1809.*

Allernaadigste Konge!

Jeg modtager i dette Øjeblik den Efterretning, at en Kurér skal afgaa i Aften til Frederikshald, hvor nu Deres Durchlaughtigheder Prinserne Christian August og Frederik af Hessen opholde sig, for der fra at expederes videre til Kjøbenhavn, og jeg benytter da de faa Øjeblikke, som levnes mig, for at udfærdige denne min allerunderdanigste Depeche.

Efter et Byrgte skal der være afsluttet en ny Vaabenstilstand med Adlersparre. Projectet dertil blev mig for nogle Dage [siden] meddelt af Prins Frederik af Hessen med Befaling fra Prins Christian August derom skriftlig at sige min Formening. Det har jeg gjort, og Prins Frederik af Hessen underskrev med mig. Jeg frygter for, at man har udeladt af denne sidste et vigtigt Punkt af den første, som jeg s. 187 ikke kjender noget til uden af Rygter, nemlig at den svenske Armé mod Norges Grænser ikke maa bruges mod Danmarks Allierede, og at derfor denne Vaabenstilstand vil mishage disse, og fornemmelig Russerne, og kan saaledes ikke vinde Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Bifald. Jeg havde ønsket, at man ganske lioldt sig til Ordene af den første og blot forandrede Tiden for Opsigelsen; men det hedder, at Adlersparre ikke vil underhandle paa anden Basis end den, som han har foreslaaet. Det er tungt at modtage Love af den Herre. Efter Prinsen af Hessens Sigende til mig saa skal Prins Christian August have Beretning om, at General Armfelt har mistet sin Kommando, hvilken igjen er givet til Adlersparre, og det skal være en Følge af Armfelts Sammenkomst med mig i Svinesund. Det gjør mig ondt, da jeg deraf maa slutte, at Armfelts Hensigter ere gode.

Flere Breve og Rejsende fra Gothenborg berette, at den sidste Paketbaad fra England skal have bragt den Efterretning, at der var sammenkaldt et Conseil for at deliberere, om Korntilførslen til Norge kunde tillades, men Resultatet kan først ventes med den næste Paketbaad. Norge har vel aldrig haft større Trang til Korntilførsel end paa denne Tid, da alle Magasiner ere tomme og Høsten har været saa slet. Skulde Skibsfartens Frigivelse og Tilladelsen at expedere til nevtrale Havne, endog i fremmede Skibe, ikke virke noget til Fordel for Korntransporten til Norge, saa formener jeg allerunderdanigst, at Klogskab byder at paalægge Handelen sine forrige Lænker, thi ellers yder man Landets Marv, Landets Rigdom til en grusom Fjende, som betaler med Døde og med fremtvunget Hungersnød. Den Idé, at ville udhungrre en hel Nation, er saa umenneskelig, at jeg næsten ikke kan fatte, hvorledes den kan opstaa og vorde besluttet af en civiliseret Nations Styrere, samt at Kongens Conseil kan for Nationens og hele Evropas Øjne debattere et saadant Spørgsmaal <sup>1</sup>).

Allerunderdanigst  
Kaas.

s. 187

*Fra Christian August til Kongen.  
Frederikshald, den 22de September 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

I Bilagene tager Undertegnede sig den allerunderdanigste Frihed s. 188 at overrække den sluttede Konvention

Carl Theodor Sørensen, 1824-1914, *Frederik den Sjettes fortrolige Brevvexling med Norge i Aaret 1809*,

C. H. Anckarsvärd, N. Darre.

Öfveradjutant, Öfversteliutenant og Riddare af Kongl. Svärd-Orden. Overkvartermester ved Hs. Kgl. Majestæt Kongen til Danmark og Norges Generalkvartermesterstab samt Ridder af Danebrog.

Denna öfverenskommelse, rörande en militair vapenhvila emellan Sverige och Norrige, gillas och antages till alla delar från svenska Sidan. Foranstaående militære Konvention ratificeres herved i alle dens Punkter og Klausuler for samtlige under min Kommando staaende Tropper.

Gustafsvik, den 15de September 1809. Kongsvinger, den 17de September 1809.

Georg Adlersparre.

Statholder og commanderande Generaladjutant öfver västra Arméen. Christian, Prins til Slesvig Holsten, Statholder i Norge og Feltmarskalk.

) tillige med den af Major Darre i denne Henseende førte Correspondance <sup>2</sup>).

24\*

s. 189 Jeg har i Ensforstaaelse med Prins Frederik maattet gjøre dette Skridt i Medfør Deres Kongelige Majestæts sidste Befaling, da alt s. 190 den 25de flere Artikler, men fortrinlig Brødet, som behøvedes for hele Styrken, vilde have fejlet, og da, foruden et ubetydeligt Kvantum med et Par Jagter, intet Tilførsel, for saa vidt os bekjendt, var ankommen fra Danmark eller Østersøen. Til Dels for at lette Negotiationen, til Dels efter Prins Frederiks Ønske, har jeg troet at burde vove at underskrive Dokumentet. Maatte dette ej misbilliges af Deres Kongelige Majestæt. I øvrigt er de Svenske flere Gange igjentaget, at Konventionen var aldeles militærisk, ej politisk, at jeg paa denne Grund ønskede, at den ej maatte indføres i de offentlige Blade eller publiceres ved Trykken. Deres Kongelige Majestæt vil allernaadigst erindre, at i den forrige Konvention vores Allierede ej kunde benævnes ; ved dennes 3dje Kondition er det forekommet, at disse Tropper ej kan anvendes mod vores Allierede, da vi ej bindes ved samme, thi Røros er mundtlig regnet blandt de befæstede Stæder, og de, som afløse ved Frederiksværn, regnes til Fæstningens Garnison. De svenske Tropper gaa i Dag ud af hverandre, vores i disse Dage. Maatte jeg være saa lykkelig, at dette Skridt, gjort med den bedste Vilje, maatte finde Deres Kongelige Majestæts Bifald. Efter Dislokationen komme de trondhjemske Trupper til Røros, de bergenhussiske til Garnison i Kongsvinger og til Frederiksværn. Saaledes bliver det mulig, om behøves, inden 3 Uger at have dem samlet paa de Bestemmelsessteder, hvor fra de nu afgik. At Russerne have trukket sig med Tab til Piteå, at Statsraad Adlersparre er afgaaet som Negociateur til Jønköping, er for os Nyheder, som Deres Kongelige Majestæt alt maa være bekjendt.

s. 191 Uvis, om det er bleven anført i min sidste Rapport, er jeg pligtig herved allerunderdanigst at tilføje, at nogle Dage, før den her ommeldte Sammenkomst og Aftale fandt Sted, mig af Statsraad Adlersparre blev officiel kommunikeret, at han havde overtaget Kommandoen en Chef over den saakaldte vestre eller her langs Grænsen staaende Armé.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten. <sup>1</sup>)

s. 191

*Fra Samme til Samme.*

*Christiania, den 8de Oktober 1809.*

Allerunderdanigst Rapport!

Jeg er pligtig at indmelde Imodtagelsen af Deres Majestæts Befaling af 26de f. M. ved Major du Plat. I øvrigt er siden min sidste Rapport intet forefaldet, som fortjener at indmeldes til Deres Majestæt.

Fra Sverig haves intet sikkert og intet Rygte af Betydenhed foruden, at Freden med Rusland skal være publiceret og en russisk Kurér være passeret gennem Sverig til Kjøbenhavn. Saa meget er vist, at svenske Skibe alt tage engelsk Licence. Rygtet gaar, at der skal være betydelig Gjæring i Sverig, thi Armeen og endnu mere Kjøbmandsstanden skal være misfornøjet med Freden. Et andet Rygte, som dog kommer fra Kjøbenhavn og ej er sikkert, siger, at Adlersparre var gaaet ud af Statsraadet, og at Armfelt var kommen i hans Sted. Skulde dette være Tilfældet, og flere Data stadfæste, at det russiske Parti har sejret, da tillader Deres Kongelige Majestæt, at jeg under Forvending af Sygelighed udsætter at antage dette Andrag, og at for det første jeg gjør en Rejse udenlands. Maa jeg strax antage det, da ønsker jeg paa flere Grunde, men fornemlig med Hensyn til min individuelle Stilling, forinden personlig at kunne opvarte Deres Kongelige Majestæt, og at det ved samme Lejlighed maatte være mig tilladt at tilbringe nogle Uger i Augustenborg hos min Familie, et Ønske, hvis Opfyldelse paa mere end én Grund for min nuværende og tilkommende Stilling er af yderst Vigtighed, og som jeg derfor tør haabe vil finde Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Bifald.

Signalerne forkynde, at nogle faa Skibe ere ankomne, men hvor mange, vides ikke med Vished.

s. 192 Om mit Forhold med Kancellipræsidenten maa jeg allerunderdanigst referere mig til min sidste Melding med fuld Tillid til Deres Kongelige Majestæts Retfærdighed og Naade! Jeg har aldrig, som jeg forhen har ommeldt, fæstet Lid til dette almindelige Rygte, eller i al Fald ej kunnet holde mig fornærmet; men det maa tillades mig at bemærke, at jeg ej begriber, paa hvad Grunde denne Mand vægrer sig at gjøre et offentlig Skridt for at redde sin Ære. I øvrigt lider Deres Kongelige Majestæts Tjeneste ikke, da Sagerne af nogenledes Vigtighed cirkulere til Regeringskommissionens enkelte Medlemmers Betænkning.

Skibet „Favorit“ er kommen tilbage fra England med dets Besætning og 100 udvexlede norske Matroser. Saa snart Forhøret er indløbet, skal den detaillerede Rapport allerunderdanigst indsendes. Af Skibets Besætning skal 5 til 6 Mand være blesserede, hvilke dog nu skulle være i Bedring og uden Fare. Den af de Engelske begaaede og til Deres Majestæt indmeldte Fremgang ved Hasvig har Regeringskommissionen troet at burde offentlig bekjendtgjøre i Budstikken, allerunderdanigst forhaabende, at dette vil finde Deres

Majestæts allernaadigste Bifald.

Allerunderdanigst  
Christian. Prins til S. Holsten.

s. 192

*Fra Kongen til Christian August.  
Kiel, den 21de Oktober 1809.*

Jeg takker Dem meget for Deres Depeche, af 8de Oktober. Jeg vil aldeles henstille til Dem, om De vil rejse eller ikke. Det kommer an paa, hvad Indflydelse det kunde have paa alt; thi intet bør ske, som kan hindre eller vanskeliggjøre, at den svenske Krone tilfalder Dem.

Jeg er aldeles redebon at se Dem hos mig, inden De rejser, blot naar det ej skader Sagen; thi det vigtige Objekt, at De faar den svenske Krone, er mig for vigtigt for at ønske noget, der heri var skadeligt.

De Rygter om Kancellipræsident Kaas gjøre mig meget ondt, og mig er og bliver Sagen en mørk Tale.

Noget bestemt om Freden imellem Frankrig og Østerrig haves ej endnu. I Morgen afgaar jeg med min Familie til Kjøbenhavn.

Deres hengivne  
Frederik R.

s. 193

*Fra Frederik af Hessen til Kongen.  
Christiania, den 8de Oktober 1809.*

Allernaadigste Konge!

Deres Majestæts Depecher og Breve af 26de September haver jeg ved Overkvartermester du Plat rigtig modtaget.

Prins Christian August tror nu snart at kunne se sin nye Bestemmelse i Møde, og da han i den Henseende gjerne vil handle efter Deres Kongelige Majestæts Vilje, saa er han i Tvivl, om han skal modtage de svenske Deputerte her eller i Kjøbenhavn, for der at blive forestillet af Deres Kongelige Majestæt som Tronfølger af Sverig, siden Deres Kongelige Majestæt har haft den Naade, at gjøre det til en af Fredsbetingelserne.

Jeg har bedet ham ikke at tage nogen Beslutning, som kunde være Deres Kongelige Majestæt ubehagelig, og paa hans Forlangende har jeg den Ære at tilskrive Deres Kongelige Majestæt dette. Han ønsker ogsaa at faa Insignierne som Storkommandør, da han endnu ikke har modtaget samme. Uenigheden med Præsident Kaas vedvarer endnu, saa megen Umage jeg end har gjort mig for at forene dem.

Efter den nye Vaabenstilstand er alle Depot- eller Landeværnsbatailloner opløste, og disse som de tvende aggershusiske, det oplandske og [det] thelemarkske Infanteriregiment samt de lette Infanterikompagnier og Skiløberkorpset hjempermitterede.

Paa Grænsen mod Sverig staar kun en Observationscordon af en Division norske Jægere og det lejralske lette Infanterikompagni.

I Kongsvinger ligger én Bataillon af Bergenhus, i Frederikshald det søndenfjældske og i Frederiksstad det nordenfjældske Infanteriregiment, som begge have hjempermitteret deres nationale Batailloner og alle

Jordbrugere. Af den kombinerede Grenaderbataillon af 1ste Aggershus og oplandske Infanteriregiment er tre Divisioner i Aggershus, én i Kongsberg og Laurvig. Under Generalmajor Staffeldt ligger én Bataillon Bergenhus, den kombinerede Grenaderbataillon af 2det Aggershus og thelemarske Infanteriregiment, tre Divisioner af det norske Jægerkorps og et 3-Punds Fodbatteri. De 2 trondhjemske Grenaderbatailloner ere marcherede til Røros.

I Bergen ligger Resten af Regimentet og i Christianssand det vesterlehnske Infanteriregiment.

Formedelst den almindelige Omkvartering har jeg endnu ikke kunnet samle alle Efterretninger om Armeens Munderinger, som jeg paa min Rejse ved nogle Regimenter har fundet i maadelig og ved mange i slet Tilstand. Nogle haaber jeg snart at erholde og at kunne indsende Deres Kongelige Majestæt en fuldkommen Rapport desangaaende.

Allerunderdanigst  
Frederik, Prins af Hessen.

25

s. 194

*Fra Kongen til Frederik af Hessen.  
Kiel, den 21de Oktober 1809.*

I Gjensvar paa Deres Durchlauchtigheds Depeche tjener, at Prins Christian August kan gjærne rejse lige fra Norge til Sverig og tiltræde sin nye Post, saa snart han først formelig er afgaaet af Tjenesten og [har] erholdt sin Afsked, hvilket ham maa tilstilles, saa snart Freden er sluttet.

De trufne Foranstaltninger finde aldeles mit Bifald.

Disputerne med Kaas ere beklagelige. Skulde Kaas ej ved Vidner af de Tilstedeværende fralægge sig disse haarde Udladeiser og dette have Indflydelse paa hans Anseelse, saa bør Kaas under et eller andet Prætext rejse til mig i Kjøbenhavn, og der kan han tiltræde sin Post i Kancelliet og der arbejde under mig; thi jeg kjender hans Duelighed og Nidkjærhed.

Dette kan De gjærne forelæse Kaas Ord til andet. Han er en god og fornuftig Mand, som maa og bør tage sit Parti som Patriot og gjøre det, ham tjener bedst for min Tjeneste.

Deres altid hengivne Ven  
Frederik R.

s. 194

*Fra Kaas til Kongen.  
Christiania, den 8de Oktober 1809.*

Allernaadigste Konge!

Den Skaansel, hvormed Deres Kongelige Majestæt allernaadigst har betragtet saa vel mine heftige Udtalelser ved Dejeuneren i Svinesund, som de uforsigtige Ytringer, som jeg allerunderdanigst tillod mig at fremføre i min Depeche af 3dje September angaaende Sverig, den maa, om det var muligt, forøge min grænseløse Hengivenhed for Deres Majestæts allerhøjeste Person og gjøre Følelsen af min Heftighed og Uforsighed dobbelt smertelig for mig. Jeg skal deraf lære, allernaadigste Konge, at være mere agtpaagivende paa mig selv og vogte mig for at henrives alt for let af mødende Begivenheder. Naar jeg imidlertid kunde eller fandt det passende at foredrage Deres Majestæt noget af det, som er mødt mig her i Landet, og hvorfor jeg til Dels har skriftlige Beviser i Hænde, saa er jeg s. 195forvisset om, at Deres Majestæt vilde allernaadigst undskylde og tilgive min Heftighed. Man tirres saa længe, at Temperamentet omsider sejrer over Fornuften. Men disse Opdagelser kunne ikke gavne Deres Majestæt eller Deres Riges Interesse for Øjeblikket, derimod kunne de skade enkelte Mænd, og jeg bør derfor tie.

Deraf lod sig imidlertid udlede Grunden til det Had, som Prins Christian August lægger for Dagen mod mig, og som han endog tilkjendegiver derved, at han ikke vil komme i Regeringskommissionen, naar jeg er der; thi at han tror det udbredte Rygte, det bør jeg ikke formode efter de Erklæringer, som han to Gange har givet mig. I øvrigt hører jeg intet til ham og undgaar enhver Lejlighed til at møde ham, for derved at forebygge alle unødvendige Ubehageligheder. Prins Frederik af Hessen gjør alt muligt for at tilvejebringe en tilsyneladende god Harmoni, men det er uden Nytte. For Deres Kongelige Majestæts Tjeneste og for min egen Skyld kan jeg derfor ikke andet end ønske en eller anden hastig Forandring.

Jeg tager mig den allerunderdanigste Frihed herved at fremsende en Fortegnelse over de i denne forløbne Uge indkomne Korn- og Fødevarer fra Aggershus Stift, og jeg skal ikke undlade allerunderdanigst at

fortsætte disse Beretningers Afsendelse med hver Kurér. I dette Øjeblik, som jeg vil slutte denne min allerunderdanigste Depeche, modtager jeg en Skrivelse fra Manderfeldt, hvoraf allerunderdanigst vedlægges Gjenpart <sup>1</sup>). Derved bekræftes det, som jeg forhen allerunderdanigst har berettet Deres Kongelige Majestæt, og jeg begriber let, hvorfra dette Stød kommer. Det gjør mig ondt, at en Kabale skal sejre over en Mand, hvis Hensigter og Ytringer harmonerede saa meget med mine egne, og at han nu er bleven et Offer for en enkelt Mands Jalousie og Mistænkelighed. Hvorvidt det Skridt, som attraas gjort til hans Retfærdiggjørelse, kunde gavne og anses passende, det maa jeg allerunderdanigst indstille til Deres Kongelige Majestæts vise Bedømmelse. Jeg agter ikke at besvare det modtagne Brev, allerhelst da det er mig tilsendt fra Frederikshald under en Kjøbmands Konvolut, og jeg er, ikke uden Grund, mistænkelig mod alt det, som kommer fra den Kant.

Allerunderdanigst  
Kaas.

25\*

s. 196

*Fra Kongen til Kaas.  
Kiel, den 21 de Oktober 1809 <sup>1</sup>).*

Min kjære Kancellipræsident Kaas!

De maa aldeles afbryde al Konnexion med Armfelt, og at give ham Kopi af Samtalerne, De har haft med ham, eller noget andet Dokument, vilde blot give Anledning for denne sjælden fine Mand at intrigere for sig selv. Freden er desuden nær, følgelig alt sligt for Øjeblikket uforløst.

Jeg beklager meget den Stilling og den Fod, De er kommen paa med Prins Christian August. Det er vanskeligt heri at tage en Beslutning; thi efter Rygter bør man ej gaa. Jeg beder Dem at raadføre sig med Prins Frederik af Hessen, min Svoger, hvem jeg har paalagt at forelæse Dem, hvad jeg har skrevet herom.

Deres hengivne  
Frederik R.

s. 196

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 18de Oktober 1809.*

Allerunderdanigst Rapport!

Siden min sidste allerunderdanigste Melding er en svensk Parlamentær med en Skrivelse fra Statsraad Adlersparre bleven mig tilstillet. Skrivelsen saa vel som Svaret vedlægges allerunderdanigst i verificeret Afskrift <sup>2</sup>). Stifterne haver jeg underrettet, at Korn dér s. 197 var at erholde, for at benytte dette ved de meddelende Licencer. Maatte denne min Fremgangsmaade finde Deres Majestæts allerhøjeste Bifald. Den ligeledes denne Statsraadens Skrivelse vedlagte Fredstraktat imellem Sverig og Rusland maa være Deres Majestæt bekendt, paa hvilken Grund jeg har troet det urigtigt at oversende samme.

Korntilførselen er hidindtil saare ubetydelig. Maatte det Rygte være usandt, at Kejseren af Rusland ej har ratificeret Traktaten, og at dette er Aarsagen, hvorfor de svenske Havne hidindtil staa aabne for Englændere og deres Krydsere. Til Norges Forsyning kan nu ikkun 6 til 7 Uger benyttes, forinden Vinteren gjør Havnene utilgængelige. En i dette Øjeblik fra Provideringskommissionen modtagen Fortegnelse over de siden 1ste September indkomne Kornvarer giver Undertegnede sig den allerunderdanigste Frihed at vedlægge <sup>1</sup>).

s. 198 Efter at dette var sluttet, modtog jeg en Svarskrivelse fra Statsraad Adlersparre, som indeholder, at Caulincourt har offentlig erklæret sig mod den i Fredstraktaten de Svenske tilstaaede Frihed at indføre Kolonialvarer og Salt, at det russiske Ministerium derimod har erklæret sig end mere at ville udvide Handelsfriheden for Englænderne. Naar dette er sandfærdigt, saa giver det tilstrækkelig Lys om den politiske Stilling. Statsraaden farer fort at svare, at ved min lange Fraværelse det russiske Parti vedblev at machinere for at forandre Beslutningen i Henseende til Successionen, at de for nylig havde udspreddt det Rygte, at jeg aldrig kom til Sverig, (et Rygte, som jeg er overbevist ej har sin Kilde i Sverig), at han derfor holdt efter Freden enhver Dag af Vigtighed, og det om saa mere i den nuværende politiske Krisis, at han derfor maatte raade og ønske, at min Rejse til Danmark, efter at Freden var sluttet, maatte opgives. Efter det forommeldte overbevist om, at Freden med os ej er saa nær, tror jeg at kunne opskyde Svaret i nogle Dage, inden hvilken Tid jeg tillidsfuld tør haabe at erholde Deres Kongelige Majestæts Resolution paa mit Andragende. Maatte det tillades mig forinden Freden og snarest mulig at rejse til Danmark! Mit Svar skal i al Fald blive overensstemmende med mine Grundsætninger, min Overbevisning om Pligt og min Karakter, som Deres

Kongelige Majestæt kjender, og i den, at det er vigtig i min tilkommende Stilling ej at lade sig foreskrive Love og ej at vænne dem dertil. Alt modificeret efter Omstændighederne. At det her ommeldte ej bliver bekjendt for nogen anden, haaber tillidsfuld og allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

s. 198

*Fra Samme til Samme.*  
*Christiania, den 25de Oktober 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Siden min sidste allerunderdanigste Rapport er intet forefaldet, som fortjener at indmeldes til Deres Majestæt, end at et ej ubetydeligt Antal Skibe, hvoriblandt flere Kornskibe, saa vel fra Danmark som fra Sverig, ere ankomne i disse Dage. Med sand Glæde iler jeg foreløbigen at indmelde dette; den mere detaljerede Beretning skal indsendes med næste Kurér.

Jeg er effen kommen tilbage med Prins Frederik fra en Rejse til Frederiksværn. Med Længsel forvente vi Deres Majestæts Befalinger, da ingen Kurér er ankommen.

Fra Sverig haves en, sandsynlig overdreven, Underretning om den dér herskende Gjæring, da de tre Stænder have forenet sig mod Adelen, s. 199 hvorefter Borgerkrigen var nær ved at udbryde. Man tilføjede, at under Haanden betydelige Armékorpsere bleve samlede. Uagtet det synes overdrevent, ansøges dog allerunderdanigst om Deres Kongelige Majestæts Resolution, hvorledes vi i saa Fald have at forholde os, men fornemmelig naar et af Partierne skulde forlange de norske Deres Kongelige Majestæts Troppers Hjælp. Maatte dette blive Tilfældet, og Foreningen bevirkes!

I en af de engelske Aviser skal staa et Brev, skrevet her fra til Gothenborg, af det Indhold, at [vi,] da vi havde ophævet Kaperfarten, med Sikkerhed forventede, at England vilde lade vores, men fornemmelig vores Kornskibe gaa uforstyrret; naar denne vores Forventning derimod ej skulde blive opfyldt, da vilde vi, uagtet vi da saa' os nødt til at indskrænke vores Handel, sikkert igjen tillade og end mere med yderste Anstrængelse forøge og opmuntre Kaperfarten. Der skal være tilføjet i de engelske Aviser, at jeg sandsynlig havde ladet indrykke dette i samme. Jeg forsikrer paa min Ære, at jeg til den Tid ej har været vidende om denne Skrivelser Existence og ansøger Deres Kongelige Majestæt at bevise mig den Naade, i Fald den ommeldte Skrivelse skulde have eller erholde nogen politisk Tendens, da at give denne min Erklæring, som jeg skylder min Ære og min Stilling, al mulig Publicitet.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 199

*Fra Samme til Samme.*  
*Christiania, den 4de November 1809.*

Allerunderdanigst Rapport!

Jeg erkjender med allerunderdanigst Taknemmelighed Imodtagelsen af Deres Majestæts Befaling af 21de f. M. I Følge heraf haver jeg opgivet min forehavende Rejse til Danmark, og imødesér jeg Deres Majestæts videre allernaadigste Befalinger. Men forinden jeg kan tiltræde min nye Bestemmelse, bliver det yderst vigtig for mig bestemt at være underrettet, hvorledes saa vel det franske som det russiske Kabinet have erklæret dem i dette Anliggende.

Det Mørke i Rygtet om Hr. Kancellipræsident Kaas kunde let oplyses, naar han vilde bekvemme sig til at lade afhøre ved Tingsvidne flere Personer af ommeldte Selskab, som siges om, at have hørt og udladt sig for ham over det ommeldte Udtryk. En eller flere Skrivelser af Personer af samme Selskab, som ej have hørt det, som Kancellipræsidenten producerer, bevise herover intet. Dette saa vel som nogle lignende Procedurer kan og vil ej fornærme mig; de foranledige mig ikkun, for saa længe jeg staar i Embedsforhold med ham, at forlange, at Hr. von Kaas fralægger sig det hans Ære krænkende Rygte.

s. 200 Smerteligere, uagtet rain Overbevisning og Selvfølelse sætte mig over Fornærmelse, har det været for mig, at han i samme Selskab, og hvilket flere vil kunne bevidne, har paastaaet og søgt at bevise, at jeg havde været ulydig mod Deres Kongelige Majestæts Befalinger at rykke ind i Sverig o. s. v., at han imidlertid havde prækaveret sig for Følgerne ved at nedlægge en Erklæring i Deres Kongelige Majestæts Arkiv, at det havde været muligt, da han havde været lige saa vel underrettet, lige saa vel havde sine Lister, som jeg, o. s. v.

Jeg bør, thi jeg frygter endnu at miskjendes i et Øjeblik, hvor jeg træder ud af Deres Kongelige Majestæts Tjeneste, hvor min eneste Attraa er at være overbevist om Deres Kongelige Majestæts naadige Tilfredshed med min ringe Tjenste, med blødende Hjærte og paa min Ære forsikre, at ikkun Mangel paa Levned- og Transportmidler og paa Mandskab gjorde denne Indmarche fysisk umulig, eller naar det ubetydelige Korpses Undergang skulde forekommes, og jeg bør næsten formode, at Kancellipræsidenten var, eller for det mindste senere er bleven, overbevist om det urigtige i disse sine Anskuelser og Ytringer.

Fra Statsraad Adlersparre har jeg pr. Parlamentær erholdt en Formular om Valgakten og Forsikringen. Begge ere i saadanne Udtryk, at jeg ej kan have noget derimod at erindre; mender er flere Gjenstande, hvorover jeg maa have nærmere Oplysning, forinden jeg kan antage dette Tilbud, og dette vil sikkert finde Deres Majestæts Bifald.

Den ved Brigaden Lowzow værende Feltpræst Storm har anmodet mig om at anbefale ham Deres Majestæts Naade til videre Befordring. Jeg vover at vedlægge de for ham talende Attester og holder det for Pligt herved at opfylde dette hans Ønske.

Ligeledes vover jeg her allerunderdanigst at bringe i Erindring, anbefalende Deres Majestæts Naade:

- 1) Den af mig for Kommandørkapitajn Sølling allerunderdanigst anbefalede Ansøgning om at erholde en passende Godtgjørelse for de ved de ham tilhørende Lodsbaade gjorde Priser, hvorpaa ingen Resolution er indløben.
- 2) Mit af Deres Majestæt i sin Tid allernaadigst approberede Forslag om Interimskommandantposten i Frederiksstad for Generalmajor Holst.
- 3) De tvende, flere Gange anbefalede og fortrinlig længe tjente, Regimentskvartermester Garben, der har tjent som Avditør, og Avditør Randulff, begge ved det nordenfjældske Regiment, og som begge have Deres Majestæts allernaadigste Løfte om, ved første forefaldende Lejlighed allernaadigst at komme i Betragtning til Befordring i det Civile.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 201

*Fra Samme til Samme.*  
*Christiania, den 8de November 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Jeg holder det for en hellig Pligt uden Ophold at tilstille Deres Majestæt vedlagte nøjagtige Afskrift af en Artikel af en engelsk Avis, som jeg har vovet at lade tilføje en Oversættelse. <sup>1)</sup> Efter Rygtet skal den samme Skrivelse, men muligens med andre Bemærkninger, være indført i andre engelske Blade. Jeg iler med at oversende samme, da jeg bør befrygte, at dens Indhold kunde kompromittere Deres Majestæt, og det om saa mere, da man siger, at nogle af vores af engelske s. 202Kapere opbragte Skibe, som Skibskapitajnerne dér skulde have købt tilbage, senere paa Hjemreisen skal være opbragt af franske Kapere, til Dels fordi, som det hedder, deres Papirer ej vare i Orden. Jeg holder det for overflødig her allerunderdanigst at forsikre, at den ommeldte Skrivelse ej er affattet af Regeringskommissionen eller Undertegnede, da Kommissionen ej var i Stand til med en saa grov Ubesindighed at overskride Deres Majestæts Befalinger; men jeg er mig selv skyldig at gjøre Deres Majestæt allerunderdanigst opmærksom paa, hvor meget jeg ved dette Dokument kompromitteres, da det efter dets Stil, og da enhver maa formode, at ingen her i Landet foruden mit Vidende og dertil af mig at være avtoriseret kunde være saa uforskammet at skrive dette, næsten i mit Navn skrevne, Brev, nødvendig maa tilregnes mig. Saa vigtig det er for min nuværende og tilkommende Stilling, at dette oplyses, saa upassende og uhensigtsmæssig vilde enhver offentlig Retfærdiggjørelse fra min Side være, da den vilde ligne en Undskyldning. Jeg overlader denne Sag, for saa vidt den angaar min Person, til Deres Majestæts Decision, som jeg allerunderdanigst ansøger om snarest mulig at erholde. Det er næsten utroligt, at nogen af Deres Majestæts Undersaatter skulde af Forfængelighed eller Bihensigter kunne have ladet sig forlede til en saa højst ufornuftig og uforskammet Fremgang. Men skulde denne Skrivelse være mere end engelsk Opfindelse, da maa det i Bilaget anførte Udtryk „danske Konsul“ vel være en Trykfejl, da naturlig for Øjeblikket ingen dansk Konsul kan være i Gothenborg, og den fornødne Oplysning kunde erholdes ved den engelske Konsul Smith i Gothenborg. I al Fald har den ej stiftet Nytte; thi desværre ere i de senere Dage over 50 af vores Skibe blevne opbragte, da, som Rygtet nu siger, de svenske Havne først skal lukkes den 15de eller 16de d. M.

26

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.



s. 202

*Fra Samme til Samme.*  
*Christiania, den 9de November 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

I dette Øjeblik, da Kureren Lieutenant Holten skulde afgaa, erholder jeg under Haanden fra Statsraad Adlersparre det Bilag, hvoraf Afskrift allerunderdanigst vedlægges, i hvilken Henseende jeg maa ansøge om Deres Majestæts allernaadigste Resolution snarest mulig <sup>1)</sup>).

s. 203Maatte dette ej være en Følge af det i Dag allerunderdanigst indmeldte. Ligeledes indeholder forbemeldte Skrivelse, at Fredstraktaten med Sverig fra Kejseren af Rusland er bleven ratificeret.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 203

*Fra Kongen til Christian August.*  
*Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 15de November 1809 <sup>1)</sup>).*

Deres Rapporter af 18de og 25de Oktober samt af 3dje og 10de<sup>2)</sup> November haver jeg rigtig modtaget.

Jeg tror, at Øjeblikket er kommet, hvor Freden med Sverig bør sluttes, og derfor er Kammerherre Rosenkrantz afrejst til Jønkøping. Handelen er aabnet mellem Sverig og Danmark i visse Artikler, som af hoslagte kan ses, og de Svenske har alt bevilget Handelen indenskjærs til Norge, ligesom at Fjendtlighederne siden den 12te d. M. ere ophørte fra begge Sider.

Jeg sender Dem derfor Deres Afskeder, som Tid og Omstændigheder nøde mig at give Dem, med den Begjæring, at De bruger disse først, naar De tror Øjeblikket rigtigst, og dersom De ej tror at kunne benytte det strax, da holdes Sagen hemmelig indtil det Øjeblik, De vil afgaa. Jeg takker Dem meget for den Tid, jeg haver afbenyttet Deres Talenter, særdeles for Deres udmærkede Tjeneste i Krigen. Maatte De finde de lykkelige Dage, som jeg ønsker Dem, saa vil jeg ej føle saa haardt det Tab, som ellers er og bliver uopretteligt.

Det Rygte, som er gaaet i Norge, at noget af dette Land skulde aftrædes til Sverig mod anden Erstatning, er et blot Rygte, som ej fortjener mindste Troværdighed.

Hvad det angaar, at man i de engelske Aviser har skrevet i Deres Navn, da er det formodentlig en tosset Kjøbmands Spekulation, og jeg har dog Møje at tro, denne Efterretning kommer fra Norge. Imidlertid finder jeg det godt at lade Sagen under Haanden undersøge. og Regeringskommissionen bør for sammes egen Retfærdiggjørelse gjøre det.

Jeg har erholdt ved Kureren Lieutenant Holten Efterretning, at i de sidste 5 Uger er opbragt i Gothenborg 80 danske Skibe, som med Korn og Provisioner vare bestemte til Norge. At de Engelske endnu ustraffet og uden Anke af de Svenske kunne udføre sligt, er meget ubehageligt.

26\*

s. 204Jeg slutter med de bedste Ønsker for Dem i Deres nye Stilling og beder Dem at underrette mig om, naar De rejser og gjør Brug af Deres Afsked.

Deres altid meget hengivne  
Frederik R.

s. 204

*Fra Samme til Samme.*  
*Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 21de November 1809 <sup>1)</sup>).*

Vi have denne Gang blot at underrette Dem om, at Fredsunderhandlingerne i Jønkøping ere i fuld Gang, og at de Svenske søge at lette alt.

I Anledning af det, som har staaet i det engelske Oppositionsblad betræffende den norske Handel, da have Vi i Statstidenden søgt at gjendrive denne Sag; thi Stiltienhed syntes Os i denne saa ubehagelige Sag altfor farlig <sup>2)</sup>).

Vi slutte med de bedste Ønsker for Dem.

Deres altid meget hengivne  
Frederik R.

s. 205

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 22de November 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Siden min sidste allerunderdanigste Melding er intet forefaldet, som fortjener at indmeldes til Deres Majestæt.

Fra Provideringskommissionen vil med denne Kurér ske Indberetning til Provideringskommissionen i Kjøbenhavn om de her ankomne Kornvarer og Levnedsmidler. Desværre have vi erfaret, at i forrige Maaned henimod 60 Skibe, foruden en Del Krudt, Munderingssager m. m.? over 3000 Tønder Korn, ere faldne i Fjendens Hænder. I denne Maaned er, for saa vidt man véd, nogle og 30 Skibe bleven tagne. Nu da de svenske Havne ere sluttede, begynde de engelske med at opbrænde deres Priser paa Søen. Udførselen af Korn og Levnedsmidler til Norge er fra den svenske Regering bleven tilladt indtil videre for Indvaanerne af Gothenborgs Lehn. Landshøvding Grev Rosen har i denne Henseende erholdt de fornødne Instruktioner.

Et løst Rygte har talt om Ubehageligheder, som skulde være mødt Kureren Kapitajn Huitfeldt i Helsingborg; men da man ej herom har nogen bestemt Efterretning fra Sverig, da to Kurerer, Lieutenanterne Høyer og Holten, senere ere afgaaede, og da vi ej have været saa lykkelige paa deres Depecher og overalt siden den 21de f. M. at erholde nogen Befaling fra Deres Majestæt eller noget privat Brev fra Danmark, som vi alle have daglig imødesét med Længsel, saa har jeg ej troet længere at turde opsætte Kurerens Afsendelse, da Deres Majestæts Tjeneste derved vilde lide, og Correspondancens hastige Befordring i denne Tid er saa vigtig for de Handlende.

Fra Amtmand Stephauson <sup>1)</sup> er mig bleven tilstillet med et Skib flere Brevskaber til hastig Befordring. Disse følge ligeledes med denne Kurér. Et af disse, sandsynlig det til Kancelliet eller det til Rentekammeret, skal indeholde en Relation af en af ham bevirket Kontrarevolution ved Fordrag med en engelsk Officer, kommanderende en sloop of war, hvorved den danske Myndighed er igjenoprettet, og den berygtede Jørgensen bleven transporteret til England, hvor han efter Rygte skal være bleven sendt i Prisonskibet blandt de øvrige danske Matroser.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 205

*Fra Samme til Samme.  
Christiania, den 22de November 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

I det samme Øjeblik, da Kureren, Lieutenant Vahrendorff, skulde afgaa, var jeg saa lykkelig at modtage Deres Majestæts naadigste s. 206 Befaling af 15de d. M. ved Lieutenant Bull, som ved det slette Vejr saa længe undervejs er bleven opholdt. Flere Grunde maa bevæge mig endnu at udsætte Benyttelsen af de samme vedlagte Bilage. Saa snart Freden er sluttet, har jeg anmodet Statsraad Adlersparre om en Konversation paa Grænsen, hvis Udfald maa decidere min Fremtids Skæbne, da saa vel Æren som det hele af min Stilling, forinden jeg officielt antager Andraget, fordrer at oppebie det ommeldte Tidspunkt og at have fuldkommen Overbevisning over flere Gjenstande. Efter at være tilbagekommen fra denne Sammenkomst, skal jeg uden Ophold indmelde min Beslutning til Deres Majestæt, og bliver i Følge heraf og Deres Majestæts naadigste Tilladelse det mig oversendte for saa længe en Hemmelighed. Jeg vover ej længe at opholde Kureren og benytter disse Øjeblikke foreløbigt, for saa vidt det er muligt, at udtrykke et yderst rørt og Deres Majestæt aldeles opofret Hjertes taknemmelige Følelser for de naadige Ytringer i Skrivelsen af lode d. M. Maatte jeg i enhver Stilling altid være saa lykkelig at give Bevis paa, at Deres Majestæt ej skjænker Deres naadige Tiltro til en Uværdig.

Det øvrige Indhold af Deres Majestæts Befaling skal blive efterlevet, og vover jeg tillidsfuldt at haabe, at Deres Majestæt endog herved vil tage allernaadigst Hensyn paa min Stilling.

Imodtagelsen af Storkommandørkorset erkjender

allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

s. 206

*Fra Kongen til Christian August.*

*Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 29de November 1809 <sup>1</sup>).*

Deres Rapporter af 22de November haver jeg rigtig modtaget. Det bedrøver mig meget, at saa mange Korn- og Proviantskibe ere opbrugte. Jeg har stoppet noget Overførselen, indtil de to Brigger, som ere i Kiel og Nyborg, ere afgaaede; intet skal forsømmes for at faa disse til Norge. Imidlertid, da de Svenske have tilladt, at vore Skibe maa fare paa de svenske Havne, samt at den norske Tilførsel nu favoriseres fra Sverig, saa haaber jeg paa denne Maade at proviantere Norge bedre end direkte fra Jylland. De maa paa alle mulige Maader lade opkjøbe i Gothenborg vore der opbrugte Skibe samt disses Ladninger; thi Manglen paa Skibe vil blive forfærdelig, s. 207og blot ved at opkjøbe Priserne og ved at ophjælpe Skibsbyggeriet kan dette ulykkelige Savn afhjælpes.

Det af Dem forlangte Forskud af 8000 Rdl. skal vorde Dem udbetalt.

Historien med Island er meget sælsom, men om denne er foranlediget ved Stephansen til det bedre igjen, maa Gud vide.

Deres altid meget hengivne  
Frederik R.

s. 207

*Fra Christian August til Kongen.*

*Christiania, den 28de November 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Da jeg modtog Deres Majestæts allernaadigste Befaling af 15de d. M., løb et temmelig almindeligt Rygte, som paa de anførte Grunde foranledigede min under A i Afskrift allerunderdanigst vedlagte Skrivelse <sup>1</sup>) til Hr. Kancellipræsident Kaas, hvorpaa jeg erholdt det under B in s. 208originali medfølgende Hans Excellences Svar <sup>1</sup>), Det af mig i denne Skrivelse indcirklede Sted foranledigede mig at affordre de øvriges. 209Regeringskommissionens Medlemmer Erklæring, dog foruden at underrette dem paa nogen Maade om forommeldte Correspondance, en Pligt, jeg skyldte mig selv og mine Kolleger for at forebygge al Misforstaaelse. Denne allerunderdanigste Erklæring følger under C <sup>1</sup>). Jeg haaber, at dette mit Forhold saaledes vil finde Deres Majestæts allerhøjeste Bifald.

Jeg er overbevist, at Kancellipræsidenten har skrevet det ommeldte i den bedste Hensigt. Jeg ønsker og ansøger, at Deres Majestæt allernaadigst vil tage dette i Betragtning. Jeg har sandelig aldrig følt Forbitrelse imod eller været fornærmet ved ham. Naar hans Adfærd paa Vestgaard, hans Negocieren samt Affattelsen af den ommeldte Skrivelse uden forud at underrette mig om deres Indhold og Gjenstand, som han dog skyldte mig som Statholder og hans Foresatte, gav mig Anledning til grundet Klage m. m., naar den første foranledigede Umuligheden for mig at staa med ham i noget s. 210Embedsforhold, saa falder ved hans Afrejse denne Vanskelighed bort, og jeg ansøger derfor allerunderdanigst, at alle Fornærmelser imod mit Individuum maatte forglemmes og det herom indmeldte bortfalde. Kancellipræsidenten kjender jeg som en meget duelig Embedsmand, naar han bliver i en Virkekreds, som er passende til hans Evne og Karakter. Fejler han, saa sker det ved at hans varme og meget sangvinske Temperament, hans Forfængelighed og deraf flydende Embarras foranlediger Ubesindigheder og Fejltagelser, som han ved mere roligt Overlæg vel ej vilde være i Stand til. Jeg holder det i hver Henseende for Pligt at anbefale hans Sag til Deres Majestæts Naade; men jeg er i min Stilling tillige pligtig at indmelde til Deres Majestæt, at hans paa ommeldte Grunde begaaede flere Ubesindigheder og Forhold imedens dette hans Ophold her i Landet have foranlediget en meget ufordelagtig Stemning imod ham, saa at hans Ansættelse her ej kunde være andet end meget skadelig for Deres Majestæts Tjeneste.

27

I dette Øjeblik imodtager jeg Deres Majestæts allernaadigste Befaling af 21de d. M. ved Lieutenant Krogh. Jeg erkjender med dyb og varm Taknemmelighed Deres Majestæts mig ved Prins Frederik af Hessen gjorte naadige Tilbud. Jeg har alt med forrige Kurér maattet vove at henvende mig til Deres Majestæt i dette Anliggende. Men uforglemmelig skal altid dette nye Bevis paa Deres Majestæts Naade være for mig.

Maatte det være mig endnu i Henseende til det i Statstidenden indførte Brev fra Christiania tilladt at bemærke, at det sikkert ej har været af skadefro Hensigt, at den i denne Melding oftommeldte Skrivelse er affattet, men at, ligesom den i den engelske Avis indførte vel vil være en fejlagtig Oversættelse af hin

Skrivelse, ogsaa det samme sandsynlig har været Tilfældet i Henseende til det i Artiklen indførte Ord „Governor“ m. m.

Endnu haves ingen Efterretning om, at Underhandlingerne i Jønkøping ere sluttede.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten,

s. 210

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 6te December 1809 <sup>1</sup>).*

Jeg haver med megen Fornøjelse imodtaget Deres Skrivelse, betræffende Kancellipræsident Kaas, som et nyt Bevis paa Deres Moderation og ædle Tænkemaade ved at glemme en Mands Ubesindighed s. 211 for at skaane en ellers nyttig Mand og ej at oprippe og derved fremkalde en kanske meget ubehagelig politisk Diskussion.

Freden med Sverig er endnu ej sluttet; men jeg haaber snart, at alle Vanskeligheder ere bortryddede, saa at denne for begge Stater fornødne Sag kan sluttet. Det glæder mig at kunne tilmelde Dem, at Kejser Napoleon er meget fornøjet over Deres Udnævnelse til Tronarving, og at han aldeles er tilfreds med dette, da han deler saa ganske Nordens Interesser med os alle. Disse ere hans egne Ord.

Jeg ser af de indkomne Beretninger, at De er udnævnt til Storadmiral af Sverig, hvilken Post Kong Carl XIII havde som Hertug af Södermanland.

Jeg slutter med de bedste Ønsker for Dem og er Deres altid hengivne

Frederik R.

s. 211

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 7de December 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Deres Majestæts allernaadigste Befaling af 29de f. M. er mig bleven overleveret ved Kureren, Lieutenant Beichmann. Jeg har holdt det for Pligt at meddele Regeringskommissionen sammes Indhold. Denne Kommission vil, formodentlig med næste Kurér, indmelde til Deres Majestæt de i Følge heraf føjede Foranstaltninger. Jeg frygter ikkun for, at det vil blive vanskeligt at finde de fornødne Fonds til det befalede Kjøb. Nogenledes vil dette muligen kunne bevirkes, naar Private hertil kan opmuntres ved Laan m. m.

Deres Majestæts allernaadigste Resolution ansøges allerunderdanigst om, ihvorvidt den indløbne Rapport — om hvis Indhold vi her ej ere underrettede — kunde have Indflydelse paa en Forandring i Højstsammes Forbud mod al Kommunikation med Island.

Efter Rygte, og den efter den med denne Kurér indsendte Rapport fangne engelske Officers Udsagn, skal de engelske Krydsere have den Befaling at forlade disse Farvande den 11te eller 12te d. M. Skulde det indfaldne Tøvejr ej heri gjøre nogen Forandring, thi endnu signaliseres de daglig i Mængde, da er det at haabe, at vi senere kunne forvente nogen Tilførsel. Forholdet af vores Kurs imod den svenske sætter alle disse Fornødenheder til en meget høj Pris. En Forandring i Embedsmændenes, men fortrinlig Militæretatens, Gagering, for saa længe denne Krisis varer, vil blive snart uomgængelig nødvendig, da de ellers ej vil se sig i Stand til at subsistere.

I Gaar modtog jeg et Brev fra Statsraad Adlersparre, som tilmelder mig, at den nuværende Konge af Sverig ligger syg og næsten uden Haab, at det af alle Partier fast var bleven besluttet, at jeg strax efter hans Død skulde udraabes til Konge, naar jeg endog ej havde underskrevet Forsikringen, at man imidlertid ønskede dette s. 212 meget for at forekomme alle Tvistigheder. Jeg har svaret Statsraaden, at jeg holdt det efter min Overbevisning for en Pligt, Æren og mine Grundsætninger bød mig, ej at indgaa nogen lignende Forbindtlighed eller at underskrive Forsikringen, forinden Freden med Danmark var sluttet, og forinden jeg var underrettet om Kejser Napoleons Beslutning i denne Henseende — en Beslutning, som uimodsigelig maatte have den største Indflydelse paa Sverigs og Danmarks politiske Forhold for Fremtiden —, da jeg ej kunde og vilde vove for mit Individuums Skyld at se et af disse Lande indviklet i nye Krige og de deraf flydende ulykkelige Følger, at disse mine Grundsætninger vare urokkelige, og at han i Følge heraf vilde indsé, i hvilken ubehagelig Stilling jeg vilde være, naar Kongen af Sverig imidlertid ved Døden skulde afgaa og den her ommeldte Tid ej kunde afventes, at jeg imidlertid skulde indmelde dette til Deres Majestæt og haabede snart at erholde Deres Resolution. Jeg haaber, at dette mit Svar vil finde Deres Majestæts

allernaadigste Bifald, og ansøger om den Naade, saa snart ske kan, at maatte erholde Deres Majestæts naadigste Bestemmelse, hvorledes Højstsamme ønsker, at jeg i hvert af de omhandlede Tilfælde maatte forholde mig, da jeg indsér det vovelige ved enhver uforholdsmæssig Tidsspilde. Jeg tilføjer intet mere, thi jeg smigrer mig med ej at miskjendes af Deres Majestæt.

27\*

Jeg vover her paa ny at anbefale til Deres Majestæts Naade de af mig indsendte allerunderdanigste Forestillinger, hvorpaa ingen allernaadigst Bestemmelse er indløben, nemlig:

- 1) Den, at de ved Regeringskommissionens Bureau ansatte Chefer og Betjente maatte ansés og erholde samme Rettigheder som andre kongelige Embedsmænd.
- 2) Den, hvori jeg allerunderdanigst har ansøgt om Understøttelse for de yderst dertil trængende, min afdøde Vens, Oberkvartermester Darres efterladte Moder, Enke og Familie <sup>1)</sup>. Deres Majestæt tilgiver sikkert denne min Dristighed. De undskylder den naadigst med mit Hj æertes Følelser.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 212

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 13de December 1809 <sup>2)</sup>.*

Deres Rapport af 7de December haver jeg rigtig modtaget. Da Freden i disse Dage vil være undertegnet, saa indsér jeg ingen s. 213 Vanskelighed mer for, at De indtræder i Deres nye Post, Tvært imod tror jeg det nyttigt, at De rejser, saa snart Freden er undertegnet, og af alle, som ere Kompetenter, kunde ingen være mig kjærere paa paa den svenske Trone end Deres Person, og jeg haaber at vise Dem mit stedsevarende Venskab.

Betjentene ved Regeringskommissionen skal jeg vist sørge for ved forekommende Lejlighed.

Ligeledes skal jeg sørge for Overkvartermester Darres efterladte Familie. Jeg agtede Manden altfor meget for ej at bidrage til dens Forsørgelse.

Jeg venter i Dag Baron Selby med den fra svensk Side undertegnede Fredstraktat.

Saa snart samme kommer, skal De vorde underrettet derom.

Deres altid meget hengivne Ven  
Frederik R.

s. 213

*Fra Samme til Samme.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 13de December 1809 <sup>1)</sup>.*

Herved tilstilles Dem Traktaten med Sverig. Jeg haaber, at dette er et vist og sikkert Skridt til en vedvarende Forening mellem Danmark og Sverig, særdeles ved Deres Valg af de Svenske.

Vi skal alle Tider samdrægtigen arbejde til dette Øjemed og begge ved den bedste Forstaaelse mellem Dem og mig gjøre det muligt, som ellers var umuligt.

Saa snart Traktaten er ratificeret og Udvexlingen af disse sket, skal De vorde derom underrettet.

Frederik R.

s. 213

*Fra Samme til Samme.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 19de December 1809 <sup>2)</sup>.*

Nyt véd jeg aldeles intet at berette Dem. Jeg har truffet den Foranstaltning, at De strax bliver fra Gehejmekonferensraad Baron Rosenkrantz underrettet om Fredsratifikationen.

s. 214 Jeg stoler aldeles paa, at De forinden Deres Afrejse underretter min Svoger om alt, hvortil ingen kan give mere Oplysninger end De, som haver saa megen lokal Kjendskab af Norge. Det er en sand Lykke for min Svoger at have saadan Vejledning og en saadan Ven, som De er det. Jeg skal aldrig glemme dette nye

Bevis paa Deres Venskab.

Deres altid hengivne  
Frederik R.

s. 214

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 14de December 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

Med allerunderdanigst Erkjendtlighed har jeg imodtaget Deres Majestæts allernaadigste Befaling af 6te d. M., da den bevidner Deres Majestæts allerhøjeste Tilfredshed med min Fremgang og saaledes giver mig det Haab, at i et Øjeblik, hvor jeg sandsynlig snart forlader en Tjeneste, som ved Deres Majestæts Naade blev for det meste den lykkeligste Periode af mit Liv, endnu at kunne smigre mig med Deres Majestæts Tiltro. Maatte jeg nyde den Overbevisning, at Deres Majestæt ej nogen Sinde har miskjendt mig, da nød jeg den Belønning, min Selvfølelse siger mig ej at være uværdig.

Kancellipræsident Kaas's Fornærmelser skal jeg gjerne forglemme, naar denne Mand ikkun fremdeles vil iagttage det, Pligten byder ham imod mig. Jeg maa i øvrigt igjentage mm allerunderdanigste Begjæring, at i Fald det i den engelske Avis oftomtalte Brev skulde erholde nogen politisk Tendens, da Regeringskommissionens Erklæring maatte blive publik. Originalen til denne fejlagtige Oversættelse skal endnu findes i Kjøbmand Fayes Gjemmer.

Fra Regeringskommissionen vil til Deres Majestæt med denne Kurér blive oversendt en uforstaaelig Ansøgning af flere, fortrinlig af Christianssands Stift, mest agtede og formuende Mænd. Dette i Oktober Maaned skrevne Brev er sandsynlig foranlediget ved den Angst, Landets daværende Stilling bevirkede der i Egnen, og som saa ofte fremvirker Mangel paa Overlæg. Deres Majestæt tilgiver min Frimodighed, naar jeg her ytrer en Tanke, som jeg længe ej har turdet vove, men nu holder for Pligt at ytre. Deres Majestæts norske Folk er — og derom er jeg overbevist — deres Konge aldeles hengiven. End mere vilde dette blive styrket, som jeg alt har ytret, naar det var saa lykkeligt flere Gange at se Deres Majestæt i deres Midte. Et Hovedtræk i denne brave Nations Karakter er en vis Stolthed, som ved indskrænkede Hoveder udarter til Forfængelighed, og som saa let foranlediger den Formening at blive tilsidesat, ej at nyde den samme Interesse, som andre Landets Provinser. Saa fejlagtig denne s. 215 Anskuelse er, saa menneskelig naturlig er den hos den almindelige Mand.

Jeg igjentager min Bøn om, at Deres Majestæt tilgiver min Frimodighed. Min Overbevisning byder mig her at anføre de fortrinligste Midler, som i dette Øjeblik synes mig at være de hensigtsmæssigste til at erholde denne Nation i den fordelagtigste Stemning, Enthusiasme for deres Konge, uindskrænket Tillid til Regeringens faderlige Omsorg. Disse synes mig at være:

1) At undgaa direkte eller indirekte at vise nogen Mistillid i Nordmandens Troskab. Hvor ufordelagtig Rygter og Foranstaltninger ere, som lade formode, at man holder det nødvendigt at holde Norge i en stræng Uafhængighed fra Danmarks Produktion og Fabrikker, Pengevæsen m. m., derom er jeg overbevist. Hvor krænkende og skadelig de ommeldte og til Dels af Kabale igjtagne Rygter om Insurrektion, og uagtet man her efter Pligt søgte at gjendrive dem, har været, derom har jeg haft Erfaring.

2) Fortrinlig naar Deres Majestæt ej kan besøge Deres Rige Norge, her at have en tilforladelig og ved hans Stand og Stilling ansét Mand i Spidsen. Prins Frederik af Hessen har, som jeg med sand Glæde tør forsikre, alt her vundet den almindelige Agtelse og Hengivenhed. Han vil ogsaa erstatte mig fuldkommen. Jeg véd, at Prinsen ej ønsker at forblive her. Skulde Deres Majestæt ej i hver Henseende holde det for hensigtsmæssigt, i Steden for at udnævne ham til Statholder, hvorved han var mere bunden og altsaa vilde føle sig ulykkelig, at beskikke ham efter min Afgang til Vicesatholder? En væsentlig Fordel i hans økonomiske Stilling — Besiddelsen af Ladegaardsøen — vilde herved tilfalde ham og gjøre ham hans herværende Stilling mere behagelig.

Jeg ansøger allerunderdanigst, at denne min Ytring ej maatte blive Prins Frederik bekjendt. Jeg har her ikkun vovet at ytre to Ideer til det ommeldte vigtige Øjemeds Befordring. Forinden min Afrejse vover jeg at tilføje flere i det sikre Haab, at Deres Majestæt mere ser paa den gode Vilje end paa Evnen.

Med sand Glæde ser jeg mig i Stand at tilmelde Deres Majestæt, at et ej ubetydeligt Antal Kornskibe ere ankomne i disse Dage. Meldingerne om de fjendtlige Krydsere ere modstridende.

I samme Øjeblik, da jeg skulde slutte denne Rapport, erholder jeg en Skrivelse fra Statsraad Adlersparre, at Freden var bleven undertegnet i Jønkøping, og at han afrejste til Grænsen for der efter Aftale at møde mig. Denne Konversation vil bestemme min Fremtids Skæbne. Deres Majestæt tilgiver allernaadigst paa denne Grund, at jeg ej underskriver Regeringskommissionens med den i Morgen afgaaende Kurér afsendende

Depeche.

Jeg har holdt det i hver Henseende for hensigtsmæssigt hidindtil ej at afgaa eller at gjøre noget bekjendt i denne Henseende. Ud s. 216 nævnelser til Storadmiral er mig ikke officielt meddelt og bliver det ikke, forinde Freden er ratificeret.

Jeg anbefaler mig i Deres Majestæts Naade.

Allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 216

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 24de December 1809 <sup>1</sup>).*

Jeg takker Dem meget for Deres Skrivelse af 14de December. Jeg er aldeles enig med Dem i at bedømme det norske Folk, og til visse var jeg kommen til Norge, dersom ej højere Pligter havde holdt mig tilbage.

Deres Forslag at gjøre Prins Frederik af Hessen til Vicestatholder er derimod et ypperligt Middel. Jeg skal nærmere overveje Sagen, og jeg haaber at være lykkelig i Valget af en ny Stiftamtmand over Aggershus Stift.

Saa snart De forlader Norge, venter jeg at erfare det. Meget lykkelig for mig personlig. om jeg kan vedblive at beholde en konfidentiel Correspondance med Sverigs tilkommende Kronprins.

Jeg tror, at det vil være os begge behageligt, endog fraværende, at bidrage til begge Staters Vel, ligesom jeg er glad ved at vide Dem i Sverig, som vist med den Dem medfødte Ærlighed og sande Venskab for mig personlig vil ved Fasthed overholde den imellem mig og Kongen af Sverig sluttede Traktat i alle sine Punkter, saa vel hemmelige som bekjendte Artikler.

Jeg slutter med de bedste Ønsker for Dem, og at De længe maa kunne glæde sig over alt det gode, De haver i Sinde, og som Deres sjældne Hoved og ædle Tænkemaade alene forbeholdes at kunne udføre.

Deres altid hengivne  
Frederik R.

s. 216

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 24de December 1809.*

Allerunderdanigst Rapport.

I Gaar Aftes erholdt jeg ved Kancellist Borch, som qua Kurér af Kammerherre Rosenkrantz var afsendt fra Jønkøping, den officielle Kommunikation, at den ratificerede Traktat der var bleven udvexlet. De hemmelige Artikler, som upaatvivlelig maa være tilføjet denne s. 217 Traktat, ere mig hidindtil ej bekjendte, lige saa lidet som Negociationens Udfald imellem Sverig og Frankrig. For saa vidt disse Underretninger kan være tilfredsstillende for mig med Hensyn til min tilkommende Stilling, da vil jeg kunne være den 6te næste Maaned i Svinesund. Jeg nødes altsaa i disse Dage at nedlægge de mig af Deres Majestæt allernaadigst anfortroede Charger, at forlade den Tjeneste, som ved de mange Beviser paa Deres Majestæts Naade og Tiltro gjorde mig lykkelig. Deres Majestæt tillader, at jeg her, omendskjønt svagere, end jeg ønsker at kunne gjøre, udtrykker de Taknemmeligheds Følelser, som ved denne Lejlighed opfyldte mit Hjærte, Følelser, som intet vil kunne udslette af samme. Maatte Deres Majestæts ytrede Ønske opfyldes! Maatte begge Landes fælles Interesse bevirke den rette Forbindelse, som alene kan og vil give dem Kraft til at sikre deres Selvstændighed og Nationernes Fremtids Lykke! Ikkun den Tanke, hertil muligens at kunne bidrage, trøster mig ved i Følge Deres Majestæts Befaling at indtræde i en Stilling, hvori jeg ofrer alt, hvad som hidindtil var mig kjært. Jeg har holdt det for Pligt at tiltræde samme, da intet kan være mig saa dyrebart, som jeg ej skylder at ofre til mit Fædreland. Deres Majestæts bekjendte Tænkemaade tillader mig at ytre dette; den giver mig det sikre Haab fremdeles at nyde Deres Majestæts fulde Tiltro og Naade. Maatte jeg være saa lykkelig herom at erholde Deres Majestæts naadige Forsikring.

Beregningen over de hemmelige Udgifter, Sifrene og alle øvrige Tjenestepapirer skal jeg overlevere Prins Frederik og derfor modtage hans Kvittering. Ligeledes skal jeg overlevere ham Direktionen over Fonden til Understøttelse for de kvæstede Krigere.

Den saa længe spærrede Kommunikation imellem Norge og Danmark har nødt mig, saa vel i Regeringskommissionen, som qua kommanderende General, at avtorisere flere Udgifter af Deres Majestæts

Kasse. Over den største Del har jeg erholdt Deres Majestæts allernaadigste Approbation. Mængden af Forretningerne haver sandsynlig foranlediget, at for en Del det er bleven forsømt at indstille om [til] Højstamme. Jeg ansøger derfor allerunderdanigst, at Deres Majestæt naadigst vil absolvere mig i denne Henseende, da jeg tør forsikre, at ikkun min Overbevisning om det, Deres Majestæts Tjeneste krævede, haver foranlediget de af mig trufne Foranstaltninger.

Deres Majestæts naadigste Tiltro anbefaler sig fremdeles

allerunderdanigt  
Christian, Prins til S. Holsten.

s. 217

*Fra Samme til Samme  
Christiania, den 29de December 1809.*

Deres Majestæts

sidste naadigste Skrivelse er mig bleven overleveret ved Kureren, Lieutenant Andersen. Jeg haver hidindtil ej erholdt Svar fra Sverig s. 218 paa min Proposition, under visse Konditioner at indtræffe i svensk Svinesund den 6te næste Maaned, og jeg ser saaledes mig endnu ej i Stand til at bestemme min Afrejse. Imidlertid nedlægger jeg mine Charger i disse Dage, og naar jeg afrejser, benytter jeg Deres Majestæts naadigste Tilladelse for at medtage Divisionsadjutant, Kapitajn Holst til Stockholm. Jeg ansøger underdanigst, at en Permission paa flere Maaneder maatte ham tilstaa. Forinden min Afrejse skal jeg nærmere indmelde til Deres Majestæt.

28

Maatte det være mig tilladt her at bevidne min underdanigste Taksigelse for de for mig smigrende og naadige Ytringer i Deres Majestæts seneste naadige Skrivelse. Jeg anbefaler mig i Deres Majestæts Naade.

Allerunderdanigst  
Christian August, Prins til S. Holsten.

s. 218

*Fra Kongen til Christian August.  
Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 3dje Januar 1810 <sup>1)</sup>.*

Deres Durchlauchtigheds Skrivelser af 24de og 29de December f. A. indtraf begge paa én Gang i Gaar Aftes, endskjønt de vare afsendte ved tvende forskjellige Kurere.

Vi takke Deres Durchlauchtighed ret meget for Indholdet af disse to Breve, som give Os et nyt Bevis paa Deres Hengivenhed og Venskab for Os. Vi se, at Deres Durchlauchtighed har bestemt den 6te dennes til Deres Afrejse fra Norge; men da det dog lader til, at Omstændigheder kunne indtræffe, som bevæge Dem til at udsætte Rejsen, saa ile Vi med at raade Dem ej at opsætte Deres Afrejse længere, end allerhøjst nødvendigt er; thi Deres Nærværelse paa den nye ophøjede Post, hvortil De af den svenske Nation er valgt, er vist lige saa vigtig som nødvendig, da man ej kan forudsé de skadelige Følger, en længere Udeblivelse kunde have.

Endskjønt man aldrig bør fæste Lid eller agte paa Rygterne, saa kan Vi dog ej fordølge, at det her er bragt i Omløb, at Deres Durchlauchtighed havde forandret Deres én Gang tagne Beslutning og vilde nu ikke imodtage den svenske Krone efter den nærværende Konge. Vi haabe imidlertid, at dette Rygte er aldeles ugrundet; thi da De én Gang har lovet at ville ved Fredslutningen imodtage den svenske Konges og Nations Tilbud, som er overensstemmende med Vort Ønske, saa kan og bør De ej forandre dette, da den uundgaaelige Følge deraf vilde være, at De blev kompromitteret, og den svenske Nation uforskyldt blive et Offer for Ulykke og Anarki, og dette alt sandsynligvis have skadelige Følger for Os og Vore Riger.

s. 219 Vi have som sand Ven af Deres Durchlauchtighed troet at burde sige Dem alt udeu Forbeholdenhed, og Vi ere overbeviste om, at De selv vil indsé Sandheden deraf og derfor ikke gjøre et Skridt, som vil skade en hel Nation og i sin Tid selv fortryde Dem.

Frederik R.

s. 219

*Fra Christian August til Kongen.  
Christiania, den 30te December 1809.*



Deres Majestæt

er jeg pligtig at indmelde Imodtagelsen af Deres Majestæts naadigste Skrivelse af 24de December. Den Tiltro og naadige Bevaagenhed, Deres Majestæt giver mig Bevis paa, haver været mig en Trøst og Beroligelse i dette for mig smertelige Øjeblik, hvorfor det mangler mig paa Udtryk nogenledes at frembringe min inderlige og sande Taknemmelighed. Jeg tør haabe, at Deres Majestæt kjender min Tænkemaade, og at det altsaa er overflødig at forsikre, at jeg aldrig kan og vil forglemme den lykkelige Periode af mit Liv, da jeg havde den Lykke at vinde for mig en Konges Tiltro, som, ved sin ædle og ophøjede Karakter, ved sine for det ham anbettede Folks Vel utrættelige Bestræbelser, tilbodes af en ædel og ham ved Hjærtet hengiven Nation. Jeg vover at bevidne Deres Majestæt min underdanigste Taknemmelighed for Deres naadigste Tilladelse at turde vedligeholde Correspondancen med Højstsamme i den Stil, som jeg var vant til, som gjorde mig lykkelig, og som jeg efter Deres Majestæts naadigste Forsikring tør haabe vil befordre den Alliance imellem begge Nationer, som er saa aldeles overensstemmende med begge Landes sande Interesse. Alle Fordomme og Jalousie imellem disse Nationer vil da forekommes, og gjensidig Højagtelse og Tiltro imellem tvende ædle Folk knytte et for fælles Lykke og Nationernes Ære uomgængelig nødvendigt, uopløseligt Baand.

I Følge min sidste Rapport haver jeg i disse Dage nedlagt de mig af Deres Majestæt allernaadigst anbettede Charger. Jeg har overleveret til den kommanderende General alt, hvad i denne Henseende forhen har været mig anbettoet.

Jeg har haft intet bestemt Svar fra Sverig, men jeg forventer samme hver Time, og da vil jeg først se mig i Stand til at bestemme, om og naar min Afrejse kan fastsættes. Dog haaber jeg, at dette vil ske efter min sidst indmeldte Bestemmelse.

Med et inderlig taknemmeligt Hjærte anbefaler sig til Deres Majestæts fremdeles naadigste Bevaagenhed

allerunderdanigst  
Christian, Prins til S. Holsten.